

ནུམ་ཐང་དད་པའི་འཁྱག་རྩེ་གས།

ཀུན་ཕྱོད་བཟང་གྲགས་པ།

མེད་ཀྱིས་དེ་ག་ཅུང་ཆེན་པོ་འདི་ལྟོ་འཁྲིག་ཁང་།

༡༡ ། རྟེན་བཟུན་ཐུག་མཁུ་ལྟོང་ཁ་པའི་ནམ་པར་བར་
པ་དད་པའི་འབྲུག་རྒྱལ་སྐྱོད་

ཐུག་མཁུ་ལྟོང་ཁ་པའི་ནམ་པར་བར་པ་
པ་དད་པའི་འབྲུག་རྒྱལ་སྐྱོད་

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དེབ་སྒྲིའི་ཡང་།

SJRB-0056

མྱེ་དགའི་ཤིང་པར་ལ་གནི་བཙལ་བ་ཡིན།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚྭ་སྒྲིག་ཁང་གིས་ཁྱུ་སྒྲིག་བྱས།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚྭ་སྒྲིག་ཁང་གིས་འཕུལ་དེབ་ཏུ་བསྐྱོས།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།

༢༠༡༥ ལྷ་ ༩ པར་ཚྭ་སྒྲིག་བྱས།

༢༠༡༧ ལྷ་ ༡ པར་བསྐྱར་སྒྲིག་བྱས།

མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དྲ་བྱང་།

www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་དྲ་བྱང་།

serajeyrigzodchenmo@gmail.com

པར་སྐྱན་གྱི་བདག་དབང་མེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོར་ཡོད།

དཀར་ཆག

རོ་སྒྲོང་མདོར་བསྟུན།	v
ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད།	vi
རྩི་བཅུན་སྒྲ་མ་ཙཱ་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རོ་མཆར་མད་རྟུ་བྱང་བའི་ནམ་པར་ཐར་པ་དད་པའི་ འཇུག་རོགས་ཞེས་བྱ་བ།	༡
པར་བྱང་སྒྲོན་ཆོག་	༡༩༩

རི་སྒྲིབ་མདོར་བཟུས།

མཁས་གྲུབ་དག་ལེགས་དཔལ་བཟང་། ༡༣༩༥ ལོར་ལ་སྟོད་བྱང་གི་ས་ཆའི་ཕྱོག་གཞུང་དུ་
འབྱུངས། གྲིས་པའི་དུས་ནས་ན་མཉམ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་མཁྱེན་རབ་ཀྱི་ཅུལ་དང་མཛད་སྟོད་
བྱང་བར་འཕགས་པ་ཞིག་བྱུང་། དགྲུང་ལོ་བདུན་གྱི་སྐབས་ཆོས་སྒྲོར་ཞུགས། མཚན་ལ་དག་
ལེགས་དཔལ་བཟང་གསོལ།

རྗེ་བརྩན་རེད་མདའ་བ་སོགས་ལས་གཞུང་ཆེན་ཁག་དང་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཆོས་སྒྲོར་
མང་པོ་གསན་ནས་སྤངས་པ་མཐར་ཐྱིན་པ་མཛད། ༡༤༠༠ ལོར་བོ་དོང་བཤ་ཆེན་དང་ཅོད་གླེང་
མཛད།

བོ་དོང་བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་མཁས་གྲུབ་རིན་པོ་ཆའི་མཁྱེན་དཔྱོད་ལ་དབྱེས་ནས།
མཁས་གྲུབ་རྗེ་ལ་ཆེད་དུ་བསྔགས་པའི་སྟན་ཆོག་ཆོག་སྟོར་བུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཞིག་མཛད་པ་
དམ་བཤེའི་གསུང་འབྲུམ་དུ་བཞུགས།

དགྲུང་ལོ་ཉི་ཤུའི་སྐབས་བསྟེན་རྫོགས་ཀྱིས་སྟོམ་པ་བཞེས། དགྲུང་ལོ་ཉིར་གསུམ་གྱི་
སྐབས་རྗེ་ཅོང་ཁ་པ་སེ་ར་ཆོས་སྤྲིངས་སུ་བཞུགས་པ་དང་མཇལ་ཁིང་། མདོ་སྔགས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱན་
ལྷི་དང་བུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གདམས་པ་ཡོངས་རྫོགས་ཆ་ཆང་བར་གནང་།

དགྲུང་ལོ་ཁེ་བདུན་གྱི་སྐབས་དགའ་ལྡན་གྱི་ཁྲིར་ཐེབས། སློབ་མ་གྲགས་ཆེན་མང་དུ་
བྱུང་། ༡༤༣༩ ལོར་སྤྱ་གཤེགས། གདུང་རྟེན་རྗེ་ཅོང་ཁ་པའི་གདུང་རྟེན་གྱི་གཡོན་སྟོགས་སུ་
བཞུགས།

གསུང་རྩོམ་ལ། བོད་ཆེན་བརྩ་གསུམ་ཙམ་བཞུགས།

འཁྲིག་པའི་གསལ་བཤད།

བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་སུ་ཐོན་ཀྱིན་མཁས་པའི་དབང་པོ་དག་གི་བཀའ་བློན་ལས། བོད་མི་
རིགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་ཉིང་བརྟན་དང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོར་དུ་རྒྱུར་པའི་གསུང་རབ་ཀྱི་
སྒྲུབ་ས་བཅ་ཁྱི་སྟག་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་སྟེ་ནའང་། དུས་རབས་ཀྱི་འཕེལ་འགྱུར་དང་འགྲོགས་པའི་
མིའི་ཉེས་སྦྱོད་ཀྱི་དབང་གིས་ཅ་ཆེའི་གསུང་རབ་མང་པོ་ཞིག་ཅ་བསྐྲག་དུ་ཕྱིན་ཟིན་པ་དང་། ལྷག་
འགྲོས་གང་མང་ཞིག་ཅ་བསྐྲག་དུ་འགྲོ་ཉིང་ཡོད་པར་བརྟེན་དུས་རབས་འདིའི་བོད་མི་ཞིག་ལ་
མཆོན་ན་ཅ་ཆེ་བའི་གསུང་རབ་དེ་དག་གཅེས་ཉར་བྱེད་རྒྱུར་བཙོན་དགོས་པ་ནི་དུས་ལ་བབ་པའི་
ལས་འགན་བསྐྱོག་དུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ངེས། དེ་བས་འདི་ག་སེར་གྲེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཙོང་
སྒྲིག་ཁང་ནས་ཀྱང་ཅ་ཆེའི་གསུང་རབ་དེ་དག་ཉར་ཆགས་དང་སྤང་སྟོབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཙོང་སྒྲིག་གི་
ལས་ཀ་འདི་གཉེར་བཞིན་ཡོད།

དེར་རབས་ཀྱི་འབྲུལ་ལས་སྟབས་བདེ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་བསྐྱོན་ནས་གསར་དུ་ཙོང་སྒྲིག་
བྱས་པའི་དེབ་དང་འབྲུལ་དེབ་གང་མང་ཞིག་ཁྲབ་བཤལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་དགའ་ལོས་པ་ལྟ་
བུར་སྒྲུང་མོད། སྤྱིར་གསུང་རབ་དཔར་བསྐྱུན་དང་འཁྲིག་གི་སྟབས་ཡིག་འབྲུག་གཅིག་བཅས་
ནོར་ཤོར་ནའང་ཆབས་ཆེ་བའི་སྟོན་ཆ་འབྱུང་མིད་པས་བསེས་ལྷན་དང་བཟོ་བཅས་མེད་པར་
སོར་འཛོག་གིས་བདག་ཉར་བྱ་རྒྱ་ཅི་ནས་ཀྱང་གལ་ཆེ་ཞིང་། གལ་ཏེ་ནོར་བར་ངེས་པའི་ཡིག་འབྲུ་
གཅིག་བཅས་དགོས་བྱུང་ནའང་ཁ་གསལ་གྱི་མཆན་ཡིག་འགོད་རྒྱ་ཏུ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཡིན།

འདི་ག་ཙོང་སྒྲིག་ཁང་ལ་མཆོན་ན། པར་གཞི་ཆད་ལྷན་ཞིག་མ་ཕྱིར་བཟུང་ནས་དེའི་
ཡིག་འགྲོས་སོར་བཞག་གིས་ཙོང་སྒྲིག་གི་དུ་རྒྱ་ཅི་ནོར་དུ་འཛིན་བཞིན་ཡོད་ལ། དེའི་པར་གཞི་མི་
འབྲ་བ་གཞན་ཡང་ལག་སོན་བྱུང་ན་པར་གཞི་གཞན་དག་ལ་འད་གང་ཅུས་ཤིག་སྤུར་བཞིན་ཡོད།

མ་ཕྱིར་ཡིག་འོར་མངོན་གསལ་ཅན་བྱུང་ན་བཙུང་ཏེ་མཆན་གྱིས་གསལ་བཤད་བྱས་
ཡོད་ལ། མ་ཕྱི་དང་བར་གཞི་སོ་སོར་ལྷག་ཆད་བྱུང་བ་དང་། ཡི་གེ་མི་འདྲ་བ་བྱུང་བ་སོགས་ལ་
མཐའ་མཆན་བཞོད་དེ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད།

ལས་གཞི་འདིའི་ཐོག་མའི་དུས་སུ་ལས་བྲེལ་ཏེ་ཅང་ཆེ་བའི་དབང་གིས་ཞིབ་སྒྲུར་བྱེད་
སྐབས་མཆན་འདེབས་པ་ཙམ་ལས་མ་ཕྱི་དང་དཔེ་གཞི་གཞན་གྱི་ཤོག་གངས་དང་མདུན་རྒྱ་བ་
ཡིག་བྲིང་སོགས་གསལ་ཁ་འདོན་མ་བྱུང་བ་རེ་བྱང་བྱུང་ཡོད་ན་འདྲིས་སུ་དཔེ་བསྐྱར་ཞུས་པ་
ནམས་ལ་གསལ་ཁ་བཏོན་ཡོད།

ཙམ་སྒྲིག་ཁང་འདི་ནས་ཙམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་དེབ་སྒྲོག་སྐབས་ངས་དགོས་པ་འགའ་ཞིག་
ངོ་སྤྲོད་ཅུང་ཙམ་ཞུ་ན། གཞུང་གི་དཔྱད་སྒྲུས་སུ་ཉགས་[]འདིའི་ནང་དུ་བཅུག་པ་ནི་མ་ཕྱིའི་ནང་གི་
འོག་མཆན་དང་དཔྱད་སྒྲུས་མཆན་ཡིན། ཡང་གཞུང་དཔྱད་སྒྲུས་སུ་ཉགས་ " འདི་བཞོད་ཡོད་ན་དེ་ནི་དོ་
སྤང་བྱ་དགོས་པའི་ཡི་གེ་འཕྲུལ་ཆོག་ཅིག་གི་མདུན་དུ་བཞོད་ཡོད་ལ། དེའི་ཇེས་སུ་མཆན་བྲངས་ཀྱི་
ཨང་ཡིག་བཞོད་ཡོད་པས་མཆན་བྲངས་དེ་དང་མ་བྱུན་པའི་མཐའི་མཆན་ཡིག་ཏུ་གསལ་བཤད་
ཅིག་བྱས་ཡོད་པ་ཡིན། ཡང་བརྟུན་ཀྱི་བཞེད་ལུགས་མི་འདྲ་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཐ་སྐྱད་
དང་བྲང་སྤྱོད་སྤངས་སོགས་མི་འདྲ་བ་ཡང་ཡང་བྱུང་ན་མཆན་གྱིས་གསལ་བཤད་ཐེངས་གཅིག་
བྱས་པས་ཆོག་པར་བྱས་ཏེ་ཇེས་མ་ནམས་ལ་མདུན་དུ་ཉགས་ " འདི་བཞོད་པ་ཙམ་ལས་རེ་
བཞིན་མཆན་བྲིས་མེད།

མཐའ་མཆན་སྒྲོག་སྐབས་དེབ་དེ་དཔེ་བསྐྱར་བྱས་ཡོད་ཆེ་དེའི་མ་ཕྱིར་བཟུང་བའི་བར་
གཞི་ལ་མ་ཕྱི་ཞེས་དང་། བར་གཞི་གཞན་དག་ལ་སྡེ་དགེ་བར་མ་དང་། བཟ་ཤིས་ལྷུན་པོ། ཞོལ།
སྐྱེ་འབྱུང་། ཟླ་བྲང་བར་མ་ནམས། སྤྱེ། བཟ། ཞོལ། སྤྱེ། ཟླ། སོགས་ཀྱིས་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད།
མཐའ་མཆན་གྱི་ཁོད་དུ་ཉགས་ཅན་ *བསྐྱབས ལྟ་བུ་བྱུང་ན་མ་ཕྱིའི་ཡིག་འོར་ཞིག་ཞུ་སྒྲིག་པས་
བསྐྱབས་སུ་བསྐྱར་བའི་དོན་དུ་གོ་དགོས་ལ། ཡང་ཉགས་ * འདིས་ཞུ་སྒྲིག་པའི་གསལ་བཤད་ཀྱི་
ཆོག་མཆོན་པའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད། ཡང་ཉགས་ཅན་ -བསྐྱབས ལྟ་བུ་བྱུང་ཆེ་བསྐྱབས་ཆད་པ་

དང་། +བསྐྱབས ལྟ་བུ་བྱུང་ན་བསྐྱབས་ལྷག་མ་བྱུང་བའི་དོན་དུ་གོ་དགོས།

དཔེར་ན། མཐའ་མཆན་དུ། མ་ཕྱི། ༤༥ན་ན། བསྐྱབ *བསྐྱབས ལྷ། ༡༠༣ན་ན།
ལྷ། ༡༡༠བ་ན། བསྐྱབས ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་ཆེ་དག་གི་དོན་ནི། མ་ཕྱིའི་ཤོག་གངས་
༤༥མདུན་ངོས། ཡིག་སྐད་༥པ་ན། བསྐྱབ་ཅེས་ཁྲིམ་ཡོད་པ་མཆོན་ཞིང་། *བསྐྱབས བྱི་མ་ཕྱིའི་
ཡིག་ལོར་བསྐྱབ་དེ་ཉིད་ཞུ་སྤྲིག་པས་བསྐྱབས་སུ་བཅོས་ཡོད་པ་མཆོན་བྱེད་དུ་གོ་དགོས། ཡང་
གཞུང་དེའི་ཐད་ཀྱི་སྐྱེ་འབྱུང་པར་མའི་ཐྱེབ་གངས་༡༠༣མདུན་ངོས། ཡིག་སྐད་༦པ་ན། ལྷ་བྱང་
པར་མའི་ཐྱེབ་གངས་༡༡༠རྒྱ་བོ་ངོས། ཡིག་སྐད་༣པ་ན། བསྐྱབས་ཞེས་བཀོད་འདུག་ཅེས་གོ་
དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།

ཞུ་སྤྲིག་པའི་ཤེས་ཆ་དང་དོ་སྣང་གིས་མ་འདྲར་བར་འབྱུལ་དེབ་ཏུ་ལོར་འབྱུལ་ཤོར་བ་
སོགས་གཟིགས་ཆེ་ཀུན་པན་གྱི་ལས་གཞི་འདིར་རྒྱ་བསྐྱོར་དང་ལམ་སྟོན་གྱི་ཆེད་དུ་མཐུན་ལྷན་
ནམས་ནས་འདི་གའི་ཚོམ་སྤྲིག་ཁང་དུ་ཁ་གསལ་གྱི་དོ་སྣོད་དང་ལམ་སྟོན་གནད་བའི་རེ་བསྐྱུལ་ཞུ་
རྒྱ་དང་། འདི་ནས་ཀྱང་གང་མགྲོགས་ངང་བར་གཞིར་བསྐྱར་ཞིབ་དང་ལེགས་སྤྲིག་ཞུས་ཏེ་སྤྲོས་
ཀ་ཇེ་ལེགས་སུ་གཏོང་ངེས་ཡིན།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚོམ་སྤྲིག་ཁང་ནས།

ཕྱི་ལོ་༢༠༢༠ལྷ་འཁོར་ཆེས་༡༥ལ།

༡༡། ༄ེ་བཙུན་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་རོ་མཆར་མད་དུ་
 བྱང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་དད་པའི་འབྲུག་
 རོགས་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

༄ེ་བཙུན་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་རོ་མཆར་མད་དུ་བྱང་བའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་སྐྱེས་
 བ་རབས་ཀྱི་ཚོགས་ཉུང་ཟད་ཅིག་ཡོངས་སུ་བརྫོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ། དད་པའི་
 འབྲུག་“རོགས་¹་ཞེས་བྱ་བ། ༄ེ་བཙུན་ལྷ་མ་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་
 དང་ལྡན་པ་དེའི་ཞབས་ལ་གྱུས་པ་ཆེན་པོས་ཐུག་འཆའ་ལོ། ཚོགས་གཉིས་སྦྱོད་
 བ་རྒྱབས་ཆེན་ཤར་རིའི་ཅེར། ༄ུལ་སྤྲས་དཔའ་བོ་སྤྲ་བའི་རྒྱ་བ་འདྲེགས། ༄ུབ་
 བསྟན་ཀྱི་ཐུད་བཞད་པའི་དཔལ་ཡོན་ཅན། ༄ེ་བཙུན་ལྷ་མ་སྦྱིང་གི་ཐུན་སེལ་
 ༄ུལ། ༄ློ་བཟང་དབྱངས་ཅན་རག་གི་དཔལ་མངའ་བ། ༄གགས་པའི་རྩ་རྩ་ཕྱོགས་ཀྱི་
 མཛེས་མས་བརྒྱད་། ༄པལ་ལྡན་མཁས་པ་ཀུན་གྱི་མགོས་གཏུགས་བ། ༄ཁྱོད་ཀྱི་
 ཞབས་ལ་བདག་ཀྱང་ཐུག་བཞུད་དོ། ༄ི་དམན་བརྟལ་ཞུགས་མཆོག་གིས་ལེགས་
 བསྐྱམས་ཤིང་། ༄མ་དཔྱོད་ཆེས་སྤ་ཐུབ་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀུན། ༄ིབ་མོར་འབྱེད་
 ལ་རྒྱ་དང་བྲལ་གྱུར་པས། ༄གཅིག་ཏུ་སྦྱབ་ལ་དབྱེས་པ་འདི་མད་དོ། ༄གོན་བོ་དེ་ཡི་

1 རོགས་

ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ཆེ། །འབྲམ་ཁྲིམ་གྱུར་པའི་གཏིང་མཐའ་ཇི་ཙམ་ཞེས། །མཐུ་ཆེན་
རྣམས་ཀྱང་ཁྲིགས་ལ་འབྲང་འགྱུར་ན། །བདག་ལྷས་ཅུང་ཟད་དཔོག་པའང་ག་ལ²་
བྱས། །འོན་ཀྱང་འདི་ན་ལྷགས་དག་དང་པའི་མེས། །སྤྱིང་གི་རྒྱ་གཏེར་ཁོལ་ བ་
འཛིན་གྱེད་པ། །འདི་དག་ག་དྲུང³་སེལ་སློབས་པའི་རྩ་ཡབ་ཅེས། །རྒྱ་ཐེགས་ཙམ་
ཞིག་སྦངས་ཏེ་གར་བགྱིད་དོ། །འདི་ཉིད་ཕྱིར་ན་འཛིན་རྟེན་གཞན་དུ་ཡང་། །འདི་
ལྷའི་མགོན་གྱིས་ནམ་ཡང་མི་གཏོང་ཞིང་། །དེ་ཡི་ལེགས་བཤད་བདུད་ཅིས་འཆོ་
གྱུར་ཞེས། །རང་དོན་ལ་གྱུས་རེ་བའི་ཞགས་བ་ཡིས། །བདག་གི་སྤྱིང་ནི་ཡང་དག་
བངས་གྱུར་ཅིང་། །ཤེས་ལྡན་དད་པ་རབ་དཀར་ངང་མའི་ཆོགས། །དཔག་ཡས་ཡོན་
ཏན་འོ་མའི་རྒྱ་གཏེར་ལ། །རབ་དགའ་རྒྱས་པའི་སྦྱང་དུ་འདིར་འབད་དོ། །སོ་ག་ཆར་
སྤྱིན་རྒྱས་པའི་སྦྱ་དབྲངས་ཅན། །དབྱིད་ཀྱི་དཔལ་མོ་མེ་ཏོག་དོ་ཤལ་དགོད། །མ་གྱ་
གཞོན་བྱ་རོལ་པའི་ཅེད་འཛོ་སྟོན། །འདི་དག་འཛིན་རྟེན་ལ་མཆན་ཅི་ཡང་
གྱེད། །མཁས་རྣམས་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་བ་ཉམས་གྱེད་པ། །དམ་པའི་སྦྱོད་བ་མཛད་བྱང་
བརྗོད་པའི་གཏམ། །སྐལ་བཟང་ན་བའི་བཅུད་ལེན་བསྐྱགས་པས་ཀྱང་། །ཐུབ་རྣམས་
ཡིད་ནི་ཅི་ཡང་ཆགས་པར་འགྱུར། །གཞོན་བྱ་ཉིད་དང་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་
ཚུལ། །དོན་ཆེན་གནས་ལ་དཀའ་བ་ལྟར་སྦྱར་སྦངས་པས། །རྒྱལ་བ་དགྲེས་པའི་གོ་འཕང་
མཆོག་བརྟེས་པ། །འདི་དག་དོ་མཆར་གཏམ་གྱི་སྦྱང་གཞི་ཡིན། །དེ་ཡང་བདག་གི་
དཔལ་ལྡན་སྒྲ་མ་དམ་བ་སངས་རྒྱས་བཙུན་ལྡན་གྱི་རིང་ལྷགས་པ་ཆེན་པོ།
འཛིན་རྟེན་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱ་མེད་པར་ཡང་གཅིག་ཏུ་མཉེས་གཤིན་པའི་ངང་ཚུལ་

2 གལ་

3 གདུང་

ཅན། རིང་མོ་ཞིག་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་དག་གི་པ་རོལ་
དུ་བྱེད་པ། རྒྱུ་མཐུག་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་འོད་ཟེར་གྱིས་སྒྲོ་བློས་
ཀྱི་བསྒྲོ་བླ་བྱེད་པས་ཤེས་བྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་མཐའ་དག་ལ་གཟིགས་པ་དག་པའི་སྤྱན་
དང་ལྗན་པ། ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏྲན་
རིན་པོ་ཆེའི་ཆོགས་ཀྱིས་ཐུགས་ཀྱི་བར་མཛོད་ཡོངས་སུ་གཏམས་པའི་བདག་ཉིད་
ཆེན་པོ་མཆན་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་འདི་ནི། བསྐྱལ་བ་དབག་དུ་མེད་པའི་སྤྱོད་པ་
ནས་ས་བཅུ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པར་མཛད་དེ། མ་དག་པའི་འཛིག་རྟོན་གྱི་ཁམས་
རྣམས་སུ་ཡང་། ལ་ལ་ལ་ནི་འཁོར་ལོས་སྐྱར་བ་དང་། ལ་ལ་ལ་ནི་ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་
དང་། འགའ་ཞིག་དུ་ནི་བརྒྱ་བྱེད་དང་ཆངས་པའི་གཟུགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱིས་པ་དང་རབ་དུ་བྱང་བའི་ཆུལ་ལ་སོགས་པ་གཏུལ་བྱ་དང་
འཆོམ་པའི་སྤྱིའི་རྣམ་པར་འབྲུལ་བ་དབག་དུ་མེད་པ་ནི་ལྟར་ནས་མཁའ་ལམ་ལས་སྒྲོ་
བའི་དཀྱིལ་འཁོར་གཅིག་ཉིད་ཀྱིས་སའི་སྤྱིའི་རྒྱ་མཐོང་ཐ་དང་པ་སྒྲོ་ཆོགས་པ་ཞིག་
གི་ནང་དུ་ཅིག་ཅར་རང་གི་གཟུགས་བརྟན་སྟོན་པ་དེ་བཞིན་དུ་འབད་ཅོལ་མེད་པར་
ཉེ་བར་བསྟན་པ་ལས། བདག་ཅག་རྣམས་ལ་ནི། འུ་བྱ་ཅག་རང་དང་འགྲོ་བ་རིགས་
མ་ཐུན་པར་སྐྱེ་བ་བཞེས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་བསྟན་པས་
དོན་མཛད་དོ། །ཞེས་བྱ་བར་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པ་གོར་མ་ཆག་སྟེ། འདི་ལ་
བདག་ཉིད་ཡིད་ཆེས་པར་བྱ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་གཏམ་དུ་སྒྲིང་བའང་
ཐོས་སོ། །དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་ཆུལ་དེ་ནི་སྐྱེ་བོ་པལ་མོ་ཆེ་དག་གིས་བསམ་པར་བྱ་དགའ་

4 རྟོན་
5 འཛིན་

བའི་གནས་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། བདག་ཅག་དང་བ་དང་བསམ་པའི་སྟོབས་དམན་བ་
དག་གི་རང་བཞིན་དང་སྐལ་བ་རི་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཉི་ཤེས་གཞིགས་པའི་དབང་གིས་
བདག་ཉིད་ཀྱང་དོན་འདི་ཞལ་གྱིས་འཆེས་པར་མི་མཛད་པའི་བྱིར། གནས་འདི་ནི་
བསྟན་པར་བགྱི་བར་མི་རུས་སོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་། འདི་ཉིད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དབང་
ལས་ལ་སྟོབ་པའི་ཚུལ་ཉི་ཤེས་བཟུང་ནས་དོན་མཛད་ཅིང་པན་བ་མཛད་པའི་ཡོངས་
སུ་སྟོད་པ་དག་གི་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་མཐའ་ཡང་། བདག་ཅག་སའི་དབང་
ལྷག་མ་ཐོབ་པ་དག་གིས་ནི། བློགས་ཙམ་ཞིག་གཞུགས་པར་བྱ་བའི་རྫོགས་མི་ཐོགས་
མོད་ཀྱི། དེ་ཞིག་གཤུལ་བྱ་དམན་པ་དག་ལ་ཡང་ཐུན་མོང་དུ་སྤང་བ་ཙམ་གྱི་མཛད་
པ་ཉིད་ལ་ཉི་ཤེས་བར་བརྟེན་ནས། བདག་ཉིད་ཀྱི་ཁོང་དུ་ཆུད་པའི་⁶རྣམ་པར་ཐར་པའི་ཆ་
ཤས་འགའ་ཞིག་དང་པའི་སོར་མོ་ལན་ཅིག་མིན་པར་བསྟོད་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས།
གཏམ་དུ་བྱ་བའི་མེ་རྟོག་གི་ཐོང་བར་བརྟུན་ཏེ། སྐལ་བཟང་སྟེ་བོ་དག་གི་ན་བ་ལ་
དཔོན་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་འདི་སྐད་ཅེས་རྗེས་སུ་ཐོས་ཏེ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་
ཐོག་མར་སྐྱབས་ལྷུ་མས་པའི་མཛད་པ་གང་དུ་བསྟན་པའི་ཡུལ་ནི། མདོ་ཁམས་སྤང་གྱི་
སའི་ཆ། ཤར་ཙོང་ཁ་ཞེས་གྲགས་པ། སྟོན་དུས་ཁ་བ་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱི་རྗེ་བོ་ལྟ་
བཅན་པོ་དག་གི་མངའ་རིས་ཀྱི་ཆབ་ལོག་ཏུ་གཏོགས་པའི་ཡུལ་གྱི་སྤྲོངས་ལ། འདི་
ཉིད་སའི་ཡོན་ཏན་ཕུལ་དུ་བྱུང་བར་གྲན་པོ་དག་གི་བརྟུན་པའི་ཁ་ལས་སྟོགས་པར་
བྱེད་པ་དེ་ཉིད་དེ། འདིའི་ཡབ་ནི། དཔའ་ཞིང་དེས་བ་དང་། སྟོན་ཅིང་བརྟུལ་ཐོད་པ་
དང་། འབྱོར་ཅིང་རང་བཞིན་བྱང་བ་ལ་སོགས་པས། སྟེ་བོ་གཞན་གྱི་ཡིད་དུ་འཐད་
པའི་ཆོས་ཀྱིས་བརྟུན་པ། ད་ར་ཁ་ཆེ་སྟེ་འབྲུམ་དགེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། ཡུམ་ནི།

བྱད་མེད་ཀྱི་རྟེན་ལ་གཡོ་སྤྱོད་ཆུང་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་ངང་རྒྱད་མཆོག་ཏུ་བཟང་བ་
ཉིད་དོ། །ཞེས་ལྟོངས་དེའི་སྤྱེ་བོ་དག་མ་སྟན་པར་སྤངས་པ་ཤིང་མོ་ཨ་ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་
སྟེ། ཡབ་ཡུམ་དེ་གཉིས་ལ་སྤྲས་བྱུག་མངའ་བ་ལས། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ནི་བཞི་
བ་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་གཏུང་རྩས་ནི་མལ་ཡིན་ལ། རྗེ་ཉིད་དང་གཏུང་ཆོས་གཅིག་པ་
ཅམ་དུ་གཏོགས་པ་ལ་མི་ངོ་སྟོང་སྤྲག་ལོངས་པ་ཡོད་ཅིང་། བདུན་བརྒྱད་མ་”ཆད⁷་
པའི་གཉེན་དང་སྤྲག་གི་གཉེན་མཆོམས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་དག་ལས་
སྤྱ་བྱིར་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡང་དག་པར་སྤངས་པ་མང་པོ་ཞིག་བྱོན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་
བརྒྱལ་ཞུགས་མ་སྤྲད་ཅིང་། རྣམ་དཔྱོད་ཡངས་པའི་མིག་ཅན་ཤ་སྟག་གོ། །ཞེས་
བྲགས་སོ། །དེ་བས་ན་སེམས་དབང་ཆེན་པོ་དེ་ནི་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་རིགས་དང་
རྩས་དང་ཆོ་འབྲང་སྟན་སྟུམ་”ཆོགས⁸་པའོ། །དེ་ཡང་འདི་ཉིད་གང་གི་ཆོ་ཡུམ་གྱི་
ལུས་ལས་ཉེ་བར་བལྟམས་པ་དེའི་ཆོ། འདིའི་དབུ་ནི་གཏུགས་ལྟ་བུ་དང་། ”དབུལ⁹་
བ་དབྱེས་ཆེ་ཞིང་སྤྲིན་མ་འཇར་ལ་ཤངས་ཀྱི་གཟེངས་མཐོ་བ་དང་། ལྷན་ཤལ་རིང་
དུ་འབྱང་ཞིང་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་རྒྱས་ལ་དཀྱ་སྐབས་བྱེད་པ་དང་། དབང་པོ་
ཡོངས་སུ་གསལ་ཞིང་བགས་པའི་མདོག་ནི་མེ་ཏོག་ཀྱི་ལུང་ལྟར་དཀར་བས་འཛིག་
རྟེན་གྱི་སྤྱེ་བོ་གཞན་དང་མི་མ་སྟན་པའི་མཆོན་གྱི་དཔལ་གྱིས་མཛེས་པ་མིག་གི་
བདུད་ཅི་ཞིག་བཅས་ཏེ། དེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འཛིན་མ་མ་ཐང་དག་ཞོར་བུ་རིན་པོ་
ཆེའི་ཅོད་པན་སྤངས་པ་ལྟར་གྱུར་ཏོ། །གཞོན་ནུ་དེ་ཉིད་ནི་བྱིས་པའི་གནས་སྐབས་
ཉིད་ནས་ཀྱང་བྱིས་པའི་རྒྱད་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་ཤིང་། བག་

7 ཆད་

8 ཆོགས་

9 དབུལ་

མེད་པར་ཅེ་བ་མཐའ་དག་ལས་ངང་གིས་ལོག། །ཉེས་པར་སྒྲིད་པ་རྣམས་ནི་རང་
བཞིན་གྱིས་”བསྐྱམས¹⁰། གུན་ལ་སྒྲན་པར་སྒྲ་ཞིང་ཁོ་བ་སྤངས་པ་དང་། འགྲོགས་ན་
བདེ་ཞིང་སྒྲོང་བའི་སྒྲི”པོ¹¹་དག་ལ་གཏོང་བའི་ལག་བརྒྱངས་པ་དང་། མགོན་མེད་
པ་དག་ལ་སྒྲིང་བཅེ་ཞིང་བདེན་པར་སྒྲ་བ་དང་། རྫོ་གྲོས་དཔག་པར་དགའ་ཞིང་ཆོས་
ཆོལ་བ་ལ་ངང་གིས་ཞུགས་པ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲིད་པ་རྒྱབས་
པོ་ཆེ་དག་ནི། གྲིས་པ་གཞན་དག་སྒྲིས་ཅམ་ཉིད་ནས་ཁུ་ཞོ་ལེན་པའི་གུན་ཏུ་སྒྲིད་པ་
དག་ཆེད་ཏུ་བསྐྱབ་པར་བྱ་མི་དགོས་པ་ཇི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་ཏུ་བྱུང་ཏོ། །དེ་ཡང་སངས་
རྒྱུ་བཙུག་པ་ལྟར་འདས་གྱིས། བསྐྱབ་པ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཐོག་མར་འཇུག་པའི་སྒྲོ་དམ་
པ་ནི་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲོམ་པ་དང་། ཡོན་ཏན་གུན་གྱི་གཞི་ཡང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཉིད་ཏུ་
གསུངས་ཤིང་། སོ་སོར་ཐར་པའི་སྒྲོམ་པ་ཡང་ཁྲིམ་པ་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་
”སྒྲོགས་¹²་གཉིས་སུ་གནས་པ་ལས། ”¹³་གཞོན་ཁུ་འདིས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་མེད་
གངས་སུ་མ་སོན་པའི་སྤྲ་རོལ་ཏུ། ཆོས་རྩི་ཀམ་པ་རོལ་པའི་རྩི་རྩི་ལས་དགེ་བསྐྱེན་
གྱི་སྒྲོམ་པ་ཡོངས་སུ་རྩི་གས་པར་མཐོས་ཏེ། མཆོན་ཡང་གུན་དགའ་སྒྲིང་པོ་ཞེས་
བཏགས་སོ། །དེ་ལྟ་བུའི་གཞོན་ཁུ་དེ་ཉིད་དགྲང་ལོ་གསུམ་བཞེས་པའི་ཆེ། ཆོས་གྱི་
རྩི་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་པ་དེ་ཉིད། རྩི་འདིའི་ཡབ་གྱིས་གདན་བྲངས་པ་”ཞིག་གི་¹⁴་
དུས་ན། ཁོང་པས་ཡབ་ལ་རྟ་དང་ལུག་ལ་སོགས་པ་ཐང་ཐིང་གི་གནང་སྤྲིན་དཔག་
ཏུ་མེད་པ་མཛད་ནས། ཁྱོད་གྱི་བྱ་འདི་ར་ལ་སྤུལ་ཞིག་ཅེས་བཀའ་གནང་བ་ཡབ་

10 བསྐྱམས

11 པོ་

12 རྒྲོགས་

13

14 ཞིག་གི་

གྲིས་ཀྱང་དང་དུ་སྒྲངས་ཏེ་སློང་གཤམ་དང་བཅས་པས་ཕྱལ། དེ་ནས་དགྲའ་ལོ་བདུན་
པ་ལ་ཉེ་བར་བབ་པ་ན། ཆོས་རྗེ་དེའི་ཞབས་བྱའདྲ་ཕེབས་པར་མཛད་དེ། རབ་ཏུ་མ་
བྱུང་བའི་སྤྱོད་ལ་ཉིད་དུ་ཆོས་རྗེ་དེས་གསང་སྤྲུགས་དོན་རྗེ་ཐེག་པའི་སློང་སྤྲིན་པར་
མཛད་ཅིང་། བཙུག་ལྷན་འདས་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་འིལ་བྱ་པ་དང་། གྲེད་རྗེ་དང་
ཕྱག་ན་དོན་རྗེ་ལ་སོགས་པའི་དགྲིལ་འཁོར་དུ་བཅུག་ཅིང་དབང་བསྐྱུར། གསང་
མཆན་དོན་ཡོད་དོན་རྗེ་ཞེས་བཏགས། རིག་པ་འཛིན་པའི་སློང་པ་དང་དམ་ཆོག་
ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་མཛོས་ཏེ། མིག་གི་འབྲས་བྱ་ལྟར་གཅིས་པར་བསྐྱུང་བར་
མཛད་དོ། །དེ་ཡང་ཆོས་རྗེ་དེའི་བྱུང་དུ་ཐོག་མར་ཕེབས་མ་ཁད་ནས། གསུང་རབ་
སློག་པ་ལོ་མང་དུ་འདུག་པ་རྣམས་ལ་གཟིགས་ཤིང་སྤྲུགས་གྲིས་¹⁵པས་དེ་
ཙམ་གྲིས་སློག་རང་ཉིད་གྲིས་ཐོགས་མེད་དུ་འདོན་པར་རུས་པ་བྱུང་ཞིང་ཆེད་དུ་
གཏད་ནས་བསྐྱབ་དགོས་པ་མ་བྱུང་། དབང་ཐོབ་ནས་རབ་ཏུ་མ་བྱུང་བའི་གོང་དགྲའ་
ལོ་བདུན་དུ་ཉེ་བ་ཙམ་གྱི་དུས་ཉིད་དུ་འདྲ་། བདེ་མཆོག་དགྲེས་དོར་ཀུན་རིག་གཤིན་
རྗེའི་གཤེད་ལ་སོགས་པའི་དགྲིལ་ཆོག་མང་པོ་སྤྲུགས་ལ་བསྐྱུང་། བདེ་མཆོག་འིལ་
བྱ་པའི་བདག་འཇུག་གྱུང་ལན་མང་དུ་མཛད་ཅིང་། ལྷའི་རྣལ་འབྱོར་དང་བསྐྱེད་པའི་
རིས་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བར་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་མ་
བྱུང་བའི་དུས་དེའི་ཆེ་ཉིད་ན་སྐྱབས་ཤིག་ནས་བཙུག་ལྷན་འདས་ཕྱག་ན་དོན་རྗེ་
གཏུམ་པོ་ཕྱག་གཉིས་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡུན་རིང་པོའི་བར་དུ་རུབ་རེ་ཞིང་མནལ་
ལམ་དུ་གསལ་བར་འཆར་བ་དང་། བྱུང་བར་རྩོམ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤ་
མནལ་ལམ་དུ་ནར་མར་འོང་བ་ཞིག་བྱུང་། ཕྱིས་དབུས་སུ་ཕེབས་དུས་སྐྱེ་འབྲས་

གཞིགས་པ་ན། རྣམ་པ་རྗེ་ལྟ་བུ་འདུག་གོ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། བྱིས་རྩོམ་ཉིད་སྤྲུང་
ཡང་ཁ་བ་ཅན་པའི་བསྟན་པ་ཉམས་པ་གསོ་བའི་སྤྲད་དུ་བྱོན་པ་ལྟར། མདོ་སྤྲུགས་ཀྱི་
ལམ་ཀྱི་རིམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་གདུལ་བྱ་རྣམས་སློན་ཅིང་གྲོལ་བར་མཛད་
དེ། བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་མི་རུབ་པའི་རྒྱལ་མཆོན་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱི་གཙུག་གི་རྩོར་
བྱར་འབྲུར་བ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྤྲ་ལྟས་སུ་གདོན་མི་ཟེམ། །དེ་ལ་འདི་སྤྲད་ཅེས་བྱ་སྟེ། དད་
བཙུན་བན་དང་བག་ཡོད་ཤེས་བཞིན་དང་། །བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་དང་སྟོ་གྲོས་
དཔག་དཀའ་བ། །རིང་ནས་འདིས་པའི་ཡིད་གཙུགས་གྲོགས་རྣམས་ཀྱིས། །གཞོན་
རུ་ཉིད་ནའང་མཛད་བ་མ་བཅད་པོ། །ལུས་ཀྱི་སྤྲ་བྱ་དང་པོར་གྲུར་བ་ཡི། །གནས་
སྐབས་དེར་ཡང་ཡོན་ཏན་མེ་ཉོག་ནི། །དཔག་མེད་བྱི་བཟང་རྫོགས་པའི་སྤྲིང་པོ་
ཅན། །འདི་ལྟའི་ངོ་མཆར་སུ་ཡིས་བསམ་མི་བྱ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྗེ་བཙུན་ཆེ་མ་ཙོང་
ཁ་བ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྫོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ། དད་པའི་
འབྲུག་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་བ་ལས། །གཞོན་རུ་ཉིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཡོངས་སུ་བརྫོད་
པའི་རིམ་པར་བྱེ་བ་སྟེ་དང་པོའོ། །

༥ དེ་ལྟ་བུའི་གཞོན་རུ་དེ་ཡང་། སྟོན་ལན་ཅིག་མ་ཡིན་པར་གོམས་པར་བྱས་
པའི་བཟང་པོའི་རིགས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཡོངས་སུ་སད་པས། བྱིས་པའི་གནས་
སྐབས་ཉིད་ན་ཡང་འདི་ལྟར་རྫོགས་ཏེ། བྱིས་ན་གནས་པ་ནི་བྱ་བ་ངན་པ་སྤྲ་ཆོགས་
པའི་ལས་ཀྱིས་བྲེལ་བའི་འཆིང་བ་དམ་པོས་བསྐྱམས་པ། །བག་མེད་པའི་གནས་སུ་
གྲུར་ཅིང་། ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་འགལ་བ། །ཟས་གོས་དང་བྱིས་ཀྱི་སོ་ཆོས་དང་རྩོར་
མཛོན་པར་སྦྱབ་པ་སོགས་ཀྱིས་རྣམ་པར་དཀྱགས་པས་བརྫོད་པར་དཀའ་བའི་སྤྲུག་

བསྐལ་གྱི་མེ་འོབས་ལྷ་བུར་གྱུར་ལ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ནི་ཉེས་པ་དེ་དང་དེ་འབྲེལ་བ་
གཞན་དག་ལས་ཀྱང་རྒྱབ་གྱིས་ཕྱོགས་པར་བྱེད་པའི་སྒོ་དམ་པ་སྟེ། དུས་གསུམ་གྱི་
སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་གྱིས་ཀྱང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཉིད་ཡང་དག་པར་སྒྲངས་སོ་སྟམ་
དུ་དགོངས་ནས་དགུང་ལོ་བདུན་པའི་ཆེ། ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་འབྱུང་
བར་མཛད་དེ། དུར་སྤྲིག་གི་རྒྱལ་མཆོན་ཡང་དག་པར་བཞེས་སོ། །དེ་ལ་རྩི་རིན་པོ་
ཆེ་འདི་ཉིད། ཐོག་མར་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། རབ་ཏུ་འབྱེན་པར་མཛད་པ་ལ་
སོགས་པའི་དགོང་བའི་བཞེས་གཉེན་ནི། གོང་དུ་བཛོད་པ་ཆོས་རྩི་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་
པ་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཕྱོགས་མཆོན་ཅམ་ཞིག་
ཞར་བྱུང་དུ་བཛོད་ན། དེའི་འཁྲུངས་ལུལ་ནི་མདོ་ཁམས་སྤང་ཡིན་ལ། གཞོན་ལུ་ལ་
རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་དབུས་གཙང་དུ་བྱོན། སྟེ་ཐང་པ་བཟ་གིས་སེང་གོ་སོགས་ལ་པར་
བྱིན་དང་བྱམས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཁས་པར་བསྐྱབས། གཙང་གི་སྤར་ཐང་དུ་བྱོན།
བཙེམ་ལྡན་རིགས་རལ་གྱི་བྱ་ཆེན། བཙེམ་ལྡན་པ་རང་གི་གདན་ས་པ། ལྷོང་སྟོན་
རིགས་པའི་སེང་གོ་ལ་ཆད་མ་རྣམ་ངེས་གསན་སྦྱོང་མཛད། དེའི་ཆེ་རིགས་པའི་
གནས་གྱི་དགག་སྒྲུབ་ཅུང་ཐད་འཆར་དཀའ་བ་བྱུང་བ་ལ། ཞ་ལུར་བྱོན་ནས་ཐུགས་
རྩི་ཆེན་པོ་རང་བྱོན་གྱི་བྱུང་དུ་གསོལ་བ་དག་ཏུ་བཏབ་ཅིང་། ཞབས་ལ་ཁྲག་རྩོལ་གྱི་
བར་དུ་ཉིན་མཆོན་དུ་སྒྲོར་བ་མཛད་པས། སྒོ་བྱོས་གྱི་རུས་པ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་
འཁྲུངས་ཏེ། རིགས་པའི་གནས་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པར་གྱུར་ནས། ཚོད་པ་བཟང་བའི་
མཆོག་ཏུ་གྲགས་པ་བྱུང་ཞིང་། མཐུན་སྦྲེན་དགོན་པོ་བྱུང་ཡང་སྤར་ཐང་པའི་སྦྱོ་ཚུལ་
ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་ལེགས་པར་སྦྱངས། དེ་རྩིས་ཞ་ལུར་གྲ་སྒྲོར་ལ་བྱོན་པས། རིན་

པོ་ཆེ་བྱ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གདན་སར་ཕེབས་ནས་འདུག་པ་ལའང་། ཆོགས་
སུ་བཤོ་སྒྲེང་མཛད་པས་ལེགས་པར་བློན། མཁས་པའི་གྲགས་པའང་ཐོབ། སྤར་མདོ་
སྤད་དུ་བྱོན། ཤིང་ཀུན་སྡེ་གསར་གྱི་མཁན་པོ་མཛད། དེའི་སྐབས་ཤིག་ཏུ་བདེ་བ་
ཅན་གྱི་གདན་ས་མཛད་པར་ཞུ་བའི་གདན་འདྲེན་བྱུང་བས་དབུས་སུ་ཕེབས། འོན་
ཀྱང་གདན་སའི་སྐབས་མ་འོངས། ཡོ་བྱད་མང་དུ་བསྐྱམས་བྱོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདེ་
བ་ཅན་དང་སྤར་ཐང་སོགས་སུ་གཙུག་ལག་ཁང་དང་དགེ་འདུན་གྱི་ཞབས་ཏོག་རྒྱ་
ཆེན་བསྐྱབས་ནས། ཡབ་ཆོས་སྤངས་སུ་སྦྱེས་མཆོག་རྟོགས་ལྡན་པའི་བྱུང་དུ་སྦྱབ་
པ་ལ་བྱོན། དུག་རྩས་གང་ཡོད་སྒྲ་མ་ལ་ཕུལ། སྦྱབ་པ་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བྲིལ་བས། ཞི་
གནས་གྱི་ཁྲིང་བ་བྱད་པར་ཅན་འཁུངས། དེ་རྗེས་མདོ་སྤད་ལ་བྱོན། བྱ་ཁྱུང་དང་།
ཤ་སྤང་དགོན་ཟེར་བའི་དགོན་པ་གཉིས་བཏབ། ལོ་སྤེལ་གྱི་བར་དུ་པར་ཆད་ཀྱིས་
ཐོག་བྱངས། དུམས་ཆོས་རྣམས་དང་། བརྟག་གཉིས། སྟོད་འཇུག་སོགས་གྱི་བཤད་
པ་མཛད་ཀྱང་། བཞེད་པ་ལྟར་གྱི་པན་ཐོགས་ཆེར་མ་བྱུང་བས་ཐུགས་སྦྱོར་བར་བྱུར་
ཏེ། ཤ་སྤང་དུ་དཔོན་པོ་ཤུ་ཀྱ་བཟང་པོ་ཟེར་བ་ཞིག་གདན་སར་བསྐྱོས། ཁོང་རང་
གིས་བྱ་ཁྱུང་དུ་སྦྱབ་པ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ནི་མཁས་ཤིང་གྲུབ་པ་
བརྟེན་པ། ལྷག་པའི་ལྷས་དངོས་སུ་རྗེས་སུ་བཟུང་ཞིང་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པར་ཡང་
གྲགས་པ། སྤྱི་འདབ་བར་ཉེ་བ་ན་ལྷའི་སེལ་སྟོན་དང་མེ་རྟོག་གི་ཆོགས་ལ་སོགས་
པས་མཆོད་ཅིང་འདི་ནས་བྱང་ཕྱོགས་ལོགས་སུ། ར་སྤྱ་སྟོགས་ཞེས་བྱ་བའི་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པའི་ཞིང་དུ་འབྱོན་པར་ནམ་མཁའ་ལས་སྤྱ་མདོན་སུམ་དུ་བྱུང་བ།
སྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་མདོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པ་ཐོགས་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་

མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མངའ་བ་ཞིག་”སྟེ¹⁶ དེ་ཡང་ཁོང་
བས་སྒྲར་ཐང་དང་”བདེ་བ¹⁷་ཅན་དུ་རྫོགས་དང་འབྲུལ་བ་མང་དུ་བཏང་། དེ་དུས་
སྟོན་སེར་ཞིག །རྩེ་འདི་པ་སྐྱུ་བྱང་ན་བཞུགས་པ་ལ། ཆེས་གངས་དང་དུས་ངེས་པར་
ཡིད་ལ་བྱུངས་ཤིག །དེ་རིང་སྒྲར་ཐང་ན་རང་རེའི་རྫོགས་དང་འབྲུལ་བ་བྱེད་ཀྱིན་
འདུག་གསུངས། རྩེ་འདི་པས་ཀྱང་། དུས་ཚིགས་སྤྱགས་ལ་བཞག་ནས། ཕྱིས་
འབྲུལ་སྐྱེལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་མང་ལ་སླེབ་དུས་ལེགས་པར་བྲིས་པས། རྫོགས་བྲས་
པའི་ཉི་མ་དེ་ཉིད་རང་དུ་འདུག་གསུང་བ་དང་། ཡབ་ཏུ་རྟོགས་ལྡན་པ་སྐྱུ་གཤེགས་
ནས་བྱང་སེམས་པ་གདན་སར་བསྐྱོས། ཁོང་གི་གསུང་ཡིག་འབྲུལ་སྐྱེལ་དང་བཅས་
པ་མདོ་སྨད་དུ་ཁོང་པ་ལ་འདུག་བྱུང་བའི་ལན་རྣམས་ཡང་ལ་བསྐྱུར་དུས། སྒར་
ཀྱི་འབྲུལ་སྐྱེལ་བསྐྱར་བ་སོགས་འཕྲོད་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་གསུང་ཞོག་ཐམས་ཅད་
གྲུ་རུ་དཀོན་གཞོན་པ་ལ་མཛད། སྒར་རང་རེ་ལ་བྱང་སེམས་པས་བྱུང་བ་ཡིན་པས་
དེ་ལ་མཛད་པ་བྲག་ལགས་ཁྱས་པས། འདི་གས་འོང་གསུང་། ལན་འཁྲེར་མི་རྣམས་
ཀྱིས་དབྲས་སུ་སླེབ་ཅ་ན། བྱང་སེམས་པ་འདུག་ནས། གྲུ་རུ་དཀོན་གཞོན་པ་
ཡབ་ཀྱི་གདན་སར་བསྐྱོས་ཆར་འདུག་གསུང་། དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་
མང་དུ་བསྟན་དུ་ཡོད་ཀྱང་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྲིས་ལ། དེ་འབྲུལ་པའི་ཡོན་ཏན་
ཀྱི་ཚིགས་ཀྱིས་མངོན་པར་མཐོ་བའི་སྒྲ་མ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་པས་མཁན་སོ་མཛད།
དབྲས་གཙང་དང་བལ་སོ་སོགས་སུ་མཁས་གྲུབ་དང་བརྗེ་ཏུ་མ་ལ་མདོ་སྤྱགས་དུ་
མ་སྦྱངས་པའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་སོ། ཏ་དཔེན་གཞོན་ཏུ་སེང་གེ་ཞེས་གྲགས་པའི་

16 ཉེ

17 བདེ་བ་

སྒོ་པ་མ་གཞོན་ཏུ་བྱང་ཆུབ་ཅེས་བྱ་བས་སྒོ་བ་དཔོན་མཛད་དེ། ཆོག་ས་སྤྲ་མ་དགེ་
ཆུལ་གྱི་སྤྲོ་མ་པ་ཡང་དག་པར་མཐོན་ཤིང་། མཚན་ཡང་སྒོ་བ་བཟང་ཟུགས་པའི་
དཔལ་ཞེས་བྱ་བར་གསོལ་རྟོ། །སྒྲ་མ་འདིས་བྱིས་པ་ཉིད་ནས་བདག་གིར་མཛད་དེ།
བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེའི་བདག་པོ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་འབྱུར་བར་དགོངས་ནས། ཐུགས་
ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཤིན་ཏུ་གཅེས་པར་བཟུང་སྟེ། སྟོན་གྱི་ཤིང་ལྗོན་པ་ཆེན་པོ་མངོན་པར་
འབྱུབ་པའི་སྤུ་གྲུ་ལྟར་ལེགས་པར་བསྐྱེད་སྟེ། རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་དོ་རྩེ་ཐེག་པའི་སྒོར་
སྟོན་པར་མཛད་དེ། དབུས་གཙང་དུ་འབྱོན་པའི་རྫོང་ཏར་དང་དོད་པོ་སོགས་ཤིན་ཏུ་
ཆེ་བར་མཛད་པས། བཀའ་བློན་ཆེ་བའི་སྒྲ་མ་ཞིག་ཏུ་མཛད་པ་ཡིན་རྟོ། །འདིར་སྤྲས་
པ། དབང་པོ་རབ་ཞི་དུལ་བའི་དཔལ་གྱིས་ནི། །ཆངས་སྒྲོད་གྱིས་གན་ལྟ་ཡི་བྱང་
སྟོང་ཡང་། །མི་བསྟན་བྱིས་པ་ལྟར་མཛད་གཞོན་ཏུ་དེ། །འདིར་ནི་གངས་ཅན་ས་ཡི་
ཐེག་ལེར་གྱུར། །རྒྱལ་སྤྲས་གཞོན་ཏུ་སྟོང་རྩེའི་སྒྲ་བ་དེ། །ཐུན་མཚམས་དུར་སྟེག་
གོས་བཟང་འཛིན་གྱུར་པ། །དེ་ཡི་མོད་ལ་བྲིས་གྱི་སྒྲིད་ཆལ་དུ། །འདོད་པའི་ཀྲ་སྟང་
ལ་དགའི་ཅེ་དགའ་བཏང་། །ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྩི་བཙུན་སྒྲ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་
པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བཞུགས་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དང་པའི་འཇུག་ངོགས་ཞེས་བྱ་བ་
ལས། ¹⁸བྲིས་ནས་བྲིས་མེད་པར་ངེས་པར་བྱང་བ་ཡོངས་སུ་སྒྲུངས་པའི་རིམ་པར་
བྱེ་བ་སྟེ། གཉིས་པའོ། །

༥ དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་འདི་སྟོན་དུ་ཡོངས་སུ་རྟོག་པར་མཛད་དེ། ཆོས་
ཀྱི་རྩེ་སངས་རྒྱུ་བཙུན་པ་ལྟར་ཉིད་གྱིས་རྩེས་སུ་ལེགས་པར་གསྐྱེད་པའི་
ཆོས་འདུལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དག་གི་ལས་སུ་བྱ་བ་ནི་གཉིས་ཤིག་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ།

འདི་ལྟར་སྒྲོག་པ་ཐོས་བསམ་དང་། སྦྱབ་པ་བསམ་གཏན་གྱི་རིམ་པའོ། །དེ་བས་ན་
བདག་གིས་ཀྱང་རྗེ་དང་པོར་སྒྲོག་པ་ཐོས་བསམ་གྱི་སྒོ་ནས་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་
ལེགས་པར་གསུངས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་བཞེས་གཉེན་མཁས་པའི་དེད་དཔོན་
ལ་བརྟེན་ཏེ། བཙུན་པའི་བྱ་བོ་དུས་དང་མཐུན་པའི་རྒྱུད་གིས་བསྐྱོད་ནས། རྣམ་པར་
དབྱེད་པའི་སྦྱ་བ་འཛིན་པ་ལ་བཟོ་བས་འཇུག་པར་བྱའོ་སྦྱུ་དུ་དགོངས་ཏེ། དེ་ཡང་
གངས་རི་དཔལ་དང་ལྷན་པས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་བའི་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ལྗོངས་འདིར་
སྡོན་གྱི་ཆོས་རྒྱལ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་དང་ལོ་ཤ་མཁས་བྱུབ་རིམ་པར་
བྱོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཤིང་། བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པའི་སྡོན་མེ་ཆེས་ཆེར་དང་པོར་གསལ་བར་མཛད་པ་དང་། བར་དུ་བཞེས་
གཉེན་དམ་པ་དག་གིས་རྒྱས་པར་མཛད་ཅིང་། ད་ལྟའང་རྒྱན་ཅུང་ཟད་གནས་པའི་
ཡུལ་གྱི་ལྗོངས་མཆོག་ཏུ་སྦྱར་བ་ནི། དབྱུས་གཙང་གི་སའི་ཆ་འདི་ཉིད་ཡིན་པས་
ཕྱོགས་འདིར་འབྱོན་པར་བཞེད་པ་འཁྲུངས་ཏེ། དམ་པའི་ཆོས་ཆོལ་བ་ལ་དཔའ་
ཞིང་། བརྟུལ་པོད་པ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཏུ་དུ་ལྟར། རིང་ནས་བཟོད་པའི་
ལམ་གྱི་སྦུག་བསྐྱེད་བཟོད་པར་དཀའ་བ་དག་ལའང་རྗེ་སྦྱུ་དུ་མི་སེམས་ཤིང་།
ལེགས་བཞད་ཆོལ་བ་ལ་རིངས་པར་ཆས་པ་ཞིག་གོ། །དེ་ལྟར་དགྲུང་ལོ་བཅུ་བྱུག་
པའི་ཆོ། ལྷ་མའི་བཀའ་ཀྱང་བསྐྱེད་ཞིང་། བདག་ཉིད་ཀྱང་སྒྲོ་བྱུགས་བྲག་པོས་
དབྱུས་གཙང་གི་ཕྱོགས་ལ་འབྱོན་པར་བརྒྱུམས་ཤིང་། དེའི་ཆེ་ཆོས་རྗེ་དོན་རིན་
པའི་ཞལ་ནས། ངས་བྱོད་ལ་ཆོས་ཤིག་འཆད་པ་ཡིན། ཅི་འདྲ་ཞིག་འདོད་གསུངས་
པ་ལ། སེམས་ལ་པན་པའི་ཞལ་ཏ་ཞིག་སྦུགས་ལ་འདོགས་འཆོལ་ཞུས་པས། ལྷ་མ་

དེ་མ་འོངས་པའི་འབྲུང་བར་འགྱུར་བ་མཐུན་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་མངའ་བའི་
 ལྟོབས་ཀྱིས། འབྲུང་འགྱུར་དང་མཐུན་པར། དང་པོར་ཐོས་བསམ་འདི་ལ་གྱིས།
 དེའི་རྗེས་སུ་འདི་ལ་གྱིས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་། དེ་ནས་དེ་དག་གི་དོན་
 ཉམས་སུ་ལོང་ལ། དེ་རྗེས་གདུལ་བྱ་རྣམས་སྤོང་བར་གྱིས་ཤིག། ཅེས་པ་ཆོགས་སུ་
 བཅད་པའི་སྟོན་པ་གསུངས། གདམས་པ་དེ་ཟིན་བྱིས་སུ་མཛད་ནས་བྱོན་པས་
 དབྱས་སུ་¹⁹མེབས་ཅམ་ནས་དེ་པོར། ཅད་བཅད་ཀྱང་མ་རྟེན། དུས་བྱིས་པལ་ཆེ་
 བའི་ཆོག་བསྟེལ་འདུག་ནའང་། ཐོས་བསམ་སོགས་མཛད་པའི་རིམ་པ་ཐམས་ཅད་
 དེ་དང་མཐུན་པར་བྱང་འདུག་གསུང་ཞིང་། གདམས་པ་དེའི་ཆོག་བྱིས་ཀྱང་ཐུགས་
 ལ་བཞུགས་པ་ཐོ་རེ་བ་འདུག་པ་ནི་འདི་ལྟར། གཞོན་ཅུ་ལྟོ་བཟང་གྲགས་པ་
 ཁོད། ཁྱོན་སྤངས་དགེ་བའི་ལས་འཕྲོ་ཅན། ཁྱོན་ཆེ་དམ་ཆོས་བདུན་ཅིའི་
 རོ། འབྲུངས་པའི་བག་ཆགས་²⁰ཡོད་པར་ངེས། ཞེས་པ་དང་། ལུ་མ་ཆེན་རྒྱས་
 “འབྲིང་²¹བསྐྱུས་གསུམ་གྱི། རྒྱན་དུ་བྱུར་པའི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན། ཐོག་མར་
 བསྐྱབ་ཅིང་ནན་ཏན་བྱ། རྟེ་ལ་མཁས་པར་བྱུར་བ་ན། ལྷང་ཆོས་ཀྱན་ལ་འཕྲིག་
 “ཆུད་²²འགྱུར། རྟེ་ཡང་སེམས་ཀྱི་བྱར་ལ་ཞོག རྟེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དབའ་
 ཡི། ལམ་དང་སྟོད་”པའི་²³རྣམ་གཞག་དག ཁྱོན་པར་བྱེད་པའི་མདོ་སྡེ་
 རྒྱན། མཁས་པའི་ཡན་ལག་དག་ཏུ་བསྐྱབ། འཁོར་བ་སྤང་ན་འདས་པ་ཡི། རྟེན་དུ་
 སྟོན་པའི་ཆོས་དང་ནི། ཆོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད་བསྟན་བཅོས་དང་། ཐོག་མ་ཐ་མ་རྣམ་

19 མེབས་

20 ཡོད་

21 འབྲིང་

22 ཆུད་

23 བའི་

སྤངས་པའི། །དབྱ་མའི་ལམ་ནི་སྟོན་པས་ན། །དབྱས་དང་མཐའ་ནི་རྣམ་འབྱེད་
དང་། །སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དག་པ་ནི། །སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་ཡོད་པ་སྟེ། །དེ་ཉིད་བདེ་
གཤེགས་སྟོང་པོར་ནི། །སྟོན་བྱེད་ཐེག་ཆེན་རྒྱུད་ལྔ་ལ། །བྱམས་ཆོས་ལྔ་པོ་དེ་དག་
ལ། །མཁས་པར་བྱེད་པའི་གོ་ཆ་གིས། །རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམ་འབྲེལ་
དང་། །འབྲིང་དུ་སྟོན་པའི་རྣམ་ངེས་དང་། །ཤིན་ཏུ་བསྐྱས་པ་རིགས་ཐེགས་ཏེ། །ལུས་
དང་འབྲ་བའི་བསྟན་བཅོས་གསུམ། །གཏན་ཆོགས་ཐེགས་པ་འབྲེལ་བརྟག་
དང་། །རྒྱུད་གཞན་སྐྱབ་པ་ཅོད་རིགས་ཏེ། །འཕྲོས་པ་ཡན་ལག་ལྔ་བྱ་བེད། །ཆོས་ཀྱི་
གྲགས་”བ²⁴ལས་བྱུང་བའི། །ཆོད་མ་སྡེ་འདུན་འཛུམ་གྲིང་ན། །སངས་རྒྱས་བསྟན་
པ་གསལ་བྱེད་པ། །ཉི་མ་ལྔ་བ་ལྔ་བྱུང་གྲགས། །འདི་ཡི་འོག་ཏུ་དེ་རྣམས་སྟོབས། །དེ་
ནས་འགའ་ཞིག་བརྗེད་འདུག །མཆོམས་ཤིག་ནས། །སྟོ་སྟོས་བཟང་ལྡན་ཁྱོད་གིས་
ནི། །མཐའ་བྲལ་ཆེན་པོའི་ལྟ་བ་ལ། །གལ་ཏེ་མོས་པ་ཡོད་ཀྱང་ན། །འཕགས་པ་སྐྱ་
སྐྱབ་གིས་མཛད་པའི། །དབྱ་མ་རིགས་པའི་ཆོགས་རྣམས་དང་། །དེ་ཡི་རྗེས་འབྲང་
”བེར²⁵བ་ཞིག་ཡོད་དེ། །ལྷག་མ་རྣམས་བརྗེད་འདུག་གསུང་ངོ། །དེ་ནས་འབྲི་ཁྱང་
ཐེལ་པའི་འབྲལ་དཔོན་ལྡན་མ་རིན་ཆེན་དཔལ་གིས་གདན་བྲངས་ནས་འཕྲིན་ལས་
པ་དང་འབྲོགས་ཏེ་བྱོན། །སྤང་ལོ་སྟོན་གི་དུས་སྟེ། །འབྲི་ཁྱང་དཔལ་གི་ནགས་ཁྱོད་དུ་
ཐེབས། །དེའི་ཆེ། །འབྲི་ཁྱང་གི་”སྐྱུན་སྤྲ་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བཞུགས་པས།
ཁོང་གི་སྐྱུན་སྤྲ་མཛལ། །ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་དང་། །ཕྱག་ཆེན་ལྔ་ལྡན་
ལ་སོགས་པ་གསལ། །དེ་ནས་སྟོབ་གཉེར་ཞིག་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་པ་ལ། །སྟོགས་

24 བ་

25 ཟེང་

26 ལྟན་

འགའ་ཞིག་གིས་དབང་མེད་དུ་ཁྱིད་ནས་མི་འདོད་བཞིན་དུ། ཆལ་པའི་སྤྲཱུ་པ་
མཁས་པ་དཔོན་དགོན་མཆོག་སྐྱབས་ཞེས་བྱ་བའི་གམ་དུ་བྱོན་ནས། གསོ་དབྱེད་
ཀྱི་གཞུང་ལ་སྦྱངས་ཤིང་། ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་ཐུགས་ལ་བརྩུང་། དེར་ཡུན་ཉ་ཅང་
མི་རིང་བ་ཞིག་བཞུགས་ནས་ཆོས་གྲུ་ཆེན་པོ་བདེ་བ་ཅན་དུ་བྱོན། ²⁷བདེ་བ་ཅན་
པའི་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་ཐང་པ་བཟ་ཤེས་སེང་གོ་དང་། གདན་ས་པ་དགོ་བསྐྱོངས་པ་གཉི་
ག་ལ་ཆོས་འབྲེལ་གསན། སྟོག་པའི་སྟོབ་དཔོན་གཙུ་བོ་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཡོན་
ཏན་རྒྱ་མཚོ་བ་དང་། ཞར་ཆོས་པ་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ལྷ་རྒྱན་པས་མཛད་ནས།
ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མཛད་པར་རྟོགས་པའི་
རྒྱན་རྩ་འབྲེལ་ལ་ལེགས་པར་ཐུགས་སྦྱང་མཛད། ཞག་བཙོ་བརྒྱད་ཅུ་མ་གྱིས་
གཞུང་གི་ཆོག་མཐའ་དག་ཤིན་ཏུ་བྱང་བར་ཐུགས་སུ་རྒྱུད་ཅིང་། འཇམ་སྐྱའི་རྒྱ་ཀྱི་
སྟེང་ནས་ཆོས་གསན་ཅིང་དོན་ཀྱན་རྒྱུ་པར་མཛད་དེ། སྟོར་བ་བཙུ་བ་སོགས་ཀྱི་
ཐུགས་རྩལ་ཆེར་མ་མཛད་པར་ཡང་། རིང་པོ་མ་ཡོན་པ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་
བྱིན་པའི་ཆོག་དོན་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་གྱུར་ནས། ²⁸སྟོབ་དཔོན་དང་གྲོགས་
མཆེད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྟོ་གྲོས་ཀྱི་རྩལ་ལ་དཔག་པར་དགའ་བའི་སྟོས་ཆེས་ཆེར་ངོ་
མཆར་བའི་གནས་སུ་འཛིན་ལ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྟེའི་རྒྱན་ནི། སྤར་མདོ་སྤྲུ་དུ་
བཞུགས་པའི་དུས་ནས་ཐུགས་ལ་རྒྱུད་ཅིང་། བཞད་གསར་དང་། འཆད་པ་ལ་
སོགས་མཛད་ཀྱང་། བདེ་བ་ཅན་པའི་སྤྲཱུ་པ་འཇམ་རིན་པ་ཞེས་གྲགས་པའི་དགོ་
བཤེས་ཆེན་པོ་དེ་བྱམས་ཆོས་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་པས། མདོ་སྟེ་

27 །

28 །

ཀླན་ལ་སོགས་པའི་བྱམས་ཆོས་རྣམས་ལེགས་པར་གསལ་ཅིང་ཐུགས་སྡུ་ཆུང་
པར་མཛད། བདེ་བ་ཅན་ན་ཐུགས་སྦྱོང་ལ་བཞུགས་པའི་ཆེ། སྐབས་ཤིག་ཏུ། རྒྱུ་
བཅུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་རྣམ་འབྱུང་། ས་སྦྱོང་མིའི་དབང་པོའི་ཅོད་པན། དཔལ་
ལྷན་ལྷ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་པ་དབེན་གནས་ཆོས་རྫོང་དུ་ཕྱག་
ལེབས་པའི་སྤྱན་རླུང་མཛུལ། འཇམ་དབྱངས་ཨ་ར་བ་ཙ་ནའི་རྗེས་གནང་། བདེ་
མཆོག་དེལ་བྱ་པའི་ལུས་དཀྱིལ་གྱི་དབང་། ལྷར་གྱི་མགོན་པོའི་རྗེས་གནང་རྣམས་
གསལ་ནོ། །དེ་ལྟར་ལོ་གཉིས་ཙམ་ལ་པར་བྱིན་གྱི་ཆོག་དོན་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་
གྱུར་ནས། དགྲུང་ལོ་བཅུ་དགུའི་སྤྱིང་དུ་གསང་བུ་དང་བདེ་བ་ཅན་ལ་སོགས་པ་
རྣམས་སྡུ་སྦྱོར་ལ་བྱོན། རྒྱུ་མཐུག་དང་ཆོས་སྐད་ཐུན་ཐུམ་ཆོགས་པའི་སྤྱན་པ་རིང་
དུ་སོང་ཞིང་། བཤེས་གཉན་མཁས་པ་དག་གི་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་
ཐུགས་ཀྱས་བྱངས་པར་གྱུར་ནོ། །དེ་ནས་གཙང་ཕྱོགས་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་དེ།
རིན་སྤྲངས་ཀྱི་རོང་ཆེ་བ་ལ་མཛད། གཞུང་ལམ་བསྐངས་ནས་ས་སྐྱུ་ལ་འབྱོན་པར་
བཞེད་པ་ལ་ལམ་གྲོགས་རྫོགས་པར་གསལ་བ་ཞིག་ཡོད་པའི་སྐབས་ཀྱིས། རིན་སྤྲངས་ཀྱི་
རྒྱང་མཁར་ཐུའི་ལ་ལ་བྱོན། ཉང་སྟོང་མཁར་ཁ་ལ་མཛད་ནས་ཞ་ལུར་ལེབས། ཐུ་
སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་བའི་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིད་འཛིན་པའི་གདན་ས་པ། ལོ་རྒྱ་བ་
མཁན་ཆེན་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ་བའི་བྱང་དུ་མཛུལ། བདེ་མཆོག་མི་དྲི་བཅུ་གསུམ་
པའི་དབང་ཞིག་གསལ། དེ་ནས་སྤར་ཐང་ལ་བྱོན། དེ་ནས་གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་
ལྷན་ས་སྐྱུར་ལེབས། ས་སྐྱུའི་དུས་ཆོས་མ་ཚུགས་ཀྱི་རིང་ལ་ས་བཟང་དུ་བྱོན་ནས།
ས་བཟང་པཎ་ཆེན་མ་ཉི་པའི་བྱང་དུ་ཆོས་བཀའ་ཅི་རིགས་པ་གསལ། ཆོས་ཚུགས་

ནས་ས་སྐྱར་པར་ཕྱིན་གྱི་བྲམ་སྒྲོར་”མཛད²⁹། དེ་ཀའི་འཕྲོ་འཐུང་པ་ལ། ལ་སྒྲོང་བྱང་
ལ་བྱོན། འདར་བཟང་ལྷན། ངམ་རིང་འགའ་རོང་ཆོས་སྡེ་རྣམས་སྤུང་བྲམ་སྒྲོར་མཛད་
ནས། རོ་མོ་ནང་དུ་ཕེབས། ཆོས་རྒྱུ་གས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་པའི་དུང་དུ་སྒྲོར་བ་ཡན་
ལག་དུག་གི་འཁྲིད་ལ་སོགས་པ་གསན། དེ་ནས་བོ་དོང་ལ་བྱོན། མར་རེས་སྤྱི་པོ་
ལྷས་སྤྱེ་ཕེབས། དེའི་མཁན་ཆེན་པ་ལ་བཀའ་གདམས་ལམ་རིམ་གྱི་ལུང་ཐོབ་ཅིག་
མཛད། དེ་ནས་ཆོས་བྲམ་ཆེན་པོ་ཨེར་བྲམ་སྒྲོར་མཛད་ནས་སྤར་ཐང་དུ་ཕེབས། སྤར་གྱི་
པར་ཕྱིན་གྱི་རྒྱུ་ཀ་འཇམ་སྐྱས་མཛད་པ་དེའི་ནང་ན། མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་ལུང་མང་པོ་
བྲངས་འདུག་པ་ལ་འབྲུ་གཞོན་པ་དཀའ་བར་འདུག་པས་རྒྱུན་བྲས་ནས་མཛོད་ཅིག་
གསན་པར་”བཞེད³⁰་པའི་ཐུགས་བཞེད་ཆེ་བར་བྱུང་སྟེ། སྤར་ཐང་གི་མཁས་པ། ལྷ་
མ་ལོ་རྒྱ་བ་དོན་བཟང་པ་ལ་བསམ་བཟང་གི་རྒྱུ་ཀའི་སྤྲོད་ནས་མཛོད་ཀྱི་བཤའ་པ་
ཆར་གཅིག་གསན་ཀྱང་། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་སྒོ་བྲོས་དཀྱེལ་ཆེས་པས་དེ་ཙམ་
དུ་ཐུགས་ཁེངས་པ་མ་བྱུང་། དེའི་དུས་སྤར་ཐང་དུ་དགོ་བཤེས་ཤིག་གི་ལག་ན་པར་
ཕྱིན་གྱི་ཉ་རྒྱུ་ཅིག་འདུག་པ་གཟིགས་པས། སྤར་གྱི་འཇམ་སྐྱའི་རྒྱུ་ཀ་ལ་ལྷོས་ན།
ཤིན་ཏུ་གསལ་ཞིང་གོ་བ་སྒྲིད་པ་ཞིག་འདུག་པས་ཐུགས་སྒྲོ་བར་བྱུང་ཏེ། ཁོང་པ་ལ་
པར་ཕྱིན་གྱི་བཤའ་པ་ཞིག་གསན་པར་བཞེད་པ་དང་། ཉ་རྒྱུ་དེ་ན་མཛོད་ཀྱི་གཞུང་
ཅི་རིགས་ལ་ཡང་བཤའ་པ་གསལ་པོ་འདུག་པས། མངོན་པ་ཡང་ལེགས་པ་ཡོད་པ་
འདྲ་དགོངས་པ་འཁྱུངས་ནས། ཉང་སྒྲོད་དུ་ཐུག་ཕེབས། གནས་རྒྱུད་དུ་ཐོགས་ཙམ་
ཞིག་བཞུགས། གནས་རྒྱུད་པའི་གཟུངས་སྐྱབ་ཀྱི་སྤྲོད་དུ་པར་ཕྱིན་གྱི་བྲམ་སྒྲོར་མཛད།

29 མཛད།

30 བཞེད་

དབྱར་ཆོས་ལ་ཅེ་ཆེན་དུ་ཕེབས་པ་”མཛད³¹ནས། མཁས་པའི་དབང་པོ་རིན་པོ་ཆེ།
ཉ་དཔོན་ཀུན་དགའ་དཔལ་པའི་སྤྱན་རླུང་པར་སྤྱིན་གྱི་གཟུབས་བཤད་ཆར་གཅིག་
གསལ། ཐུགས་རབ་གསལ་ཞིང་རྣམ་དཔྱོད་ཡོངས་སུ་རྒྱ་བ་དང་། “བཤད³²་པར་བྱ་
བའི་གནས་རྣམས་བརྟུན་པ་ལུས་དུ་བྱུང་བས་གདུལ་བའི་རྣ་བར་འབབ་ཅིང་།
མཁས་པའི་རྣམ་འགྲུར་གྱིས་ཤིན་ཏུ་ཐུགས་རངས་པར་གྱུར། དེའི་ཆེ་ཁོང་པ་ལ་
མངོན་པ་མཛོད་ཅིག་གསུང་བར་ཞུས་པས། ངས་ལེགས་པོ་”ཤོད³³་པར་ཡོད་དེ་
དོན་གཉེར་བྱེད་མཁན་མ་བྱུང་བས་ལྟོག་གྲང་”རེ³⁴་དགའ་དགོས། ཁམས་ཀྱང་མ་
བདེ་ཞིང་པར་ཆད་འཆད་དགོས་པ་འདིས་འབྲལ་ལ་”འཆད³⁵་པ་མི་འབྲུབ་པ་
འདུག །”དེད³⁶་གྱི་སློབ་མ་རེད་མདའ་པ་འདི་སློབ་གྲོས་ཅན་མངོན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་
མཁས་པ་ཞིག་ཡོད་པས་བྱེད་རང་ཡང་འདི་ལ་ཉན་ན་འཐད་”ཅིང་³⁷། ཉན་པར་མི་
སློབ་མཚུབ་ཁྲིད་ཅིག་བཅོལ་བ་དྲག་ཅེས་ཡང་ཡང་གསུང་གིན་འདུག་པ་དང་། ཁོང་
གི་སློབ་མ་སྤར་ནས་ཞལ་འཆོ་བ་ཡོད་པས་ཀྱང་མཆོམས་སྤྱར་ནས། ཟླ་བཅུན་རེད་
མདའ་པ་དབྱར་དེ་ས་སྤྱན་ཅེ་ཆེན་ན་ཕེབས་འདུག་པ་ལ་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་རང་
འགྲེལ་གྱི་སྟངས་མཚུབ་ཁྲིད་དུ་མཛད་དེ་གསལ་པས། གཞུང་གི་ཆོག་རིས་ཅམ་
ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་པར། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པའི་དོན་གྱི་ཁོག་

31 མཛད་

32 བཤད་

33 ཤོད་

34 ར་

35 འཆད་

36 དེད་

37 ཅིད་

ལེགས་པར་བསྐྱེགས་ནས་འགངས་འཇུག་པའི་གོ་བ་"ཐོགས་³⁸ཆོད་དུ་སྟེར་བྱས་
བ་ཞིག་འདུག་པས་དད་བ་ཆེན་པོ་འབྱུངས། གང་གསུང་ཐམས་ཅད་ལན་རེ་ཁོ་ནས་
ཆོག་དོན་ལྷག་མ་མེད་པར་སྤྲུགས་སུ་རྒྱུད་ཅིང་། དཀའ་བའི་གནད་རྣམས་ལ་ངེ་
གཏུགས་ལེགས་པར་མཛད་པས། རྩི་བཙུན་པ་ཡང་ཤིན་ཏུ་སྤྲུགས་སོགས་པར་གྱུར་
ཏི། བྱིད་ལ་མཚུབ་བྱིད་བྱིད་པ་ལ་ལེགས་པར་བསྐྱེམ་དགོས་པ་འདུག་ཅེས་
གསུངས། དེ་ཡང་བསྐྱེལ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་སྤྱི་རོལ་ནས། སྤྲུགས་མའི་དུས་ལ་
བབ་བ་ན། རྒྱལ་བའི་དམ་ཆོས་མཐའ་དག་ལེགས་པར་བརྒྱུད་ནས། བསྟན་པའི་སྟོང་
པོ་མི་བྱུང་བའི་རྒྱལ་མཆོན་འཛིན་པའི་སྟོན་ལམ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་ཡང་དག་པར་
འབྱོར་ཞིང་། སྐྱེ་ཆེ་སྤྱི་མ་དག་ཏུ་ཡང་ལན་ཅིག་མ་ཡིན་པར་ཐེག་པ་སྐྱ་ན་མེད་པ་དག་
གི་དམ་ཆོག་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ངེ་བསུང་རྩོགས་པའི་སྟོང་པོ་ཅན། དམ་ཆོས་བསྐྱེ་
དཀར་པོའི་སྟེང་རྒྱུད་རིང་པོས་མཁས་པ་ངང་པའི་དེད་དཔོན་བྱུང་འདི་པན་ཚུན་ལུ་
གྲུ་རྒྱུད་དུ་འབྱུང་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོངས་སུ་ཆད་པ་མེད་པའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་
འབྱུང་བའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས། ཐོག་མ་ཉིད་ནས་དཔོན་སྟོབ་ཤིན་ཏུ་སྤྲུགས་གཏུགས་
པར་གྱུར་ཏི། དེ་ལ་རྩི་བཙུན་དམ་པ་རེད་མདའ་བ་ཆེན་པོ་ཀུ་ལྷ་ར་མ་ཉི་ཞེས་འཛིག་
རྟེན་གསུམ་ན་མཆོག་ཏུ་དཀར་བའི་གྲགས་པའི་བ་དན་ཆེས་ཆེར་གསལ་བ་འདི་ནི།
གཞོན་བྱ་ཆོད་ཡོངས་སུ་མ་སྟོན་པའི་སྐུ་བས་ཉིད་ནས། ལེགས་པར་སྤྱད་པའི་
བྱས་པ་ཡོངས་སུ་སྟོན་པས། བྱིས་པ་ཉིད་ན་ཡང་། ཆོས་བརྒྱུད་བྱུང་བའི་རོལ་ཅིང་
ལ་ཆགས་པའི་ཀུན་རྟོག་སྟོས་པའི་ཉི་འོད་ནི་བྱུག་ཆགས་སྤང་འབྱུང་པོའི་བྱ་ཆོགས་

རྒྱུ་པའི་བདག་”འདྲིན³⁹་ཐུན་པའི་སྒྲག་རུམ་ནི་སངས། ཐུབ་བསྟན་གངས་ཀྱི་རི་
ཐུལ་སྐྱོང་པའི་རྣམ་དཔྱད་”གདོང་⁴⁰་ལྗེ་ལུས་རུམ་ནི་ཡོངས་སུ་རྫོགས། མིང་
གསུམ་དེ་ཟའི་ཤོང་ཁྱེར་ལྟར་གཟིགས་ནས་རྒྱལ་སྤྲས་སྒྱུ་མའི་རྣམ་རེལ་གྱིས་སྐྱོད་
བ་ཞིག་སྟེ། གཞོན་ཀྱུ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་རྒྱལ་པའི་བསྟན་བ་ལུང་གི་ཆོས་མཐའ་
དག་ལ་ལེགས་པར་སྦྱངས། དབང་དང་ལུང་གསན་བ་ཅམ་མ་གཏོགས། ད་ལྟའི་
བཤེས་གཉེན་གཞན་དག་གི་ཁ་ལ་རག་ལས་བ་མེད་པར་ཡང་། མདོ་རྒྱད་དགོངས་
འགྲེལ་དང་བཅས་བ་གང་ལ་ཡང་ལན་ཅིག་གམ་གཉིས་ཤིག་ཞིབ་ཏུ་གཟིགས་བ་
ཅམ་གྱིས་བསྟན་བཅོས་དེའི་རྩ་འགྲེལ་ལེགས་པར་སྦྱར་བའི་དོན་གྱི་ལུས་ཡོངས་
སུ་རྫོགས་བ་ཞོག་བསྒྲིགས་ཏེ་རང་རང་གི་ལུགས་མ་འདྲེས་པར་སྤྲུགས་སུ་རྒྱུད་
ནས་རིགས་པའི་ལམ་ནས་མཐའ་དག་པར་བྱངས་ཏེ་གཞན་ལ་འདོམས་བ་ལ་ཐོགས་
བ་མི་མངའ་ཞིང་། བྱད་པར་དབུ་”ཆད་⁴¹་ཀྱི་རིགས་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་ལེགས་
པར་རྒྱབ་ནས་མིང་ཅམ་ཡང་མ་མཆིས་པར་བྱུང་བ་ན་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དབུ་ཆད་ཀྱི་
རིགས་པའི་ལམ་སྟོལ་སྟེ་ནས་བྱང་སྟོགས་ཀྱི་མཁས་བ་ཀུན་གྱི་མགོ་བོ་ལ་བཀའི་
སྟངས་བ་ངལ་བསོ་བཞིན་པའི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོར་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དམ་བ་འདི་ལ་
མདོན་པར་རྫོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ནི། ལྷག་པའི་རྩལ་ཁྲིམས་ཉིས་སྟེང་གི་དེ་མ་ཐམས་
ཅད་དང་བུལ་བ་ཞིག་མངའ་བས་གནས་བརྟན་འདུལ་བ་འདྲིན་བ་གསེར་རིའི་སྟངས་
པའི་དབུས་ན་ལྟན་པོ་ལྟར་མདོན་པར་འཕགས་ཤིང་། བདག་པས་གཞན་གཅེས་པའི་
བྱང་རྒྱལ་གྱི་སེམས་བཅོས་མ་མ་ཡིན་བ་སྤྲུགས་ལ་རྒྱན་ཆགས་པར་མངའ་བས་

39 འདྲིན་

40 གདོང་

41 ཆད་

འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་བྱ་གཅིག་པ་ལྟར་དགོངས་ཏེ། གཞན་ལ་ཕན་པར་གཞིགས་ན་དཔུལ་
བའི་མེ་ཡང་བརྒྱའི་ཆལ་ལྟར་གཞིགས་ནས་འཇུག་པ་ལ་ཡ་མི་ང་ཞིང་། རང་གི་ཆེད་
དུ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཞིང་གི་འབྲོར་པ་ཡང་མི་ལམ་གྱི་དགའ་སྟོན་ལྟར་གཞིགས་
ནས་སྟོས་པ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་འདི་ནི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་པལ་
མོ་ཆེ་དག་གིས་རྒྱལ་ཡི་རང་བ་ཅམ་ཡང་བྱ་དགའ་བའི་རྒྱལ་སྤྱས་ཀྱི་སྤྱིང་སྟོབས་
ལུལ་དུ་བྱུང་བ་མངའ་བ། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དང་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་
སོགས་ཀྱི་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པོ་བརྟེན་པས། ལུན་མོང་
དང་ལུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོགས་ལ་འགྲན་པའི་
རྒྱ་ཐམས་ཅད་དང་བུལ་བ། རྒྱལ་བའི་སྤྱན་སྤར་ཁས་སྦྱངས་པའི་དམ་ཆོག་ལས་མི་
གཡེལ་བའི་སྤང་མ་བྱུང་པར་ཅན་དང་། དཀར་ཕྱོགས་མངོན་པར་སྦྱོང་བའི་ལྷ་དག་
གིས་དངོས་སུ་བསྟེན་བཀུར་ཞིང་། ལེ་ཏེ་སོ་གསོལ་བའི་ཆོག་གིས་མངོན་པར་
བསྐྱབས་པ། གཞན་ལ་ཆོས་སྟོན་པའི་འཕྲིན་ལས་ལྟར་མཛད་པ་ལ་དགོངས་པ་
མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་ཆེ། ལུབ་གཅིག་ནས་མཁའི་དབུས་ནས། འཕགས་པ་ལྷ་སྤྱབ་
དང་ཐོགས་མེད་ལ་སོགས་པ་ཤིང་རྟའི་སྟོལ་འབྱེད་ཆེན་པོ་དག་གིས་དམ་པའི་ཆོས་
ཀྱི་རྩ་བོ་ཆེ་བཞི་མངོན་པར་བརྟུངས་པའི་སྤྱ་ཆེན་པོས་འཛིག་རྟེན་གང་བར་བྱས་
པའི་ལྷས་མངོན་པར་གཞིགས་པ་ལ་སོགས་པ་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་
ཆོགས་ཀྱིས་མཐོ་བཞིག་སྟེ། རྒྱུ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་
ཀྱི་བྱང་རེས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་དག་གི་ལམ་སྟོལ། དབུ་ཆད་ཀྱི་
རིགས་པའི་སྟོ་དང་པོར་རྒྱུ་བཙུན་འདི་ཉིད་ལས་རྟེན་པས། དེའི་ཕྱིར་འགྲན་རྒྱ་མེད་

པའི་སྒྲ་མ་གཙོ་བོར་མཛད་⁴²་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲ་མ་དེ་ཉིད་ལ་མཛོད་ཀྱི་ཆོས་
ཐུན་འགའ་ཞིག་མཛད་བཞིན་ཀྱི་ལུགས་སུ་མཛད། དེ་ལྟ་བུ་དོན་ལ་བྱུང་བར་མི་འདུག་
ཀྱང་ད་ལྟའི་མཆོན་ཉིད་བ་རྣམས་ལ་གྲགས་པ་དང་བསྐྱུན་ནས་ཆོས་ཉན་བཤད་ཀྱི་
ལུགས་སུ་བྱས་ནས་གསན་གསུང་། ཅེ་ཆེན་ཀྱི་དབྱར་ཆོས་དེ་གྲོལ་ནས། རྟོན་སྒྲ་
མ་རྗེ་བཙུན་བ་དང་དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀྱིས་ཉང་སྟོད་བསམ་སྦྱིང་དུ་ཆོས་བར་ལ་
བྱོན་ནས། རྗེ་བཙུན་བ་ལ། དབྱ་མ་ལ་འཇུག་བ་ཆར་གཅིག་གསན། རྗེ་བཙུན་བས་
ཀྱང་དབྱ་མ་གསུང་བའི་སྤྱོད་དེར་འདུག། དེའི་དུས་སུ་བྱུབ་བ་བརྟེན་པའི་རྣལ་
འབྱོར་ཀྱི་དབང་སྤྲུག་ཆེན་པོ་གནས་ལྔ་རིག་པའི་མཁས་པ་མཁན་ཆེན་ལོ་རྒྱུ་བ་བྱང་
ཆུབ་ཅེ་མོ་དབྱས་སུ་བྱོན། དགྲན་ཆོས་ལ་སྦྱི་ཤོད་ཀྱི་པོ་ཏ་ལར་མངོན་བ་ཀྱན་ལས་
བརྟེན་གསུང་བ་འདུག་ཅེས་གསན་ནས། དེ་དུས་ཁོང་མངོན་པའི་བདག་པོར་བྱེད་
ཀྱིན་འདུག་པས། ཅེ་ནས་ཀྱང་ཀྱན་ལས་བརྟེན་ཆར་གཅིག་གསན་པར་བཞེད་
དོ། །རྟོན་ཀྱི་མཇུག་ལ་ཉང་སྟོད་ནས་བྱག་བཏེག་ནས་དབྱས་སུ་ཕེབས་པ་མཛད།
པོ་ཏ་ལར་བྱོན་ནས་མངོན་བ་གསུང་བར་ཁྱུས་པས། ཁོང་བ་རང་གིན་ཏུ་གསུང་བར་
བཞེད་པ་འདུག་པ་ལ། འོན་ཀྱང་དགྲུང་ལོ་མང་དུ་བཞེས་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་
སྤྱར་དུ་ཁོང་རང་གི་གདན་སར་ཕེབས་པ་འཐད་སྟུང་བ་ཡིད་ལ་བཞག་ནས། སྤྱར་
བར་གཙང་ཕྱོགས་ལ་ཐེགས་པར་འདུན་པའི་ཁྱུ་བ་རྫོང་རི་བས་སྤུལ་བ་ལ་བརྟེན་
ནས། དེ་འཕྲལ་ལ་དབྱས་ནས་གཙང་ཕྱོགས་སུ་བྱག་བཏེག་ཡར་ལམ་ཆོས་རྫོང་དུ་
ཆོས་རྗེ་སྒྲ་མའི་སྤྱུ་འབྲེལ་མཛལ་ནས་འབྱོན་ཀྱིན་འདུག། མངོན་པའི་སྤྲུག་བཞེད་
མ་གྲུབ་ཀྱང་ཆོས་འབྲེལ་ཞིག་གསན། དེའི་དགྲན་ཆོས་བདེ་བ་ཅན་དུ་བྱོན་ནས་

བཞུགས། དེ་རྗེས་སྦྱར་མོ་ལུང་པའི་མཁན་པོ་དཀའ་བཞི་བ་སློ་གསལ་བ་ཞེས་
གྲགས་པ་འདུལ་མཛོད་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་བྱེད་པ་དེའི་དྲུང་དུ་སྦྱར་མོ་ལུང་དུ་
བྱོན། ཁོང་སྡོན་དུས་ཀྱི་འདུལ་བ་འཛིན་པ་རྒྱ་མཚོའི་ཁོད་ན་ཉི་མ་ལྟར་གྲགས་པའི་
འདུལ་འཛིན་ཆེན་པོ། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཐག་མ་པའི་བྱ་ཆེན། སྤལ་ཉི་དག་
བཅོམ་པའི་བཤད་རྒྱུད་འཛིན་པའི་གདན་ས་པ་འདུལ་བ་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་
འདུག་པས། དེའི་ལེགས་པར་བཤད་པའི་བགོ་སྐལ་སྒྲུང་བར་བཞེད་དེ། ཁོང་ལ་
འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བ་འབྲེལ་བ་ཆ་ལག་དང་བཅས་པ་རྫོགས་པར་གསན་ཏེ། ཁོང་གི་
ཐུགས་ལ་མངའ་བའི་འདུལ་བའི་བཤད་སྲོལ་ལྷག་མ་མེད་པར་ཐུགས་སུ་རྩད་ཅིང་
ཁྱད་པར་ལྷག་པར་རྟོགས། དེའི་ཆེ་ཆོས་གསན་པའི་ཞར་ལ་མདོ་རྩའི་རྒྱ་ཆེར་
འབྲེལ་གྱི་དབྱ་ནས་ཉིན་རེ་ཞིང་མདའ་⁴³་བརྩ་བདུན་རེ་ཅམ་མ་ཆག་པར་
ཐུགས་ལ་བཟུང་། དུས་དེ་དག་གི་ཆེ་ན། ཆོགས་སུ་མང་ཇ་ལ་བྱོན་པ་སོགས་ཀྱི་
སྐབས་སུ། དགེ་འདུན་རྣམས་ཡུམ་གྱི་སྦྱབ་པ་མཛད་པའི་མདོ་འདོན་པའི་རིང་ལ།
ཤར་སྤྱོད་ཞལ་ཉོན་དུ་མཛད་ཅིང་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྤང་ལ་ངོས་གཟུང་མེད་པའི་དོན་
ལ་མཉམ་པར་བཞག་པས། དགེ་འདུན་གྱི་ཆོས་སྦྱོད་དང་། བདུད་བརྗོག་སོགས་ཀྱི་
ཆོག་འབྲུ་ཙམ་ཡང་ཐུགས་ཀྱིས་མི་ངས་པར། རྣམ་རྟོག་གི་རྒྱ་བ་རགས་པ་ཐམས་
ཅད་ལོག་ནས། གསལ་སྦྱོང་འཛིན་མེད་ཀྱི་རང་ལ་ཐུགས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་མང་
ཇའི་མགོ་འཇུག་འབྱོངས་པ་འབད་རྩལ་མེད་པར་འཇུག་པ་བྱུང་། བོད་ཀྱི་བྱ་བ་ཐོབ་
ཏུ་བྱེད་པའི་རྟོགས་པ་བཟང་ཤོས་མཐར་ཐུག་པ་དེ་ཐུགས་ལ་འཁྱུངས་འདུག་ནའང་།
གསུང་རབ་ཀྱི་གནད་མ་ལུས་པ་ཐུགས་སུ་རྩད་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ནི་དེ་

འདྲ་བ་ལ་ཡང་སེམས་གནས་གི་ཉམས་བཟང་པོ་སྤྲུགས་ལ་འཁྱུངས་པའི་ཉིང་རེ་
འཛིན་སྤྱན་མོང་བའི་ཁྱད་པར་ཙམ་མ་གཏོགས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཉིང་རེ་
འཛིན་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པར་འཁྱུལ་པའི་དྲི་ཙམ་ཡང་མི་བོ་བ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་མཁས་པ་
མགུ་བའི་ཡོན་ཏན་དཔག་པར་དཀའ་བ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཆེ་ཆུ་ཆེར་འགྲེལ་གྱི་བམ་པོ་
བཞི་བཅུ་ལྷག་ཙམ་སྤྲུགས་ལ་རྟུན་པར་གྱུར་པ་ཙམ་གྱི་མཆམས་སྟུ། བར་གཙོད་གྱི་
རྣམ་པ་སྐྱེ་རྟོད་བསྐྱུང་བའི་སྤྱན་དཔག་པོ་ཞིག་བྱུང་། ཡུན་རིང་དུ་མ་ཕན་པས། རྟོད་
ལུང་ལུང་ལུ་རྒྱ་རྒྱ་བསྐྱེན་སྐྱབ་ལ་མཁས་པ་ཞིག་གི་གམ་དུ་བྱོན་ནས། ཕན་དག་
སྤྲུགས་ཉམས་སྟུ་བཞེས་ཀྱང་ཕན་པ་མ་བྱུང་། བདེ་བ་ཙན་དུ་བྱོན་ནས་ཀྱང་བཙོས་
ཐབས་ཅི་རིགས་པར་མཛད་ཀྱང་མ་ཕན། བདེ་བ་ཙན་ན་ཁ་མཆུ་དང་འཁྱུག་མོང་
མང་དུ་འདུག་པས་ཀྱང་སྤྲུགས་སྐྱོ་བར་གྱུར་ཏེ། དཔོན་སློབ་འགའ་ཞིག་གིས་དཔྱུན་
གཙང་སྤྱོད་ལ་བྱོན། ས་སྐྱར་འབྱོན་བཞེད་པ་ལ། ལམ་དུ་ཏ་ཅང་གང་བའི་རེག་
པས་འོ་བརྒྱལ་བར་འདུག་པ་དང་བསྐྱུལ་ལམ་ཐག་རིང་བས་དུར་སྤྲིག་གི་སྤུ་ལ་
མཛད་གནས་རྣམས་ཉིད་དུ་བྱོན། དེའི་དཔྱུན་གནས་རྣམས་ཉིད་དུ་བཞུགས། གནས་རྣམས་པའི་དོན་
གཉེར་བ་དང་ཕྱག་ཕྱི་ལ་བྱོན་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ནན་ཆེར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་
བརྟེན་ནས། དེ་གོང་མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་ལ་ཆེད་དུ་གཏད་པའི་གཟིགས་རྟོག་
མ་མཛད་ཀྱང་། དེ་དུས་ཆོག་ལ་གཟིགས་པ་ཙམ་གྱིས་དོན་ཡང་སྤྲུགས་ལ་ཅིག་ཅར་
དུ་གསལ་བར་འཆར་བས། ཐོག་མར་གཟིགས་པའི་རིམ་པ་བཞིན་གཞན་ལ་ཡང་
འདོམས་པའི་སྒོ་ནས། མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་ཆར་གཅིག་རྩལ་བཤད་མཛད་
དོ། །དེའི་དབྱིད་ཀ་སྐར་ཐང་ལ་མཛད་ནས་ས་སྐྱར་བྱོན། དེའི་ཆེ་ས་སྐྱ་ན་མ་མ་ཇེ་

བཙུན་རེད་མདའ་པ་ཆེན་པོ་ལམ་འབྲས་གསན་གྱིན་འདུག་པ་དང་མཇུག་ནས་དེ་
ནས་བཟུང་སྟེ་ཆུ་བ་བཙུག་ཅིག་ཅམ་གྱི་རིང་ལ་ས་སྐྱར་ཁོང་གི་སྦྱོན་སྒར་བཞུགས།
རྩི་བཙུན་པ་ཁོང་རང་ལམ་འབྲས་སོགས་གསན་པའི་རང་ནས། སླེ་མ་འདི་ལ་མངོན་
པ་ཀུན་ལས་བརྩས་གཟབས་བཤད་ཆར་གཅིག་མཛད། གཞན་ཡང་དེའི་ཆེ་ཆད་མ་
རྣམ་འགྲེལ་ལ་གཙོ་བོར་སྦྱངས་ཤིང་གསན་པ་དང་། དབུ་མ་འཇུག་པ་སོགས་ཀྱི་
བཤད་པ་དང་། འདུལ་བ་ལུང་ལ་སོགས་པ་བཀའ་བསྟན་བཙུག་མང་པོའི་ལུང་ཡང་
གསན། སླེ་མ་དོ་རྩི་རིན་ཆེན་པའི་བྱང་བྱ་བཏྲག་གཉིས་ས་ལུགས་ཀྱི་བཤད་པ་ཆར་
གཅིག་ཀྱང་གསན་ཅིང་། ས་སྐྱར་སླེ་མ་རྩི་བཙུན་པས་མཆོམས་སྦྱོར་མཛད་ནས་སླ་
བྲང་ཤར་པ་ཆར་གི་སྦྱགས་ཀྱི་དགོ་བཤེས་བཤེས་པོ་མན་ངག་ལ་མཁས་པར་བྱེད་
པ་ཞིག་འདུག་པ་ལས། མན་ངག་སྦྲངས་ཏེ་སླ་བྲང་རིན་ཆེན་སྦྱང་གི་རྒྱབ་ཕྱོགས་དེ་
ལ་འབྱོན་གྱིན་མ་ཞིང་གི་ཏ་འདོན་པ་སོགས་ལན་འགའ་ཡར་མཛད་པས་སྒར་གྱི་སྦྱ་
སྟོད་ཀྱི་བསྐྱང་གཞི་དེ་ལྷག་མ་མེད་པར་ཐོན། ས་སྐྱ་ནས་དཔོན་སློབ་རྣམས་ཀྱིས་ལ་
སྟོད་བྲང་གི་སའི་ཆ་ངམ་རིང་བྱ་ཆོས་བར་ལ་བྱོན་ནས། དབྱིད་དང་དབྱར་གཉིས་ཀ་
ངམ་རིང་བྱ་བཞུགས། སླེ་མ་རྩི་བཙུན་པས་དེར་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྩས་ཀྱི་རྗེ་ཀ་
ཆེན་མོ་དེའི་ཚུམ་པ་མཛད། བརྩམས་ཆར་རིམ་བཞིན་རྩི་འདི་པས་ཀྱང་སྦྱགས་ལ་
ཚུད་པར་མཛད་ཅིང་། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཙུག་ཆར་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རང་འགྲེལ་དེ་
ཞིབ་ཏུ་གསུང་བར་ཁྲུས་ནས་ཆར་གཅིག་གསན་ཏོ། །དེའི་སྟོན་འཁུངས་ལུལ་ནས་
རྒྱན་བྱ་བ་བཤེས་ཆོས་ཅི་རིགས་པ་འཕྲིན་ལས་པའི་ནང་བྱ་འདུལ་བ་བསྐྱར་
ཡོད་པ་འདྲ་ཟེར་ནས་དེ་བཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྦྱང་བྱ་ངམ་རིང་ནས་ས་སྐྱ་ལ་

མཛད་དེ་དབུས་སུ་བྱོན། དབུས་སུ་ཐེབས་ནས། གྲོགས་དང་སྟོབ་འབྲེལ་མང་པོས་
བསྐྱལ་ཞིང་། མདོ་སྨད་ནས་ཡུམ་གྱིས་ཀྱང་ཁྱ་བ་ནན་ཆེར་བྱུང་བས་རྒྱུན་བསྐྱུ་ནས།
ལན་ཅིག་མདོ་སྨད་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་པ་འཁྱུངས་ཏེ། མལ་གྲོ་ལྷ་ལུང་དུ་བྱོན།
ལག་ལེན་འགའ་ཞིག་ལ་སྤྱགས་སྦྱོར་ཡང་མཛད་པར་བཅུམས་པ་ལ་མཆོམས་ཤིག་
ནས། ཅི་བྱེད་དེ་འབྲ་བ་ལ་དགོས་པ་མི་འདུག། །དེ་ནི་མདོ་ཁམས་དང་ཡུལ་གྱི་
བྲོགས་ལ་གཏན་ནས་མི་འགྲོ་བའི་ཡི་དམ་བཅའ་བར་བྱའོ། །སྤྱི་དུ་དགོངས་པ་
ཤུགས་བྲག་པོ་སྦྱོ་གས་དང་བཅས་པ་ཞིག་འཁྱུངས་ནས་དེ་འབྲལ་དུ་མདོ་སྨད་ལ་མི་
འབྱོན་པའི་སྤྱགས་ཐག་བཅད་དོ། །ལར་ཡང་སྒྲ་མ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྦྱེ་བས་ཐོབ་པའི་
མདོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོགས་བསྐྱང་བ་ལས་འདས་པའི་ཡལ་འདབ་
རྣམ་པར་རྒྱས་པའི་ཅན་གྱི་ཤིང་ལྗོན་པ་ཆེན་པོའི་ངོས་ལས་ཐགས་པ། གསར་དུ་
མདོན་པར་འབད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བསྟོས་པར་ཡང་ལྷན་ཅིག་སྦྱེས་
པའི་བྱི་བསྐྱང་གིས་སྲིད་པའི་ཆ་གདུང་འདིལ་བར་མཛད་པའི་ག་བྱུར་གྱི་ཐིགས་
པའི་ཆ་གས་རེ་རེ་སྦྱང་ལ་རེག་བའོ། དེའི་ངོ་མཆར་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པའི་མེ་ཏོག་
རྣམ་པར་བཀྲ་བ་ཞིག་ཅོམ་ཡང་། ཆིག་གི་སྤྲད་བྱས་གང་གི་རྣ་ལུང་མཛེས་པར་བྱས་
པའི་ཤེས་ལྷན་རྣམས་ཀྱི་མིག་གི་བསྟོ་ཆུའི་ཁུར་གྱིས་མདོན་པར་ནོན་པ་དང་ལྷན་
ཅིག་ཏུ་ལུས་ཀྱི་སྦྱེད་“ཆལ”⁴⁴་བ་སྤྱ་གཡོ་བའི་མགོ་ལྷོགས་དང་བཅས་པས་ཡིད་ཀྱི་
བརྟན་པ་ཉམས་པ་གསལ་བར་བྱེད་ཅིང་། དད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་བརྟབས་པར་གྱུར་
པའི་བསྟོད་ཅིང་སྤྱ་བའི་ཆིག་བབ་ཅོལ་དུ་སྟོགས་པར་འགྱུར་བ་འདི་ལྟ་བུ་མདོན་པར་
སྦྱེད་པའི་རྒྱ་ནི་བསམ་པར་བྱ་དགའ་བ་སྟེ། དེ་ཡང་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ལ་ཆེད་

དུ་བསམས་པའི་སྒྲོ་ནས་རྟེན་བཀྱར་དང་། སྒྲོ་གྲགས་དང་། འཁོར་བའི་ཕུན་ཚོགས་
གཞན་གང་ཡང་རུང་བ། ཐན་ཚངས་པ་དང་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་དཔལ་ལ་ཡང་མངོན་པར་
འདོད་པའི་སྟེན་པ་སྒྲེ་མ་སྒྲུང་བ་ལྟ་ཞོག་གི། །ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་དཔལ་ཇི་ཅམ་
འབྱོར་པ་དེ་ཅམ་གྱིས་སྒྲུང་ཞིང་སྟེན་པ་ཟད་པའི་སྟོབས་ཆེས་ཆེར་རྒྱས་པར་འགྱུར་
བའི་གྲོགས་བྱེད་པ་ནི། དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བློ་ཤེས་ཀྱི་ལྷགས་ཀྱས་ཡིད་ཀྱི་གཉིས་
འཐུང་ཡོངས་སུ་བརྒྱུང་བའི་འབད་པ་ལ་ལྟོས་ནས་ཉམས་སུ་སྒྲུང་བ་ཡང་འཛིན་ཏུ་བྱ་
དགའ་བའི་གནས་ཡིན་ན། འདི་ནི་སྟོ་སྟོན་དུ་གཏོང་བ་ལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ལྟོས་པ་མེད་
པར་ཡང་གཞན་དག་གིས་”བསྟན་⁴⁵བཀྱར་བ་དང་། སྒྲོ་པར་སྒྲུ་ཞིང་ལེགས་པར་
བསྒྲགས་པ་དང་། འབྱོར་པའི་བྱེད་པར་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་རྒྱ་ཆེན་པོས་མངོན་པར་
མཆོད་པ་སོགས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཇི་ཅམ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་སྒྲུང་
ཞིང་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ལ་མི་རྟག་པའི་འདུ་ཤེས་དང་། མགོན་མེད་པ་ཐམས་ཅད་
བསྐྱབས་པར་འདོད་པའི་བཅེ་བ་དང་། རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་ཐམས་ཅད་བསྟན་
བཀྱར་བར་བཞེད་པའི་དད་པ་རྣམས་པན་ཚུན་འགྲན་པ་བཞིན་དུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་
གྱི། གཞན་དུ་ན་སྟེན་པ་འཕེལ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ནི་གནས་མེད་ཅིང་གོ་
སྐབས་མེད་དོ། །འདི་ནི་འདིའི་སྒྲེ་བས་ཐོབ་པ་ལྷན་སྒྲེས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡིན་གྱི། སྒྲུ་ཆེ་
འདི་ཉིད་དུ་གཉེན་པོས་གསུང་དུ་བསྐྱེད་པའི་སྒྲོར་བྱུང་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཁོ་མོ་
ལ་གཞན་གྱིས་སྟན་བཟང་པོ་བཤམས་པ་དང་། ཀུས་པའི་བསྟན་བཀྱར་སོགས་ཅི་
ཅམ་བྱས་པ་ཅམ་གྱིས་ཆེད་དུ་བསམ་མི་དགོས་པར་དུས་དེའི་སྐབས་རང་དུ། འདི་
ཐམས་ཅད་མི་རྟག་ཅིང་ཡིད་བརྟན་དུ་མི་རུང་བ། སྒྲུ་མའི་སྟོ་བྱེད་དང་འབྲེལ་ཡོན་

45 བསྟན་

སྣམ་པའི་སྐྱོ་བ་ལྷགས་པའི་སྣང་བ་བྱམ་ལོང་དུ་སྦྲངས་པ་ཡིད་གཏིང་ནས་འགྱུར་
བ་རྒྱུན་རིང་པོ་རེ་སྐྱེ་བ་ཞིག་དང་པོ་ཉིད་ནས་རང་ཆས་སུ་”ཡོད་⁴⁶་བ་ཡིན། ཞེས་
གསུང་ངོ་། །འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བའི་རྟོགས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བོད་ལ་གྲགས་པ་
མང་པོ་ཞིག་གིས་ཆ་ཅན་དུ་ཡང་བསྒྱུན་པར་མི་རུས་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་
ཡོན་ཏན་ཡིན་ལ། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཕུན་ཚོགས་ལ་སྟེད་པ་འགོག་པ་མེད་དུ་མི་རུང་
བའི་དགོས་པ་ཉི་ལེ་གཟིགས་ནས། ཆོས་ཀྱི་རྗེ་སངས་རྒྱུ་བཙུན་ལྷན་འདས་
ཀྱིས་ཀྱང་། དེའི་གཉེན་པོ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་མདོ་སྟེ་རྣམས་སུ་ལན་
ཅིག་མ་ཡིན་པར་བཀའ་སྩལ་བ་ལྟ་ཞིག་གི། ཐ་ན་དགེ་སློང་རྣམས་ལ་རིན་པོ་ཆའི་ཁྱི་
ལ་འདུག་པ་སོགས་བྱ་དགོས་པ་བྱུང་ན་མི་རྟག་པས་”ཉེན་⁴⁷་པའི་འདུ་ཤེས་ཉི་ལེ་
གཞག་པར་བྱ་བ་སོགས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་བཅས་པའི་སྟོན་པ་ཀྱང་དོན་དེ་སྐྱབ་པར་
མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་བས་ན་ཚུལ་འདི་ནི་མཁས་པ་མགྲུ་བ་བསྐྱེད་པའི་རྣམ་པར་ཐར་
པ་ཆེས་ངོ་མཆར་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་སྟོན་དེ་མལ་གྲོ་ལྟ་ལུང་པའི་སྐྱ་མ་
བསོད་གྲགས་པ་ལ་ཆོས་ལུང་ཡང་མང་”རབ་⁴⁸་གསན་ཅིང་། བར་ཞིག་ཏུ་སྐྱ་
མཆོམས་བཅད་ནས་སྤྲུགས་དམ་མཛད། རྣམ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་བཤའ་རིགས་མཛོད་
ལ་གཟིགས་རྟོག་མཛད་ཅིང་། ལེ་ལུ་གཉིས་པའི་སྐྱབས་ཀྱི་ལམ་གྱི་རྣམ་གཞག་སྟོན་
པའི་སྐྱབས་ལ་ལེགས་པར་གཟིགས་པས་རྒྱུན་བྱས་ནས། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་
གཞུང་ལྷགས་དང་རིགས་པའི་སྟོལ་ལ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་དད་པ་ལྷགས་པའི་སྣང་
མནན་པས་མི་ནོན་པ་འཁྱུངས་ཤིང་། སྟོན་དེར་བཞུགས་ཀྱི་རིང་ལ་རྣམ་འབྲེལ་གྱི་

46 ཡད་

47 ཉན་

48 རབ་

གཞུང་ལ་གཞིགས་ཅིང་ནས་དང་པའི་སྤྱོད་གཏོས་ཏེ་སྤྱན་ཆབ་ཀྱི་རྒྱན་བཅད་
པར་མི་བྱས་པ་རྟག་དུ་ཡོང་བ་ཞིག་བྱུང་གསུང་ངོ་། །དེའི་དབྱུག་ཆོས་བདེ་བ་ཅན་དུ་
བཞུགས། དེ་ཕྱིད་ཆོས་སྟོན་མ་ལ། བླ་སྟོར་མཛད་བཞེད་པའི་པོ་ཏེ་འགའ་ཡང་གི་
གཞིགས་རྟོག་མཛད་ནས་གཅོང་ལ་བྱོན། སྤར་ཐང་དུ་ཕེབས། སྤྲ་མ་ལོ་རྩེ་བ་དོན་
བཟང་བས་ཆད་མའི་སྤྱི་ཀ་ཞིག་མཛད་འདུག་པ་དེ་ཆར་གཅིག་ཅིས་ཀྱང་ཉོན། ཞེས་
བཀའ་གནང་ནས་གསན་དགོས་པ་བྱུང་། དེ་བྱར་ཆོས་དེ་སྤར་ཐང་དུ་རྣམ་འགྲེལ་
མཛོད་པ་གོང་འོག་མདོ་རྩ་དང་བཅས་པའི་བླ་སྟོར་མཛད། སྤར་ཐང་དུ་གཞུང་བསྐྱར་
བཅུགས་པའི་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། དེ་ནས་སྟོན་ཆོས་ལ། སྤྲ་མ་རྩེ་བཅུན་ཆེན་པོ་པོ་དོང་
ན་ཆོས་བར་ལ་ཕེབས་པ་གསན་ནས་ཞེས་བྱོན། སྤྲ་མ་ལོ་རྩེ་བ་ནས་མཁའ་བཟང་པོ་
ལ། སྤྱན་དབལ་མེ་ལོང་གི་བཤའ་པ་ལ་སོགས་པ་གསན། གཙོ་བོར་སྤྲ་མ་རྩེ་བཅུན་པ་
ལ་དབྱུང་ཆད་མཛོད་པ་སོགས་གསན་ཅིང་། བར་ཕྱིན་དང་འདུལ་བ་ཡང་རང་རེའི་
བྱུང་དུ་ཆར་རེ་ཉན་ན་རྟེན་འབྲེལ་གི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཡོང་དུ་རེ་བས་གསུང་འཆལ་
ཞུས་ནས་ཆར་རེ་གསན། དབྱུ་མ་འཇུག་པའི་བཤའ་པ་མ་གཏོགས། རྩ་ཤེ་ལ་
སོགས་པའི་རིགས་ཆོགས་གཞན་གི་བཤའ་པ་གསན་པ་མ་བྱུང་ཞིང་། དབྱུ་མ་
རིགས་ཆོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱང་ཞིག་སྤར་ཐང་མཁན་པོ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་
པ་ལས་སྤངས། ཁོང་གིས་ནི་ཁོང་རང་གི་བྱར་ཆེན་གི་གོ་ས་དེ་སྤར་དབྱུ་མའི་བྱར་
ཆོས་པ་ཞིག་གི་གོ་སར་འདུག་པས་དེ་ནས་བརྒྱད་པར་འདུག་གསུང་ཞིང་། བདེ་བ་
ཅན་པའི་སྤྲ་མ་འཇུག་རིན་པ་ལའང་ཕྱང་གསན། ཁོང་གིས་ཆོས་རྩེ་སྤྲ་མ་ལ་གསན་
པར་འདུག །སྤྲ་མ་རྩེ་བཅུན་གིས་དབྱུ་མ་རིགས་ཆོགས་རྣམས་ཀྱི་ཕྱང་བྱང་མོ་ཆེའི་

གདན་ས་བ་སྒྲ་མ་ཆོས་བཤེས་པ་ལས་སྒྲངས། ཁོང་གིས་སྤར་ཐང་བ་ཤེར་མེང་གི་
བྱང་དུ་ལུང་གསན་པར་འདུག་གསུངས་ཏེ། མདོར་ན་དེའི་ཆེ་ཁོང་དཔོན་སློབ་ལ་
རིགས་ཆོགས་རྣམས་ཀྱི་བཤད་བ་ལྟ་ཞོག །ལུང་ལེན་པའི་ཡུལ་ཡང་དཀའ་བར་བྱུང་
འདུག་གོ། །དེ་ནས་དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀ་ཐབས་ཅིག་ཏུ་ས་སྤྱར་བྱོན། རྩི་རིན་པོ་ཆེ་
འདིས། དེའི་ཆེ་ས་སྤྱར་གོང་དུ་སློབ་པའི་དཀའ་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་བྲུ་སྒྲོར་མཛད། དེ་
དུས་པོ་ཉི་གཞན་བཅུ་ལྷག་ཙམ་ཀྱི་བྲུ་སྒྲོར་ཡང་མཛད་པས་ཆོག་པ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་
དུས་ཀྱི་བྲུ་ས་རྣམས་ན་པོ་⁴⁹གཞན་རྣམས་ཀྱི་བྲུ་སྒྲོར་བྱེད་པའི་ལུགས་མ་དར་
འདུག་པས་མ་བྱས་གསུང་ངོ་། །དེ་ནས་དེ་འཕྲལ་ལ་དབྱུས་ལ་བྱོན་ནས། སོས་གྲུང་
ཐང་ཆོས་བཅུའི་གནས་སྐབས་ནས་བཅུམས་ཏེ། རིམ་བ་བཞིན་དུ་གསང་བྱ་དང་
ཅེས་ཐང་ལ་སོགས་པའི་བྲུ་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་སྟ། བར་ཕྱིན་སྤར་ནས་མཛད་ཆར་
བས། དེ་མ་གཏོགས་པའི་དཀའ་ཆེན་ལྷག་མ་བཞིའི་བྲུ་སྒྲོར་མཛད་ཅིང་། དེའི་ཆེ་
དབྱུས་གཙང་གི་བྲུ་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སྡེ་སྟོད་འཛིན་བ་རྒྱ་
མཆོ་ལྟ་བུ་མཐའ་དག་ཀྱང་། དམ་བ་འདིའི་སྒྲོ་བྲོས་ཀྱི་བང་⁵⁰མཛོད་ལས་འོངས་
པའི་ལེགས་བཤད་གསར་པའི་དུས་སྟོན་ཉམས་སུ་སྒྲོང་བས་ནི་ཡིད་ཆེས། རྣམ་
དཔྱེད་འདབ་བཟང་དབང་པོའི་སྤར་བྱིམ་ལས་ཐོན་པའི་དངོས་སྟོབས་རིགས་པའི་
སྤར་མོ་མི་བཟང་པས་བསྡེགས་པས་ནི་སྟིང་འདར། མཁྱེན་རབ་གཏིང་མཐའ་ཡངས་
པའི་ཚུ་གཏིར་ཆེན་པོ་ང་རྒྱལ་ཁེངས་པའི་རྒྱབས་འབྲེང་ཞི་བས་དུལ་བའི་དཔལ་
གྱིས་ནི་དད་པའི་སྤྱ་ལོང་ཀུན་ནས་གཡོས་ཏེ། འཛིག་ཉེན་མ་ལུས་བ་ངོ་མཆར་བའི་

49 ཉི་

50 མཛོད་

གཏམ་གྱི་དགའ་སྟོན་ལ་རོལ་བར་བྱེད་པས་དུས་འདའ་ཞིང་། ས་གསུམ་ན་སྟོན་པའི་
བ་དན་བཅུགས་པར་གྱུར་རྟོ། །

སྤྲུལ་པ། སྟོང་སྟོབས་ཆེ་བ་རྫོགས་པ་དེ་ཡི་སྟོང་། །བདེ་གཤེགས་བསྟན་པ་
བདུན་ཅིའི་དཔལ་ལ་ཆགས། །ལེགས་བཤད་ལམ་དུ་སློབ་གྲོ་གོམ་པ་ནི། །རྟག་ཏུ་
ངལ་བསོ་མེད་པར་ཁྱོད་གྱིས་བཀོད། །དགེ་ལེགས་ཙུ་བ་བཤེས་གཉེན་ཉིན་བྱེད་
གྱི། །ལེགས་བཤད་འོང་སྟོང་མ་ལུས་འཁྱུངས་གྱུར་པ། །དམ་ཆོས་སྤང་ཅིའི་རྒྱལ་
མཆན་དབང་པོ་དེ། །སྤྲུལ་བཟང་བྱང་བ་ཀུན་གྱི་ཉེར་འཆོར་གྱུར། །སྤིང་པའི་ཕུན་
ཆོགས་གདུག་པའི་སྤྲུལ་གྱི་ལྷ། །བསྐྱོད་པའི་སྒྲོལ་གར་ལྟ་བུར་གཟེགས་པ་དེ། །ཡུལ་
ལ་མངོན་འདོད་སྟེང་པའི་འཆིང་བ་ནི། །མི་གཙང་མངའ་གྱི་རྒྱ་དང་མཉམ་དུ་གྲོལ།
“⁵¹རྒྱ་མངོན་དགའ་བསྐྱོའི་བཞིན་རས་ཅན། །ལུས་སྤེམ་མིག་བྱུང་འཕངས་པས་
ཆགས་ལྡན་བཞིན། །ཐུབ་པའི་ལེགས་བཤད་སྤང་ཅིའི་དོག་པས་ཀྱང་། །ཁྱོད་ཐུགས་
རྟེན་དུག་ལྡན་པའི་བརྟན་པ་སྟོགས། །མི་བཟད་རིགས་པའི་སྤེར་མོ་ཕྱོགས་ཀུན་
གྱི། །ཁོལ་བ་སྤང་ཆེན་སྤྱི་པོར་ངལ་བསོ་བ། །ཁྱོད་གྱི་རྣམ་དཔྱོད་ཡངས་པའི་ཁྱོན་
གྱིས་ནི། །མཐའ་དག་ཤེས་བྱའི་ཆད་ཀྱང་ཉུང་དུར་བྱས། །ཁྱོད་གྱི་རབ་དཀར་
གྲགས་པའི་དོ་ཤལ་གྱིས། ”⁵²ཕྱོགས་གྱི་མཛེས་མའི་མགྱིན་པ་སྤྲུལ་བཟང་
བྱེད། །མགོན་ཁྱོད་བསྐྱགས་པས་བྲེལ་བའི་འཛིག་རྟེན་འདི། །བྱ་བ་ཀུན་ལ་ཆགས་
བལ་སྤངས་པ་བཞིན། །ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྩི་བཅུན་སྤྲུལ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་
ཐར་བ་ཡོངས་སུ་བརྫོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་འཇུག་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་བ་ལས།

51 -།

52 -།

ཐོག་མར་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་ཐེག་པ་ལས་གཙོ་བོར་བཅུམས་པའི་མང་དུ་ཐོས་པ་
ཡོངས་སུ་བཅའ་བའི་རིམ་པར་བྱེ་བ་སྟེ་གསུམ་པའོ། །

༥༣ དེའི་ཆེ་ཆོས་གྲུ་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་གྲུ་སྒྲོར་ལ་བྱོན་པའི་སྐབས་དག་ཏུ་ཡང་།
དད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་གསོལ་⁵³་བ་འདེབས་ཤིང་། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་སྡུལ་
མཉན་ནས། བདག་ཉིད་ཀྱི་སྟོབ་མར་ཁས་ལེན་པའི་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་འང་དུ་མ་⁵⁴་
ཞིག་བྱང་ལ། ལེགས་སུ་འདོད་པ་དག་ནི། འདི་འབྲུ་བའི་དམ་པའི་མགོན་ལ་བརྟེན་པ་
ལས་འདོད་པའི་གནས་འཐོབ་པར་⁵⁵་འགྱུར་གྱི། གཞན་གྱིས་ནི་མ་ཡིན་ནོ་སྟུམ་དུ་
བསམས་ནས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདིའི་ཞབས་འབྲིང་དུ་ཁས་ལེན་པར་ཡང་བྱེད་
དོ། །དེ་ནས་ཅེས་ཐང་གི་གྲུ་སྒྲོར་ཆར་ནས། ཡར་ལུང་རྣམ་རྒྱལ་དུ། མ་བྱོན་སངས་
རྒྱས་གསུམ་པ་ཁ་ཆེའི་བརྗེ་ཏྲ་བསོད་སྟོམས་པ་ཆེན་པོ་ཤུག་གྱི་ཟླ་བའི་མཁན་
བརྒྱད། ཆོགས་ཆེན་པོའི་མཁན་པོ། དཀའ་བཞི་པ་ཚུལ་རིན་པས་མཁན་པོ་མཛད།
ཆོགས་པ་བྱེ་རྒྱུད་པའི་མཁན་པོ་གནས་བརྟན་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཤེར་མགོན་པས་
ལས་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་མཛད། བྱེ་རྒྱུད་པའི་དབུ་མཛད་སྟོམས་⁵⁶་བཙོན་བསོད་ནམས་རྟོ་
རྒྱུ་གསང་སྟེ་སྟོན་པ་མཛད་ཅིང་། ཆོགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དགོ་སྟོང་ཁ་སྒྲོང་དུ་འོས་པ་
གངས་ཆང་བས་དད་པའི་དགོ་འདུན་མཛད་ནས་བསྟེན་པར་རྫོགས་པའི་སྟོམས་པ་
ཡང་དག་པར་བཞེས་ཏེ། ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་
ལྷའི་ཚུ་བོས་སུགས་རྒྱད་ཀྱི་བུམ་བཟང་ཉེ་བར་གཏམས་ཤིང་། ལྷ་དང་བཅས་པའི་

53 གསེལ་

54 དུམ་

55 པར་

56 སྟོམ་

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཡོན་གནས་གཅིག་ཕྱར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ནས་གདན་ས་ཐེལ་དུ་བྱོན། སྤྱན་
སྔ་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་བྱང་ཚུབ་པའི་བྱང་དུ་མཇུག། ལེགས་བཤད་གྱི་སྤྱི་ས་ལུལ་
ཞིང་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་མཆིད་མཛད་པས། ཆོས་རྩི་སྤྱན་སྔ་བ་དང་པའི་
ལྷགས་ཀྱིས་སྤྱན་ཆབ་བྱང་། སྤྱིས་ཀྱང་བྱང་ན་འཁོད་པ་དག་དང་ཐེབས་པའི་མཆིད་
སློང་བ་ན། སྤྱན་གཞོན་རུ་འདི་འབྲ་བ་ལའང་ཡོན་ཏན་གྱི་གཏེར་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་བུ་
འདུག་ན། ཁོ་བོའི་སྤྱི་ས་འདི་འབྲ་བ་ཞེས་སྤྱགས་བྱང་པའི་གསུང་ཡང་ཡང་འབྱོན་
པའི་གཏམ་སློང་བར་གྲགས་གོ། །དེའི་ཆོ། སྤྱན་སྔ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ཉིད་ལ་ལམ་འབྲས་བུ་
དང་བཅས་པའི་མན་ཀྱང་གྱུར་ཏོ། །ཡོངས་སུ་རྩོགས་པ་དང་། རྒྱ་རོ་པའི་ཆོས་བྱུག་དང་།
རྩི་མོང་ཁ་པའི་བྱང་དང་། ཆོས་རྩི་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོའི་བཀའ་འབྲུམ་ལ་སོགས་པ་
གསལ། དེ་དུས་སྤྱི་ས་ལོ་རྒྱུ་ནས་བཟང་བ་སྤྱན་སྔ་བས་གདན་བྲངས་ནས་པེབས་པེབས་
འདུག་པས། ཁོང་པའི་བྱང་དུ་སྤྱི་ས་རིས་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པ་ཞིག་མཛད་པར་
བཞེད་པའི་སྤྱགས་འདུན་ཆེ་བར་ཡོད་པ་ལ། འགལ་རྒྱུན་ཅུང་ཞིག་བྱང་བས་མཛད་
པ་མ་གྲུབ། དེ་ནས་འོན་གྱི་ལྷ་ཁང་གེ་རུར་ཆོས་བར་ལ་བྱོན། ཆ་གོ་དཔོན་པོ་སོགས་
སྤེ་སྤོད་འཇིན་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་པར་ཆད་དབུ་མ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས།
དེ་ནས་སྤྱི་ཡོད་དུ་ཐེབས་ཏེ། ཆལ་དུ་བཞུགས་ནས། བཀའ་དང་བསྟན་བཅས་བོད་
ཡུལ་དུ་འགྱུར་རོ་འཆལ་ལ་གཟིགས་རྟོག་ཞིབ་པར་མཛད། གསུང་རབ་མཐའ་དག་
གི་དོན་ལ་རྣམ་པར་དབྱེད་པའི་སློ་དུ་མ་ཞིག་སྤྱགས་ལ་འཁྱུངས། མཛོན་པར་རྟོགས་

57 དག་

58 པེབས་

59 པའི་

པའི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་རྣམ་པ་ཤད་ཆེན་མོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚུམ་”བའང་⁶⁰་
མཛད། དེའི་ཆེ་འཛིན་བཟང་བར་གྲགས་པའི་སྤྱིང་མཚུངས་མེད་དང་། མདོ་སྨད་པ་
འཇམ་དཔལ་བཟ་ཤིས་དང་། ཤུའུ་བྱུ་བ་ཅེས་པ་གསུམ་དང་། རྗེ་འདིས་འཛིན་གྱི་
ཁྱད་པར་ཆེ་རྒྱུང་ཉམས་སུ་མཛད་པས། རྗེ་འདིས་ཆོས་དབུས་སྤྱིང་གི་གཙུག་ལག་
ཁང་གི་ཉོག་གི་ཅེ་ལ་ཉི་མ་ཤར་བ་དང་མཉམ་དུ་སྟོན་གཟིགས་མ་སྤྱོད་པའི་མདའ་
ཆད་ཐེང་དགུ་མ་ཞིག་གི་ཤོག་ལྗེ་བཞི། ཤིན་ཏུ་དག་པར་སྤྲུགས་ལ་རྒྱུད་འདུག་ཅིང་།
སྤྱིང་མཚུངས་མེད་གྱིས་བྱེད་དང་གསུམ་ཐོ་རེ་བ་ཞིག་དང་། གཞན་གཉིས་གྱིས་རེ་
རེ་ལས་མ་ཐེན་པར་འདུག་ཅེས་ཟེར་རོ། །སྐབས་ཤིག་ཏུ། “ཆོ་⁶¹་གོ་དཔོན་པོ་མཁན་
ཆེན་དག་དབང་གྲགས་པ་བྲག་ཕྱི་ལ་ཁྲིད་ནས། ལྷ་སར་རྫོ་བོ་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་
བྱོན་ལྷ་ལྷན་གྱི་བྱང་དུ་བྱོན་ནས་སྤྱིང་གནས་མང་དུ་མཛད། དེའི་དུས་རུབ་གཅིག་གི་
ཆོ། དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀས་གསོལ་བ་བྲག་ཏུ་བཏབ་ནས་མནལ་ལམ་གྱི་ལྷས་
བརྟགས་པས། ཆ་གོ་བ་ལ་དྲུང་དཀར་ཆེན་པོ་གཉིས་ནས་མཁའ་ལས་བབས་ནས་
ཁོང་གི་སྤྱ་བར་ལྷུང་བྱུང་བ། དེ་མ་ཁད་དེ་གཉིས་འབྲེས་ནས་གཅིག་ཏུ་སོང་
འདུག །དེ་ལག་ཏུ་སྤངས་ནས་བྱས་པས། སྤྱ་ཆེན་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་གྲག་པ་ཞིག་
མིས་འདུག་སྟེ། བྱིས་ཁོང་གིས་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་སྨད་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་
ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་དེ། འཕྲིན་ལས་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག་པ་དེའི་ལྷས་ཡིན་པ་འདྲ།
རྗེ་འདི་པའི་མནལ་ལམ་དུ། སྟེ་ཐང་གི་ཡར་འཕྲང་ཡར་ལ་ཐོན་པའི་བྲག་མདའ་སྟོ་
ཟེར་བ་དེ་འདྲ་བ་ཞིག་གི་བྲག་རི་གཟར་པོ་ཞིག་ལ་འཛེགས་བྱོན་པས། རྫོ་ལེབ་

60 བའང་

61 ཆོ་

དཀར་མོ་ཤིན་ཏུ་འཇམ་པ་ཞིག་གི་སྤྱིང་ན། ལྷན་ལ་སྤོན་པོ་ཆེས་ཆེར་རྒྱས་ཤིང་ཁ་
དོག་གསལ་བ། འདབ་མ་མ་རྩིངས་པ་ལྷ་བ་དང་བཅས་པ་ཞིག་འདུག །དེ་ཕྱག་ཏུ་
སྤངས། འདི་རྗེ་བཙུན་མ་སྤོལ་མའི་ཕྱག་མཆོན་དུ་འདུག་པས་དེས་རྗེས་སྤྱི་འཇོན་
པའི་ལྷས་ཡིན་ནམ་དགོངས་པ་ན། ད་ལན་དེ་མ་ཡིན། ཆེད་ལྷས་ཡིན་གསུང་བ་ཞིག་
བྱུང་གསུངས། ཆལ་ནས་དགུན་ཆོས་ལ་བདེ་བ་ཅན་དུ་བྱོན། སྤེ་སྤོད་མང་དུ་
གསུངས། དཔྱིད་ཆོས་དབུ་སྤོད་བྲ་ལྷལ་དུ་ལེབས། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་བདུན་
ཅུ་ཅམ་ཞིག་ལ། སར་ཆད་དབུ་མ་འཇུག་པ། མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བདུས་རྣམས་
གསུངས། སྤར་ཡང་ཆལ་དུ་བྱོན་ནས། སར་ཕྱིན་གྱི་རྣམ་བཤད་གྱི་འཕྲོ་མཛད་ཅིང་
མཇུག་བདེ་བ་ཅན་དུ་རྗོགས་པར་མཛད། ཆལ་བ། མདོ་རྒྱུད་གྱི་གཞུང་ཆེ་ཆུང་དུ་མ་
ལ་མཁས་པར་སྤྱངས་ཤིང་། བྱད་པར་དུས་གྱི་འཁོར་ལོ་ཆ་ལག་དང་བཅས་པ་ལ་
མཁས་པར་གྲགས་པ། སྤར་མ་རྟོགས་ལྡན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་པ་ལ་དུས་འཁོར་
གསུང་བར་བྱས། ཁོང་གིས་ཀྱང་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ནས་དཔོན་སྤོབ་གཉིས་ཀས་
སྤྱོར་མོ་ལུང་དུ་བཞུགས་ཏེ། དུས་གྱི་འཁོར་ལོའི་འགྲེལ་ཆེན་དེ་མ་མེད་པའི་འོད་གྱི་
བཤའ་བ་ཞིབ་པར་གསན་ཅིང་། རྒྱ་མཆོན་ཅིས་དང་ལག་ལེན་རྣམས་ལའང་མཁས་
པར་སྤྱངས། སྤྱོར་མོ་ལུང་དུ་སྤེ་སྤོད་འཇོན་པ་མང་པོ་ལ་གཞུང་ཆེ་ཆུང་མང་པོའི་
བཤའ་བ་ཡང་གསུངས་ནས། སྤར་ཡང་དེའི་ཕྱི་དེ། དབྱར་ཆོས་བདེ་བ་ཅན་དུ་
བཞུགས། སྤོབ་གསལ་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོད་ཆོགས་ལ་སྤེ་སྤོད་གྱི་བཤའ་བ་མང་དུ་
གནང་། དེ་ནས་དགུན་སྤོད་ལུང་མཆོ་སྤོད་དང་རང་དཀར་དུ། དུས་འཁོར་ལ་ཐུགས་
སྤྱོར་ཤིན་ཏུ་འབྲས་པར་མཛད། བཤེས་གཉེན་སྤོབ་གསལ་མང་པོ་ལ་སྤེ་སྤོད་ཀྱང་

མང་དུ་གསུངས། དེ་ནས་རྫོང་རི་གྲགས་པ་རིན་ཆེན་པ་དེ་རྗེ་འདི་པ་ལ་དེ་གོང་ནས་
མི་ཐུང་པའི་དད་པ་ཡོད་པས་སྡེ་ཕྱིར་གསོལ་བ་མང་དུ་བཏབ་པ་ལ་དགོངས་ནས་
ཡར་ལུང་སྤྱོད་པ་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་དེ་སྤྱོད་པོ་རིར་ཐེབས་པ་ན། དེ་དུས་གོང་
དཀར་ན་སྒྲོམ་པ་ཆོས་རྒྱལ་ཡོད་པ། ཁོང་ཡང་རྗེ་འདི་པ་ལ་སྤྱོད་ནས་དད་པ་ཡོད་
པའི་དབང་གིས་ཁྱེ་བ་ནན་ཆེར་བུལ་ཏེ། སོས་དེ་རིགས་ལྷ་ལྷ་ཁང་དུ་བཞུགས། ཕྱི་
སྤྱོད་འཛིན་པ་བདུན་ཅུ་ལྷག་ཅུ་མ་ལ་པར་ཆད་མཛོན་པ་གོང་ལོག་འདུལ་བ་མདོ་རྩ་
དབྱུ་མ་འཇུག་པ་སོགས་གསུངས། གོང་དཀར་ནས་བསྐྱེན་བཀྲར་དང་ཞབས་ཏོག་
ཆད་མེད་པ་བྱས། དེ་ནས་ཡར་ལུང་དུ་བྱོན་ནས་སྤོན་མཁར་དུ་བཞུགས་ཏེ་ཕྱི་སྤྱོད་
མང་དུ་གསུངས་ཤིང་། རྫོང་རི་བས། ཡོ་བྲད་མཁོ་དགུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གྲུས་པས་
མཆོད། དེ་ལྟར་སྡེ་ཕྱིར་ཕྱི་སྤྱོད་དབག་ཏུ་མེད་པ་ནར་མར་གསུངས་པ་དེ་དག་གི་
སྐབས་རྣམས་སུ་ཡང་། རྒྱུད་སྤྱོད་གོང་ལོག་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་སྐལ་བ་
དང་ལྷན་པའི་གདུལ་བྱ་དབང་གིས་སྤོན་པར་མཛད་པ་དང་། གཞན་ཡང་ལྷ་སོ་སོའི་
རྗེས་གནང་དང་། ལུང་དང་མན་ངག་ལ་སོགས་པ་གང་ལ་གང་འཆོམ་གྱི་ཆོས་ཀྱིས་
གདུལ་བྱ་དབག་ཏུ་མེད་པ་སྤོན་ཅིང་གྲོལ་བར་མཛད་དོ། །ལྷག་པར་ཡང་དེའི་ཆོ། ལྷ་
མ་འདི་ཉིད་ངག་གི་ལྷ་མོ་དབྱངས་ཅན་མས་རྗེས་སུ་བཟུང་བར་གྲགས་ཤིང་། དེའི་
རྗེས་གནང་ཁྱེ་བ་གར་བྱོན་དུ་མང་བ་ཞིག་འོང་ཞེས་གྲག་གོ། དེ་ནས་དགུན་མོན་
མཁར་བཟ་གིས་གདོང་དུ་བཞུགས། དེ་དུས་རུབ་ཅིག་ཞུགས་མེ་ལ་བཞུགས་ནས་
བོད་ཀྱི་མཁས་བྱུབ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཅི་རིགས་པ་གསུང་བའི་སྐབས་སུ།
དཀའ་བཞི་པ་ཤེར་སེང་གིས་ཆོས་ཐོག་གཅིག་ལ་པོ་ཏི་བཅུ་གཅིག་གསུངས་

འདུག །དུས་ཕྱིས་མོད་དུ་པོ་ཉི་དུས་གཅིག་ལ་གསུངས་པ་དེ་མང་པོས་སུ་འོང་བ་
འབྲ་གསུང་། དེ་ནས་དགེ་བ་ཞེས་པ་སྟོན་ལ་སོགས་པས། འདི་ནས་ཀྱང་དེ་ཙམ་
ཞིག་དུས་གཅིག་དུ་གསུང་འཆའ་ཞུས་པས། ཚེས་བ་བྱས་ན་དེ་ཙམ་ཞིག་འཆད་
ཐུབ་པ་འབྲ་གསུང་། འོ་ན་ཅིས་ཀྱང་གསུང་འཆའ། ཞེས་ནན་གྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་
པས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། རྒྱ་བ་དེའི་ཆེས་བཅུ་ནས་གནམ་གང་གི་བར་སྐྱ་མཆམས་
བཅབ་ནས་གཟིགས་ཏོག་མཛད། གནམ་གང་གི་ཉིན་ལྷག་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱ་
རགས་བཅིངས། ཆེས་གཅིག་ནས་ཆེས་འཇུགས་པར་བཞེད་པ་ལ། གསང་ཕུ་
སོགས་ནས་འབྱོན་པའི་དོན་གཉེར་བ་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་མང་པོ་ཞིག་སྐྱག་དགོས་པ་
བྱུང་བས། ཉི་མ་གསུམ་ཙམ་གྱི་བར་དུ་མིད་ལ་དང་མར་པ་སོགས་ཀྱི་གསུང་རྒྱ་
ཐོར་བྱ་བ་འགའ་གསུངས། ཆེས་ལྷ་ནས་ཉི་མ་གཅིག་ལ་རྒྱ་གར་སྐད་བཙོ་ལའི་དབུ་
དུས་གཅིག་དུ་བཅུ་གས་ནས། ཉིན་རེ་ཞིང་ཐོ་རངས་ནས་སྟོད་ཀྱི་བར་ལ་ཆེས་སྐྱ་
བཙོ་ལེ་མ་ཆག་པར་སྐྱགས་བཤད་མཛད། དེའི་ནང་ནས་པོ་ཉི་ཆུང་བ་གཉིས་
རྩོགས་པར་གསུངས་ཆར་བ་ན། དེའི་དོད་དུ་སྤར་ཡང་ཆུང་བ་གཉིས་བཅུ་གས་ནས།
ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ། པར་ཕྱིན། མཛོན་པ་གོང་འོག་གཉིས་”།⁶² འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བ།
བྱམས་ཆེས་ཕྱི་མ་བཞི། དབུ་མ་རིགས་པའི་ཆོགས་ལྷ། འཇུག་པ། བཞི་བརྒྱ་པ།
སྟོད་འཇུག་སྟེ་བསྟན་བཙོས་བཅུ་བདུན་གྱི་བཤད་པ་དཀའ་ཆེན་འགའ་ཞིག་མོད་ཀྱི་
འྲི་ཀ་ཆེན་”མོ་རེ”⁶³གཞིར་བཞག་པའི་ཐོག་དུ་འགྲེལ་པའི་འཆད་ཚུལ་དུ་མ་དགག་
”སྐྱབ་”⁶⁴དང་བཅས་པས་གཏན་ལ་པམ་ཅིང་། གཞུང་གཞན་རྣམས་པལ་ཆེ་བ་རང་

62 -།
63 ཐོར་
64 ལྷ་བ་

རང་གི་འགྲེལ་པའི་སྟོང་ནས་གཞུང་ཕྱ་རགས་མ་ལུས་པ་ལ་བཤད་པ་ཞིབ་པར་
མཛད་དེ་རྒྱ་བ་གསུམ་ལ་རྫོགས་པར་མཛད་ཅིང་། དེའི་སྐབས་སུ་ཡང་། སྟོང་ཆོས་
གྲོལ་ནས་རྩི་རྩི་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་བདག་འཇུག་ལ་སོགས་པ་ཐུགས་དམ་རིམ་གཉིས་
ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་རྣམས་མ་ཆག་པར་མཛད་དེ། སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་འདི་ནི་ལྷག་པའི་ལྷས་
དངོས་སུ་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པའོ། ། གཞུངས་སྟོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པར་ངས་ཀྱི་གཞན་ལ་འདི་ལྟ་བུ་འབྱུང་བ་མི་སྲིད་དོ། ། ཞེས་མཐུན་
པར་སྐྱེ་བོ་། ། དེའི་དབྱར་ཁ་ཡར་ལུང་ཨོ་ཀར་བྲག་ཏུ་བཞུགས་ནས་སྐྱེ་མཆོམས་
དམ་པོ་མཛད། བཙུན་ལྷན་དཔའ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་གི་སྟོན་བརྒྱས་དང་
ཐུན་བཞིའི་རྣལ་འབྱོར། བདག་འཇུག་གིན་ཏུ་མང་བར་མཛད་ཅིང་། བེ་གྲུ་ཆོས་བྲུག་
གི་དམིགས་སྟོར་རྣམས་ཐུགས་ཉམས་སུ་བསྟར་ནས་ལེགས་པོ་བརྒྱུངས་ཏེ།
ཞག་རེ་ལ་གཏུམ་མོའི་རྒྱུ་སྟོར་ཡང་བརྒྱད་བརྒྱ་རེ་ཙམ་མཛད་དོ། ། ཞེས་གསུང་
ཞིང་། གཏུམ་མོ་ལ་སོགས་པའི་ཐུགས་དམ་ཀྱི་ཉམས་བཟང་པོ་མང་བུ་འབྱུངས་
སོ། ། དེ་ནས་སྟོན་སྐྱེ་ཤོད་བྱ་ཐེབས། རྩི་བཙུན་རེད་མདའ་པའི་ཞལ་ལྷན་གྱི་ཡང་
དབྱས་སུ་ཆོས་བར་ལ་ཐེབས་པས་དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀས་པོ་ཏ་ལར་བཞུགས་ནས་
དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་བཟོ་བ་མང་བུ་མཛད་ཅིང་། གཏུལ་བྱ་རྣམས་ལ་འང་ལེགས་
པར་བཤད་པའི་སྐྱེས་སྐྱེས་ནས། རྩི་བཙུན་པ་སྦྲར་ཡང་གཙང་ལ་བྱོན། རྩི་རྒྱ་མ་འདི་
ཉིད་ཀྱིས་དེའི་དགུན། སྟོར་མོ་ལུང་གི་བྲག་ཏུ་བཞུགས་ནས། རྩི་སྟོན་འཛིན་པ་ཆེན་
པོ་བྱ་མ་ལ། དུས་འཁོར་དང་། བར་ཆད་མཛོན་པ་སོགས་མང་བུ་གསུངས་སོ། ། དེ་
ནས་དེའི་དབྱིད་རྩིའི་ལོ་ལ། རྒྱུད་རྩི་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ། དབང་ལག་ལེན་

མན་དག་དང་བཅས་པ་མཐའ་དག་རྫོགས་པ་ཞིག་ཅུང་གཙོད་མཛད་པར་བཞེད་པ་
དང་། ལྷ་མ་རྗེ་བཙུན་པ་དང་དཔོན་སློབ་གསུང་སྤང་མཛད་པའི་དགོས་པ་འགའ་ཞིག་
གི་ཕྱིར་དུ་གཙང་ལ་བྱོན། རོང་གི་སྐྱབས་ཆོས་”ལུང་⁶⁶”དུ་བཞུགས། ཆོགས་པའི་
མཁན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་བཤེས་གཉེན་པ་ལ་བཀའ་ལུང་ཅི་རིགས་པ་གསན།
”དེ་⁶⁷”དུས་རྗེ་འདི་པའི་ཞབས་འབྲིང་ལ་ཡོད་པའི་སྡེ་ཕྱི་དཔོན་པོ་བསོད་ནམས་
གྲགས་དང་། མདོ་སྨད་པ་དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་གྲགས། ཞེས་པ་གཉིས་ཀྱིས། ལྷ་མ་
དབྱུ་མ་པ་བཙུན་འབྲུས་སེང་གེ་བདེ་མཆོག་སྤྲེང་ཞེས་པའི་དབེན་གནས་ཤིག་ན་
བཞུགས་པའི་དུང་དུ་མཛལ་བ་ལ་ཕྱིན། ཆོས་འབྲེལ་ཞུས། གསུང་སྤང་བྱང་བས།
ཁོང་པ་ན་རེ། དེད་ཁྱེད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་པ་དེ་ལ་དབྱངས་ཅན་མའི་རྗེས་གནང་ཞིག་ཞུ་
དགོས་གསུངས། དེ་ནས་ཁོང་པ་དང་རྗེ་འདི་པ་ཞལ་”འཛོམ་⁶⁸”མཛད་དེ། རྗེ་འདི་ལ་
དབྱངས་ཅན་མའི་རྗེས་གནང་ཞུས། དེའི་”ཆེ་⁶⁹”གསུང་སྤང་ཞིབ་ཏུ་མཛད་པས། ལྷ་
མ་དབྱུ་མ་པ་ཁོང་རང་ལ་མདོ་ཁམས་ན་སྐྱགས་མ་སྦྱོང་བའི་དུས་ཉིད་ནས་རྗེ་
”བཙུན་⁷⁰”འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱེད་པ་གསུང་གི་སྤང་བ་ནར་མར་འོང་ཚུལ་དང་།
དེ་ལ་སྡེ་ཕྱིར་བཞག་པ་བྱས་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་ཞིབ་པར་ཞུས་ནས། ”ད་དུང་དེད་⁷¹”
འདི་ལ་གཏིང་ནས་ངེས་པ་རྟེན་པ་མེད་པས་བཞག་དབྱེད་ཡང་དག་ཅིག་སྐྱགས་ལ་
འདོགས་པར་ཞུ། ད་ལན་ཡང་རྗེ་བཙུན་ཀྱི་སྐྱེད་པ་དེའི་གསུང་ནས། རང་རེ་ལ་

66 ལུང་

67 དྲ་

68 འཛོམ་

69 ཆེ་

70 བཙུན་

71 ད་དུང་དེད་

དབངས་ཅན་མའི་རྗེས་གནང་ཞུ་བ་ལ་རྒྱག་གསུངས་ནས་འོངས་པ་ཡིན། ཞེས་
གསུངས་པ་ལ་རྗེ་འདི་པས་དབྱ་མའི་ལྷ་བ་སོགས་ཆོས་ཀྱི་གནད་ཟབ་མོ་རྣམས་ཀྱི་
བྱི་གཏུགས་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་སློ་ནས་ལེགས་པར་བརྟགས་པས་བརྟག་སྟུང་བར་
འདུག་པས། སྟགས་ཡིད་གཉིས་ཟ་དགོས་པར་མི་གདའ། གསོལ་བ་དག་ཏུ་ཐོབ་
མཛོད། འོན་ཀྱང་རྗེ་བཙུན་གྱི་སྐྱེད་དང་གསུང་རང་མཆོན་པ་ད་ལྟ་དབང་ཤེས་ལ་སྤང་
བ་མིན། ཡིད་མ་གྱི་སྐྱེད་དོས་ཀྱིས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་ཡིད་ཤེས་ལ་དདོས་སུ་སྤང་བ་
ཞིག་ཡིན། དེད་ཀྱང་འཇམ་པའི་དབངས་ཀྱི་སྐྱབ་སྟོར་མན་པ་དག་⁷²སོགས་འདི་
ཐོགས་ལ་ཤེས་འདོད་ཆེ་བར་ཡོད་པས་ཁྱེད་ཀྱིས་ནུང་། “ད་⁷³ལན་རྗེ་བཙུན་དེད་
མདའ་པའི་བྱང་ནས་སྟག་ཆང་དུ་འགྲོན་པ་དང་དཔོན་སྟོབ་དུས་ངེས་མཛད་པའི་
མཇུག་སྟེད་དགོས་པར་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱིས་བྲེལ་ནས་མི་འགྲུབ་པར་འདུག། རྗེས་
སུ་ཉེན་འབྲེལ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་སྒྲིག་འཆོལ་ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་སྟག་ཆང་རྫོང་ཁར་
ཐོན། མཁན་ཆེན་ལོ་རྩེ་བ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་པ་དང་། རྗེ་བཙུན་པ་⁷⁴པ་དེད་
མདའ་པ་དང་། ལྷ་མ་ལོ་རྩེ་བ་དོན་བཟང་བ་དང་། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་པའི་ཞལ་སྟུང་ནས་
དང་། དེ་དག་གི་ཞལ་འབྲིང་དུ་སྟགས་པའི་བཤེས་གཉེན་སྟེ་སྟོད་འཛིན་པ་སྟན་སུམ་
ཆོགས་པ་དུ་མ་དང་། གཏུག་མར་གནས་པའི་དགེ་འདུན་གྱི་ཆོགས་དང་བཅས་པའི་
ཡུལ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་གདན་མཛོད་པར་འཛོམས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་
འཆོག་ཆས། ཞལ་ཟས་དང་གནས་མལ་ལ་སོགས་པ་སྟན་སུམ་ཆོགས་པའི་མཐེལ་
ལེན་གྱི་སྟགས་ཁུར་རྒྱ་ཆེན་པོ་དག། རྒྱལ་སྐུས་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་གཞུང་

72 དག་

73 ད་

74 རམ་

ལུགས་རབ་འབྱམས་ལ་མཁྱེན་པ་རྒྱས་ཤིང་། གཅིག་ཏུ་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཁུར་གཉིས་འབྱེར་བ་ལ་མི་མཉམ་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་ཅན། ཆོས་རྗེ་ལོ་རྒྱུ་བ་སྐྱབས་མཆོག་དཔལ་བཟང་པོས་བཞེས་ཤིང་། ཁོང་གིས་མཆོམས་སྦྱོར་⁷⁵་ནས། མཁས་མཆོག་ངང་པའི་དེད་དཔོན་⁷⁶་དག་གི་འབེལ་གཏམ་མགྱིན་པའི་སྦྱ་དབྱངས་⁷⁷་སྦྱོགས་སྐྱབས། ཐུབ་བསྟན་པ་སྦྱོའི་མཆོ་ཡང་སྐལ་བཟང་ཉིད་དུ་བྱས་ལ། དེའི་ཆེ་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་པས་པར་ཕྱིན་དང་། ཆོས་རྗེ་སྐྱབས་མཆོག་པས་བརྟག་གཉིས་གསུངས་ཤིང་། རྗེ་བཙུན་དམ་པ་རེད་མདའ་པའི་ཞལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཁོང་གིས་མཛད་པའི་རྣམ་འབྱེལ་རྒྱན་གྱི་འབྱེལ་བ་འདད་ཆེན་མོ་དེ་གསུང་བ་རྗེ་འདིས་གསན་ཅིང་། དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀྱིས་དཀའ་བའི་གནས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་རིགས་པའི་བཀྲལ་བརྟག་ཀྱང་མང་དུ་མཛད། དེ་ནས་དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀྱིས་འབའ་ཁུ་འབའ་གཉེར་དུ་ཆོས་བར་བཏེག་ནས་བྱོན། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདིས་སྤྲུལ་མ་རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་པའི་ཞལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་ཅ་རྒྱུད་ཀྱི་བའདད་པ་ཆར་གཅིག་གསན། དེའི་ཆེ་གོང་གསུམ་སྤྲེ་ཆེན་པའི་སྤྲུལ་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བའི་བྱང་དུ་དུས་འཁོར་ཞིག་གསན་དགོས་དགོངས་པ་བྱུང་བའི་རུབ་གཅིག་མཉལ་ལམ་དུ། ཆོས་ཀྱི་དཔལ་གྱིས་བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་དུས་འཁོར་འབྱེལ་ཆེན་ཆར་བཙུ་བདུན་ཉན་པ་ཡིན་ནོ་ཟེར་བ་ཞིག་བྱུང་། ཕྱིས་ཁོང་དང་མཛལ་དུས། རིན་པོ་ཆེ་བྱ་སྟོན་གྱི་བྱང་དུ་དུས་འཁོར་ཆར་དུ་གསན་པ་ལགས་ཞུས་པས། བཙུ་བདུན་ཉན་ཞེས་གསུང་ངོ་། །དེ་དུས་རྗེ་བཙུན་པའི་ཞལ་ནས། ཐུགས་ཀྱི་

75 མཛད་

76 དག་

77 སྦྱོགས་

ཅད་གཅོད་དེ་“ཅམ་⁷⁸མཛད་པ་ལ་ཡུན་རིང་འབྱུང་། ད་ལྟ་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་བཤད་བས་
“པན་⁷⁹ཐོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་འོང་གིན་འདུག་པས་རེ་ཞིག་བཤད་པ་མཛད་པ་མི་འཐད་
དམ་ཞེས་གསུངས་པ་ལ། བདག་སྤྲུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་འདུན་པ་དག་པོ་བདོག་པས་
སྡོན་ལ་སྤྲུགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཅད་གཅོད་བགྱིད་པ་ལགས། ཞེས་ཞུས་གསུང་། དེ་ཡང་
ད་ལྟའི་དུས་ཀྱི་ཐོས་པ་ཆོལ་བ་རྣམས་ནི་པལ་ཆར་མཆན་ཉིད་ཐེག་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་
གཞུང་ལ་ཅུང་ཟད་སློ་ཁ་ཕྱོགས་ན་སྤྲུགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་རང་ཉིད་ཀྱང་འཇུག་པར་མི་
འདོད་ཅིང་། རང་གི་ཆོག་ཉན་པ་དག་འཇུག་པའང་ཐབས་དུ་མ་ཞིག་གིས་ཕྱིར་
ཕྱོགས་པར་བྱེད་ལ། ཁ་ཅིག་ནི་སྤྲུགས་ཕྱོགས་ལ་མོས་པ་ལྟར་སྤང་ཞིག་སྤྲེས་ན་དེ་
ཉིད་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས། པ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པའི་སྡེ་སྡོད་ལ་དགོས་པ་ཚུང་ཞིང་
དམན་པར་སེམས་པས་རང་གཞན་ཕྱོགས་དེ་ཉིད་ལས་ཕྱིར་ཕྱོགས་པར་བྱེད་དེ།
ཆོས་སྤོང་བའི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ཤིན་དུ་མི་བཟད་ཅིང་རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་རབ་དུ་”ཆེ⁸⁰་
བ་དག་སློ་སྡོན་དུ་བཏང་ནས་”ལེན་⁸¹པར་བྱེད་ལ། རང་བཞིན་བཟང་བའི་ངང་ཚུལ་
ཅན་དུ་ཁས་ལེན་པ་དག་ཀྱང་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་པར་སློ་བ་ཡང་དང་དུ་
མི་ལེན་ལ་དངོས་སུ་སྡོད་པར་ཡང་མི་བྱེད་པ་ཅམ་ཞིག་དེའི་སྤྱིང་པོར་ཟད་དེ། རྒྱལ་
བའི་བསྟན་པ་ལ་སློ་ཐམས་ཅད་ནས་འཛིན་པར་འདོད་པའི་ལས་བཟང་པོ་ཡོངས་སུ་
བསགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་འགའ་ཅམ་ཡང་མཐོང་བར་བྱ་དགའ་བ་ཉིད་དུ་གྱུར་ལ། སྡོན་
དུས་ཁ་བ་ཅན་གྱི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་དག་ལ་ཡང་ཕྱོགས་རེར་མ་ཆད་པའི་ཆོས་

78 ཅམ་

79 པན་

80 ཆོ་

81 ལན་

གྱི་སྒྲུབ་མངའ་བ་ནི་ཡིན་ཏུ་དགོན་པར་བྱུང་སྤང་ངོ་། །དེ་ལྟ་མོད་གྱི་བདག་ཉིད་ཆེན་
པོ་འདི་ནི། གཞོན་ནུའི་དུས་ཉིད་ནས་ཀྱང་བསྐྱབ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཁྱེད་
འཁྲུང་བར་རིངས་པར་ཆས་པ་ཞིག་སྟེ། རྩེ་འཁྱམ་ནས། ང་ལ་སྤྲུགས་གྱི་ཕྱོགས་ལ་
གཞན་གྱིས་བསྐྱལ་དགོས་པ་མེད། རྩེ་དེ་ལྟ་མོད་ལ་ཤེས་འདོད་དག་པོ་ཡོད་
ཅིང་། དེ་ཡང་རྒྱུད་སྟེ་མཐའ་དག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བསྐྱབ་དགོས་སྟུང་པ་ཞིག་
དང་པོ་ནས་ཡོད་ཅེས་གསུང་ངོ་། །དེ་ནས་སྤྱི་མ་རྩེ་བཙུན་པས་ས་སྐྱེ་ལ་ཕྱག་
བཏེག་། རྩེ་འདི་པས་རིང་ཆོས་ལུང་དུ་བྱོན། སྤྱི་མ་དབྱུང་པ་དང་ཆོས་གྱི་གསུང་སྤང་
མང་དུ་མཛད། རྩེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱུངས་གྱི་ཆོས་སྒྲོར་ཡང་མང་དུ་གསན། དེ་
དུས་ནས་སྤྲུགས་གྱི་སྤྲུགས་བཞེད་རྣམས་གསན་ཏེ་སྐྱབ་པ་ལ་འབྱོན་པའི་སྤྲུགས་
ཐག་ཆོད། དེ་ནས་ཉང་སྟོད་དུ་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་ཆེན་པའི་བྱུང་དུ་འབྱོན་པར་བཞེད་པ་ལ།
པག་མོ་བྱ་བ་པའི་⁸²དམག་ཆེན་ལ་སྟོད་ལ་ཁྱེད་བ་ལོག་ཡོང་གིན་འདུག་ཟེར་ནས།
དེའི་དམག་ཐག་མ་ཆོད་གྱི་བར་གྱི་སྟོན་ཀ་དེ་རིང་གི་རིང་ལུང་ཕྱག་ཏུ་བཞུགས། དེ་
ནས་སྟོན་མཇུག་ཉང་སྟོད་གྱི་གོང་གསུམ་བདེ་ཆེན་དུ་ཕེབས་ནས། ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པ་བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་བྱ་ཆེན་རྣམས་གྱི་ནང་ནས་དུས་གྱི་འཁོར་ལོ་ལ་
མཁས་པའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ། གཞན་ཡང་སྤྲུགས་གྱི་གཞུང་དང་ལག་ལེན་མན་ངག་
སོགས་མཐའ་ཡས་པ་ལ་མངའ་འབྱོར་པའི་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་གྱི་དཔལ་བའི་བྱུང་དུ་
མཛད། ཐོག་མར་མཛལ་བའི་དགོངས་མོ་དེ་ཕྱག་ཕྱིས་དར་སེར་པོ་ཞིག་ཕྱལ། སང་
ཉིན་ང་ཞལ་ཞིག་མཛད་དེ། བོས་ཀྱི་⁸³ཙོང་ཁ་པ་ལྷག་གཅིག་ཕྱལ་ནས་དུས་གྱི་འཁོར་

82 དུ་
83 པའི་
84 ནི་

མའི་འགྲེལ་ཆེན་ཆ་ལག་དང་བཅས་པ་གསུང་བར་ཞུས། དེ་དུས་ཀྱང་འགྲེལ་ཆེན་གསུང་བའི་ལེ་འདྲུ་དང་པོ་རྫོགས་པའི་མཆམས་ལ་འདུག་པས། ཁོང་གི་ཞལ་ནས། མདང་གི་དར་སེར་པོ་དེ་སའི་ཁམས་སྤྱད་རིམ་དང་མ་ཐུན་པས་རྫོགས་རིམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འོང་བ་འདུག། ད་ནངས་ཀྱི་གོས་ལྷག་འདི་ལྗང་ཁྱ་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཡིན། བསྐྱེད་རིམ་དང་མ་ཐུན་པས་བསྐྱེད་རིམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འོང་⁸⁵བར་འདུག། ཁོས་མཆམས་ལེ་འདྲུ་གཉིས་པའི་མགོ་། གང་ཞིག་ཆེན་པོའི་མི་རྣམས་སྤྱིན་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ། ཞེས་པའི་སྐབས་ལ་”སྟེབ་⁸⁶བྱུང་བས་རྟེན་འགྲེལ་ཤིན་ཏུ་ལེགས། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་དགོས། ཞེས་དགྲེས་བཞེད་དུ་ཞལ་གྱིས་བཞེས། ལེ་འདྲུ་དེ་ནས་དབུ་བཙུགས་ཏེ་གསུངས་ཤིང་། སྤར་ཡང་ལེ་འདྲུ་དང་པོའི་མགོ་ནས་བསྐྱར་ཏེ་གསུངས། སྟོན་མཇུག་དེ་ནས་དབྱིད་ཆོས་སྤྲ་མ་མ་རྫོགས་རིང་ལ་བཞུགས་ནས། རྒྱུད་འགྲེལ་གྱི་བཤའ་བ་ཕྱག་ལེན་གྱི་མཇུབ་ཁྲིད། སྦྱོར་དུག་གི་ཉམས་ཁྲིད་སོགས་རྫོགས་པར་གསན་ཏོ། དེ་ནས་ཡོ་གའི་བཀའ་ལྷང་བཤའ་བ་མཐའ་དག་གསན་པར་བཞེད་པ་ལ། སྟོན་དུ་ཕྱག་ལེན་ཞིག་སྦྱང་བར་བཞེད་ནས། ཞ་ལུ་ན་དེ་དུས་བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་པའི་མཆོད་གཡོག་བ་གཙུག་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་ཡོ་གའི་ལག་ལེན་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་གྲགས་པའི་ཡོ་ག་བ་ཆེ་དབང་ཞེས་པའི་སྟོབ་མ་དྲག་”བ⁸⁷། ཡོ་ག་བ་མགོན་བཟང་ཞེས་བྱ་བ་གདན་དྲངས་ནས། ཁོང་དང་གཉིས་ཀྱིས་ཉང་སྟོན་སྦྱང་གི་མཆམས། འབྲིས་རྩ་ཁང་ཞེས་པར་བཞུགས་ནས། རོ་རྩེ་དབྱེངས་དང་དཔལ་མཆོག་ཅེ་མོ་ལ་སོགས་པ་ཡོ་གའི་དགྲིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་

85 པར་འོད་

86 སྟོབ་

87 བ

ཆེ་ཁྱུང་པོ་བ་ཡིན་ཟེར་བའི་སྒྲ་མ་བགྲེས་པོ་རང་ཞིག་བཟང་པོའི་འདུག་སྐྱེད་ས་མཛད་
ནས་བཞུགས། དེའི་བྱུང་ན་རྗེ་འདི་བའང་བཞུགས་ཡོད་པ་ལ། སྒྲ་མ་དེས་ཐུག་
གཉིས་ཀྱིས་ཐུགས་ཀའི་ན་བཟང་བསལ་ནས། ཐུགས་ཀ་སྟོན་གྱིན་འདུག་པ་ལ་
གཟིགས་པས། སྒྲ་མ་དེའི་ཐུགས་ཀ་ན་སྒྲ་གས་ཀྱི་སྒྲེང་བ་རིང་པོ་རིམ་བ་དུ་མས་
བསྐྱོར་བའི་འཁོར་ལོ་ཡིག་འབྲུ་རྣམས་ཉམ་མེ་འདུག་པ་གཟིགས་པས་སྒྲ་གས་
རྣམས་སལ་ཆེ་བ་བསྐྱགས་པ་ཞིག་མིས། ཕྱིས་མཛལ་བ་ན་སྐྱེད་རྣམས་པ་མནལ་ལམ་
དུ་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་རང་དུ་འདུག་གསུང་ངོ་། །དེ་ནས་སྟོན་ཕྱི་མ་དགུན་དཔྱིད་དབྱར་
རྣམས་སྒྲེལ་ནས་ཞ་ལུང་བཞུགས། སྒྲ་གས་འཆང་ངོ་རྗེ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་
ཁྱུང་པོ་ལྷས་པའི་བྱུང་དུ། ཡོ་གའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོག་བྲངས་རྒྱུད་
སྒྲེ་ལོག་མ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་ད་ལྟ་བོད་ན་རྣམས་པར་དག་པའི་དབང་གི་རྩ་བོ་རྒྱུན་མ་
ཆད་པར་ཡོད་པ་སལ་ཆེ་བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གསན་ཅིང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་
འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ལྷ་མི་བ་དང་ནག་པོ་པའི་ལུགས་ལ་སོགས་པས་ཐོག་བྲངས་
པའི་སྒྲ་མེད་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཡང་དབག་ཏུ་མེད་པ་གསན་ཏེ། ཁོང་ལ་མངའ་བའི་
བཀའ་ལུང་སལ་ཆེར་བུམ་པ་གང་བྱེད་ཚུལ་དུ་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་གཏམས་པར་མཛད་
དེ། དེའི་ཆེ་འབྲུལ་བ་ཆོགས་འཁོར། ཞབས་ཏོག་ནར་མ་སོགས་ཀྱིས་མཉེས་པར་
མཛད་ཅིང་། དད་པའི་ལྷགས་ཀྱས་ཐུགས་ཀུན་ཏུ་བྲངས་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་དུས་རྗེ་
བཙུན་ཁྱུང་ལྷས་པའི་ཞལ་སྒྲ་ནས། དབང་རེ་རེ་གནང་ཆར་བའི་མཇུག་ཏུ་འདི་ང་ལ་
ཡང་སྒྲ་མ་འདི་ཞེས་བྱ་བས་དབྱེས་བཞིན་དུ་གནང་བ་ཡིན་བྱ་བ་རེ་ཅིས་ཀྱང་གསུང་
ཞིང་། བཀའ་ལུང་རྣམས་རྫོགས་པ་ན། ད་ནི་ཆོས་བདག་པོ་ལ་འཕྲོད་པས་འཁྱོད་པ་

མེད་དོ་ཞེས་གསུང་ཞིང་། དང་པོ་བྱ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དང་། སྒྲ་མ་བྱུང་ལྟས་
པ་གཉིས་ཀྱིས། གུན་མཁྱེན་འཕགས་ལོད་པའི་བྱང་དུ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དང་
ཡོ་ག་ལ་སོགས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དབང་གསན་དུས་ཆོགས་
འཁོར་ཞིག་གི་གྲལ་དུ། གུན་མཁྱེན་པའི་ཞལ་ནས། རྗེ་མར་པས། ཉི་མ་ཤར་དུ་ཀ་
ཆེན་བཙུགས་པ་དེ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་མགྲར་མ་དེ་འདོན་པ་སྟོས་ནས། ཉི་མ་ཤར་དུ་
ཀ་ཆེན་བཙུགས་པ་དེ། བྱུང་པོ་སྟོན་སྟོན་བྱོད་ལ་མི་ཟེར་རམ། ཞེས་གསུངས་པའི་
ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་གསུངས། དེ་ནི་རྗེ་བཙུན་བྱུང་ལྟས་པས། གུན་མཁྱེན་འཕགས་པ་དང་།
བྱ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གཉིས་ལས་སྒྲགས་ཀྱི་གདམས་པ་རྒྱ་མཆོ་ལྟ་བུ་
བཞེས་པའི་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་བཙུན་མ་ཉམས་པར། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་པའི་ཕྱག་ཏུ་དོ་
རྗེ་ཐེག་པའི་བསྟན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འཕྲོད་ནས་ཕྱོགས་འདིར་སྐྱེ་དགུ་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་པན་བདེའི་རྩ་ལག་ཏུ་གྱུར་པ་འདིའི་དོན་ལ་དགོངས་པར་གསལ་
ལོ། །རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་པའི་ཞལ་ནས། སྒྲགས་ཀྱི་དངོས་བྱུང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་
གཙོ་བོར་སྒྲ་མ་མཉེས་པར་བྱས་པ་འབའ་ཞིག་ལ་རག་ལས་འདུག་པས། དབང་
གནང་བའི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲ་མས་མཉེས་བཞིན་དུ་རྗེས་སུ་གནང་བ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་གསུང་བ་དེ་ལ་དབྱེད་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག་གོ་ཞེས་གསུང་རོ། །དེ་ནས་
རྗེ་བཙུན་དམ་པ་བྱུང་པོ་ལྟས་པ་ལས་གསན་དགོས་རྣམས་ཀྱི་སྒྲགས་ཐག་
"ལེགས་⁹⁰པར་ཆོད་ནས། པ་རྣམ་ཀྱི་པག་པ་རིན་སྒྲ་མ་སྟེ་ཆེན་པ་ཆོས་ཀྱི་དཔལ་
བ་གདན་བྲངས་ནས་བཞུགས་འདུག་པའི་སྤྱན་སྒར་བྱོན། སྒར་ཡང་དོ་རྗེ་སྟོང་
འགྲེལ། ཕྱག་རྫོང་སྟོང་འགྲེལ། ལྷ་རོ་འགྲེལ་ཆེན་ལ་སོགས་པ་དུས་འཁོར་གྱི་ཆ་

90 ལགས་

ལག་མང་པོ་ཞིག་གསན་ཅིང་། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་ལུགས་གཉིས་ལ། བུ་སྟོན་
རིན་པོ་ཆེ་བས་ཡིག་ཆ་མཛད་པ་ཅི་ཡོད་ཀྱི་བཤད་ལུང་ལ་སོགས་པ་ཆོས་བཀའ་
མང་དུ་གསན། དེ་ནས་ཁོང་པ་སྡེ་ཆེན་དུ་ཐེགས། རྗེ་འདི་བས་ཐག་བ་རིར། ཞ་ལུ་
བའི་ཡོ་ག་བ་མཁས་”བ⁹¹་སྡེ་སྟོན་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་མཆོན་གྲགས་པ་སྦྱུན་
བྲངས་ནས། ཡོ་གའི་གར་དབྱངས་སོགས་ཕྱག་ལེན་རྣམས་ཀྱི་དག་ཉར་ཡང་མཛད།
བཀའ་ཡང་ཅི་རིགས་པར་གསན། ལྷན་པར་རིན་པོ་ཆེ་བུ་སྟོན་གྱིས་མཛད་པའི་རྩོ་
རྗེ་འབྲུང་བའི་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་གསན་ཅིང་། ཡོ་གའི་ཙ་རྒྱུད་དེ་ཉིད་བསྐྱུས་པ།
བཤད་རྒྱུད་རྗེ་རྗེ་ཅེ་མོ། དཔལ་མཆོག་། རན་སོང་སྦྱོང་བའི་རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་དང་།
དེ་ཉིད་སྣང་བ། ཀོ་ས་ལའི་རྒྱ། དཔལ་”མཆོག⁹²་འགྲེལ་ཆེན་ལ་སོགས་པ། རྒྱུད་
དང་འགྲེལ་”བ⁹³་རྒྱ་གཞུང་གི་རིགས་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་ལུང་ཡང་གསན་ཏོ།
”།⁹⁴དེ་ནས་སྡེ་ལའི་སྟོན། ལྷ་མ་དབྱུ་མ་བ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀ་
དབྱུས་ཀྱི་དགའ་བ་གདོང་དུ་ཕྱག་ལེབས། ལྷ་སར་རྩོ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་བྲང་དུ་གསོལ་
བ་འདེབས་པ་ལ་བྱོན་ནས། དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀས་དགའ་བ་གདོང་དུ་སྦྱ་མཆོམས་
ལེགས་པར་བཅད་ནས་བཞུགས་སོ། །དེ་ཡང་ལྷ་མ་དབྱུ་མ་བ་འདིའི་རྣམ་པར་ཐར་
”བ⁹⁵་རྒྱར་ཅམ་སྟོས་ན། ཁོང་དང་པོ་མདོ་ཁམས་ན་གྱེས་པ་གཞོན་ཏུ་ཕྱགས་མ་
སྦྱོང་བའི་དུས་ཉིད་ནས། སྟོན་གྱི་ལས་བསགས་པའི་མཐུ་ཆེས་པས། ཆེ་འདིར་
འབད་པ་མཛད་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར། རང་གི་ཁོང་པའི་ནང་ནས་ཨ་ར་བ་ཅ་ནའི་སྐྲགས་

91 བ་

92 མཆོག་

93 བ་

94 -།

95 བ་

ཀྱི་སྐྱོད་ག་པོ་འབྱུང་བ་དང་། སྐྱའི་སྤང་བའང་ཅུང་ཟད་འབྱུང་བ་རང་དོལ་བྱ་བྱུང་། དེ་
ནས་ལུང་དང་རྗེས་སུ་གནང་བ་མཐོན་ནས་བསྟེན་སྐབ་ལ་འབྲུས་པར་མཛད་པས་
སྐྱོད་དང་གསུང་གི་སྤང་བ་མང་བྱ་འབྱུང་བ་ཞིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེ་ལ་ཐུགས་རེས་རང་
ནི་མ་མཛད། དེ་ནས་དབུས་ཀྱི་གསང་ཕུར་སློབ་གཉེར་ལ་བྱོན། བར་ཕྱིན་གྱི་
གཟིགས་རྟོག་མཛད་པས་ཆོས་སྐད་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་བྱུང་། བླ་སྟོར་མཛད་པར་
དགོངས་པ་ལ། ཡི་དམ་གྱི་གསུང་གིས་ཡོ་བྱད་ཅི་ཡོད་ཐམས་ཅད་ཆོགས་སུ་ཐོང་
གསུང་། སློབ་གཉེར་བྱེད་པའི་ཆས་མི་འོང་བར་འདུག་ཞུས་པས། གཉེར་ཞིག་འདོན་
རྒྱ་ཡོད་གྱིས་གསུང་། དེར་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་ཆོགས་སུ་བཏང་ཆར་ནས། “ད་
གཉེར་⁹⁶འདོན་འཆལ་ཞེས་ཞུས་པས། ད་བྱ་བལ་ཐག་ཆོད་གྱིས་ལ་དག་སྐྱོར་གྱིས་
ཤིག་ཅེས་བསྐྱལ་ལོ། །དེ་ནས་བྱ་བལ་མཛད་ནས་གོང་པོ་སྟོགས་ལ་བྱོན། སྐམ་ཆར་
གི་ཆོས་སྟོར་ཕུག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་ཞུས། ཐུགས་དམ་མཛད་པས། སྤར་
ལས་ཀྱང་ཡི་དམ་གྱི་སྐྱོད་དང་གསུང་གི་སྤང་བ་ཆེས་གསལ་ཞིང་བརྟན་པ་བྱུང་། དེ་
ནས་བསམ་ལས་སུ་རྟོགས་ལྡན་མཆོ་དཀར་མ་ལ་སྐྱོར་བྱུག་གསན་པས། དེའི་ཆེ་
ཡི་དམ་གྱི་རྣམ་འབྲུལ་གསལ་ཞིང་བརྟན་པ་དབག་ཏུ་མེད་པ་བྱུང་། རྟོགས་ལྡན་པ་ལ་
ཞུས་ན་བྱས་པས་མ་ཞུ་གསུངས། དེ་ནས་དབལ་རི་བའི་ཁྲ་མ་གཞོན་རྒྱལ་བ་ལ་
ཞུས་ན་བྱས་པས། ཞུས་པས་འོང་གསུང་། ཁོང་གིས་ལམ་འབྲས་ནས་བཤད་པའི་
མན་ངག་དབང་བཞིའི་བཅུ་རྣམས་བསྟན་པས་བཅུ་ལན་རྒྱུད་ནས་བཤད་པ་ལྟར་
འཇལ་གྱིན་འདུག །བཅུ་ལན་འཇལ་ཕྱགས་རྣམས་ཞུས་པས། ཁྱེད་ཀྱི་འདི་རྣམ་དག་
ཅིག་ཡིན་པ་འདུག་ཅེས་གསུང་། ཡི་དམ་གྱི་ཞལ་ནས། བཅུ་སྟོན་པ་ལ་ཕུག་རྒྱ་

རྣམས་ཡིད་ལ་བསམས་པས་ཆོག །ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྲུར་མི་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ་ཁོང་
རང་གིས་མི་ཤེས་པ་འདུག་གསུང་ངོ་། །དེ་ནས་གཙང་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་པ་ལ།
དེ་དུས་འབར་འཇག་གཉིས་གྲགས་པ་ཆེ་བར་འདུག་པས་སུའི་བྱང་དུ་ཕྱིན་པ་འཐད་
ཞུས་པས། ཁྱོད་རང་སོང་དང་། འབྲམ་ཆོ་གདོང་གི་འཕྲང་དེར་མི་གཅིག་དང་འཕྲང་
པར་འདུག །དེ་གང་ཟེར་བ་ལྟར་གྱིས་གསུང་། བྱོན་པས་འཕྲང་དེར་བཅུན་པ་ཞིག་
དང་ཕྲད། དེ་ལ་བྲིས་པས་འབའ་ར་བ་ཅན་སོང་ཟེར། དེར་འབའ་ར་བ་ཅན་བྱོན། ལུག་
ཆེན་སོགས་ཞུས། ཁོང་སྐྱོ་ཤས་ཅན་ཞིག་འདུག་པས། དེའི་སྐྱབས་ཀྱིས་ངེས་འབྱུང་
དང་སྐྱོ་ཤས་བྲག་པོ་སྐྱེས། ལྷང་ཤས་ཆུང་དུ་འགྲོ་བའི་ཆབས་ཆེན་པོ་བྱུང་། “དེ⁹⁷་
ལ་དགོངས་པར་འདུག །ཁོང་གིས་བསྟན་པའི་ལྷག་མཐོང་དེ་ལྷག་མཐོང་མཆན་ཉིད་
པ་ཨེ་ཡིན་ཞུས་པས། ཅིས་ཀྱང་མིན་གསུང་ངོ་། །དེ་ནས་ཡང་ཡི་དམ་གྱིས་ལུང་
བསྟན་ནས་ས་སྐྱར་བྱོན། ཇི་བཅུན་རེད་མདའ་པ་ལ་དབྱུ་མ་དང་འདུལ་བ་གསལ། དེ་
ནས་མར་བྱོན། རོང་ཆོས་ལུང་ན་བཞུགས་པའི་ཆོ། ཇི་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ལའང་འཇུག་
པའི་རང་འགྲེལ་ཆར་གཅིག་གསལ་ནོ། །མདོར་ན་ཇི་བཅུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་
ཀྱིས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཛད་ནས། ཐོ་རངས་མནལ་སད་ངེས་ཀྱིས་ཆོས་ཤོ་
ལོ་ཀ་རེ་མ་ཆག་པར་གསུང་བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས། ངེས་འབྱུང་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་དང་། ལྷ་བ་རྣམས་བསྐྱོམ་པའི་དམིགས་རྣམ་སྐྱོང་ཚུལ་སོགས་མཐའ་དག་
པར་དངོས་སུ་འདོམས་ཤིང་། ལུགས་རྒྱུད་ཉོན་མོངས་པ་གང་ཤས་ཆེ་བ་དེའི་གཉེན་
པོ་སྟོན་པར་མཛད། འཕྲལ་གྱི་སྐོ་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་པལ་པ་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ལྟོག་
ཀྱང་ཡི་དམ་གྱིས་སྟོན་པ་མ་གཏོགས་པར་རང་དགར་འཇུག་ཏུ་མི་སྟེར། ལུགས་

དམ་ལ་བཙོན་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་ཚུལ་སྤྱོད་པ་གཞན་གྱིས་བསམ་པར་དཀའ་ཞིང་།
ཟུང་ན་ལས་འདས་ནས། གཏུང་ཞུགས་ལ་ཕུལ་བའི་ཆེ་ཡང་། མེ་ལྷེ་དང་དུ་བ་རྣམས་
ལྷ་བྱིས་པ་མཁས་པས་བྱིས་པ་ལྷ་བྱའི་རལ་གྱི་དང་ལྷན་ལའི་གཟུགས་སུ་རྒྱན་མ་
ཆད་པར་འོངས་ནས་རིམ་པ་བཞིན་ནམ་མཁར་ཡལ་འགྲོ་བ་དེར་འཆོགས་པ་ཀུན་
ལ་མ་ཐུན་པར་སྤང་ངོ་། །ཞེས་ཟེར་ཞིང་། རིང་བསྐལ་ཤེལ་ལྷར་དྲངས་པ་གྱུར་གྱིས་
གྱི་མདོག་ཅན་གངས་ལས་འདས་པ་བྱོན་པ་རྣམས་ཀྱང་འཕེལ་གཏུང་དུ་གྱུར་པ་
ལས། ཁ་ཅིག་ནི་རིང་བསྐལ་སྤྲོ་མོ་མང་པོ་གཅིག་ལས་གཅིག་འཕེལ་བ་འཁོར་ལོ་
ཅིབས་དུག་པ་ལྷེ་བ་སུ་བྱུང་དང་བཅས་པ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཤིང་མཆར་བའི་རྣམ་པ་
ཅན་ཡང་སྤང་ངོ་། །དེ་ལྷ་བྱའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོགས་གྱིས་མདོན་པར་མཐོ་བའི་སྤྲ་མ་
དབྱུ་མ་པ་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་དགའ་བ་གདོང་དུ་བཞུགས་གྱི་རིང་ལའང་ཁོང་ལ་རྩེ་
བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་གྱི་ཆོས་སྒྲོར་མང་དུ་གསན་ཅིང་། སྤྲ་མ་དང་ཡི་དམ་ཐ་མི་
དད་དུ་བྱས་པ་ལ་གསོལ་བ་དཔག་ཏུ་འདེབས་པ་དང་། ཡི་དམ་གྱི་བསྐྱེན་སྦྱབ་ལ་ཤིན་
ཏུ་འགྱུས་པར་མཛད། བྱད་པར་རྩེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ནི་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ལེགས་
པར་སྦྱངས་པའི་རིགས་གྱི་རྒྱས་པ་ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པའི་དབང་གིས་གསུང་རབ་
དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་པ་རི་སྟེང་ཅིག་མཛད་པ་ཐམས་
ཅད་ལའང་། ཆེ་འདིའི་རྟེན་བཀུར་དང་། སྟན་ཀླགས་དང་། འཁོར་དང་། འདུ་འགོད་
ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་། བདག་ཉིད་གཞན་ལས་བྱད་པར་འཕགས་པ་ཉིད་དུ་
མཐོང་བར་གྱུར་ན་ཅི་མ་རུང་སྟམ་པ་སོགས་གྱི་ཀུན་སྒྲོང་གི་དྲི་ཅམ་ཡང་མ་འདྲེས་
པར་གཅིག་ཏུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཆེད་དུ་དམིགས་པ་འབའ་ཞིག་གིས་ཐུགས་

རང་དབང་མེད་པར་སྒོགས་པས། ཆོག་འགྲིག་འགྲིག་མོ་དང་། དོན་མཁས་པ་གཞན་
གྱིས་བཤད་པ་ལས་ཁྱད་དུ་སྒོན་སྒོན་མོ་དང་། མང་པོ་ཆོགས་པའི་དབུས་སུ་རང་གི་
ལུགས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ལ་གཞན་གྱིས་བཞུལ་བར་མི་བྱས་ཤིང་། གཞན་གྱི་
འདོད་པ་ཐབས་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དགག་བྱས་པ་ཅམ་གྱིས་ལུགས་ཆོམ་པ་དང་
དེ་འབྲ་བ་ཅམ་ཞིག་ལྟར་མཛད་པའི་རྩི་ཅམ་ཡང་མི་མངའ་ཞིང་། དེ་བས་ན་བདག་
ཉིད་རྒྱལ་ཞིང་པ་རོལ་སྒྲ་དབབ་པར་བཞེད་པ་དང་། རང་ཉིད་མཁས་པར་སྒྲོམ་པའི་
ང་རྒྱལ་གྱིས་དེ་ཉིད་གཞན་ལ་གྲགས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ། འཆད་པའམ། ཚོད་
པའམ། ཚོམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག །དང་པོ་སྒོས་བསམ་གཙུག་པོར་ལྟར་མཛད་པའི་སྒོག་
མ་ནས་བཅམས་ཏེ་དིང་སང་གི་བར་གང་གི་སྐབས་སུ་འདི་ལྟ་བུ་འདི་ལྟ་བུ་
ལྟར་མཛད་དོ། །ཞེས་གཟུ་པོར་གནས་པ་སུས་ཀྱང་ཡན་ཅིག་ཀྱང་བྲང་པོར་སྐྱེང་བའི་
སྐབས་མི་ཉིད་པ་འདི་ནི། ཆོས་ལ་སྒྲོ་ཁ་ཅུང་ཟད་ཅིག་སྒྲོགས་པ་ཡན་ཆད་སུས་
བསམས་ཀྱང་། གཟུ་པོའི་སྒོས་བསམས་ན་ནི། རང་དབང་མེད་པ་ཉིད་དུ་དད་པ་
ལྷག་པར་སྐྱེད་པའི་སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་བ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་
གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་དོན་རྣམ་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་
ནའང་། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་བསྐྱོད་པའི་ལམ་གོང་འོག་ཐམས་ཅད་
རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་ཇི་ལྟ་བུ་དང་། ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེན་
དུ་ཉིད་པ་ཞིག་ཇི་ལྟ་བུ་སྟེ་ལྟ་བུ་སྟེ་ལྟ་བུ་འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་ལུགས་
ལ་གཅགས་པས་དཔྱོད་པར་མཛད་ཅིང་། དེ་ཡང་དབང་པོ་རྣམ་པོ་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་
འབྲང་བའི་རིགས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པས། གཞན་གྱི་ཆོག་ཅམ་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པར་

དབྱེད་པ། ལུང་ཙམ་སྐྱབས་སུ་གྱུར་བ་ནམས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ནི་རོ་མོ་ཉིད་ཀྱིས་མི་
 མངའ་བས། འདི་སྙམ་དུ། རྒྱལ་བས་གསུང་རབ་འབྲེལ་བའི་མཆོག་ཏུ་ལུང་བསྟན་
 བའི་ཤིང་རྩའི་སྒོལ་འབྲེད་ཆེན་པོ་དག་གིས་བསྟན་བའི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
 རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་བྱང་འཇམ་ཚུལ་བཞེན་དུ་ཕྱེ་བའི་འཇམ་དོན་གྱི་གསུང་རབ་ཀྱི་
 དོན་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་བའི་རིགས་པས་ནམ་པར་དབྱེད་ཀྱང་མཐའ་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་
 ཚུལ་གྱིས་རྟེན་པ་ཞིག་། སྤྱེས་སུ་སྒྲོམ་པས་“གཏུངས་⁹⁹་བ་བཏུང་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་
 ལྟ་བུའི་སྤྱགས་ཀྱིས། ཚུལ་འདིས་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ཆོལ་བ་འབའ་ཞིག་ལྟར་མཛད་
 རོ། །དེ་ཡང་རྩེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། ད་ལྟ་མོད་ན་ཤེས་རབ་གོ་བ་བཟང་བའི་མཐར་སྤྱག་
 ཏུ་བཅི་བ་འདི་ཆོ་ལྟར། གསུང་རབ་དགོངས་འབྲེལ་དང་བཅས་པའི་བསྟན་བཅས་
 སལ་ཆེར་ལ། བལྟས་“བ་¹⁰⁰་ཙམ་ནས་འདིའི་དོན་འདིར་འདུག་སྟམ་པ་འབད་མེད་དུ་
 ལམ་ལམ་འཆར་བ། དེ་གཞན་ལ་བསྟན་ན་གོ་བ་ཆེན་པོ་སྒྲོ་ཡུལ་དུ་བདེ་སང་སང་བ་
 འཆར་སྤུབ་པ་ཞིག་ང་ལ་སྤྲོ་མོ་ནས་ཡོད་དེ། དེ་འབྲེལ་ཡིད་བརྟན་བཅང་མི་རུང་།
 རིགས་པ་སྤྲོ་མོས་ལེགས་པར་དབྱེད་པ་ན། དང་པོར་ཡིན་ཡིན་འབྲེལ་བའི་གོ་བ་རྟེན་པ་
 རྣམས་ཀྱང་སལ་ཆེར་ཞིག་འགོ་བ་ཀ་མང་། དེས་ན་རིགས་པ་རྣམས་པར་དག་པ་སྤྲོ་
 ཞིག་གིས་ལེགས་པར་དབྱེད་པའི་དབྱེད་པ་མ་རྩོགས་བར་དུ་དོན་དེར་ཁ་ཆོན་
 བཅད་ཀྱང་ཤབ་ཤོབ་དུ་འགོ་བ་ཡིན། ཞེས་གསུང་རོ། །དེ་ཡང་དེའི་“ཆེ་¹⁰¹་འཕགས་
 བ་སྐྱུ་སྐྱབ་ཡབ་སྤྱས་ཀྱི་དགོངས་པ་མཐར་སྤྱག་པའི་ལྟ་བ་དང་། གསང་བ་འདུས་
 པའི་ལམ་རིམ་པ་ལྟ། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་སྐྱུ་ལུས་འདི་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དཀའ་བ་དང་།

99 གཞུང་ལ་

100 ବ.

101 ಹೆ.

རྟོགས་ན་དོན་ཆེ་ཞིང་། མ་རྟོགས་ན་ནི་ལོག་པར་སྤྱད་པའི་གཡང་སའང་འདི་ཤིན་ཏུ་
ཆེ་ལ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟོམ་པ་དང་། སྤགས་སྒྲ་མེད་ཀྱི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་
རྒྱས་ཆོལ་བ་སོགས་ཆོག་ཙམ་དུ་འགྱུར་བར་དགོངས་ཏེ། འདི་དག་མགོན་པོ་སྤྱི་
སྤྱོད་ཡབ་སྤྱས་ཀྱི་དགོངས་པ་བཞིན་འབྱུང་མེད་དུ་སྟོན་པའི་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་
རྒྱ་བོད་བལ་གསུམ། དབྱས་གཙང་ཁམས་གསུམ་སོགས་གང་ན་ཡོད་ཀྱང་དེའི་
ཁྲངས་ཤིག་ཉིད་ན་ནི། དེ་ཆོལ་བའི་བྱིར་དུ་ལུས་སྟོག་ཐེད་ལ་བོར་ནས་དཀའ་བ་ཅི་
བྱུང་ཡང་དང་དུ་སྒྲངས་ཏེ་ད་ལྟ་ཉིད་དུ་འང་འགྲོ་དགོས་དགོངས་པ་སྟོང་ནས་ཤུགས་
བྲག་པོ་དེའི་ཆེ་ཡོད་དོ། ཞེས་ཟེ་ཉིད་གསུང་ངོ། །དེའི་བྱིར་ན། དེའི་དུས་སྤྱིའང་སྒྲ་
མ་དབྱུ་མ་པ་ལ་ལོ་རྒྱུ་བ་བཅོལ་ནས་ཟེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་དབྱུ་མའི་ལྟ་བ་
དང་། སྤགས་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་བྱུང་པར། སྤགས་སྒྲ་མེད་ཀྱི་ལམ་ཀྱི་གནད་ཆེ་ཤོས་
རྣམས་དང་། རིམ་”བ”¹⁰²ལྡེའི་གོ་རིམ། གྲངས་ངེས་སོགས་མཐའ་ཡས་”བ”¹⁰³ཞིག་
གི་བྱི་བ་དང་། དོགས་པ་ཆོད་པའི་ཆེད་དུ་བརྒྱལ་ཞིང་བརྟག་པའི་སྟོན་ནས་འདི་བ་ལ་
སོགས་པ་འབའ་ཞིག་གཙོ་བོར་མཛད་དོ། །དེའི་ཆེ་ཟེ་འདིའི་སྤྱགས་ལུལ་ན་ཡང་
ཁས་ལེན་ཅི་འང་མེད་ཅིང་གང་ཡང་རང་ལུགས་ལ་བཞག་ས་མེད་པར་གཞན་ངོ་
འབའ་ཞིག་ལ་སྤྱེལ་བའི་དབྱུ་མའི་ལྟ་བ་དེ་ཅུང་སྤྱགས་ལ་བདེ་བར་ཡོད་པས། བདག་
གི་དབྱུ་མའི་ལྟ་བ་འདི་ཐལ་རང་གང་གི་ལྟ་བ་ཡིན་ཞུས་པས། གང་”གི་འང”¹⁰⁴མིན།
ཞེས་གསུང་ཞིང་། གཞན་ཡང་གསུང་རབ་ཀྱི་གནད་དང་། དབྱུང་བ་མཛད་པའི་སྟོ་
བསྟན་པ་ལ་ཆོད་མེད་དོ། །དེའི་ཆེ་གཞན་ཡང་ཟེ་བཙུན་ཀྱི་ཞལ་ནས། ད་བྱིན་ཆད།

102 བ་

103 བ་

104 གི་འང་

སྐྱམ་དང་ཡི་དམ་ཐ་མི་དད་དུ་བྱས་པ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་པ། སྤར་བསགས་ཀྱི་
སྤྲེལ་ལྷུང་སྤྱོད་ཞིང་ཆོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་གོང་ནས་གོང་དུ་སྤེལ་བའི་བསགས་སྤྱང་ལ་
འབད་པ། ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མདོ་རྒྱུད་དགོངས་
འབྲེལ་དང་བཅས་པའི་དོན་ལ་ཞིབ་དུ་དཔྱད་པ་གསུམ་སུམ་སྤྲིལ་དུ་གྲིས་ལ་རྒྱན་མ་
ཆད་པར་ཉམས་སུ་ལོང་དང་། རིང་པོ་མི་ཐོགས་པར་ལྟ་བུའི་གནད་མཐར་ཐུག་པ་
དང་། མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་དོན་མཐའ་དག་ལ་མི་འཁྲུལ་བའི་རེས་པ་རྟེན་པར་འགྱུར། ད་ལྟ་
ནས་བཤད་པ་བྱས་ཀྱང་པན་འདོགས་ལྟར་སྤང་ལས་མི་འོང་བས། དེ་ཞིག་བྱ་བའ་
བྱས། དཔེན་པ་བསྟེན་ནས་སྐྱབ་པ་སྟོང་པོར་གྲིས་ཤིག །ཅེས་བསྐྱུལ་བར་མཛད་
དོ། །དེ་ལྟར་བསྐྱུལ་བ་དང་། ཇི་ཉིད་གྲིས་ཀྱང་ཚུལ་དེ་ལེགས་པར་དགོངས་ནས་བྱ་
བའ་མཛད་ཅིང་། དཔེན་པ་བསྟེན་ནས་སྐྱབ་པ་སྟོང་པོར་མཛད་པ་ལ་ཐུགས་ཐག་
བཅད་དོ། །འདིར་སྤྲས་པ། རིག་སྤྲུགས་འཆང་གི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ཆེ། །རྣམ་
དག་དབང་བཞིའི་སྐབས་འཕྲེང་ཆེར་གཡོ་ཞིང་། །རིམ་གཉིས་དབྱ་བའི་འཇུག་
དཀར་རོལ་པ་ཅན། །དངོས་གྲུབ་རིན་ཆེན་བྱེ་བའི་གཉེར་གྱུར་ཏེ། །བདག་དོན་ལ་
ཆགས་རབ་དཀར་དགེ་བའི་གཤེད། །སྟེང་བའི་¹⁰⁵ལྷ་མིན་སྟོང་རྗེའི་ལྟ་བར་
ནི། ཉིད་གྲིས་ཁུ་མཛད་ཁྱོད་ཐུགས་བྱང་སྟོང་ཆེས། །མ་ལུས་རྣམ་དཔྱོད་ཡངས་
པའི་ཞལ་དུ་བྱངས། །མང་དུ་སྒོས་པའི་འདེན་བྱེད་སྟོང་ལྷན་ཞིང་། །སྒོ་གསལ་འཆི་
མེད་ཆོགས་ཀྱི་རལ་པའི་རྒྱན། །ཐེག་མཆོག་བདུད་ཅིའི་དཔལ་ལ་དབང་སྐྱར་
བ། །སྐབ་བསྟན་ཡོངས་འདུའི་བདག་པོ་རྒྱལ་གྱུར་ཅིག །ཅེས་བྱ་བ་ནི། ཇི་བཙན་སྒྲ་
མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་

པའི་འཇུག་འགས་ཞེས་བྱ་བ་ལས། གཙོ་བོར་སྤྲུགས་ཀྱི་ཐེག་བ་ལས་བརྩམས་པའི་
མང་དུ་ཐོས་པ་ཡོངས་སུ་བཅའ་བའི་རིམ་པར་བྱེ་བ་སྟེ་བཞི་པའོ། །

དེ་ནས་སྒྲ་མ་དབུ་མ་བ་དེ་ཁའི་སྟོན་མདོ་ཁམས་ལ་འབྱོན་པར་ཆས། རྩི་
ཞལ་སྤྲ་ནས་ཀྱང་ལྟ་སར་སྐྱེལ་”མ་ལ”¹⁰⁶་བྱོན། དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀས་གསོལ་བ་
བྲག་ཏུ་བཏབ། ལྟ་སའི་སྟོ་ཁང་སྟང་གི་”གཙུག”¹⁰⁷་ལག་ཁང་དུ། སྒྲ་མ་དབུ་མ་བ་ལ་
རྩི་འདིས་དཔལ་གསར་བ་འདུས་པ་མི་བསྐྱོད་པའི་དབང་བཞི་རྫོགས་པར་གནང་།
དེ་ནས་རྩི་རིན་པོ་ཆེ་པས་སྐྱོར་མོ་ལུང་དུ་ཐེབས། སྟོན་མཇུག་དེ་ཆོས་མང་དུ་
གསུངས། དགུན་ལ་ཉེ་བ་སྟེ་ལོ་རྒྱུ་བ་བཅུ་པ་ལ་བབ་པ། དགུང་ལོ་སུམ་ཅུ་ཅུ་ག་
པ་ལ་སྐྱོར་མོ་ལུང་ནས་ཕྱག་བཏེག། སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་འཇམ་དཀར་བ་ཞེས་
གྲགས་པ་དཔལ་ལྡན་བཟང་པོ་བ་དང་། རྟོགས་ལྡན་བྱང་སེང་བ། གནས་བརྟན་རིན་
ཆེན་རྒྱལ་མཚན་པ། གནས་བརྟན་བཟང་སྐྱོང་བ་སྟེ་དབུས་པ་བཞི། སྒྲ་མ་རྟོགས་
ལྡན་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་བ། དག་བཤེས་ཤེས་རབ་གྲགས། དག་བཤེས་འཇམ་
དཔལ་བཟ་ཤེས། དག་བཤེས་དཔལ་སྐྱོང་སྟེ་མདོ་སྤྲད་པ་བཞི་དང་བཅས་པ་ཕྱག་
ཕྱིར་ཁྲིད། དེ་གོང་ནས། གཞིས་ཀ་སྟེ་ལྟོ་རྩི་ཆོང་པས་ཞབས་རྟོག་ལེགས་པོ་མཛད་ཀྱིན་
ཡོད་ཅིང་། དེ་དུས་ཀྱང་ཁོང་གི་ཞབས་རྟོག་བསྐྱབས་ཏེ། དཔོན་སློབ་དབུས་གཞུང་
ཀོ་མཛད་ནས་བྱ་བལ་ལ་བྱོན། འོ་ཁར་ཐེབས། དེའི་དགུན་”དབྱིད”¹⁰⁸་རྣམས་
འོ་ཁ་ཁ་ཆོས་ལུང་དུ་བཞུགས་ཤིང་། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་འོ་ཁ་བ་ཡབ་སྲས་རྣམས་

106 མ་ལ་

107 གཙུག་

108 དབྱིད་

ཀྱི་དད་པ་ཆེན་པོས་སྦྱིན་བདག་མཛད་¹⁰⁹དེ་ཞབས་ཏྲིག་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་
བསྐྱབས། དེར་བཞུགས་ཀྱི་རིང་ལ་ཡང་། ཐོག་མར་བསག་སྦྱང་¹¹⁰གནད་¹¹¹ཆེ་
བར་དགོངས་ཏེ་དཔོན་སློབ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྟོབས་བཞི་ཆང་བའི་བསག་སྦྱང་ལ་
ཤིན་ཏུ་འགྱུས་པར་མཛད། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་རང་གིས་ཀྱང་། ལྷུང་བ་ཤགས་བརྒྱ་ཕྱག་
དང་བཅས་པ་དང་། ཕྱག་སོར་ཀྱི་ཅེ་མོ་རྣམས་སེར་ཁར་སོར་གི་བར་དུ་མཐུལ་
འབྱུལ་བ་སོགས་ལ་དཔག་པར་དཀའ་བའི་བརྩོན་པ་བྲག་པོ་མཛད་ཅིང་། དགེ་བའི་
བཤེས་གཉེན་གྲོ་ལུང་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ལས། མདོ་སངས་རྒྱས་པལ་པོ་ཆེ་འདི་མ་
འགྱུར་ན། བོད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་སྦྱོད་པ་ལ་སྟོབ་ཚུལ་རྗེ་ལྷུང་བྱེད་
དཔ། ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་དུ། སངས་རྒྱས་པལ་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྦྱོད་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་རྣམས་སྟོན་པའི་མདོ་སྟེ་རྣམས་ལ་གཟིགས་ཏྲིག་ཞིབ་
པར་མཛད་དེ། ཐོག་པ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཡོངས་སུ་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་
ཐབས་མཛད་དུ་བྱུང་བ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་སྟོབས་དཔག་པར་དཀའ་བས།
རྒྱལ་སྤྱི་ཀྱི་སྦྱོད་པ་རྒྱབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་རྣམ་པ་མཐའ་ཡས་པ་རྣམས་ལ་སྤར་ཀྱི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱབས་ཤིང་། ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པའི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་དང་། སྟོབ་པར་འགྱུར་བའི་
ཚུལ་མདོ་སྟེ་ལས་མཐའ་ཡས་པ་གསུངས་པ་དེ་རྣམས་ལ། བདག་ཉིད་ཀྱང་ད་ལྟ་
ནས་དེ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་ལ་འཇུག་པ་ལ་ཁྱུ་པ་གཏན་མི་སྦྱེ་ཞིང་། སྟོ་དགའ་ལྷགས་
བྲག་པོས་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ། མདོ་སྟེ་ནས་འབྱུང་བའི་རྒྱལ་སྤྱི་ཀྱི་སྦྱོང་

109 མཛད་

110 སྦྱང་

111 གནད་

སྟོབས་དང་སྟོད་པ་གང་རྒྱུ་མེད་ཆེ་ཆེ་རྣམས་ལ་རེ་རེ་ནས་དམིགས་ཕྱག་གི་ཐུགས་
སྟོང་བའི་དམིགས་རྣམ་ནར་མར་བསྟེན་པས། དང་པོ་ཞིག་ཅུང་དཀའ་ཅམ་བྱང་
ཡང་། བྱིས་ལེགས་པར་གོམས་ནས་འབད་ཚུལ་མི་དགོས་པར་རང་ཕྱགས་ཀྱིས་
རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་སྟོང་སྟོབས་དང་སྟོད་པ་མེད་དུ་བྱང་བ་ནི་འདྲ་བའི་དཔག་དཀའ་བ་
ཞིག་ལའང་ཞུས་པ་ནས་ཡང་མི་སྤྱེ་ཞིང་། སྟོད་གཤིང་ཕྱགས་དྲག་པོ་རང་གིས་འཇུག་
པ་ཞིག་བྱང་ཞེས་ཇི་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ལས་ཐོས་ཏེ། གསུང་འདི་ཅམ་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་
ལ་སྟོབ་པར་འདོད་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་མེད་དུ་བྱང་བའི་གདམས་ངག་དང་། སྟོ་
ཆེན་དག་གིས་ཀྱང་དཔག་པར་དཀའ་བའི་རྣམ་པར་ཐར་པའོ། །དེའི་དབྱར་རྗེང་རིའི་
རོ་བོ་བྱམས་པ་མཛེས། མཆོད་པ་དང་སྟོན་ལམ་རྒྱུ་མེད་པོ་ཆེ་མང་དུ་མཛད། དེ་ནས་
དགུན་དྲགས་པོ་སྤྲོད་ལུང་རྒྱ་སོག་ཕུར་བྱོན། ཐུགས་དམ་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་ཞིང་ཡོན་
ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་མང་དུ་བརྟེས། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ། ད་བར་དུ་
རོ་རྗེ་འཇིགས་བྱེད་བཅུ་གསུམ་མའི་བདག་འཇུག་ནས་ཡང་མ་ཆག་པར་མཛད་དོ་
ཞེས་གསུང་རོ། །དེ་ཉིད་འོལ་ཁར་བྱོན། དེ་ཡང་རྗེང་རིའི་གཙུག་ལག་ཁང་དེ། སྟོན་
གར་མི་ཡོན་ཏན་གཡུང་བྱང་གིས་བཞེངས་པ། རོ་བོ་བྱམས་པའི་སྐུ་ལི་འདྲ་མི་
“ཆད་¹¹²ལྷག་ཅམ་ཤིན་ཏུ་བྱིན་རྒྱུ་མེད་ཆེ་ཆེ་རོ་མཆར་བ་བཞུགས་པ་ཕུལ་དུ་
བྱང་བ་ཞིག་འདུག་ནའང་། བྱིས་ལྷ་རིས་ཐམས་ཅད་ཉམས་ཤིང་ལེགས་པར་གོགས།
རོ་བོའི་སྐུ་དེ་ཡང་རྩལ་ཁོད་ན་འོ་བརྒྱལ་ཞིང་། སྐུ་ལ་བྱ་ཐལ་སོགས་ཀྱི་མི་གཙང་
བས་གོས་པར་གྱུར་པ་གཟིགས་པས་ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་དེ་སྐུ་ཆབ་བྱང་ཞིང་།
དེའི་ཞིག་གསོས་མཛད་པར་དགོངས་ནས། འོལ་ཁ་སྟག་ཅེ་བ་ལ་ཞལ་ཏ་གནང་སྟེ།

ཅིག་པ་དང་ཐོག་དང་ཞལ་བ་སོགས་འཆོས་དགོས་རྣམས་ཁོང་གིས་ལེགས་པར་
བསྐྱབས་ཤིང་། དེ་ནས་རི་མོ་བ་དཔོན་སྟོབ་རྣམས་ལ་རང་གིས་ཆ་རྒྱུན་དང་ཞལ་ཏ་
མཛད་ནས་སྐྱབ་པར་བརྩམས་པའི་ཆེ། "དཔོན¹¹³་སྟོབ་བཙུ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱག་
རྩིས་གཏོར་ཆ་སོགས་གང་ཡོད་ལ་རིན་བཏབ་པས་ཞོ་བཙུ་གཉིས་ལས་མ་བྱུང་། རི་
ལྷར་མཛད་ཀྱི་རྩོམ་ཐོགས་པ་ལ། རྣམ་སྤྱི་ཀྱི་འཛིན་གཏོར་ཞིག་བཅས་ནས་འཕྲིན་
ལས་འཆོལ་བར་དགོངས་པའི་ཆེ་མར་མེད་པ་ལ། བཙུན་པ་ཞིག་གིས་མར་གྲོད་བྱ་
གང་ཕྱལ། དེ་ལ་མར་ཀྱི་འཛིན་གཏོར་བཅས་ནས་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བས། དེའི་
སང་ཉིན་རང་ལ། འབྲོག་པ་འགས་མར་བྱད་མང་པོ་བཀལ་བྱུང་སྟེ་ཕྱལ། དེ་ནས་
བཟུང་སྟེ་འབྲལ་བ་མང་པོ་རིམ་པ་བཞིན་བྱུང་བས་ཡོ་བྱད་ཀྱིས་མ་ཐོགས། འདིར་
མ་བཟད་ཆོས་ལྡན་ཀྱི་དགོས་པ་བྱད་པར་ཅན་གཟིགས་པའི་སྐབས་གཞན་དུའང་།
རྣམ་སྤྱི་ལ་མར་ཀྱི་གཏོར་མ་དང་བཅས་ཏེ་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བས་ཡོ་བྱད་དཔག་
ཏུ་མེད་པ་སྟོ་བྱར་དུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མང་དུ་ཡོད་དོ། །དེ་ནས་ཡར་ལུང་ཕྱོགས་
ནས་ཀྱང་ལྷ་བཟོ་བ་ཆོན་ཅི་བྱེད་ནས་རི་མོའི་དང་སྤངས་ལ་འོངས་བའང་མང་དུ་
བྱུང་། དེའི་ཆེ་ལྷ་བཟོ་བ་རྣམས་ཀྱང་བསྟེན་གནས་དང་གསོ་སྦྱོང་གི་སྟོམ་པ་ལ་
བཀོད་ནས་འདྲིར་འཇུག་པ་དང་། ལས་བྱེད་པའི་མི་པལ་བ་རྣམས་ཀྱང་། ཐ་མལ་
བའི་ཆོག་སྒྲ་བ་སྤངས་ནས། སྟོན་ལམ་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་སོགས་ཤིས་ཆེར་ཁ་
ཏོན་དུ་བྱེད་པས་ལས་སྐྱབ་པ་ལ་གཞིལ་བར་མཛད་ལ། ཐོག་མར་རྩི་བཙུན་འཇམ་
པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཞིང་བཀོད་འདྲི་བའི་སྐྱ་རིས་བཏབ་ཆར་བ་དེ་ལ་རབ་གནས་ཤིག་
མཛད་ནས། ཀོང་བྱ་རྩུང་རྩུང་ཞིག་ཏུ་སྟོད་ཀྱི་མགོ་ལ་མར་མེ་ཕྱལ་བ་སང་ཉིད་བྱེད་

113 དཔོན་

བར་དུ་མ་ཐད་པར་བཟུང་། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ། ཞིང་བཞོད་རེ་གིས་ཆར་རིམ་གྱི་རབ་
གནས་”མཛད¹¹⁴དེ། མར་མེ་ཕུལ་བ་ལ་མ་བཟུང་བ་གཅིག་གྱུང་མ་བྱུང་། དེ་ལྟར་
རི་མོ་ལེགས་པར་བྱུང་ནས། འཇམ་དཔལ་གསང་ལྡན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་བཞེངས་ཏེ།
རྩི་ཉིད་གྱིས་རབ་ཏུ་གནས་པ་རྒྱས་པར་མཛད་ཅིང་། དེའི་ཆེ་སློབ་མ་སྐྱལ་ལྡན་བཅུ་
ལྷག་པ་ཞིག་ལ་གསང་ལྡན་གྱི་དབང་ཡང་གནང་ལ། རབ་སྟོན་མཛད་པའི་སྐབས་སུ་
གདན་ས་པན་ཚུན་གྱི་མདོ་སྤྲད་པ་སོགས་གྱིས། གོས་དར་སོགས་གྱི་འབྲུལ་བ་མང་
དུ་བྱུང་བས། ཉེན་འབྲུར་དུ་དོད་པ་རྣམས་གྱི་ན་བཟའ་ལོགས་གིས་ཐམས་ཅད་ལ་
ཞལ་ཞེབས་དང་བཅས་པ་ལེགས་པར་བྱུང་བོ། །དེའི་ཆེ་རབ་གནས་དངོས་གཞིའི་
ཉིན། ཐུགས་དམ་ནར་མར་མཛད་པ་དང་། ལས་བྱེད་དང་། བྱ་བའི་དུས་ཆེགས་
འཛིན་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཐུགས་དམ་དང་བྱ་བ་སོགས་སྤར་ལས་ཆེས་སྤར་བའི་
ཆོད་ལ་ཟིན་ནས། འདི་ཅི་ཞིག་སྟུམ་དུ་གིབ་ཆོད་བཅུགས་ཤིང་ཞིབ་ཏུ་བཏྲགས་
པས། དེ་ཉིན་ཉི་མ་ཆོད་ལས་ཆེས་རིང་དུ་གྱུར་བར་སྤང་དོ། །ཞེས་དུ་མ་ཞིག་མཐུན་
པར་སྐྱེང་དོ། །གཞན་ཡང་། འགའ་ཞིག་གི་མི་ལམ་ན། མཁའ་འགྲོས་རི་མོ་འདྲི་བ་
མཐོང་བ་དང་། ལྟོ་བྲག་མཁན་ཆེན་ཕྱག་དོར་བའི་གཟིགས་སྤང་ལ། སངས་རྒྱས་
རབས་བདུན་ནམ་མཁའ་ལ་བྱང་ཕྱོགས་སུ་འཕྱོན་པ་གཟིགས། གང་དུ་བཞུད། ཅེས་
གསོལ་པས། རྩིང་རྩིའི་རབ་གནས་ལ་སྐྱུན་འདྲེན་གྱིན་འདུག །ཅེས་གསུང་བའི་
ཆེས་གྲངས་དང་རབ་གནས་མཛད་པའི་ཆེས་གྲངས་གཉིས་ཕྱིས་བཅིས་པས་
མཐུན་པར་འདུག་པོ། །ཞེས་ཟེར་དོ། །དེ་ནས་རིན་པོ་ཆེ་ལྟོ་བྲག་པ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་
མཆོན་པས། འདིར་ཞིག་ཅི་ནས་ཕྱག་ལེབས་པར་ཞུ། བཀའ་འདྲ་ཞུ་བའི་འདོད་

པའང་ཡོད། སྤྱི་ཆེ་བསྐང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་སྤྲིག་པ་སོགས་ཀྱི། སྟན་བསྟུལ་འབྲེལ་ཡང་
འབྲེལ་བ་ལགས། ཞེས་པའི་གསུང་ཡིག་ནན་ཆེར་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོ་བྲག་བྲ་
བོ་དགོན་པར་བྱོན། མཁན་ཆེན་སྟོ་བྲག་པ་རང་གིས་གཙུག་མཛད་པའི་སྟོ་བྲག་གི་
དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་བསྐབ་བཏུས་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་། རིན་
པོ་ཆེ་སྟོ་བྲག་པ་རང་ལ། བྲ་ལྗེ་དབང་ལ་སོགས་པ་དབང་རྗེས་གནང་མང་དུ་
གནང་། རྩི་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཁོང་པ་ལ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་འཁྲིད་གསན་ཅིང་།
གནས་དེར་ཆོས་བདུན་ཙམ་བཞུགས། དེ་ནས་ཕྱིས་འདུལ་བའི་བསྐབ་ཁྲིམས་རྣམ་
པར་དག་པའི་སྟོ་ནས་བསྟན་པ་ལ་པན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་ཁྱད་པར་
ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་དགོངས་ནས། ཆོས་གོས་གསུམ་ལྷུང་བཟེད་འཁར་གསེལ།
གཞན་ཡང་མཆོད་རྩིས་དུ་མ་ཞལ་གསེར་དང་བཅས་པ་དང་། བསྟོད་པ་ཆོངས་པའི་
ཅོད་པན་ཞེས་བྲ་བ། དོན་མདུན་དུ་བྱུང་ཞིང་ཆོག་སྦྱོར་ཡིད་འཕྲོག་པ་མཛད་དེ། རྩི་
རིའི་རྩི་བཙུན་བྲམས་མགོན་ལ་འབྲེལ་བ་ལ་བསྐྱར་ཞིང་། སྤྲར་རྒྱ་གར་ཤིང་གི་རི་ལ་
འབྱོན་པར་དགོངས་ཏེ་ལམ་དུ་ཞུགས་ཤིང་འབྱོན་པར་ཆས་པ་ལ། ཡི་དམ་གྱི་སྤྱི་
དང་གསུང་གི་གནང་བ་ཡོད་པ་འགའ་ཞིག་གིས་རྩི་རང་ལ་ཤིང་གི་རིར་ཕེབས་ནས་
བྲུབ་ཆེན་མི་ཏུ་དང་མཛལ་བ་སོགས་ངོ་མཆོར་བ་འོང་ནའང་། འཁོར་པལ་ཆེར་ལ་
ཆོད་པ་འོང་ཞིང་མང་པོ་ཞིག་ཆེད་དུས་བྱེད་པར་“འདུག་ཟེར”¹¹⁵་བ་དང་། རྩི་རང་
ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་དགོངས་ནས་སྤྲར་ལོག་སྟེ་གཉལ་ལ་བྱོན། གཉལ་ལོ་རོར་
ཕེབས་ནས། ལོ་རོ་སྟོད་སྟག་ཏུ་ཆོས་པ་ལྷ་ཙམ་བཞུགས། དེར་དགེ་བའི་བཞེས་གཉེན་

ཆེན་པོ་"ཐེན་¹¹⁶ལས་པས་མཛད་པའི་བསྟན་རིམ་ཆེན་པོ་གདན་པུངས་བྱུང་བ་ལ།
བསྟུ་བ་མཛད། མཆོད་བ་ཕུལ། ཞིབ་པར་གཟིགས་པས་ཐུགས་རེས་ཆེན་པོ་
འཁུངས། དེར་བསྟན་རིམ་ཆར་གཅིག་གསུངས། ལར་ཡང་བྱ་བལ་ལ་བྱོན་བ་ཉིད་
ནས། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་དོན། ཆོག་སྤྱི་ཙམ་ལ་མ་ལུས་པར་ད་ལྟ་
ལས་དང་པོ་ཉིད་ནས་རང་གི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱོར་ནས་ཉམས་སུ་སྦངས་པས་ཆོག་པའི་
ཚུལ། ལམ་གྱི་ངོ་བོ། གངས་རེས། གོ་རིམས་སོགས་ཐམས་ཅད་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་
རྣམས་ཀྱི་ལམ་སློལ་དང་མཐུན་བ་ཞིག་མེད་"དུ་མི་¹¹⁷རུང་བར་གཟིགས་ནས་སྦ་
མ་ཡི་དམ་ལ་གསོལ་བ་བྲག་རྩ་བཏབ་ཅིང་། གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་
"བ་¹¹⁸མཐའ་དག་ལ་ཞིབ་རྩ་དཔྱོད་པ་རྒྱན་མི་འཆད་དུ་མཛད་པས། ཐོག་མར་
བཤེས་གཉེན་བསྟེན་པ་ནས་མགོ་བཙུགས་ཏེ། མཐར་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ལ་
བསྐྱབ་ཚུལ་གྱི་བར་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་ཐུན་མོང་དང་། ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
ལམ་སྤྱི་དང་། དེའི་སྤྱིང་དུ་སྤྲུགས་ཀྱི་ཐབས་མཁས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་
རྣམས་སྟོན་པ་བཏབ་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་གྱི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་དང་གོ་རིམས་དང་
གངས་རེས་ལ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་རེས་བ་འཁུངས་ནས་གསུང་རབ་དགོངས་
འགྲེལ་དང་བཅས་པ་གང་ལའང་ཁོལ་བཏོན་རེ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཐམས་ཅད་གང་
ཐག་གཅིག་འཆར་རྒྱ་བའི་ཆ་རྒྱན་དུ་སྤྲུང་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་འབྲེང་
ཤེས་པ། དེ་ཡང་བཤད་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། ད་ལྟ་སློ་མཐོ་དམན་དབང་པོ་རབ་
འབྱིང་ཐ་མ་གང་ཡིན་གྱི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱོར་ནས་དམིགས་རྣམ་གྱི་རིམ་པར་ཉམས་སུ་

116 ཐེན་

117 དམི་

118 བ་

ལེན་པའི་ལག་ལེན་དུ་འབྱེད་བདེ་ཞིང་འཆུན་ཆེ་ལ། སེམས་འདུལ་བའི་རིམ་པ་
འབའ་ཞིག་ལྟར་མཛད་པའི་སྒོ་ནས་གདུལ་བྱ་མཆོག་དཔན་ཐམས་ཅད་ཇི་ལྟར་བགྱི་
བའི་རིམ་པ་ལ་མངའ་བརྟེན་གྱིང་། གངས་རིའི་ཁྲིད་འདིར་ཚུལ་འདི་ནི། སེམས་
དཔའ་ཆེན་པོ་དཔལ་མར་མེ་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གདམས་པ་བྱང་ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་
པའི་མཆོན་ཉིད་དང་སྒྲགས་ཀྱི་ཐེག་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་
གཏན་ལ་བབ་པའི་གིང་རྟའི་སྒོལ་འདི་ཉིད་ལ་མཆོན་པར་གཟིགས་གིང་། དེའི་སྒོལ་
ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲགས་ངེས་ཆེར་འབྱུངས། དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤའི་གདམས་པའི་སྒོལ་
ལ་ཡང་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་པོ་ཏོ་བ་སོགས་ཀྱི་གདམས་པ་ལ་ཡང་མྱད་
དུ་བྱུང་བའི་སྒྲགས་ངེས་ཡོད་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་ལྷག་པར། སྒྲ་མ་ལོ་རྩེ་བ་ཆེན་པོ་སྒོ་
ལྷན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་རིམ་དང་། དེའི་སྒྲས་ཀྱི་སྒྲ་བོ་དཔལ་ལྷན་གྱི་
བྱང་པས་མཛད་པའི་བསྟན་རིམ་ཆེན་པོ་སོགས་དང་། རང་ཉིད་ཀྱིས་དགོངས་པའི་
ལམ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་མ་སྟན་ཤས་ཆེ་ཞིང་སྒོལ་སྤུལ་དུ་བྱུང་བར་གཟིགས་
སོ། །དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤའི་གདམས་པ་དེ་ཡང་། གསུང་རབ་དང་དགོངས་འབྲེལ་གྱི་
བསྟན་བཅོས་མན་ངག་མཐའ་དག་ལམ་གྱི་རིམ་པ་གཅིག་ཏུ་བྲིལ་ནས་སྟོན་པར་སྤྱང་
བས། འཆད་ཤེས་པ་དང་ཉན་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་ཅིང་ཉམས་སུ་སྤངས་ན་
མན་ངག་ཆང་ཆུང་དུ་མ་ཟད་གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་གྲུང་འགྲིག་ནས་འོང་བར་
སྤྱང་བས། ལམ་སྟན་མོང་བ་ལ་སྒོ་སྤྱོད་བ་ནས་འབྲིད་དགོས་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་
ལ་ཁྲིད་ཀྱི་རྣམ་གངས་མང་པོ་སྟོན་པ་མ་བྱས་གསུང་ཞིང་། འདི་ཁོ་ནའི་སྤྱང་ནས་
གཙོ་བོར་འབྲིད་པར་མཛད་དོ། །¹¹⁹དེ་ནས་གཉལ་སྤྱད་གསལ་རྩི་གངས་ཀྱི་ཡར་

འདྲན་དགོན་པར་དབྱར་ཐོག་གཅིག་བཞུགས། དེའི་ཆོ་དཔོན་སློབ་རྣམས་མཐུན་
ཀྱིན་དགོན་པར་བྱང་བ་ལ་རྣམ་ཐོས་སྤྲས་ལ་གཏོར་མ་འབྲུལ་དགོས་པའི་མཆན་མ་
དགོངས་ནས་སྤུལ་བས་སྦྱར་དུ་མཐུན་ཀྱིན་སྤུན་སྤུམ་ཆོགས་པ་ལྷག་དང་བཅས་
པར་བྱང་། དེ་ནས་དཔོན་སློབ་སྤུམ་ཅུ་ལྷག་ཙམ་གྱིས་ཅ་རི་མ་ཆེན་ལ་བྱོན། ཞག་
འགའ་བཞུགས་རི་བ་རྣམས་ལ་མང་ཇ་གནང་སྤྱིན་དང་བཅས་པ་མཛད། རི་ཁྲིད་
གཟིགས་ཤིང་བདེ་མཆོག་གི་བདག་འཇུག་ལ་སོགས་པ་མཛད། རོ་མཆར་བའི་
ལྷས་མང་དུ་བྱང་། ཅ་རིར་ལེབས་འབྱོན་པའི་ལ་ཁ་ན་མར་འབྱོན་དུས། གནས་འདིར་
ཡང་ནང་མཆོད་དང་བཅས་པའི་ཆོགས་འཁོར་རང་བྱེད་པ་མི་འོང་དགོངས་པ་ཞིག་
ཐུགས་ལ་འཁྲུངས་པས། དེ་མ་ཁྲུང་ཁྲུང་¹²⁰ནས་ཞབས་ཀྱི་ཁོལ་བྱ་ཞིག་ལ་སློབ་བྱང་དུ་
ཆོར་མ་བྱག་པ་འབྲུ་བའི་ཆོ་བྱག་དང་སྦྱང་བྱག་ཆེན་པོ་རང་ཡོད་པ། སྤྲངས་པ། གྲག་
པོ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་པ་ཞིག་བྱང་བ་ལ། སྤྲབས་ཤིག་ཏུ་ནང་མཆོད་དང་བཅས་པའི་
བདེ་མཆོག་གི་ཆོགས་འཁོར་ཞིག་མཛད་པས། ཆོགས་འཁོར་མ་གྲོལ་བ་ནས་བྱག་
མེད་པར། དེ་མ་ཁྲུང་གཏངས་སོ། །དེ་ནས་ཡང་གཉལ་ལ་བྱོན་ཏེ། གཉལ་སྦྱང་སང་
གོ་རྫོང་དུ་བཞུགས། གསེར་བྱེ་འབྲུམ་པ་ལ་མཆོད་པ་ཆེན་པོ་སྤུལ་ཞིང་། དེར་
འབྲུལ་བའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། ལག་ལེན་ཐོན་ཆོགས་རུང་ཆུ་འདེབས་པ་ཡན་
ཆད་ཞིབ་པར་མཛད། ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་མ་ཁས་སྦྱངས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་
དག་དགོས་པ་ཡིན། དེད་ལ་ནི་སོ་སོར་ཐར་པའི་པམ་ལྷག་སློམ་པོ་དང་བཅས་པའི་
ལྷང་བ་འོང་མ་སྤྱོད་། ལྷང་བྱེད་ཉིས་བྱས་དང་བཅས་པ་འགའ་རེ་བྱང་བ་རྣམས་
བཞགས་བསྐྱམ་བྱེད་གསུང་ནས་མཛད་ཅིང་འཁོར་རྣམས་ཀྱང་ཚུལ་དེ་ཉིད་ལ་སྦྱར་

བར་མཛད་དེ། གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཆེས་ཆེར་ཉམས་
བར་གྱུར་པ་ལ། གཏིང་ནས་མ་བཟོད་པའི་སྤྲུགས་ཀྱི་ཤུགས་བྲག་པོས། བསྟན་པ་
རིན་པོ་ཆེའི་སྒྲིང་དཀའ་བ་ཆེན་པོས་གཞི་ནས་བཅུགས་པར་མཛད་པས། བྱི་རབས་
གངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་ཡོངས་ལ། རྒྱལ་བ་ཉིད་དང་མཚུངས་པར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་
བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་དབྱིད་གཉལ་གྱི་སྒྲིང་ཚུང་དུ་བཞུགས། དགོ་འདུན་རྣམས་ལ་
ཆོས་སྒྲ་ཆོགས་གསུངས། མྱོང་བ་སྐྱེ་བོའི་ཆོགས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྤྲུགས་མེད་
ཤུགས་ཀྱིས་དད་པ་བྲག་པོ་དང་བཅས་ཏེ་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། བསྟན་གནས་
དང་སྐྱབས་འགོ་སོགས་འཕྲལ་དང་ཡུན་དུ་པན་པའི་དགོ་བ་ལ་ལེགས་པར་སྐྱར་
ཅིང་། རྩི་ཉིད་ཀྱིས་ཐོག་མ་མཛད་དེ། ཐམས་ཅད་བསྐྱལ་ནས་ཆ་ཆ་འབྲུམ་གཏིར་
མང་པོ་བཏབ་ཅིང་། བྱིས་ཀྱང་ཚུལ་དེ་ཉིད་སྐྱབ་པ་ལ་སྐྱར་བར་མཛད་དོ། །དེ་ནས་
གཉལ་སྟོད་དུ་མྱོང་དུ་བྱོན། དབྱར་བཞུགས་མཛད། སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དར་མ་
རིན་ཆེན་པའི་ཞལ་སྒྲ་ནས་དཀའ་བ་ཅུའི་གྲ་སྒྲོར་མཛད་ཆར་ནས། དེར་མཛལ་བ་ལ་
ཐེབས། དེའི་ཆེ་དུ་མྱོང་མཁན་པོ་ལ་ཞལ་ཏ་གནང་ནས་ཁོང་གིས་སྦྱིན་བདག་གི་
མཐིལ་ལེན་བྱས། གཞན་ཡང་དད་འབྲུལ་མང་དུ་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས། གཉལ་
ཕྱོགས་ཀྱི་དགོ་འདུན་གྱི་སྤེ་པལ་ཆེ་བའི་སྤེ་སྟོད་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་ཏེ་ཆོས་
ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞག་མང་པོའི་བར་དུ་མཛད་ཅིང་། དེ་བར་དགོ་འདུན་ཆོགས་པ་ལ་
ཞབས་ཏོག་བསྟེན་བཀྱར་ཤུན་སྐྱམ་ཆོགས་པ་བྱུག། དེ་ཡང་གཉལ་གྱི་སྤེ་པ་རྣམས་
པན་ཚུན་གྲལ་སོགས་ལ་ཡེ་མི་འཆས་པས་ལྟན་ཅིག་ཏུ་ཆོགས་པ་མི་སྤིད་པ་ཙམ་
ཡིན་པ་ལ། དེ་དུས་རྩི་ཉིད་ཀྱི་སྤྲུགས་མེད་སྐྱབས་དང་ཐབས་མཁས་པའི་དབང་གིས་

ཐམས་ཅད་ཚྭ་བ་མེད་ཅིང་། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་གྱིས་དུས་འདའ་བར་
གྱུར་ལ། དེར་རྗེ་ཉིད་གྱིས་སོ་སོ་ལ་དད་འབྲུལ་དང་བསྟེན་བཀྱར་རྒྱན་པའི་ཁས་
ལེན་གྱི་དད་བསྐྱེད་སོགས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་གནང་བས། ཐམས་ཅད་སྟོ་དགའ་དང་བཅས་
པར་གྱུར་ཏེ། དིང་སང་གི་བར་དུའང་། དེའི་ལོ་དུས་ལ་ཆོས་འཁོར་ཞག་མང་པོ་རེ་
བྱེད་པ་མ་ཆག་པར་ཡོད་ལ། དེའི་¹²¹ཆེ་སྒར་ལྟར་ཐམས་ཅད་ཚྭ་བ་མེད་ཅིང་།
ཆོས་འཁོར་དེ་ལས་གཞན་པའི་སྐབས་སུ་ནི་པན་རྩྭ་གྲལ་སོགས་ལ་ཚྭ་བ་དང་
བཅས་པས་ལྟན་ཅིག་འདུ་འགོད་མི་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་གཉིས་སྟོགས་སུ་བསྟེན་པ་དང་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མང་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་ལེགས་པར་མཛད་ནས་སྤར་ཡང་འོལ་
ཁར་ལེབས། དེ་ནས་འོ་དེ་གྲུང་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་ཞོལ་དབེན་གནས་ལྷ་སྤངས་སུ་ལོ་གཅིག་
བཞུགས་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་ཡང་ཐལ་རང་གི་ལྷ་བའི་གནད་རྣམས་ལ། བྱ་
བྲལ་ལ་འབྱོན་པའི་གོང་ཉིད་ནས་དེ་བར་དུ་དབྱེད་པ་ནར་མར་མཛད་ནའང་། མཐར་
ཐུག་པའི་གནད་ལ་མི་བདེ་བ་གཏན་ནས་ལོག་པའི་ངེས་པ་འབྱེན་མ་ཐུབ། གནས་
དེར་སྒྲིམ་དང་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཐ་མི་དད་དུ་བྱས་ཤིང་གསོལ་བ་བྲག་ཏུ་
འདེབས་པ་དང་། དེགས་པའི་དབྱེད་པ་ཞིབ་པར་མཛད་པས། འིན་གྱིས་བསྐྱབས་
པའི་མཆན་མ་བྱུང་བར་ཅན་ཡང་བྱུང་། སྟོབ་དཔོན་སངས་རྒྱུ་བསྐྱངས་ཀྱི་འགྲེལ་
བ་བྱུང་སྤྱི་ལྷ་ལ་ལེགས་པར་གཟེགས་པས་ཀྱང་མཆོམས་སྤར་ཏེ། བཞོན་པོ་ལྷ་
སྤྱབ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ལྷ་བའི་གནད་མཐར་ཐུག་པ་དང་དགག་བྱའི་མཆོམས་འཛིན་
སོགས་ལ་སྤར་དང་མི་འདྲ་བའི་ངེས་པ་གཏིང་ཚུགས་པ་འཁྱུངས་ཤིང་། མཆན་
འཛིན་གྱི་དམིགས་གཏད་ཐམས་ཅད་ཞིག །དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་མཐའ་གཞན་དུ་

དོགས་པའི་སྤྱོད་འདོགས་ལྷག་མ་མེད་པར་བྱངས་སྤང་བར་གྱུར་ཏེ། སྟོན་པ་ལ་ཤེས་
ནས་དང་བ་ཐོབ་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་བྱངས་པ། ཟབ་མོ་ཉིན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་
གསུངས་པའི་སྤྱོད་ནས་བསྟོད་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྟོང་པོ་ཞེས་བྱ་བའང་མཛད་
དོ། །དེ་ལྟར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་རིགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྱོད་འདོགས་ལྷག་མ་མེད་
པར་ཆོད་དེ། སྟོད་པ་ཉིད་ལ་ཐུགས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་འཛོག་པའི་ཉིང་རེ་
འཛིན་ལྟར་མཛད་ཅིང་། ཡང་དག་པའི་བྲན་ཤེས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བསྐྱངས་པའི་
གོམས་པ་ཕྱལ་དུ་བྱིན་པར་མཛད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས། ཇི་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། ད་ལྟ་
ལེགས་པར་གོམས་པས་རྗེས་ཐོབ་ཏུའང་སྤྱོད་ཆོགས་པའི་སྤང་བ་འདི་ཐམས་ཅད་སྟོང་
བཞིན་དུ་སྤང་བའི་སྒྱུ་མ་ལྟར་འཆར་གྱི། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱས་མ་ཐེབས་པའི་སྤང་བ་
རང་དགའ་བ་ཆེར་མི་འཆར་བར་འདུག །ཅེས་གསུང་རོ། །ཚུལ་འདི་ནི་མཁས་པ་
མགུ་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་¹²²་ཆེས་དཔག་པར་དཀའ་བ། རྒྱལ་བ་སྤྲས་
དང་བཅས་པས་ཀྱང་བསྟོད་པའི་སྤང་བས་བསྐྱགས་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་ན།
བདག་ཅག་དག་གིས་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་འཆོལ། དེ་ཡང་སྒྲ་མ་འདི་ནི། གོང་དུ་
བཛོད་པ་ལྟར་སྒྲ་མ་དང་ཡི་དམ་ཐ་མི་དད་དུ་བྱས་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་དང་།
བསག་སྤང་སོགས་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཙོན་པར་མཛད་ཅིང་། སྤྱི་བོ་པལ་བ་རྣམས་ཀྱི་
སྤྱོད་ཡུལ་དུ་བྱ་དཀའ་བ་ཅན་ཀྱི་བསྟེན་སྤྱབ་ལ་རྒྱན་མི་འཆད་དུ་བཙོན་པར་མཛད་
པས། ལྷག་པའི་ལྟ་དུ་མས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་ཚུལ་དཔག་པར་དཀའ་བ་ཡོད་
ལ། བྱད་པར་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་ཡབ་གཅིག་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཞལ་
མཛོན་སྤྲུལ་དུ་ཡང་ཡང་གཟིགས་ཤིང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཛད་པའི་སྟོབས་

ཀྲིས། གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་དོན་ལ་འཁྱལ་བ་མི་མངའ་བར་གྱུར་བ་ཡིན་ལ། ཇི་
འདྲ་བའི་རྟོགས་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། རོག་མར་རིགས་པས་ཞིབ་ཏུ་དབྱད་པས་
པལ་ཆེར་དགོངས་འོང་། དེ་ལྟར་མཛད་ཀྱང་ཐུགས་རེས་མཐའ་ཆོད་བ་འདྲེན་མ་
ཐུབ་པ་རྣམས་ལ། གླ་མ་དང་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཐ་མི་དད་ལ་གསོལ་བ་
བྲག་ཏུ་བཏབ་ཅིང་མཆུལ་ཕུལ་བས། དེ་མ་ཁད་འབད་མེད་ཏུ་དབྱིས་བྱིན་པར་
དགོངས་ནས་འོང་བ་བསྟོན་མི་རུས་པར་ཡོད་ལ། གཞན་ཡང་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་
དབྱངས་ཀྱི་སྒྱུ་དང་གསུང་གི་སྤང་བ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་¹²³ཞིབ་པར་ནི་
དངོས་སུ་ཡོངས་ལ་བསྒྲག་པར་མི་རུས་མོད། འོན་ཀྱང་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་ཚུལ་
རི་ལྟར་དབྱོད། དབྱད་པ་རྩོགས་མ་རྩོགས། ཉམས་ལེན་གྱི་གནད། གཏུལ་བྱ་རི་ལྟར་
བཀྲི། འཁོར་རི་ལྟ་བུ་བསྟོན། གནས་རི་ལྟ་བུར་བཞུགས་པ་སོགས་པལ་ཆེར་རང་
བཅོས་ཞུགས་པ་མ་བྱས། ཞེས་གསུང་ངོ་། །དེ་ནས་སྟོན་འོལ་ཁར་བྱོན། དགུན་
དབྱིད་མགར་ཕུག་ཏུ་བཞུགས་ནས་འོལ་ཁའི་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་ཆོས་མང་དུ་
གསུངས། དེ་ནས་དབྱེའི་སྟེུ་རར་བྱོན། དབྱར་བཞུགས་མཛད། དབྱེ་པའི་དགེ་
འདུན་རྣམས་ལ་ཆོས་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་། སྒྲེ་བོ་ཐམས་ཅད་དགེ་བའི་ལམ་ལ་
བཀོད། དེ་ནས་འོལ་ཁའི་བྲག་གདང་དུ་བྱོན། དགུན་བཞུགས་མཛད། དེ་ནས་རྫིང་
རིར་རྩོ་བོ་བྱམས་པའི་བྱང་དུ་མཛལ། ཆོ་འབྲུལ་ཆེན་པོའི་དུས་མཆོད་ལ་དགོངས་
ནས་ཞག་བཙེ་ལའི་རིང་ལ་མཆོད་པ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་བཀོད་པ་ཡིད་འཕྲོག་པ་རྒྱ་རྩ་
འཆད་པར་མཛད་དེ། བསྟན་པ་དང་སེམས་ཅན་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་ནས་འབྲུལ་
དང་ཡུན་དུ་པན་བདེ་རྒྱས་པའི་སྟོན་ལམ་རྒྱབས་ཆེ་བ་མཛད་དོ། །དེ་ནས་དེར་

དབྱིངས། སློབ་དཔོན་དཀའ་བཅུ་པའི་ཞལ་སྤྱོད་ནས་གཙོ་མཛད། སྤྱི་སྤྱོད་འཛིན་པ་ཉིས་
བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ལ་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་ནས་ཉང་པོ་ཕྱོགས་ནས་དང་པ་ཆེན་
པོས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། ཉང་པོ་མདངས་མདོའི་དགོན་པར་བྱོན།
དབྱར་བཞུགས་མཛད། ཉང་པོ་ཕྱོགས་ཀྱི་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་ཆོས་མང་དུ་
གསུངས་ཤིང་། སྤྱི་བོའི་ཆོགས་ལ་པན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད། དེའི་སྐབས་སུ། དཔོན་
ནས་མཁའ་བཟང་པོ་བས་རྩོག་ལོ་ཆེན་པོའི་གདན་ས་པ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དགོན་
མཆོག་ཚུལ་ཁྲིམས་པ་རོ་ཆེན་ལ་སྤྱོད་ཏེ་སྤྱི་ལོ་དེ་ཕྱོགས་སུ་ཕེབས་པར་ཞུ་བའི་
"གསོལ་¹²⁴་བ་འདེབས་པ་སྤྱི་མོ་ནས་ནར་མར་ཡོད་པའི་རྟིང་བསྐྱལ་གྱི་གསོལ་
འདེབས་པས་སློབ་པ་དང་། རོ་བོ་རིན་པོ་ཆེ་མཛལ་བར་བཞེད་པས་ཀྱང་ཐུགས་
བླངས་ཏེ། སྤྱོད་སྤྱི་ལོ་དེ་ཕེབས། པོ་ཏ་ལར་བཞུགས་ནས། གསང་བདེ་གྲུང་
གསུམ། དགའ་སྦྱོར་ཟུལ་གསུམ་གྱི་གདན་ས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོག་བླངས་པའི་སྤྱི་
སྤྱོད་འཛིན་པ་བརྒྱ་ལྷག་དུ་མ་ལ། དབྱ་མ་སྤང་བ། འདུལ་བ། ལམ་རིམ་ལ་སོགས་
པའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེའི་ཕྱི་རེས་སོ་ག་དགའ་བ་གདོང་དུ་བྱོན། ཐོག་པ་ཆེན་
པོ་པར་ཁས་འཆེ་བ་རྣམས་ཀྱིས། སངས་རྒྱུ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་
ཅད་"དཔང་¹²⁵་པོར་བྱས་ཏེ་ཁས་སྐྱངས་པའི་སེམས་སྤྱི་དུ་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་ལ་རི་
ལྷར་སློབ་པའི་ཚུལ་མཐའ་དག་པར་ཤེས་ནས་ཚུལ་བཞེན་དུ་སློབ་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན།
དེའི་ཐོག་པ་ཆེན་པོ་པ་མིང་ཙམ་དུ་འགྱུར་བར་དགོངས་ཤིང་། གསང་སྤྱགས་རྩོམ་
ཐོག་པ་ལ་འཇུག་པར་འདོད་ན་ལམ་སྤྱོད་མོང་བ་ལ་ལེགས་པར་སློབ་སྦྱངས་པའི་སྤྱིང་

124 གསལ་

125 དབང་

དུ། ཁྲ་མ་བསྟེན་ཚུལ་ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་པའི་སྐབས་སུ་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་ཆེས་
ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ་ཞིག་གི་སྟོན་སྟེ། དབང་བསྐྱར་རྒྱུད་སྟེ་དང་མ་ཐུན་པ་ཞིག་ཁྲ་མ་
མཆན་ཉིད་དང་ཐུན་པ་ལས་མཐོས་ཏེ། དེའི་དུས་སུ་ཁས་ཁྲུངས་པའི་དམ་ཆིག་དང་
སྟོམ་པ་རྣམས་མིག་གི་འབྲས་བྱ་ལྟར་གཅེས་པར་འདྲིན་ཅིང་། ཁྱད་པར་ཅ་ལྟར་ལ་
སྟོག་”བསྟོས་¹²⁶ བྱས་ནས་ལེགས་པར་སྟོམ་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན། ཁས་ཁྲུངས་པའི་
དམ་ཆིག་ཡལ་བར་དོར་ནས། སྤྲུགས་གྱི་ལམ་ལ་སྟོབ་པ་སྐད་བྱས་ཀྱང་དན་འགོ་མི་
བཟད་པའི་སྟོ་འབྲེད་པར་དགོངས་ནས། ཨེ་མ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་བ་ལ་
སྟོབ་པར་ཁས་འཆེ་བ་འདི་དག །ཚུལ་འདི་ལྟ་བུས་སྤྱད་པར་གྱུར་ན་ཅི་མ་རུང་སྟམ་
དུ་སྟོང་ནས་ཤས་མ་བཟོད་པའི་སྤྲུགས་བཅེ་བ་ཆེན་”པོས་¹²⁷ ཀྱན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ།
གཤུལ་བྱ་རྣམས་ལ་འང་ཚུལ་དེ་ཉིད་འདོམས་པར་མཛད་པས། དེར་ཡང་། བྱང་སའི་
ཚུལ་ཁྲིམས་ལེའུ། ཁྲ་མ་ལྷ་བཅུ་པ། ཅ་ལྟར་བཅུ་བཞི་པ་རྣམས་གྱི་བཤད་པ་ཤིན་ཏུ་
ཞིབ་པར་གསུངས། དེའི་ཆོས་གཞུག་ལ། ཁྲ་མ་རྩེ་བཅུན་རེད་མདའ་བ་ཆེན་པོའི་
ཞལ་སྤྱ་ནས་མངའ་རིས་ནས་བྱོན། དབྱར་གནས་སྟག་ཆང་དུ་མཛད་དེ། དབྱས་སུ་
བྱོན་ནས། དགའ་བ་གདོང་དུ་བྱུག་ཐེབས། བསུ་བ་དང་། བསྟེན་བཀྱར་དང་། ཞབས་
ཏོག་མད་དུ་བྱུང་བ་མཛད་ནས། དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀས་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་
ནས་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀའང་དབེན་པ་ལ་དབྱེས་ཤིང་། དབྱར་རྩ་སྐྱེད་གོ་དབེན་པའི་
གནས་གྱི་བསྤྲུགས་པ་གཏམ་དུ་བཟོད་པ་སྟན་དུ་གསོན་པས་ཀྱང་སྤྲུགས་གཡོས་
པར་གྱུར་ལ། དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤས་ལུང་བསྟན་པའི་གནས། སྟོན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡབ་

126 བསྟོས་

127 བས་

སྤྲུལ་གྱི་གདན་ས། བཀའ་གདམས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཚུ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྲུང་
ཁུངས་སུ་གྲུར་པས་ཀྱང་གཟིགས་པར་བཞེད་དེ། ཡབ་སྤྲུལ་གཉིས་ཀྱིས་ཐོག་མ་
མཛད་པའི་དགེ་འདུན་སྡེ་སྟོང་འཛིན་པ་མང་པོའི་ཆོགས་དང་བཅས་པ་རྩ་སྤྱིང་ལ་
བྱུག་བཏེག་། དབྱུག་བཏེགས་རྩ་སྤྱིང་དུ་མཛད། ལྷ་མ་རྩེ་བཙུན་ཆེན་པོས། རིགས་པ་
དུག་ཅུ་པ་དང་གསང་འདུས་རིམ་ལྔ་སོགས་གསུངས། རྩེ་རིན་པོ་ཆེ་འདིས། ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་མདོ་སྡེ་རྒྱན་དང་། དབུས་མཐའ་དང་། ཀྱན་ལས་བརྒྱས་དང་། ཉན་ས་ལ་
སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲུང་ལེགས་པར་བསྒྲིགས་ཏེ། ཞི་གནས་ཀྱི་བཤའ་པ་
མཐའ་དག་པར་གསུངས་ཤིང་། བསྟོམ་དུ་བཙུག་པས། འགའ་ཞིག་གི་རྒྱུད་ལ་
གསུང་རབ་དང་མཐུན་པའི་ཞི་གནས་ཀྱི་སྟོང་བ་ཁྲད་པར་ཅན་འཁུངས། ཡབ་སྤྲུལ་
གཉིས་ཀྱིས་སྤྲུགས་མཆོད་ཉིད་ཀྱི་ལམ་གྱི་གནད་དུ་མ་ལ་འབེལ་བའི་གཏམ་གྱི་
བཀའ་མཆིད་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་པར་མཛད། དེ་ནས་ཆོས་རྩེ་ལོ་རྒྱུ་བ་དང་། འབྲི་ཁྲུང་ཆོས་
རྩེ་གཉིས་ཀས་ཞལ་འཛོམས་པར་བྱ་བའི་པོ་ཉ་དང་གསུང་འཕྲིན་ནར་མར་བྱང་བས།
རྩེ་རིན་པོ་ཆེ་འདིས་དབྱེད་མགོ་འབྲི་ཁྲུང་དུ་བྱོན་¹²⁸། ཆོས་མང་དུ་གསུངས། སྤྲུག་
སྤྲེའི་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་རྒྱ་རོ་ཆོས་དུག་དང་། བྲུག་ཆེན་ལྷན་ཅིག་སྤྲུལ་
སྟོང་ལ་སོགས་པ་གསལ། དེ་རྩེས་ཡབ་སྤྲུལ་གཉིས་ཀས་བྲུག་བཏེག་ནས་བྱོན།
རིན་པོ་ཆེ་ལོ་རྒྱུ་བ་སྤྲུགས་མཆོག་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྤྲུགས་དང་ཆོས་རྩེ་རྣམ་པ་
གསུམ་ག་གནས་ཅིད་ལྟེང་དུ་ཨར་ཆེན་པོ་བྱང་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་
ཞལ་མཛོད་པར་འཛོམས་ཞིང་། དཔོན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་བས་དད་པ་དང་གཏོང་བ་
ཤིན་ཏུ་ཡངས་པའི་བསམ་པ་རྒྱ་ཆེན་པོས་ཞབས་ཏོག་མཛད་དེ། སྡེ་སྟོང་འཛིན་པ་

རྒྱུ་མཆོ་ལ་བུ་དུ་མས་ཐོག་བྲངས་པའི་དགེ་འདུན་བྱུག་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་གྱིས་དབྱར་
གནས་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ནས། ཆོས་རྒྱུ་གསུམ་གས་ཀྱང་། བསྟན་པ་རིན་པོ་
ཆའི་དག་ཉར་རྣམ་པར་དག་པ་ཞིག་མཛད་པར་དགོངས་ཤིང་། དེ་ཡང་རི་སྤིང་དུ་
རྒྱལ་བའི་ནང་མཛོད་འདུལ་བ་རྫོགས་པར་ཡོད་པ་དེ་སྤིང་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་
པ་ཡོད་ལ། དེ་མེད་ན་མེད་པར་གསུངས་པ་དེ་ཉིད་ཐུགས་ལ་ལྷི་བར་གྱུར་ནས།
བསྟན་པ་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའི་ཐུགས་ཀྱིས། འདུལ་བ་མདོ་རྩའི་བཤད་པ་
རྒྱས་པ་རེ་གསུང་ཞིང་དེའི་དུས་སྟེ། གཞི་བཅུ་བདུན་ནས་གསུངས་པའི་བཅས་པ་སྤ་
མོ་ཞིག་ཡན་ཆད། ད་ལྟའི་གང་ཟག་གིས་ཉམས་སྤྲོད་ཀྱིས་ཙམ་རྣམས་དང་། རྣམ་
འབྱེད་ནས་འབྱུང་བའི་བཅས་པ་རྣམས་ལས་འདས་པའི་ལྷུང་བ་ཐམས་ཅད་རང་རང་
གི་མིང་རིགས་ཀྱིས་ཕྱིར་བཅོས་པའི་ཆོ་ག་རི་ལྟར་བཤད་པ་བཞིན་གྱི་ཕྱག་ལེན་
རྣམ་པར་དག་པའི་སྟོལ་ལེགས་པར་བཅུགས་ཏེ། དེའི་ཆེ་འདུལ་བ་གསན་པ་པལ་
ཆེ་བས་ཀྱང་རང་རང་གི་རྒྱུད་ལ་བརྟགས་ནས། ལྷུང་བ་སྤ་རགས་ཐམས་ཅད་
བཤགས་ལུལ་མང་ཉུང་གི་བྱེ་བྲག་དང་། དངོས་པོ་སྤངས་པའི་ཆད་ལས་སྡོན་དུ་
གཏོང་བ་སོགས་རི་ལྟར་བཤད་པ་བཞིན་དུ་ཕྱག་ལེན་ལ་བཏབ་ནས་ཕྱིར་བཅོས་
མཛད་དེ་དེ་ཕྱིན་ཆད་ཕྱག་ཕྱི་ལ་གཉུག་མར་གནས་པ་པལ་ཆེ་བས་ཉིན་རེ་ཞིང་།
རང་རང་གི་རྒྱུད་ལ་བརྟགས་ནས་ལྷུང་བ་དང་ལུན་དུ་མི་འགྲོགས་པར་ཕྱིར་བཅོས་
པ་དང་། ཡོ་བྱད་བྱིན་ཆུབས། རུང་ཁང་གཅོད་པ། ལུབ་ལྷག་ཉལ་བསྐྱར་བ་སོགས་
ཀྱི་ཕྱག་ལེན་དག་ལའང་ཆེས་བཙོན་པར་མཛད་ན། དེ་ཙམ་དུ་བསྐྱབ་མི་དགའ་བ་
རྣམས་ལ་ནི་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། དེ་བས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་རྩ་བ་སོ་

སོར་ཐར་པའི་སྤང་རྫོགས་པར་གསོས་པས་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་”མཛད¹²⁹་པ་ཞིག་ལ་
འདི་ཡ་མཚན་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་དབྱ་ཆད་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་
མང་དུ་བསྐྱོད། དགག་དབྱེ་ཐོན་ནས། རྗེ་བཙུན་ཆེན་པོ་གཙང་ལ་ཕྱག་བཏེག་ །ཆོས་
རྗེ་རྣམ་གཉིས་འཁོར་དང་བཅས་པ་སྤར་བྱ་སྤྱང་དུ་བྱོན། བྲག་སེང་གའི་ཞོ་དུ་
དབེན་གནས་བཏབ། ཆོས་རྗེ་ལོ་རྩ་བས་ནན་ཆེར་བསྐྱུལ་ཞིང་། གཞན་ཡང་གསོལ་
བ་འདེབས་པ་དུ་མའི་ངོར། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་གནད་བསྟུས་པ།
ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་སྤྱུ་སྤྱབ་དང་ཐོགས་མེད་གཉིས་ཀྱི་ལམ་སྟོལ། བྱང་ལྷུབ་ལམ་ཀྱི་རིས་
པའི་སྟོན་སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་འབྲིད་པའི་ཚུལ་རྒྱས་པར་སྟོན་
པའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་རྩོམ་པ་མཛད། དེ་ནས་དེ་བྱིན་ཆད་”སྟགས་¹³⁰་ཀྱི་ཆོས་
ཐན་ཐུན་འཆད་འདོད་པས། བྲིད་བྲག་པ་འགའ་རེས་ཆོས་རྗེ་ལོ་རྩ་བ་ལ་དཔལ་
གསང་བ་འདུས་པ་མི་བསྐྱོད་པའི་དབང་ཁྱུས་ལ་སྟགས་ཀྱི་སྟོམ་པ་སོར་ལྷག་
གསུང་། སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་འཇམ་དཀར་བ་དང་། སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་འདུལ་
འཇིན་པའི་ཞལ་སྟུ་ནས་གཙོ་མཛད། ཉི་ཤུ་ཙ་ལྷས་དབང་ཁྱུས། དེ་ཡང་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་
རང་གིས་སྟོན་འཇུག་གི་སྟོམ་པ་ཕོག་པ་འགའ་ཞིག་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་ལ། ཆོས་
རྗེ་ལོ་རྩ་བས་སྟོན་འཇུག་གི་སྟོམ་པ་ཕོག་ཅིང་། དེ་ནས་དབང་བསྐྱུར་བར་མཛད་
དོ། །གཞན་ཡང་གནས་དེ་ཉིད་དུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤར་གནས་ཅིད་ལྗང་
དང་ལམ་པ་དགོན་པ་སོགས་སུ་སྟོན་འཇུག་གི་སྟོམ་པ་གནང་བ་འགའ་ཞིག་གི་ཆེད་
དུ་གཙོ་སོར་དགོངས་ནས། བྱང་སའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལེ་ལུའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་བ་འང་

129 མཛད་

130 སྟགས་

མཛད་ཅིང་། རོན་གཉེར་ཅན་མང་པོས་གསོལ་བ་དྲག་ཏུ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། ཅ་
 ལྷུང་དང་སྒྲ་མ་ལྷ་བཙུ་པའི་རྣམ་བཤད་ཀྱང་མཛད་དོ། །དེ་ནས་ཆོས་རྩི་ལོ་རྒྱུ་བ་ལམ་
 རིམ་གྱི་སྒྲེགས་བམ་ཕྱག་ཏུ་བཞེས་ཤིང་། ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེའི་སྦྱེས་གྱིས་
 ཐུགས་གྱི་བར་མཛོད་གཏམས་ཏེ། གཙང་ལ་ཕྱག་བཏེག། རྩི་འདིས་དབྱར་དབྱུག་
 གཉིས་ཙམ་དེ་ཉིད་ཏུ་བཞུགས་ནས། ལམ་རིམ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་མང་ཏུ་གསུངས།
 ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོའི་དུས་མཆོད་ལ་མཆོད་པ་དང་སྟོན་ལམ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་བས་ཆེ་ཞིང་ང་
 མཆར་བ་མཛད་དེ། རིམ་གྱིས་བྱོན་ནས་ལྷས་ཕུ་དགོན་གསར་ཏུ་ཕྱག་ལེབས། སྟོ་
 གྲོས་དང་ལྷན་པའི་སྡེ་སྟོན་འཛིན་པ་དུ་མ་ལ། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་བརྗོད་བྱའི་གཙོ་
 བོ་མཐའ་དག་རིགས་པའི་ལམ་ནས་བྱངས་ཏེ། གཞུང་ལམ་གྱི་རིམ་བར་བསྐྱེགས་
 ནས་ཉམས་ལེན་ལ་སྦྱར་ཏེ་གསུངས་པས། སྡེ་སྟོན་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་སྟོན་ལན་
 ཅིག་ཀྱང་མ་སྟོང་བའི་ལེགས་པར་བཤད་པའི་བདུད་ཅིའི་རོ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་སྟོང་
 བས་ཡིད་གྱི་སྦྱེས་ཕུ་རང་དབང་མེད་པར་སྟོགས་ཏེ་ངོ་མཆར་བའི་གཏམ་གྱིས་དུས་
 འདའ་བར་བྱེད་ཅིང་། དེ་བྱིན་ཆད་ཀྱང་སྐབས་སྐབས་སུ་གསུངས་པས། སྟོན་ཆད་
 གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིར་ཆད་མ་ཆིག་གི་ན་ཡམ་མམ། བྱའི་གོ་རྒྱ་གཙོད་པའི་ཆེ¹³¹་
 བསྟན་བཙུག་གཞན་ལྷ་བ་ལ་སྟོ་རྩུང་ཟད་དྲག་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཡན་ལག་ཙམ་དུ་ཉེ་བར་
 མཁོ་བར་འཛིན་པར་ཟད་གྱི། འདི་ཉམས་ལེན་ལ་མཁོ་བའི་ཐེ་ཆོམ་ཙམ་ཡང་སུ་
 ལའང་མེད་པས། སལ་མོ་ཆེ་ཞིག་དོན་མ་ཡིན་པ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་ལ། ད་ལྟ་སྟོ་གྲོས་
 དང་ལྷན་ཞིང་གཟུ་བོར་གནས་པ་དག་ལ། འདི་ཉིད་ཉམས་ལེན་སྟོན་པའི་བསྟན་
 བཙུག་ཤིག་ལ་མཛད་ཏུ་བྱུང་བའི་སྟོགས་མཐོང་ཙམ་ཡོད་པ་འདི་ནི། རྩི་རིན་པོ་ཆེ་

འདི་འབའ་ཞིག་གི་ཐུགས་རྗེ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཙམ་གྱི་བཀའ་ངེན་ཡང་གངས་ཅན་པ་ཡོངས་གྱིས་བསབ་བར་སྦྲ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་མིའི་དབང་པོ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་པས་ནན་ཆེར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། འོན་ཟླ་ཆེན་ཉིང་དུ་ཕེབས། ཟླ་སྟོད་འཛིན་པ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མ་འདུས་པ་རྣམས་གྱིས་དེ་ཉིད་དུ་དབྱར་གནས་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། རྒྱལ་བཟང་སྟོན་མཁར་ནས་ཞབས་ཏོག་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་བསྐྱབས། བྱང་ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་དང་། དབྱ་ཆད་གྱི་དཀའ་བའི་གནས་འབྲོལ་བའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་ནས་འོ་དེ་གྲུང་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་ཞོལ་འོལ་ཁའི་བྱམས་པ་སྤྱིང་དུ་ཐུག་ཕེབས། རོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ལ་ལམ་རིམ་དང་བསྐྱེད་རྫོགས་གྱི་ཆོས་རེ་གསུངས། དཔོན་སྟོབ་རྣམས་སྦྲ་མཆམས་གིན་ཏུ་དམ་པའི་ངང་ནས། ཐུགས་དམ་ལ་ལྷུང་མཛད་པའི་སྐབས་སུ། སྟོབ་དཔོན་གྱི་བྱང་གིས་མཛད་པའི་རྣམ་གཞག་རིམ་པའི་ཁྲི་ཀ་མཛད་དེ། རོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ལ་ཞིབ་པར་གསུངས། དེ་ཡང་སྤྱིར་རིམ་ལྡེའི་དོན་དང་། བྱང་པར་རིམ་པ་གསུམ་པའི་སྦྲ་ལུས་གྱི་སྦྲབ་ཚུལ་སོགས་དབལ་གསང་བ་འདུས་པ་ཅ་བཤད་གྱི་རྒྱད་དང་། འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་ལྡེའི་གཞུང་ནས་འབྱུང་བའི་དོན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རགས་པ་རྣམས་དབྱིས་བྱིན་པ་ཞིག་ལེགས་པར་གོ་ནས་དེ་དུས་ལོ་བཅུ་ལྷག་ཙམ་སོང་བ་ལ་དེ་བར་དུ་སྦྲ་མ་རུས། དེ་ནས་བྱར་ཙམ་སྦྲས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུང་རོ། །དེ་ནས་དམ་པ་མང་པོས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རྒྱད་ཟླ་བཞིའི་ལམ་གྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་གསང་ཆེན་ལམ་གྱི་རིམ་པ་མཛད། ཟླ་སྟོད་འཛིན་པ་དུ་མ་ལ་སྐགས་ལམ་རིམ་གསུངས། དེའི་ཆེ་བར་ཆད་གྱི་

ལྷ་ས་ཤིན་ཏུ་རྒྱུ་བ་ཅི་རིགས་པ་བྱུང་། དགེ་བ་ཤེས་གཅིག་གཉིས་ཀྱང་འདས་པ་ལ།
དཔོན་སློབ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱེ་མཆོམས་དམ་པར་མཛད་དེ། ཐུགས་དམ་དང་། རྒྱུག་པ་
སོགས་ལ་ཤིན་ཏུ་འགྲུས་པར་མཛད་པས་ཆེགས་མེད་པར་བརྒྱུག། །དེའི་ཆེ་བཙམ་
ལྷན་འདས་དོ་རྩེ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་སྐྱབ་ཐབས་བདུན་ཐམས་ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་
བ་དང་སྦྱིན་སྲེག་གི་ཆོ་ག་རྒྱས་པའི་རྩོམ་པ་ཡང་མཛད། ཐུགས་དམ་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་
ལོ། །དེ་ལྟར་ཐུགས་དམ་སློམ་བརྒྱས་སོགས་མཛད་པའི་སྐབས་སུ། སྐྱེ་མདུན་རང་ན་
ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱིས། སློབ་གསུམ་གྱི་སྦྱོང་བ་ཅི་བྱས་ཀྱང་། ཆེད་དུ་གཏད་ནས་ཐུགས་
བརྒྱུག་ན་མ་གཏོགས། ཐུགས་ཀྱིས་དེ་རྣམས་ཅི་ཡང་མི་ངེས་པ་ཞིག་ཡོད། འདི་
དུས་རི་ཙམ་ནས་ལགས་ཁྱུས་པས། དགེ་སྦྱོར་གྱི་དུས་སུ་དེ་ལྟར་འོང་བ་བྱམས་པ་
སྤང་ནས་ཡིན། ལྷ་རྟོག་དང་དབྱུང་བ་ཞིབ་པོ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་དེ་ལྟར་འོང་བ་སྔ་
མོ་ནས་ཡོད་དེ་འབྲ་བ་འདུག །ཅེས་གསུང་རོ། །ལོ་གཉིས་བཞུགས་ནས། དེ་ནས་
བྱང་རྒྱུ་ལུང་དུ་དབྱུག་བཞུགས་མཛད། ཐུགས་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་
བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མ་ལ་གསང་ཐུགས་ལམ་རིམ་གསུངས། སོ་ག་སྦྱི་ཤོད་དུ་བྱོན། སྡེ་ཕུ་
ནས་དད་པ་བྲག་པོས་ཞབས་རྟོག་ཆད་མེད་པ་ནར་མར་མཛད་དེ། དབྱར་གནས་སེ་
ར་ཆོས་སྤིངས་སུ་བཞུགས། སྐྱེ་མཆོམས་ཤིན་ཏུ་དམ་པར་མཛད། གསང་འདུས་
རིམ་ལྔ་དང་། མ་རྒྱུད་ཀྱི་རྩོགས་རིམ་འགའ་ཞིག་གསུངས། དེར་གསོལ་བ¹³²་
འདེབས་པ་མང་པོའི་ངོར་དབྱུ་མ་རྩ་ཤེའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་མཛད་པར་བཞེད་ནས་
གཞུང་གི་རིགས་པའི་གནད་སྤོ་མོ་རྣམས་ལ་དབྱུང་བ་ཞིབ་ཏུ་མཛད་པས། རིགས་པ་

སྤྲོ་མོ་འགའ་ཞིག་ལ་དོགས་པ་ཅུང་ཟད་དབྱེད་དཀའ་བ་བྱུང་ནས། “སྤྲོ་¹³³མ་དང་རྩི་
བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱེད་སྤྲོ་ལ་གསོལ་བ་བྲག་ཏུ་བཏབ་པས། སྤྲོ་བས་ཤིག་ན། ཤེས་
རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་མདོའི་སྤྲོ་ཉིད་ཉི་ཤུའི་འབྲེལ་རྒྱ་རྣམས་གསེར་བཙོ་
མའི་ཡི་གེར་བཀོད་པའི་རྣམ་པས་བར་སྤྲང་ཁྲིག་གིས་གང་བར་གཟིགས་པ་ཡང་
ཡང་བྱུང་བས། ཅུ་ཤེའི་རིགས་པ་ཤིན་ཏུ་སྤྲོ་བ་རྣམས་ལ་འདྲ་དོགས་པ་ལྷག་མ་མེད་
པར་འབད་མེད་དུ་”ཆོད་སོང་¹³⁴གསུང་ངོ་། །དེ་ནས་སྤྲོ་བ་དུ་གསུང་རབ་ཀྱི་བྲང་
ངེས་རྣམ་པར་འབྲེད་པའི་བསྟན་བཙོས་དང་། ཅུ་ཤེའི་རྣམ་པ་ཤད་ཆེན་མོ་མཛད།
དེའི་ཆེ་ཆུ་ནག་གི་ཆུ་ལ་སོ་ཆེན་སོ་ཏ་མིང་གིས་སྤྲོ་མ་འདི་ལ་དད་པ་ཆེན་སོས་ལུང་
དང་གནང་སྤྲོ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་འབྲུལ་སྤྲོལ་དང་། ཆུ་ཡུལ་དུ་བསོད་ནམས་ཀྱི་
ཞིང་དང་། སྤྲོ་སོ་མཐའ་དག་ལ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་བཀའ་བྲིན་”མཛད་¹³⁵པའི་སྤྲོ་
དུ་སྤྲོ་བའི་གསོལ་བ་ནན་ཆེར་འདེབས་པ་ལ། གསེར་ཡིག་པ་ཏུ་ཞིང་བཞིས་
མགོ་བྱས་བཟུ་སྤག་མང་སོ་མངགས་བྱུང་བ་ལ། དང་སོར་ཅུང་ཟད་དབེན་པ་འདྲར་
མཛོན་ཆུང་བར་བཞུགས་ཏེ། གསེར་ཡིག་པ་རྣམས་མཇུག་དུ་མ་གནང་། རྩི་སྤྲོ་མི་
དབང་གྲགས་པ་ཆུ་ལ་མཚན་པས་གཙོ་མཛད། དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་སོ་བ་དང་
བཅས་པ་ངོ་ཆེན་ལ་སྤྲོ་ནས། གསེར་ཡིག་པ་རྣམས་མཆི་མ་བྱུང་ཞིང་། ལུ་བ་ནན་
ཀྱིས་སྤུལ་བས་སེ་རར་ཕེབས། མཇུག་ཁ་གནང་། འབྲུལ་བ་རྣམས་བཞེས། ཆུ་ཡུལ་
ལ་འབྲོན་པ་དགག་བྱ་ཆེ་ཞིང་དགོས་པ་ཆུང་བའི་ཆུ་མཚན་དང་བཅས་པའི་ཞལ་ཏ་
ནན་ཅན་ཞིབ་པར་བྲོན་ནས། སྤྲོ་མ་འདྲོངས་པར་གསེར་ཡིག་པ་རྣམས་ཕྱིར་ལ་

133 སྤྲོ་

134 ཆོད་སོང་

135 མཛད་

ཐེགས་ཀྱི་དེ་ནས་སེ་རུ། ཅ་ཤེ། དྲང་ངེས་རྣམ་འབྱེད། བཞི་བརྒྱ་པ། གསང་སྤྲུགས་
ལམ་རིམ། ཅ་ལྷུང་དང་། རྣམ་ལྷ་བཅུ་པ་ལ་སོགས་པའི་བཤད་པ་ཞིབ་པར་གསུངས་
ཤིང་། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྱིད་ཀྱང་གནང་། སྤྱི་སྟོན་¹³⁶འཛིན་པ་ཆེན་པོ་
གསང་བདེ་དང་། དགའ་སྦྱོར་ཟུལ་གསུམ་གྱི་གདན་ས་པ། ཐང་སག་པའི་གདན་
ཟུར་ལ་སོགས་པ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དྲུག་བརྒྱ་ཙམ་རེ་འདུས། སྤྱི་ལྷ་ནས་
དབྱར་གནས་གྱི་བདག་ཆེན་དང་། དཔོན་སྟོབ་རྣམས་གྱི་སྤྱི་སྟོན་གྱི་ཞབས་ཏྱིག་
ལུན་སུམ་ཆོགས་པ་མཛད། དེ་ལྟར་སེ་ར་ཆོས་སྤངས་སུ་ལོ་གཉིས་ཙམ་བཞུགས་
ནས། དགག་དབྱེ་ཐོན་པ་དང་། མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་པས་གསོལ་བ་
བཏབ་པ་ལ་བཞེན་ནས། སྤྱི་སྟོན་གྲུམ་བུ་ལུང་དུ་བྲག་བཏེག། བྲག་ཕྱིར་བྱོན་པའི་
བཤེས་གཉེན་ལྷ་བརྒྱ་ཙམ་རེ་ལ་སོགས་དང་ཞབས་ཏྱིག་ལུང་དུ་བྱུང་བ་མཛད་ཅིང་།
གཞན་ཡང་སྟོགས་ཐ་དད་ནས་དམ་པའི་ཆོས་གྱི་གསུང་གི་བདུད་ཅི་ལེན་པ་ལ་
འདུས་པ་དང་བཅས་པས། དགེ་འདུན་སྟོང་ལོངས་པ་ཙམ་རེ་ཆོགས་ཤིང་། དབྱུན་
བཞུགས་དེར་མཛད། ལམ་རིམ་དང་བདེ་མཆོག་ལྷ་མི་པའི་སྤྱབ་ཐབས་དང་། མ་
རྒྱུད་གྱི་རྫོགས་རིམ་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས། སེ་ར་ནས་བྲག་མི་འདེགས་པའི་
གོང་ཙམ་ནས། ལྟ་སར་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ་མཛད་པའི་བྲག་གྱི་འདུན་པ་བཏང་།
དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་བ་ལའང་ཞལ་ཏེ་བྱོན། ཁོང་པས་ཀྱང་ལྟ་སའི་དཀྱིལ་
འཁོར་སྟེང་དང་སེང་གཡབ་སོགས་གྱི་ཞིག་གསོས་རྒྱབས་ཆེན་མཛད་ཅིང་། སྟོན་
ལམ་གྱི་མཆོད་པའི་ལོ་བྱང་རྣམས་གྱི་སྟོན་ཡང་ལེགས་པར་མཛད། གཞན་ཡང་
གྲུམ་བུ་ལུང་དུ་བཞུགས་གྱི་རིང་ལ། འབྲི་ཁུང་དང་རྩ་སྤྱིང་ཆུན་ཆོད། འོལ་ཁ་ཡན་

ཆད་ཀྱི་སྡེ་དགོན། མི་ཆེན་ཡོན་བདག་བློ་བྱ་གྱི་ཆོག་ས་ལ་དད་འབྲུལ་བསྐྱལ་བ་
ཕྱོགས་ཕྱོགས་སུ་མངགས་པ་སོགས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་དང་། ཐུགས་རྩིས་ཆེར་མཛད་
ཅིང་། མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་པ་ལའང་ཞལ་ཏ་ཞིབ་པར་བྱོན། དེ་ལྟར་
མཛད་པས་ཐུགས་རྩིས་ཕྱོགས་ཀྱིས་དད་འབྲུལ་བ་མཐའ་ཡས་ཤིང་དཔག་པར་
དཀའ་བ་བྱུང་། དཔོན་སློབ་རྣམས་རང་ལའང་། སློན་ལམ་ཀྱི་ཐུགས་འདུན་མཛད་
ཕྱིན་ཆད་ཐུག་ཏུ་ཡོ་བྱད་ཅི་བྱུང་པལ་ཆེ་བ་སློན་ལམ་ཀྱི་ཆས་ལ་བསྟོན། དེ་ནས་
བྱམ་བྱ་ལུང་ནས་ཐུག་མི་འདེགས་པའི་གོང་ཙམ་ནས། ལྷ་སར་ཞལ་ཏ་མཛད་དེ། ལྷ་
བཟོ་བ་མང་དུ་བསགས། ཆོན་ཅི་གསེར་ཤོག་སོགས་མཐའ་ཡས་པ་འདྲོམ་པས། ལྷ་
སའི་བྲིས་སྐྱ་དང་སྐྱ་འབྲུར་དུ་དོད་པ་ཐམས་ཅད་དེ་མས་སྐགས་ནས་འགའ་ཞིག་གི་
སྐྱ་མདོག་ཙམ་ཡང་རྩི་ལྟར་ཡོད་དེས་དཀའ་བར་བྱུང་བ་རྣམས། དེ་བཟང་གི་ཚུ་ལ་
སོགས་པས་ལེགས་པར་བཀྱས་ཤིང་། དག་བྱེད་ཀྱི་རྩིས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་
རྣམས་ཀྱིས་ལེགས་པར་དག་པར་བཀྱིས་ཏེ། སྤར་ཆོན་བཟང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་
ལེགས་པར་གསོས་ཤིང་། གསེར་ཤོག་ལ་སོགས་པས་ལེགས་པར་སྤྲས་ཏེ། གསར་
དུ་བཞེངས་པ་ལྟ་བུར་མཛད། གཞན་ཡང་བཟོ་རིགས་པ་དུ་མ་བསགས་ནས། གོས་
དར་ཀྱི་དད་འབྲུལ་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་སྐྱ་གཟུགས་རྣམས་ཀྱི་ན་བཟང་དང་། བ་
“དན¹³⁷་འཆེམ་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱ་གོན་རྣམས་ལེགས་”པར¹³⁸་མཛད་དེ། གྱི་བ་ལོ་རྒྱ་
བ་བཅུ་གཉིས་པའི་སྤྲད་ལ་ལྷ་སར་ཐུག་ཐེབས། གནམ་གང་གི་ཉིན་སྐྱེད་གསན་
འཕེབས་པའི་མཆོད་པ་མཛད། དགེ་འདུན་སྣོད་ཐུག་བརྒྱད་ལྷག་ཙམ་བྱུང་བ་ལ།

137 དན་

138 པར་

དཔོན་སློབ་རྣམས་རང་གིས་སྦྱོན་བདག་མཛད་ནས། མི་རེ་ལ་མར་ལྟ་སའི་སྲང་གི་
ཉག་བཞི་མ་ཙམ་རེ་དང་། ར་དཀར་ཞོ་བྱག་ཅུ་ཅ་བཟངས་པའི་མང་ར་དང་བཅས་
པའི་ཚུགས་སྦྱོན་བྲངས། སྲང་གི་ལོ་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆེས་གཅིག་ནས་བཙོ་ལའི་བར་
དུ་ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོའི་དུས་ཀྱི་མཆོད་བ་དངོས་གཞི་མཛད་བ་ལ། རོ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་
བྱང་དུ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རིགས་རྣམ་བཤུ་འཕྲུལ་¹³⁹ལས་བཏོན་བ་དར་
དབྱངས་དང་བཅས་པའི་དབྱ་རྒྱ་རྒྱ་གསེར་བཟང་པོ་འབའ་ཞིག་ལས་བསྐྱབས་པ།
རིན་པོ་ཆེ་ནལ་དང་། ལྷ་ཉིག་དང་། གཡུ་ལ་སོགས་པའི་སྤ་བཟང་པོ་བཀོད་པས་
མཛེས་པར་བྱས་བ་དང་། རོ་བོ་མི་བསྐྱོད་བ་དང་བཅུ་གཅིག་ཞལ་ལ། དདུལ་བཟང་
པོ་ལས་བྱས་པའི་དབྱ་རྒྱ་རྒྱ་སྤ་སྤ་ཆོགས་བ་དང་བཅས་བ་དུལ་ཞིང་། རོ་བོ་རིན་
པོ་ཆེའི་བྱང་དུ་དདུལ་གྱི་སྤྱང་བཟེད་ཆེ་ཆད་དུ་ལོངས་པ། དེའི་ཁ་ལ་འཆམ་པའི་
དདུལ་གྱི་མཐུལ་དང་བཅས་བ་དང་། རོ་བླ་གཞལ་གཉིས་བཅུ་གཅིག་ཞལ་དང་
བཅས་བ་ལ་ཆོ་འཕྲུལ་གྱི་རིང་ཉིན་རེ་ཞིང་ཞལ་གསེར། ཆེས་བརྒྱད་དང་བཙོ་ལ་
སྤྱ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་གསེར་ཆབ་དང་བཅས་བ་དུལ་ཞིང་། རོ་བླ་གཞལ་གཉིས་དང་
བྱབ་བ་གངས་ཆེན་མཆོས་གཙོ་མཛད་སྤྱལ་¹⁴⁰སྤྱའི་རྣམ་བཤུ་གྱི་སྤྱ་འབྱར་དུ་
དོད་བ་ཐམས་ཅད་ལ། གོས་དར་སྤ་སྤ་ཆོགས་བ་ལས་བྱས་པའི་སྤ་གོས་དང་
སྤ་སྤ་དང་། སེམས་དཔའ་དང་སེམས་མ་བཅུ་བྱག་ལ་སོགས་བ་དང་ཁྲོ་བོའི་
རྣམ་པར་བཞུགས་བ་ལ་སོགས་བ་རྣམས་ལ་ནི་དར་ཆེན་དང་། གན་གོས་ལ་སོགས་
པའི་སྦྱོད་གཡོགས་དང་སྦྱད་གཡོགས་དང་། གཞན་ཡང་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེ་ཆུང་

139 འཕྲུལ་

140 སྤྱལ་

རྣམས་ཀྱི་རྟོག་དང་བྱ་འདབ་ལ་སོགས་པའི་ཅེ་ཟུར་པན་ཚུན་དུ་ཐག་གྲུས་སྒྲེལ་བ་
ཐམས་ཅད་ལ་བ་དན་དང་རྩལ་བ་དང་བྱེལ་བ་སོགས་པས་བར་མ་ཆད་པར་
མཛེས་པར་བྱས་ཤིང་། སྤྱི་སྒྲོར་ལམ་ཆེན་མོའི་སྤྱི་རོལ་ནས་ཤིང་ཆེན་པོ་འཕང་
ཤིན་ཏུ་མཐོ་བ་རྣམས་ལ་གོས་དར་སོགས་ལས་བྱས་པའི་བ་དན་ཆེན་པོ་འཛིགས་
སྤྱ་རུང་བ་ལ་ཕྱོགས་སྒྲོང་དེ་དང་དེའི་སྒྲུབ་རྟོག་ལ་བརྒྱན་ཅིང་། དེ་དང་དེའི་སྒྲུབ་
བ་དན་ཉིད་ལ་བྲིས་པ་བཙུ་ལྷ་ཕྱོགས་སྒྲོང་བ་བཙུ་ལྷ་པོ་རང་རང་གི་ཁ་དོག་དང་
མཐུན་པ་རང་རང་གི་ཕྱོགས་སྤྱུ་ལེགས་པར་བཙུགས་ནས་རྒྱབ་རེ་ཞིང་དེ་དག་གི་
ཅ་བའི་གཏོར་སྒྲེགས་ཁར་ཕྱོགས་གཏོར་གཏོར་བ་དང་། དེ་དག་གི་བར་བར་དུ་
གདུགས་དཀར་ལ་སོགས་པའི་རྒྱལ་མཆན་རང་རང་གི་ཆོ་ག་བཞིན་དུ་ལེགས་པར་
བཙུགས་ཤིང་། བ་དན་དང་རྒྱལ་མཆན་དེ་དག་གི་ཤིང་རྣམས་ཐག་གྲུས་སྒྲེལ་བ་ལ་
འཕན་དང་རྩལ་བ་དང་། བྱེལ་བ་སོགས་པས་བར་མ་ཆད་པར་མཛེས་པར་བྱས་
པ་ནི་འཇུག་ཆོན་ཀུན་ནས་བཟ་བས་ནམ་མཁའི་ལམ་ཁྲབ་པར་བྱས་པ་ལྟ་བུ་དང་།
གཞན་ཡང་། ཉིན་བར་ཡང་ཁྲམས་ནང་མ་ཡན་ཆད་ལ་དཀར་མེ་བརྒྱ་ཕྲག་བཞི་རེ་
ཅོམ་དང་། བར་སྒྲོར་ལ་བརྒྱ་ཕྲག་ལྷག་བ་དང་། སྤྱི་སྒྲོར་ལ་རྩི་རིང་གི་འགྲམ། རོ་པོ་
རིན་པོ་ཆའི་ཞལ་གྱི་བྱང་ཐད་དུ། ཀོང་བུ་ཆེན་པོ་བྱ་བཞི་པ། ཕྱོགས་རེ་ལ་འདོམ་
ཆད་¹⁴¹མ་གསུམ་གསུམ་ཡོད་པ། དེ་ཉིད་མར་གྱིས་ལེགས་པར་བཀངས་པ་ལ་
འཆོམ་པའི་སྤྱང་བྱ་ལས་འབར་བའི་མེ་ལྷེ་ནི་གསེར་གྱི་མཆོད་སྤྱང་གིས་ནམ་མཁའི་
ལམ་འཕོག་པར་བྱེད་པ་ལྟ་བུས་ཐོག་བྱངས། རྩི་ཁོག་མ་ཆེན་པོ་མར་གྱིས་བཀང་
བའི་སྤྱང་བྱ་མེ་ཆེན་པོའི་ལག་པའི་སྒྲོམ་ཅོམ་ལ། འཕང་མདའ་ཆད་ལྷག་ཅོམ་གྱི་མར་

141 འདོམ་ཆད་

མེ་བར་ཐག་འཆམ་པར་བཀོད་པས་སྤྱི་སྐྱོར་གྱི་སྤྱི་རིམ་འཁོར་བ་དང་། གཞན་ཡང་
ར་མོ་ཆེ། ལྷ་ཕྱག་པོ་ཏ་ལ། གྲུང་ཐང་རྣམས་སྤྱུང་དཀར་མེ་དུ་མ་དང་། མཆན་མོ་
ནི། བར་སྐྱོར་གྱི་ཅིག་འབྲམ་འཁོར་བ་དང་། བྱམས་སྤྱི་མའི་ཀ་ཆར་རྩི་ལྷར་ཡོད་
པ་བཞིན་དུ་མར་མའི་སྤང་བ་བཀོད་པས་མིག་གིས་བལྟ་བ་ཙམ་ཡང་བཟོད་དཀར་
བར་བྱས་ཏེ། རྩི་ལྷར་ས་ཆེན་པོ་ལ་མངོན་པར་གྲིས་པའི་སྐྱོན་མའི་སྤང་བས། ལྷའི་
ལམ་ལ་འབྲིགས་པའི་རྒྱ་སྐྱར་གྱི་ཆོགས་ལ་འབྱ་བ་གསལ་བར་བྱེད་”པའི¹⁴²་སོ་
སོའི་འོད་ཟེར་གྱིས། མཆན་གྲུང་ལ་བབ་པའི་སྤྱན་པའི་ཆོགས་དཔྱད་དང་བཅས་
པའང་རབ་ཏུ་བྱམ་ཞིང་རོ་ཆ་བས་སའི་འོག་ཏུ་སོང་སྟེ་ཀུན་གྱི་མིག་ལམ་དུ་མི་
མངོན་པར་གྱུར་ཏོ། །དེའི་ཕྱིར། ར་མོ་ཆེ་དང་པོ་ཏ་ལ་ཚུན་ཆད་གྱི་ལྷང་མའི་ལྷག་
ཐན་གཞོན་ཏུ་དག་གི་རང་རང་གི་ལུས་གྱི་གྲིབ་མའང་ཉིན་མོ་རྩི་ལྷ་བར། ས་ལ་
འབབ་པས་ཉིན་མཆན་བྱད་པར་མི་བྱེད་”པ¹⁴³་ལྷར་དུ་གྱུར་ཅིང་། །རྒྱ་སྐྱར་གྱི་
ཆོགས་ནི་ཉི་མ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོ་ཅིག་ཅར་ས་གཞི་ལས་ཐོན་པར་གྱུར་ཏོ་སྟམ་དུ་
འཛིགས་པ་ལྷུང་ལེན་པའི་བབ་ཅོལ་གྱིས། མཆན་སྤྱང་ལ་ནམ་མཁའི་ལམ་བཏང་སྟེ་
རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོར་བྲོས་པ་ལྷར། མཆན་མའི་གྲུང་ལའང་། སྤྱང་དུ་མངོན་པར་བལྟས་
པ་ན། ནམ་མཁའ་མར་མའི་འོད་གྱི་གོས་དང་བཅས་པས་ཁ་དོག་དམར་སྤྱི་ཉིད་དུ་
མཐོང་བ་མ་གཏོགས་སྐར་མ་གཅིག་གི་གཟུགས་ཀྱང་མཐོང་བའི་ཡུལ་ལས་འདས་
པར་གྱུར་ཏོ། །གཞན་ཡང་ཡོན་ཆབ་བརྒྱ་ཕྲག་བརྒྱུ་བ་ཉིན་རེ་ཞིང་གསར་དུ་མངོན་
པར་བཞགས་པ་རྣམས་ལ་ཉིན་རེ་ཞིང་ཁ་ཆེ་གྲུང་ཀུམ་སྤངས་པའི་ཁྱ་བས་ཁ་

142 པའི་

143 བ་

ལེགས་པར་བསྐྱར་བའི་གྲུང་ཀུམ་གྱི་རོ་མ་ནི་ཉིན་རེ་ལང་གེས་གཞལ་དགོས་པ་
 དང་། གཞན་ཡང་“སྟོས་¹⁴⁴་གི་རྒྱལ་མཆོན་དང་། གཏུགས་དང་། སྟོས་སྟོན་ཐ་དང་
 ཏུ་མངོན་པར་བསྐྱེགས་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱི་བཟང་པོས་བྱི་རོལ་གྱི་ཁོར་ཡུག་
 ཐམས་ཅད་ཏུ་འད་ཉིན་མཆོན་གཉིས་ཀ་མངོན་པར་བྱུང་བ་དང་། ཏུ་བ་རྣམས་ནི་བར་
 སྤང་ལ་”སྟེན་¹⁴⁵་གི་སྤྱི་རིང་པོ་དག་པན་ཚུན་མཐུན་པའི་ལྷ་ལྷི་གེས་པ་ལྟ་བུ། ཐན་བྱི་
 སྟོར་གྱི་སྟོར་ལམ་རྣམས་ཀྱང་སྟོས་གྱི་རྒྱུས་ཆག་ཆག་བཏབ་པར་བྱས་ན། གཞན་ལྟ་
 ཅི་སྟོས། ཞལ་ཟས་མདའ་ཆད་ལྷག་ཅམ་ལ་མར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱི་དེན་པོ་ཆེ་སྤྱི་མཐུན་
 ལ་སོགས་པའི་རྒྱན་ཡིད་འཕྲོག་པས་བརྒྱན་པ་བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་རེ་ཉིན་རེ་ཞིང་གསར་
 པ་གསར་པ་ལྷལ་ཞིང་། ཀོང་བྱ་ཆེན་པོའི་གཡམས་གཡོན་ཏུ་ས་སྟེགས་ལ། ཅམ་པ་
 ཞལ་བཞི་བརྒྱ་རེ་ལས་བྱས་པའི་ལྷ་བཞོས་རྒྱན་བཟང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པས་སྤྱས་
 པ། འཕྱར་དར་བཙུགས་པ་དང་བཅས་པ་མངོན་པར་བཞགས་པའི་ཞལ་ཟས་རྟིང་པ་
 རྣམས་ནི་བདག་གིར་བྱེད་པ་མེད་པར་སྟེ་བོ་པོངས་པ་སྤྱང་པོའི་ཆོགས་ལ་སྟོས་
 “པ་¹⁴⁶་མེད་པར་བྱེན་པས། པོངས་པ་དག་ཀྱང་བཞེན་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་འཆིང་བ་
 ལས་གྲོལ་ནས་བཟང་བརླང་གིས་ཆོམ་པ་ལྷག་པར་ཐོབ་པས་སྤྱར་བཟང་བ་ཡིད་ལ་
 མི་བྱེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏོ། །གཞན་ཡང་མཆོད་པའི་བྱི་བྲག་མཐའ་ཡས་པ་དང་།
 རྒྱལ་སྤྱི་དེན་པོ་ཆེ་སྤྱི་མཐུན་ལ་སོགས་པའི་བཀོད་པ་ཡིད་འཕྲོག་པ་དཔག་ཏུ་མེད་
 པ་དང་བཅས་པས་མངོན་པར་མཆོད་དེ། རྗེ་སྤྱི་མེད་ཀྱི་ཞལ་སྤྱི་ནས་སྤྱགས་དང་
 ཡུག་རྒྱ་དང་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱིས་བྱེན་གྱིས་བརྒྱབས་ནས། མདོ་སྟེ་དང་རྒྱུད་སྟེ་ནས་

144 སྟོས་

145 སྟེན་

146 པ་

བྱུང་བའི་ཆོ་ག་རྣམ་པར་དག་པས་མངོན་པར་མཆོད་ཅིང་། བསྟན་པ་དང་སེམས་
ཅན་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའི་སྤྲུགས་ཀྱི་ཤུགས་དྲག་པོས་བསྟན་པ་རྒྱས་པ་དང་
སེམས་ཅན་ལ་པན་བདེ་འབྱུང་བའི་སྟོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིན་རེ་ཞིང་མཛད་ལ།
དགེ་འདུན་སྤྱེ་བོའི་ཆོགས་དང་བཅས་པ་ལ་ཉིན་རེ་ཞིང་སྟོབ་དཔོན་དཔའ་བོས་
མཛད་པའི་སྤྱེས་རབས་ཀྱི་ཆོས་སྤྱན་རེ་གསུངས་སོ། །དེའི་ཆོ། ལྷ་མཆོད་མི་མཆོད་
རྣམས་ཀྱི་མཐིལ་ལེན། འོགས་འོགས་ནས་འདུས་པའི་སྒྲ་མ་དགེ་བའི་བཤེས་
གཉེན། མི་དཔོན་སོ་སོ། དད་འབྲུལ་སྤྱེལ་པ་ལ་བྱོན་པ་སོ་སོ། བཟོ་རིགས་པ་སོ་སོ་
ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲ་ལེན་ཆས་ཀ་སོགས་ཀྱི་མཐིལ་ལེན། དཔོན་ནམ་
མཁའ་བཟང་པོ་ཁྱ་དཔོན་གྱིས་སྤྲུགས་དད་པ་དང་གཏོང་བ་རྒྱ་ཆེན་པོས་གྲུས་པར་
བསྐྱབས་ཤིང་། བདག་པོ་ཆེན་པོ་མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་པས་ཀྱང་མཆོད་
པ་རྣམས་ཀྱི་མཐིལ་ལེན་གྱི་སྤྲུགས་ཁྱར་ཆེར་བཞེས་པ་དང་། གཞན་ཡང་འབྲི་ཁྱང་
སོགས་ཀྱི་དད་འབྲུལ་དང་། བསྟན་བཀུར་མང་བས། ཞག་བཅུ་དྲུག་པོའི་རིང་ལ།
དགེ་འདུན་ཁྱི་རྩ་ཅན་ཙམ་རེའི་ཆ་ནོ། ཆ་ཇ་ནོ་ཇ་དང་བཅས་པ་འཆག་མེད་དུ་བྱུང་
ཞིང་། ཆ་ནོ་ལ་དགེ་འདུན་ཆོགས་པའི་ཆེ་བསོད་ནམས་ཆེ་བ་ལ་དགོངས་ནས།
གལ་དུ་ཆ་ནོ་མི་བཞེས་པར་སྒྲོར་བ་མཛད་པའི་དགེ་འདུན་ཡང་སྟོང་ལྷག་ཙམ་རེ་
ཡོང་བར་ངེས་སོ། །དེ་བས་ཀྱང་སྤྱེ་བོ་མི་ནག་པའི་ཆོགས་འདུས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་
སྟེ་ཁྱི་སྤྲུག་བགྲང་བ་ཡོད་པར་མངོན་ལ། སྤྲུགས་ཇེ་དེ་ཤུགས་ཀྱིས། དེ་ཙམ་དུ་
ཆོགས་པའི་སྤྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། པན་ཚུན་ཆོག་རྩུབ་མོས་འཐབ་མོ་མངོན་ཆན་
ཅན་བྱེད་པ་ནི་གཅིག་ཀྱང་མ་མཐོང་ཞིང་། སྒྲོར་བ་གཞན་གྱི་སྐྱབས་ལྟར་སྤྱོད་གཞས་

དང་ཀྱང་བོ་དང་ཆང་འཐུང་བ་ལ་སོགས་པ་བག་མེད་པ་དག་གྱང་ལྟར་མི་བྱེད་ཀྱི།
གཞན་དུ་ན་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱད་འཇམ་པ་དང་། དད་པ་དང་། དག་པ་ལ་
སློབ་སོགས་ཀྱི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པས་ཉིན་མཆན་ཁོར་ཡུག་ཏུ། ཆོས་ཉན་པ་
དང་། བྱག་དང་སྒྲོར་བ་དང་། སློན་ལམ་འདེབས་པ་དང་། གཟུངས་ཁ་ཉོན་དུ་བྱེད་པ་
སོགས་འབའ་ཞིག་གིས་དུས་འདའ་བར་གྱུར་ཅིང་། དེ་ཡང་མཆན་བྱེད་ལ་བབ་པའི་
དུས་རང་ན་ཕྱི་སྒྲོར་བྱེད་པ་ཉིན་མོ་ལས་ཅུང་ཟད་ཉུང་བར་མདོན་པ་ཅ་མ་མ་
གཏོགས། སྒྲོར་བ་བྱེད་པ་བར་ཆད་པ་ནི་ཅུང་ཟད་གྱང་མ་བྱུང་ངོ་། །དེའི་ཆོ་ཉམས་
སྤང་བ་ཟང་པོ་རང་ཡོད་པའི་ཐུགས་དམ་པ་ཞིག་གི་མནལ་ལམ་དུ། བྱད་མེད་ཆེན་མོ་
ཞིག་གིས་ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་འཇུག་འདུག །ཅི་བྱེད་བྱས་པས་
མའི་གཞོན་པ་བསྐྱང་བ་ཡིན་ཟེར་བ་ཞིག་མིས་འདུག །དེའི་ཕྱི་དེ་ལྟུག། ཀོང་བྱ་ཆེན་
མའི་མར་པལ་ཆེ་བ་རྩོགས། མར་གསར་པ་མ་སྐྱགས་པའི་མཆོམས་སྟིག་ཏུ། ཀོང་
བུའི་ནང་གི་རས་དག་རྟོག་རྣམས་དང་མར་ལྟག་མ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མེ་
འབར་ནས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་མའི་སྤང་པོར་གྱུར་ཏེ། སྤྱི་བོ་ཐམས་ཅད་འཛིགས་སྐྱག་ཏུ་
གྱུར་པ་ལ། རྩེའི་ཞལ་སྤ་ནས་དེ་མ་ཁད་གཟིམས་ཁང་དུ་བྱོན་སོང་ནས་ཐུགས་དམ་
ལ་བཞུགས་པས། རྒྱུང་གཅིག་གྱང་མེད་ཅིང་ཐབས་རྣམས་ཀྱིས་གྱང་བསྐྱོག་ཤིན་ཏུ་
སྤྲ་བར་བྱུང་ནས་དེ་མ་ཁ་ཁད་¹⁴⁷ །ཞི་ཞིང་གཞོན་པ་ཅུང་ཟད་གྱང་མ་བྱུང་ངོ་། །དེ་ལྟར་
ལྟ་མཆོད་མི་མཆོད་ཀྱི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་དད་འབྱུང་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་རགས་
པ་ཅ་མ་ཞིག་བཅིས་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བྲིལ་བ་ལ། གསེར་ཞོ་དགུ་བརྒྱ་དང་ཉེར་
གཅིག །གསེར་ཞོ་བྱེད་དང་ལྔ་བརྒྱའི་དདུལ། མར་ཁལ་ཁྲི་ཆོ་གསུམ། སྤྱོད་ཐག་

བདུན་དང་རྩ་ལྔ་ཐམ་པ། རས་ཅམ་ཁལ་ཁྲི་ཆོ་གཅིག། སྟོང་ཕྱག་བརྒྱད་དང་ཉིས་
 བརྒྱ་དང་བཅུ་གཅིག། ར་དཀར་ཞོ་བཞི་བརྒྱ་དང་བཅུ་རྩ་ལྔ། ར་ནག་སྟེགས་བརྒྱ་
 རྩ་ལྔ་¹⁴⁸་གསུམ། ལུ་རམ་¹⁴⁹་ཀ་ར་¹⁴⁹་ལྟ་བུ་བཅོ་བརྒྱད། གསལ་ཁོག་པ་ཉིས་
 སྟོང་དང་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་དོན་གཉིས། འཕན་དང་རྒྱལ་མཆན་ཆེན་པོ་སོ་གསུམ། ར་
 བཟའ་དང་གོས་¹⁵⁰་བཅེམས་མ་¹⁵⁰་སུམ་ཅུ། གོས་དར་ལུག་ཉིས་བརྒྱ་དང་དབྱ་བཅུ།
 རས་ལུག་བདུན་བརྒྱ་སོ་གཅིག། ཀ་དན་བསྐྱེལ་མ་ལུ་བཅུ་ལྷག་ཅིག། ཀལ་ལྷིང་རྟོག་
 པོ་ཆེ་རྒྱུང་འབྲས་པ་རྩ་ལྔ་ལྷག་ཅུ་མ། མཛོ་རྟ་སོགས་ཀྱི་རིན་གོང་བཅིས་པ་སྤར་ཞོ་
 ཉིས་སྟོང་དང་དོན་གསུམ། སྟོང་རས་ལ་ཕུལ་བའི་ར་ཐེར་བཅུ་བཞི། སྟོས་དཀར་
 ཁལ་ཉི་ལྷ་ཅུ་གཅིག། ལྷ་ཐེ་བཅེམས་མ་གསུམ། སྟོས་རེང་མདའ་ཆད་མ་ཁྲི་ཆོ་
 གསུམ་དང་སུམ་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་བདུན་ཅུ། སྟོང་སྟོས་དང་བི་བཟང་བསྟེས་པ་མད་ལུ་
 ཆེན་པོ་ཉིང་ལུ། གཞན་འདིར་མ་བཅིས་པའི་སྤན་ཆོགས་མཐའ་ཡས་མོད། འདི་རང་
 གི་ དཀར་ཆག་ཆེན་མོ་ལོགས་སུ་མཛད་པར་བལྟ་བར་བྱའོ། རེ་ནས་ཆོས་བཅུ་
 རྩ་གི་ཉིན་གྲོལ་སྟོན་བཟང་པོ་དང་སྤར་རྩ་ནམ་རེའི་འབྲེད་དང་བཅས་པ་མཛད་
 ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་སྟོན་ལམ་བསམ་ལས་འདས་པའི་སྟོན་སྤྲུལ་བ་དང་སེམས་ཅན་
 ཀུན་གྱི་གསོས་སུ་འགྱུར་བར་མཛད་ཅིང་། དེའི་ཆེ་སྤྲུལ་དམ་པ་ཉམས་སྤང་ཤིན་
 ཏུ་བཟང་པོ་ཞིག་གི་མནལ་ལམ་དུ། ལྟ་སའི་ཉི་སྟོང་གི་ས་གཞི་ལས་¹⁵¹་སྟེ་བའི་
 ཆོགས་གྲངས་ལས་འདས་པ་ཐོན་ནས། ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ལ་ཡར་ཐལ་བྱུང་དུ་

148 ཅུ་

149 ཀ་ར་

150 བཅེམས་མ་

151 སྟེ་

འགྲོ་ཡི་འདུག། །འདི་ཅི་ཡིན་བྱས་པས། དེ་ན་མས་ཇོ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་འདི་ལྟར་
 མཆོད་པས་ཆངས་པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཟེར་བ་དེ་འདྲ་བའི་མི་ལས་ཡང་
 བྱང་འདུག་ཅིང་། དེ་ཡང་འགའ་ཞིག་ནི་འདི་སྐད་དུ་“སྒྲིང་¹⁵²སྒྲེ། སྒོན་ཆོས་རྒྱལ་
 སྒོང་བཅན་སྐུ་པོས་ཀ་བ་ཤིང་ལོ་ཅན་དུ་གཏོར་དུ་སྐྱས་པའི་དཀར་ཆག་གི་ཤོག་
 ནིལ། ཇོ་པོ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤ་ལ་མཁའ་འགྲོས་ལུང་བསྟན་ཉེ་གཏོར་ནས་
 བྱང་བ་ལ་ཤོག་ནིལ་གསུམ་ཡོད་དེ། སྒོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་པའི་རྒྱ་བ་འོད་
 “འཇོ་¹⁵³། “ཇོ་¹⁵⁴མོ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་པའི་དར་དཀར་གསལ་བ། རྒྱལ་པོ་རང་
 ཉིད་ཀྱི་བཀའ་ཆེམས་ཆེན་མོ་ཀ་ཁོལ་མའོ། །དེ་ལ་རྒྱལ་པོ་རང་གི་བཀའ་ཆེམས་
 དེའི་ནང་ནས་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་མཛད་པ་དང་། ཇོ་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་མཆོད་པ་མཛད་
 པའི་སྒྲེས་བྲུ་དམ་པ་འདི་འདྲ་བ་འབྱུང་བར་འབྱུང་ཞེས་པའི་ལུང་བསྟན་མང་དུ་ཡོད་
 པ་ལ། ཁོང་རང་གི་བརྒྱུད་པའི་རྒྱལ་པོ་འབྲོན་ལུགས་དང་། ལོ་ཆེན་རིན་བཟང་
 འབྲོན་བར་ལུང་བསྟན་པའི་རྗེས་ནས་ཇོག་ལོ་ཆེན་པོ་ལུང་བསྟན། དེ་ནས་དེའི་
 ལེགས་བཤད་ཉམས་ཉེ། ཅི་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ལས་གྱི་མཆོག་ཡིན་ཟེར་ནས་
 ཀུན་རྫོབ་བྱུང་དུ་གསོད་པའི་ལྟ་བུ་དར་བར་འབྱུང་བར་ལུང་བསྟན། བར་སྐབས་
 སུ་དྲགས་པོ་ལྷ་རྩེ་ཁྱེད་ཐོན་གྱིས་ལྷ་ས་ལ་ཞིག་གསོས་དང་ཞབས་ཏོག་སུན་ཆོགས་
 མཛད་པར་ལུང་བསྟན། དེ་ནས་དུས་འཕྱི་མོ་ནས། རིགས་པ་ལ་མཁས་པས་གོང་གི་
 ལྟ་བུ་དེ་ལྟ་བུ་ཅུང་ཟད་ཉམས་པར་བྱེད་པར་ལུང་བསྟན་ཅིང་། དགེ་སློང་བྱང་
 སེམས་རྩོམ་ཇོ་ཇོ་འཇིན་པ་ཞིག་གིས་རྩོམ་པའི་ཞལ་བསྐྱར་ཞིང་མཆོད་པ་ལུང་དུ་བྱང་བ་

152 སྒྲིང་
 153 འཇོ་
 154 ཇོ་

“མཛད¹⁵⁵་པར་ལུང་བསྟན་པ་ནི་རྩི་མ་འདི་ཉིད་ཡིན་ལོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། རི་སྐད་དུ།
བཀའ་ཆེམས་ལས། དེ་ནས་ཁྱད་པར་བསྟན་བཀའ་ཆེར་མཛད་པ། །དགེ་སྤོང་བྱང་
སེམས་ཤར་སྟོགས་སྦྱེ་འབྱུངས་པ། །གསང་སྟགས་འཆང་ཞིང་རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོ་
ནི། །སྟོང་པོའི་མཐའ་བསྟན་སྦྱེས་ཆེན་དམ་པ་ནི། །ཞལ་ཡང་བསྐྱར་ཞིང་བསྟན་
བཀའ་དམ་པ་མཛད། །དེ་ལ་”བསྟན¹⁵⁶་བཀའ་ཆེར་བྱེད་དེ་དག་ནི། །འཕགས་པའི་
གང་ཟག་དགེ་སྤོང་ཤ་སྟག་གོ་ཞེས་འབྱུང་བའོ། །ཞལ་ཡང་བསྐྱར་ཞེས་པ་ནི། རྩི་པོ་
རིན་པོ་ཆའི་ཞལ་སྟོན་དབུ་རྒྱན་དང་མི་ལྡན་པ་ལས་དབུ་རྒྱན་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་
བསྐྱར་བའོ། །དེ་ཡང་འཁོར་ལ་འབྱོན་པ་རྣམས་འབྱོན་བཞུད་མངས་པས་ཅུང་ཟད་
ཐུགས་སུན་ནས། དཔེན་དགོན་ཞིག་འདིངས་པའི་ཁྱེ་བ་སྡོ་ནས་འབྲུལ་གྱིན་ཡོད་
པས། དེའི་ཆེ་སྡེ་པ་”དང་¹⁵⁷ཡོན་བདག་དུ་སྟོབ་སོ་སོ་ནས་དགོན་པ་རྟེན་པ་འབྲུལ་
བ་དང་། གསར་པ་འདིངས་པའི་བདག་རྒྱན་བྱེད་ཟེར་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་
མང་དུ་བྱུང་བས་དེ་རྣམས་གང་བཟང་། རྩི་པོ་རིན་པོ་ཆའི་དུང་དུ་གསོལ་བ་བཏབ་
ནས། མར་མེ་དང་མནལ་ལམ་སོགས་ཀྱི་ལྷས་བརྟགས་པས། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་
ནས་འབྲོག་རི་པོ་ཆེ་བཟང་བར་བྱུང་སྟེ། སྟོན་ལམ་གྲོལ་བ་དང་རྩི་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་
ཞབས་ཀྱིས་བཅགས། དེ་ནས་”དབྱེད་¹⁵⁸སྟོན་མ་སེ་ར་ཆོས་སྤངས་སུ་བཞུགས།
སྟེ་སྟོན་འཛིན་པ་དུག་བརྒྱ་རེ་ཅམ་ལ། ཅ་ཤེ་དང་། ཚུལ་ཁྱིམས་ལེའུ་དང་། སྒྲུབ་
ཐབས་ཀྱན་བཟང་དང་། ལམ་རིམ་ལ་སོགས་པ་མདོ་སྟགས་ཀྱི་ཆོས་མང་དུ་

155 མཛད་

156 བསྟན་

157 དང་

158 དབྱེད་

གསུངས། དེ་ནས་སྤྱན་སྒྲུབ་པའི་ཐོ་ཆེ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་བས་གསོལ་བ་ནན་
ཆེར་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། དབྱིད་ཉིང་མ་རྗེའི་ཞལ་སྤྱན་དཔོན་སློབ་ཉིས་བརྒྱ་
ཅམ་གྱིས་ཟངས་རིའི་ཕུ་མཆིན་དུ་བྱོན། སྤྱན་སྒྲུབ་པའི་ཐོ་ཆེ་བསོད་བཟང་བ་དང་།
མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བཟང་བས་གཙོ་མཛད་ཐེལ་པའི་རི་དགེ་མང་པོ་དང་། གཞན་ཡང་
སྤེ་སྤོད་འཛིན་པ་མང་དུ་འདུས་པ་རྣམས་ལ། ལམ་རིམ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་མང་དུ་
གསུངས། སློབ་དཔོན་དཀའ་བཅུ་པ་དང་། སློབ་དཔོན་འདུལ་འཛིན་པ་རྣམས་གཉིས་
གྱིས་ཐོག་མ་མཛད་པའི་དགེ་འདུན་པ་ལ་ཆེ་བས་འབྲོག་རི་པོ་ཆེར་བྱོན་ཏེ་དགེ་ལྡན་
རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་བཏབ། བྱོགས་ཀྱི་ཡོན་བདག་དང་། ཉེ་སྒོར་གྱི་བན་རྒྱུའི་སྤེ་
པ་ཐམས་ཅད་གྱིས་དད་བསྐྱངས་སོགས་ཆད་མེད་པ་དགའ་སློང་དང་བཅས་པས་
བསྐྱབས་ནས་དེ་གའི་ལོ་ལ་གཟིམས་ཁང་གིས་ཐོག་བྱངས་བྱང་ཁང་ཆོགས་པར་
བྱུང་བ་བདུན་ཅུ་ལྷག་ཅམ་དང་། གཞི་བཏིང་བ་བརྒྱ་ལྷག་བཞུག་བ་བྱུང་། བྱང་ཁང་
སོ་སོ་པལ་ཆེ་བ་ལའང་། འདུལ་བ་ནས་རི་ལྟར་གསུངས་པ་བཞིན་དུ། དང་པོར་གཞི་
བརྟག་པ་དང་། བརྟགས་ནས་དགེ་འདུན་ལ་གསོལ་བ་དང་། དེ་ནས་དགེ་འདུན་གྱིས་
གནང་བ་སྤྱིན་པ་དང་། ལག་གི་ལྷ་སློབ་དང་། རྩོམ་ཉེག་པའི་མཐའ་ལས་བྱུང་བའི་
བྱང་ཁང་གཙོད་པ་དང་། ཁང་པའི་ཆད་ལས་མ་ལྷག་པར་ཅིག་པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱག་
ལེན་དག་ཏེར་ཅན་མཛད་པས་མཁར་ལས་ཀྱི་ཕྱག་ལེན་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་བསྐྱན་པ་
རིན་པོ་ཆེ་གསལ་བར་མཛད་དོ། །རྗེ་ཉིད་གྱིས་དེའི་དབྱར་གནས་འོལ་ཁ་བས་
གདན་བྱངས་ནས་འོལ་ཁ་བས་མ་གཏན་སྤྱིང་དུ་མཛད། འོལ་ཁ་དང་དྲགས་པོ་
སོགས་ཀྱི་རབ་བྱུང་མང་པོ་དང་བཅས་པ་ལ་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། གཉལ་གྱི་རྩ་

མོང་དགེ་བཤེས་འདས་པས། “ཁོང¹⁵⁹་རང་གི་ཁ་ཆེམས་བཞག་པའི་ལུགས་ལྟར།
འབྲེལ་བ་ལུལ་ན་མཆིས་པ་དག་གིས་ཀྱང་གཡོ་ཆོལ་མེད་པར་ཟེ་སྒྲ་མ་ཉིད་ལ་
མགྲར་མོའི་གསེར་བྱེ་མ་ཞོ་སྟོང་ལྷག་གཅིག་གིས་སྟོག་དྲངས་དངུལ་ལ་སོགས་
པའི་འབྲུལ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བྱས། སྟོན་ཀའང་བྱོགས་དེར་རང་གཞན་གྱི་དོན་རྒྱ་
ཆེན་པོ་མཛད་ནས། ལྷག་ལོ་སྒྲ་བ་གཉིས་པའི་ཆོས་ལྡ་ལ་རི་བོ་དགེ་ལུན་རྣམ་པར་
རྒྱལ་བའི་སྒྲིང་དུ་བྱག་པེབས། ལམ་རིམ་གསང་འདུས་སྟོན་གསལ་རིམ་ལྡ་དང་
བཅས་པ་གསུངས་ཤིང་། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་དང་ས་སྤེལ་སོགས་པའི་
འགངས་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཚད་མའི་དཀའ་གནས་ཀྱང་མང་དུ་གསུངས། དཔལ་
གསང་བ་འདུས་པའི་བཤད་རྒྱུ་ལྟ་མོ་བཞིས་ཁུས་དང་ཡེ་ཤེས་དོ་ཟེ་ཀུན་ལས་
བརྟུས་གཉིས་གྱི་རྣམ་བཤད་རྒྱས་པའི་ཙོམ་པའང་མཛད། དེའི་ཕྱི་ལོ་དེ་རིམ་པ་ལྡ་
རབ་ཏུ་གསལ་བའི་སྟོན་མེ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེགས་པར་བཤད་པའི་གཏེར་ཆེན་པོ་
དེ¹⁶⁰་ཉིད་དང་། རིམ་ལྡ་གདན་ཞོགས་གྱི་ཁྲིད་ཡིག་དང་བཅས་པའང་མཛད་ནས།
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་འབྱོར་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྦྱལ་བར་མཛད་དེ། དེ་ནས་
དགྲུང་ལོ་ལྡ་བཅུ་རབ་དུན་པའི་སྟེང་དུ་སྐྱེ་ཆའི་བར་ཆད་ཆེན་པོ་ཡོང་བའི་མཚན་མ་
དེའི་ལོ་བཅུ་བཞིའི་གོང་དུ་ཟེ་སྒྲ་མ་རང་ཉིད་ཀྱིས་རི་ལྟར་དགོངས་པ་བཞིན་དུ་
འཁོར་གྱི་ཐོག་མ་འགའ་ཞིག་ལ་ཞལ་ཏུ་གནང་སྟེ། ཡོས་བྱའི་ལོ་ལྡ་བཅུ་ཙུ་པའི་
དགྲུན་སྟོད་ནས། ཟེ་སྒྲ་མ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གཙོ་¹⁶¹་མཛད་དཔོན་སྟོབ་སུམ་ཙུ་ཙུ་
བགྲངས་ཀྱིས། སྐྱེ་ཆེ་འཕེལ་བ་དང་བར་ཆད་བསྐྱོག་པའི་ཐབས། དཔལ་དོ་ཟེ་

159 ཁོད་

160 ཐེན་

161 གཙོ་

འདིགས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱས་པའི་འཇུག་འཁོར་མང་དུ་མཛད་ནས། སྐྱེ་མཚན་པ་དཔལ་པར་
 བཅད་དེ། སྤྱོད་རྒྱས་པའི་བརྒྱས་སྒོམ། སྤྱོད་བྱིས་སྒོམ་གྱི་བརྒྱས་སྒོམ་ལུགས་དག་
 ལ་རྒྱན་རིང་བ་མཛད་པས། རྒྱུ་ལྡན་སྤྱོད་ནས། ད་དུང་ལན་མང་དུ་བྱས་ན་དགའ་
 རབ་ཡོང་བ་ཞེ་ཡིན་གསུང་། ང་ལྟག་པའི་སྤྱོད་དུ་ཐེབས་པ་ན་འདྲ་དཔོན་སྒོམ་བཞི་
 བཅུ་ཙུ་བཟངས་ཀྱིས་སྤར་བཞིན་མཛད་ན་འདྲ་བར་ཆད་བརྒྱུག་པའི་མཚན་པ་
 གསལ་བ་རང་ནི་མ་བྱུང་གསུང་། འབྲུག་ལོའི་སྟོན། ད་ཡང་ཡང་བཤད་པ་ཞེ་ཡོང་མི་
 ཞེས་པས་¹⁶² ད་ལན་རྒྱུ་སྤྱོད་བཞིའི་གཙོ་བོ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་རེ་སྟོན་ལམ་ཀྱི་
 རྟེན་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་གསུང་བ་ལ། འཁོར་ཀྱི་ཐོག་མ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་བསྐྱོས་ནས།
 ད་མཚན་¹⁶³ མ་ངན་པའི་ལོ་དུས་ཀྱིས་གཏུགས་པས། རྒྱུ་ལྡན་སྤྱོད་སྐྱེ་
 མཚན་པ་དཔལ་པར་བཞུགས་པ་ཐུགས་རྒྱུས་བཟུང་པས་¹⁶⁴ བདག་ཅག་རྣམས་
 ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་རིམ་འབད་ནས་བསྐྱུབ་པར་བཀྱི་ཞེས་ནན་ཆེར་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་
 བརྟེན་ནས། འབྲུག་ལོ་རྒྱ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་བདུན་གྱི་ཉིན་ནས་རྒྱུ་ལྡན་སྤྱོད་
 གཙོ་མཛད་དཔོན་སྒོམ་སྐྱེ་ཙུ་ཙུ་བཟངས་སྐྱེ་མཚན་¹⁶⁵ ལ་བཞུགས་ཤིང་། དེ་
 རྣམ་དག་ཞེས་¹⁶⁶ རྣམས་རིམ་ཀྱིས་སྐྱེ་མཚན་པ་ལ་བཞུགས་ནས་སྤར་བཞིན་སྐྱེ་
 རིམ་བསྐྱུབས་ན་འདྲ་། རྒྱ་བ་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་ནས་སྐྱེ་ཁམས་ཅུང་མི་བདེ་བ་ཞིག་
 བྱུང་སྟེ། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་སྐྱེ་ཁམས་བསྐྱེལ་བ་ཡུན་རིང་དུ་བྱུང་བའི་གནས་སྐབས་

162 བས་
 163 མཚན་
 164 འཇུག་
 165 མཚན་པ་
 166 ཞེས་

སུའང་། མནལ་གཏན་ནས་མེད་པ་¹⁶⁷ཞིག་ཉི་ཤུ་རྩ་དེ་ཙམ་མ་བྱད་པ་དང་། སྐྱའི་
སྤྲད་ཀྱི་ཆ་ལ་སྤྲད་ཟུག་ཏུ་མངོན་པ་དེ་དགའ་ཡོད་གསུང་པ་མ་གཏོགས། ཟུགས་
དམ་ཟབ་མོ་ལ་མངའ་བརྟེན་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་ལས་གཡོ་བ་མི་མངའ་བའི་དབང་
གིས། གསོལ་བ་ཆེར་འགག་པ་དང་། ཟུགས་དམ་ལ་སྦྱོར་མི་བཟོད་པ་སོགས་ཡེ་
མེད་པས། སྤྱི་ནས་མངོན་པའི་མི་བདེ་བ་མངོན་ཆོད་¹⁶⁸ཅན་རང་ནི་མེད། དེའི་
སྐབས་སུ་སློབ་དཔོན་དཀའ་བཅུ་པའི་ཞལ་སྤྱི་ནས་གཙོ་མཛད་དགེ་འདུན་གྱིངས་
དང་། ཉན་ཏུ་སྐྱེ་ལ་ཉེ་བར་གནས་པ་འགའ་ཞིག་དང་བཅས་པས་ལོ་ངོ་སྟེལ་གྱི་བར་
ཏུ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་གཡེལ་བ་མེད་པར་སྐྱའི་རིམ་གྱི་ཉིན་མཆོད་ཁོར་ལུག་ཏུ་སྐྱབ་པ་ལ་
བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་ཅིང་། སྟོན་ཆད་གངས་རིའི་ཁོད་འདིར་སྤྲོ་མའི་སྐྱའི་རིམ་གྱི་
བསྐྱབས་པ་ལ་འདི་ལྟ་བུ་གཞན་མ་བྱུང་ཞེས་མ་བུན་པར་སྤྱོད་ལ། དེ་དག་གི་སྐབས་
སུ་དགེ་འདུན་གྱི་མང་ཇ་དང་གཏུགས་ཆོད་ལ་སོགས་པའི་བསྟེན་བཀུར། ལྷ་སྟོབ་
དང་སྤྱིན་བདག་ཐད་ཐད་ནས་སྤྲོ་མའི་སྐྱའི་རིམ་གྱི་འབའ་ཞིག་ལ་དམིགས་ཏེ། འདི་
ཉིད་མི་བཞུགས་ན་བདག་ཅག་ཐམས་ཅད་མགོན་དང་བྲལ་བར་འཇུག་རྒྱུ་རྟོག་པོ། ལྷ་ས་
པའི་གཏུང་ལྷགས་བྲག་པོས་བསྐྱབས་པ་ལ་ཡང་ཆོད་མེད་དེ། སྐྱའི་རིམ་གྱི་སྐབས་སུ་
དགེ་འདུན་གྱི་མང་ཇ་འཕྲེན་པ་སྤྱི་ནང་ཀུན་བྲིལ་བ་ལ། ཇ་དཀར་ཞོ་སྟོང་བྲག་བརྒྱ་
ལྷག་ཙམ་ཞིག་སོང་འདུག་ཅེས་ཟེར་རོ། དེ་ལྟར་ཟུགས་དམ་དང་སྐྱའི་རིམ་གྱི་སྟོབས་
ཀྱིས། ཤིན་ཏུ་བརྒྱུག་པར་དཀའ་བའི་བར་ཆད་ཀྱི་མཆོད་མ་ངན་པ་ཐམས་ཅད་
བརྒྱུག་སྟེ་སྐྱེ་ཁམས་ལེགས་པར་བྱངས་ནས། ལྷ་དང་བཅས་པའི་འགོ་བ་ཡོངས་ཀྱིས་

167 བ་

168 ཆན་

དབུགས་ཕྱིན་པ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱི་ལོ་དེ་དབྱར་གནས་ལ་མི་དབང་གྲགས་
 པ་རྒྱལ་མཆོན་པས་གསོལ་བ་བཏབ་ནས། འོན་གྱི་བཟླ་ཤིས་དོ་ཁར་གདན་བྲངས།
 སྤེ་སྤོད་འཛིན་པ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མ་ལ་དབྱ་ཆད་དང་ལམ་རིམ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་
 མང་དུ་གསུངས་ཤིང་། གདན་སའི་སྤྱན་ལྷ་རིན་པོ་ཆེས་ཐོག་བྲངས། ཤིན་ཏུ་མཐོ་
 བའི་དཔལ་དང་ལྷན་པ་ཀུན་གྱིས་མཆོག་ཏུ་དད་པའི་བསེར་བྱས་བསྐྱོད་པའི་གཙུག་
 གི་བསྐྱོ་ཞབས་ཀྱི་ངོས་ལ་གཡོ་བས་”ཆེས་¹⁶⁹པ་མེད་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ནས་སྤར་
 ཡང་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགོ་ལྷན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་དུ་བྱུག་པེ་བས། དེ་ནས་
 བརྩམས་ཏེ་རིམ་པ་བཞིན་དུ། དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ལྷ་མི་པའི་རྒྱུ་ཀ་ཆེན་པོ་
 དང་། རྫོགས་རིམ་རྣམ་འབྱོར་བཞི་ལྷན་གྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཆེ་ཆུང་། སྤྱབ་ཐབས། དཔལ་
 གསང་བ་འདུས་པའི་ཙ་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བ་སྤོན་གསལ་གྱི་ཞུས་དག་དག་ཏེར་ཅན་
 མཛད་ནས། ཆོག་དོན་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་པར་འཆད་པའི་མཆན་བྱ་དང་། ལེ་ཏུ་སོ་སོ་དང་
 སྤྱིའི་དཀའ་བའི་གནས་རྣམ་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་མཐའ་གཅོད་དང་། དོན་
 ཆེན་སོ་སོའི་དམིགས་འབྱེད་པའི་བསྐྱུས་དོན་དང་བཅས་པ་མཛད་ཅིང་། རྒྱུད་སྤེ་
 བཞི་དང་འབྲེལ་བའི་བཤད་པ་མཐའ་དག་པ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་གསུངས་པས། རྒྱལ་
 བའི་བསྐྱར་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱིང་པོ་མཐའ་དག་ལེགས་པར་ཉམས་ནས་མིང་ཅོམ་ཡང་
 མེད་པར་གྱུར་པ་འདི་གཞི་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་ལེགས་པར་གསལ་བར་མཛད་པས་
 རྒྱལ་བ་བས་ཀྱང་བཀའ་རྒྱུ་ཆེ་བར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུའི་སྐབས་སུ། རྗེའི་
 ཞལ་སྤྲ་ནས། སྤྱབ་མཆོད་སོགས་ཆོགས་ཁང་དུ་བྱས་ན་དབང་མ་ཐོབ་པ་རྣམས་
 གྱིས་ཀྱང་དཀྱིལ་འཁོར་སོགས་མཐོང་བའི་དགག་བྱ་ཆེ་བར་འདུག་པས། སྤྲགས་ཀྱི་

ལུག་ལོའི་དབྱར་སྤང་བཞིངས་ཤིང་། དེའི་མཐུན་ཆེན་དང་དད་བསྐྱེད་སོགས་ཀྱི་
ཐུགས་འདུན་མཛད་པས། ཐུགས་ཐུགས་ནས་འབྱུང་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བྱུང་ཞིང་།
ཅུང་ཟད་ཟངས་དཀོན་པར་ཡོད་པ་ལའང་། གཉིས་སོགས་ནས་ཟངས་རྩ་མངས་དང་
རྩ་གཉིས་མ་ཙམ་ཡན་ཆད་ཆེ་ཆུང་འདྲེས་པ་བརྒྱ་ཙུ་བརྒྱད་དང་། ཟངས་བན་མང་
པོས་ཐོག་དངས་པའི་ཟངས་ཀྱི་དད་འབྱུང་མཐའ་ཡས་པ་བྱུང་བས། གྲུ་ལོ་ལྷ་བ་
གསུམ་པ་ནས་བཟོ་རིགས་པ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་དུ་མ་བསགས་ཏེ། ཉེན་ནམས་
བཞིང་བའི་བྲ་བ་ཉེ་བར་བརྩམས་སོ། །དེ་ཡང་གཙུག་ལག་ཁང་བྱམས་གཙུང་ཁང་
དང་བཙས་པ་ལ་ཀ་བ་བདུན་ཅུ་ཙུ་གཉིས་ཀྱི་ས་ལ་དབྱུས་ཀྱི་གཙུང་ཁང་དུ་སྟོན་པའི་
སྒྲུ་རྩོ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་སྒྲུ་ཆོད་ལས་ཅུང་ཞིག་གིས་ཆེ་བ་དང་། སྟེང་གི་གཙུང་ཁང་དུ་
དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་ལྷ་སུམ་ཅུ་ཙུ་གཉིས། དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ལྷ་མི་
པ་ལྷ་དུག་ཅུ་ཙུ་གཉིས། དཔལ་རྩོ་རྩེ་དབྱིངས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་ནམས་ཀྱི་ཉེན་
དང་བཉེན་པར་བཙས་པའི་གཞལ་ཡས་ཁང་སྒྲོས་བསྐྱངས་ནམས་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་
འབའ་ཞིག་ལས་བསྐྱབས་པ། དེ་ཡང་གཞལ་ཡས་ཁང་དང་ལྷ་གཞན་ནམས་ཟངས་
ལ་གསེར་གསོལ་བ། གཙོ་བོ་ནམས་དང་། ཐུགས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དང་
སྟེང་པོའི་རྒྱལ་འབྱོར་མ་ནམས་དབྱུང་བཟང་པོ་འབའ་ཞིག་ལས་བཞིངས་པའི་གཙོ་
བོ་ལུམ་དང་བཙས་པ་ནམས་རེ་རེ་ལའང་དབྱུང་བྱེ་ཆེན་གཉིས་ལྷག་རེ་དང་རྩོར་
དབྱིངས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ལ་དབྱུང་བྱེ་ཆེན་གཉིས་མ་ལོང་ཙམ་དང་། འཁོར་གྱི་ལྷ་བརྒྱ་
གཉིས་ལ་རེ་རེ་ལའང་དབྱུང་བྱེ་ཆེན་བྱེད་དང་གཉིས་རེ་ཅུང་མ་ལོང་ཙམ་དང་།

བཅས་པ་དང་། དེ་དག་ལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། གཡུ་རྟིང་བཟང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་ཕྱ་
བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པ་དང་། གཞན་ཡང་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས། རྒྱལ་བ་ཆེ་
དཔག་མེད། རྗེ་བཙུན་བྱམས་མགོན། གཙམ་ལྷན་འདས་དོན་རྗེ་འཛིགས་བྱེད་ཞལ་
བྱུག་ཡོངས་སུ་རྗོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་གསེར་སྐྱ་མདའ་ཆད་རེ་དང་། བཙམ་ལྷན་
འདས་མ་གཙུག་ཉིར་རྣམ་པར་རྒྱལ་མ་དང་། གཙུག་ཉིར་གདུགས་དཀར་གཉིས་ཀྱི་
གསེར་སྐྱ་ཁྱ་ཆད་རེ་དང་། གོས་དར་བཟང་པོ་མཐའ་ཡས་པ་བརྒྱངས་པའི་དར་
འདག་འབའ་ཞིག་ལས་བསྐྱབས་པའི་བཙམ་ལྷན་འདས་དོན་རྗེ་འཛིགས་བྱེད་ཞལ་
བྱུག་ཡོངས་སུ་རྗོགས་པའི་སྐྱ་ལ་རྒྱལ་མཐོ་བཙུན་ཡོད་པ་རྣམས་བཞེངས་
ཤིང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། ལྷ་བཟོའི་བཟོ་ཐིག་དང་བྱུག་ཆད་པལ་པ་ཡིན་པར།
ཤུ་རིའི་བྱ་དང་ཆངས་པ་ཨེ་ཤའི་བྱ་ལ་སོགས་པས་ཁྱུས་པའི་བྱུག་ཆད་ཀྱི་ཡི་གེའང་
མང་དུ་ཡོད་མོད་ཀྱི། གཙུ་བོར་དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་སྟོན་པ་འབྱུང་བའི་རྒྱད་
ཀྱི་ལེའུ་གཅིག་གིས་ལྷའི་བྱུག་ཆད་ཞིབ་པར་སྟོན་ཅིང་། དེའི་རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་རྒྱ་
རྟེན་ཉམས་བྱུང་པར་ཞིབ་ཏུ་གཏན་ལ་ཐབ་པ་དང་། དཔལ་གཤམ་རྗེའི་གཤམ་དམར་
པོ་དང་ནག་པོའི་རྒྱད་གཉིས་ཀྱི་ལེའུ་རེ་རེས་ལྷའི་བྱུག་ཆད་སྟོན་པ་རྣམས་གྲང་
ལེགས་པར་བསྐྱིགས་པའི་ཐིག་ཁོག་ནས་བྱངས་ཏེ། ལྷ་རྣམས་རྒྱལ་བས་གསུངས་
པའི་བྱུག་ཆད་དང་ལྷན་པར་བཞེངས་ཤིང་། དེ་དག་རྣམས་ལའང་རྒྱའི་བྱིན་རྒྱལས་
སོགས་ཚུལ་བཞིན་དུ་མཛད་པས། ལུགས་བཏང་བ་ལ་འདི་འདྲ་པའི་ལུགས་འདྲེན་
བདེ་བ་དང་མཆར་¹⁷⁰་བ་སྤར་འོང་མ་སྟོང་ཞེས་ལྷ་བཟོ་བ་དག་ཟེར་ལ། ཐམས་ཅད་
ཀྱང་བལྟས་པ་ཙམ་གྱིས་ཡིད་འཕྲོག་པར་བྱེད་པའི་མིག་གི་བདུད་ཅི་འབའ་ཞིག་ཉི་

170 མཆར་

བར་བྱོན་ཏོ། །དེ་དག་ལས་ཀྱང་། བྱུང་བར་དུ་གཞུགས་པས་ཁང་གསུམ་བཞེངས་པའི་
ལུགས་སྤྲུལ་བཏང་བའི་ལུགས་ལུང་ལ། དཔལ་པོ་ཁྲུ་ཀ་སྤྲུལ་པའི་འཇུག་པོ་བྱོན་
ཏེ། དེ་ཡང་རྒྱ་བཅས་ཡིན་ཀྱང་། ལུགས་ཀོང་ནས་བྱོན་པ་ཁང་ལ། བཅས་ཀྱི་ཁ་དོག་
ཡུངས་འབྱུང་མེས་ཅན་ཡང་མི་མངོན་པར། སྤྱི་ཐམས་ཅད་འོད་ཟེར་ལྡེའི་གོང་བྱར་
གྱུར་པའི་སྤོན་པོ་རྣམས་ནི་རྒྱ་མཐེང་བཅས་པའི་མདངས་ཀྱིས་བསྐྱེད་དུ་མེད་ལ།
དམར་པོ་དག་ནི་ད་རྒྱ་བཏུལ་མ་བཅས་པའི་ཁ་དོག་ལས་བདུན་འབྱུར་གྱིས་སྤྲུལ་
ཅིང་། དམར་སེར་དག་ནི་ལི་ཁྲིའི་མདངས་མོག་མོག་པོར་བྱེད་ལ། སེར་པོ་དག་ནི་
གསེར་བཅས་པའི་རྒྱན་གྱི་མདངས་ཀྱང་རག་གན་ལྟར་བྱེད་པ། གཞན་ཡང་དཀར་
པོ་དང་། ལྗང་ཁུ་དང་། བཙོང་གྱི་ཁ་དོག་སོགས་དུ་མ་སྤྲུལ་བ་ནས་མཁའ་འཇུག་
སྤྱི་ལ་འབྱུང་པའི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་མིག་གིས་བཟོད་པར་དཀར་པའི་འོད་ཟེར་གྱི་ཕྱང་པོ་
ཆེན་པོ་ཞིག་བྱོན་ཏེ། བྱང་བརྒྱར་སོགས་རྩེ་བུ་ཀྱང་མ་བྱས་ཀྱང་འུན་ཏུ་འཇུག་
ཞིང་གཙང་བ། འུན་ཏུ་ངོ་མཆར་བར་གྱུར་ནས། འདི་ལྟ་བུ་ཅི་ཞིག་ཅས་གཟིགས་སུ་
སྤུལ་ཞིང་། དག་བྱེད་གྱི་རྣམ་དུ་མས་འུན་ཏུ་དག་པར་བྱེད་པས་ཀྱང་། སྤྲུལ་ལས་
ཀྱང་འོད་ཟེར་རྣམས་ཆེས་ཆེར་ཁ་དོག་གསལ་བར་གྱུར་ནས། ལུགས་ཁ་བཅད་པའི་
མཆོམས་ལ་བསྐྱས་པས། བཅས་ཀྱི་ཁ་དོག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་འདྲ་བ་འབའ་ཞིག་ཏུ་
གནས་གྱུར་ནས། བཅད་མཆོམས་འོད་ཟེར་སྤྲུལ་ཁྲིག་གི་སྤྲུང་ངོ་། །རྗེའི་ཞལ་ནས་
ཉེན་འདི་ལ་རྒྱན་དང་ན་བཅས་ཁུང་བར་ཅན་སྤུལ་ལ་གསོལ་བ་ཐོབ། བྱང་བརྒྱར་མ་
བྱེད་ཅས་གསུང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ཉེན་དེ་རྣམས་དང་། གཙུག་ལག་ཁང་དང་བཅས་པའི་
རགས་རིམ་ཞིག་ལོ་དེ་གའི་ཁོངས་སུ་བྱུང་། ཉེ་མོར་གྱི་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྲེ་རྣམས་དང་།

ལྷས་ཀྱི་གྲོང་པ་སྤྱེ་བོའི་ཆོགས་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་བསགས་ཏེ། རབ་སྟོན་
བཟང་པོ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་མཛད་ཅིང་། རྒྱུད་སྡེ་ནས་གསུངས་པའི་ཆོ་ག་རྣམ་པར་དག་
པས་རབ་ཏུ་གནས་པ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་རྒྱས་པར་མཛད་དེ། དེ་ཕྱིན་ཆད་དབུ་བུ་
སྟོན་སྟོན་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱན་ཏུ་ལོ་ལེགས་པ་དང་། ཆར་རྒྱ་དུས་སྟུ་འབབ་པ་དང་།
བཤད་སྒྲུབ་རྒྱས་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱུང་པར་སྤར་ལས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་རོ་མཆར་
དང་ལྷན་པར་གྱུར་ཏོ། །ཁྱི་ལོ་ལ་སྡེ་སྟོན་འཛིན་པ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མ་ཕྱོགས་ཐད་ཐད་
ནས་བྱོན་པ་དང་། གཉུག་མར་གནས་པའི་དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་ལ་དགེ་ལྷན་ཉིད་
དུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་བསྐྱོར་ཅིང་། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་
འགྲེལ་པ་སྟོན་གསལ་”མཆན¹⁷¹་དང་བཅས་པ་དང་། བཤད་རྒྱུད་འགའ་ཞིག་དང་།
རིམ་ལྡེའི་ཁྱིད་རྒྱས་པ་དང་། སྟོར་”བ¹⁷²་ཡན་ལག་དྲུག་པའི་ཁྱིད་རྒྱས་པ་དང་།
དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་འགྲེལ་ཆེན་བྲི་མ་མེད་པའི་འོད་ཀྱི་བཤད་པ་ཆེས་ཞིབ་པ་དང་།
གཞན་ཡང་དབུ་ཆད། བདེ་མཆོག་ །ལམ་རིམ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་
བ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་གསུངས། དེའི་དབྱར་དང་སྟོན་ལ། གཙུག་ལག་ཁང་གི་བྱམས་
ལ་ལོགས་བྲིས་ཀྱང་བྱུང་པར་མཛད། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་
མཛད་པའང་ལེགས་པར་རྫོགས་པར་མཛད་དོ། །ལོ་དེའི་གཞུག་ནས་ཐུགས་ཀྱི་
དགོངས་པ་དང་སྟ་གོན་མཛད་ནས། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་རྩ་རྒྱུད་འགྲེལ་པ་
སྟོན་གསལ་དང་བཅས་པ་པར་དུ་བཞོ་བའི་སྟོར་བ་ཉེ་བར་བརྩམས་ཏེ། འབད་ཙོལ་
མེད་པར་ཕག་ལོའི་ནང་དུ་ལེགས་པར་མཐར་ཕྱིན་པར་མཛད་ལ། ཕག་ལོ་ལ་སྡེ་

171 མཆན་

172 བ་

སྒྲོ་དུ་འཛིན་པ་མཐུང་ཡས་པ་ལ་དབྱེད་དང་¹⁷³དབྱར་གྱི་རིང་ལ། དཔལ་འཁོར་མོ་
བདེ་མཆོག་གི་རྩ་བའི་རྒྱུ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་གསུངས་ཤིང་།
བདེ་མཆོག་རྩ་རྒྱུ་གྱི་ཀློག་པ་ལ་བྱུང་བའི་ཆོས་པ་རྣམས་པར་མཛད་དོ། །མདོར་
ན་བདག་ཅག་རྣམས་ཀྱི་འཕྲུལ་ལ། འཛིན་ཏེན་མ་ལུས་པའི་མིག་གཅིག་བྱ་¹⁷⁴འདི་
ནི། ལྷག་པའི་ལྷས་དངོས་སུ་རྒྱུ་ལ་བྱུང་བ། དགེ་ལེགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཐེག་
པ་ཆེན་པོའི་ཡོངས་སུ་འཛིན་པས་ཉེ་བར་བྱུང་བའི་རྩ་བ་ལ་འབྲན་པའི་སྒྲོ་དང་བྲལ་
ཞིང་། སྒོ་མ་པ་གསུམ་གྱི་བཅས་པ་སྤྱི་ཞིང་སྤྱི་བ་ཡང་མིག་གི་འབྲས་བུ་ལྟར་གཅིས་
པར་འཛིན་པས། ལྷག་པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཅོད་པན། ཏྲག་ཏུ་
བསྟན་པ་དང་སེམས་ཅན་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པ་པའི་¹⁷⁵ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལྷག་
བསམ་རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་ལྷོ་བས་སྒྲུབ་པ་པོ་ཆེའི་གཞན་དབང་དུ་
བྱུང་པས། སྒོ་གསུམ་གྱི་ཀློག་ཏུ་སྒྲོ་དང་སྤྱི་ཞིང་སྤྱི་བ་ཅན་ཡང་དོན་དུ་མ་བྱུང་པའི་
གོ་སྐབས་མི་མངའ་བ། རིགས་པའི་ལམ་དུ་ངལ་བ་བརྒྱ་སྟུང་བྱས་པའི་མང་དུ་
ཐོས་པ་སྒྲོའི་བྱས་པ་མཆོག་ཏུ་བྱུང་པ་རི་ཅན་གྱིས་ལེགས་པར་བརྟགས་ཀྱང་གཏིང་
དཔོག་པར་རྒྱུ་¹⁷⁶ཡང་མི་ཐོགས་པའི་སྒོ་གོས་ཀྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྒྱུ་གསུངས་ཤིང་།
རིགས་པ་རི་མ་མེད་པའི་ལམ་ལ་ལེགས་པར་སྦྱངས་པའི་ཉེར་ལེན་དམ་ལ། བསག་
སྦྱངས་མཐུང་ཡས་པའི་གོགས་ཀྱིས་རྒྱན་ལྷན་དུ་བསྦྱངས་ཤིང་། མང་དུ་ཐོས་པའི་
ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པས་ཐེན་པར་མཛད་པས། རྒྱལ་བའི་དམ་

173 ངང་

174 ལྷ་

175 ལེ་

176 རྒྱུ་

ཆོས་མ་ལུས་པ་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བར་རྒྱལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་
བརྟེས་པའི་ཤིང་རྩིའི་སྲོལ་འབྲེད་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྩི་ལྟར་བཀའ་བའི་དགོངས་
དོན་འབྲེད་པ་ལ་འཁྲལ་བའི་བྱི་མ་ཙམ་ཡང་མི་མངའ་བས་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་མི་
རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་མཆོན་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ན་སྟོན་པ་གཉིས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་
པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་རྩི་ལ་འདི་ནི་གཅུ་བུའི་¹⁷⁷གམ་སྟན་དངགས་ཀྱི་གཏམ་
ཀྱིས་རབ་རྒྱ་བཏགས་ཏེ་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཁོ་ལོ་ཅག་གིས་མི་འཁྲལ་བའི་ཆད་
མས་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ཅིས་མངོན་ཞེ་ན། རྩི་ལྟར་རྒྱལ་བས་ལུང་
བསྟན་བརྟེས་པའི་ཤིང་རྩིའི་སྲོལ་འབྲེད་ཆེན་པོ་དག་གི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་ལ་
རིགས་པའི་དབང་ལྷན་དག་གིས་རྩི་ཙམ་དབྱེད་ཀྱང་ཁས་སྐྱེད་པ་ལྟ་བུར་བ་
སོགས་ཀྱི་བྱི་ཙམ་ཡང་བརྟག་པར་མི་རྒྱས་པ་ལྟར། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདིས་ཀྱང་།
མདོ་སྟེ་དང་རྒྱུད་སྟེའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འདི་ཙམ་
ཞིག་མཛད་པ་ཐམས་ཅད་ལའང་། བདག་ཅག་གི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཀྱི་གསུང་
ཡིན་པ་རྒྱ་མཆོན་རྒྱ་ཉི་བར་བཀོད་པའི་རང་གི་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་
པ་དང་། ཡིད་སྟག་དོག་གི་དུག་རྩིས་ཆེས་ཆེར་སྒྲོས་པས་སྒྲོན་གདགས་པར་འདོད་
པ་འབའ་ཞིག་གི་སེམས་ཀྱིས་སྐྱུར་པ་འདེབས་པ་གཉིས་ཀ་སྤངས་ཏེ། རྩི་¹⁷⁸མ་
མེད་པའི་རིགས་པའི་ལམ་ནས་འོངས་པའི་སྒྲོས་རྩི་ཙམ་ལེགས་པར་བརྟགས་ཀྱང་།
རྒྱུད་སྟེ་གོང་འོག་ཤིག་པ་ཆེ་རྒྱུད་། གྲུབ་པའི་མཐའ་སོ་སོ་ལ་སོགས་པ་གང་ཡིན་པ་
དེའི་གཞུང་ལུགས་དེ་དང་དེ་ལས་སྤྱི་རྒྱུར་བར་ལུང་དང་རིགས་པ་འདིས་

177 དག་

178 ན་

གཞོན་དོ། །ཞེས་བྱ་བའམ། ལུགས་དེ་ཉིད་གཞིར་བྱས་པ་ལའང་། རང་ཆོག་འགལ་
བའི་ཉེས་པ་འདི་ལྟ་བུས་རེག་གོ། །ཞེས་བྱ་བའི་དྲི་ཙཱ་ཡང་བརྟག་པར་མི་རྣམས་པ་
མངོན་སྲུང་གིས་བྱུང་བ་འདི་ཉིད་འདིའི་རིགས་པ་ཡང་དག་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་
ཚུལ་འདི་ནི་རི་འབྲ་བའི་མཁས་པ་མཆད་དུ་བྱུང་བ་གྲགས་པའི་བ་དན་གིས་མངོས་
པར་བྱས་པ་སྟོན་བྱོན་པའི་ཆེན་པོ་དག་ལའང་རང་རང་གི་གཞུང་ལུགས་ལ་རྣམ་པར་
དབྱེད་ན། ལུགས་དེ་ཉིད་གཞིར་བྱས་པ་ལའང་རང་ཆོག་འགལ་བའི་ཉེས་པ་ལན་
ཅིག་མ་ཡིན་པར་འབབ་པ་དག་མཐོང་བ་ལས་ན། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདིའི་སྟོ་གྲོས་
དང་མཐུན་རབ་མཆད་དུ་བྱུང་བ་ལ་བསྐྱུན་པར་བཟོད་པའི་བཤེས་གཉེན་ནི་སྟོན་ཆད་
གངས་རིའི་ཁོད་འདིར་ལན་ཅིག་གྲང་མ་བྱོན་པ་ཉིད་དུ་ཁོ་བོས་ཡིད་ཆེས་པའི་ཆད་
མས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་རི་ཙཱ་མང་དུ་ཐོས་པ་དེ་ཙཱ་དུ། དེ་དང་དེའི་
དོན་ལུགས་ཉམས་སུ་བསྟར་ནས་སྐྱབ་པ་སྦྱིང་པོར་མཛད་པས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་
མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་“ཆ་ལ”¹⁷⁹འགྲན་པའི་སྐྱེ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་
འདི་“ནི་དེ”¹⁸⁰བས་གྲང་དཔག་པར་དཀའ་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྤང་པོ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་
རྩི་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཁ་བ་ཅན་གྱི་སྦྱོངས་འདིར་སངས་རྒྱས་བཙུན་
ལྟར་འདས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྟོ་ཐམས་ཅད་ནས་རྣམ་པར་དག་པའི་སྟོལ་ཆེན་
པོ་མཆད་དུ་བྱུང་བ་གཞི་ནས་བཙུགས་ཤིང་། ཆེས་ཆེར་རྒྱས་པར་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ།
དེ་ཡང་སྟོན་ཆད་ཐོད་འདིར་རབ་དུ་བྱུང་བ་དག་གིས་བསྐྱབ་ཅིང་ལག་དུ་སྦྲང་བའི་བྱ་
བའི་ཚུལ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། གང་ཞིག་སྟོག་པ་ཁ་རྟོན་གྱི་ཚུལ་ལ་ཞུགས་ནས་བསྟན་

179 ཆལ་

180 ན་དེ་

བཅོས་ཆེན་པོ་དག་གི་ཆོག་སྒོ་ལ་ལེན་པ་དང་། སྒོ་བ་དཔོན་ལས་ལུང་ནོད་པ་དང་།
དོན་ཡིད་ལ་སེམས་པ་དང་། བཀའ་ཞིང་བརྟག་”བ¹⁸¹་དང་འབེལ་བའི་གཏམ་གྱིས་
རྣམ་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དང་། འཆད་པ་དང་། ཅོད་པ་དང་ཅོམ་པའི་སྒོ་ནས་
ཐོས་བསམ་ལྟར་ལེན་པའི་དུས་གང་ཡིན་པ་དེའི་ཆེ་ནི་སྤྱོད་པའི་ཆང་གི་བརྟུང་བ་
དང་། དུས་མ་ཡིན་པའི་ཁ་ཟས་དང་། བག་མེད་པའི་ཅེད་མོ་སྤྲ་ཆོགས་པ་དག་དང་།
སྤྱ་དང་གཞས་དང་བྲོ་གར་ལ་སོགས་པ་བྲིས་པ་ཡ་རབས་ཀྱི་”ང¹⁸²་ཚུ་ལ་ལ་
བརྟེན་པ་དག་གིས་ཀྱང་ལག་ཏུ་སྒྲངས་པ་ལ་ངོ་ཆ་བའི་གནས་སུ་བྱེད་པ་གང་ཅི་ཡང་
རུང་བ་ཐམས་ཅད་ལོངས་སྤྱོད་ཅིང་ལག་ཏུ་ལེན་པ་ནི་ཐོས་བསམ་ལ་ནན་ཏན་ལྟར་
ལེན་པའི་ལུས་གསོ་བ་དང་། ཁམས་བསང་བའི་ཕྱིར་སྒྲོན་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་
བའི་གཏམ་འདི་བཞེས་གཉེན་ཆེན་པོར་སྒོ་མ་བ་དག་ནས་བྱིས་པ་རུར་སྤྲིག་གསར་
དུ་སྒྲངས་པ་དག་ཡན་ཆད་ལ་རྒྱུར་ལྟར་གྲགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཐོས་བསམ་
ལྟར་ལེན་པའི་”ཆེ¹⁸³་འཐབ་པ་དང་ཅོད་པ་དང་གཡུལ་འབྱེད་པ་དང་དམག་གི་བྱ་བ་
ལ་གནས་ཀྱི་བར་ཐམས་ཅད་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལའང་། འདི་ནི་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ།
ཆོས་མ་ཡིན་པ། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཚུ་ལ་ཉམས་པར་བྱེད་པའོ། །ཞེས་སྒྲོད་པར་བྱེད་
པ་སུ་ཡང་མེད་ཀྱི། གཞན་དུ་ན། སྒྲོག་པ་ཐོས་བསམ་གྱི་གྲར་ཞུགས་ཅོམ་ནས། བས་
ཆེ་བ་དག །བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཅོམ་ཡང་མེད་པར་ངང་གིས་འཇུག་པ་
ལ་སུ་ཡང་ཡང་མེད་དོ། །དེ་ལས་གཞན་པ་ཐོས་བསམ་གྱི་ཆེ་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་
མཐར་ཐུག་པའི་ལམ་སྟོན་པའི་བློགས། རྗེ་རྒྱལ་པའི་བསྐྱེད་རྗེགས་དང་། དཀྱིལ་

181 བ་

182 དང་

183 ཆ་

འཁོར་གྱི་ཚོག་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་དོན་དུ་གཉེར་ཞིང་སློབ་པར་བྱེད་པ་མཐོང་ན།
སློབ་དཔོན་དང་། གྲོགས་དང་། ཉེ་ཞིང་སྤྱིང་བཅེ་བར་སེམས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས།
འདི་ནི་བྱ་བའི་དུས་མ་ཡིན། དགོས་པ་ཚུང་། སྤྱིང་པོ་མེད་པ་སྟེ། རྣམ་ཞིག་ཐོས་
བསམ་དང་འཆད་ཉན་གྱི་བྱ་བ་མ་སྟོགས་པའི་ཆེ། མྱོང་དང་ཉེ་བའི་དགོན་པ་ཞིག་ཏུ་
སོང་སྟེ། གཏོར་མ་དང་། ཁུས་གྱི་ཚོག་དང་། ག་ཤིན་པོ་རྩེས་སུ་བཟུང་བ་ལ་སོགས་
པའི་སློན་ས་རང་གི་སྟོ་བཅའ་¹⁸⁴བར་བྱ་བའི་ཐབས་ཡིན་གྱི། ད་ལྟ་ནི་ཐོས་བསམ་
གྱི་བར་དུ་གཙོད་པ་ཆེན་པོ་འོ། །ཞེས་དོ་རྩེ་འཆང་གི་གོ་འཕང་ལས་འབད་བ་དུ་མས་
ཕྱིར་སྟོགས་པར་བྱེད་གྱི། གང་ཟག་གཅིག་ལ་སྟགས་དང་མཆན་ཉིད་གྱི་ཐོས་བསམ་
གཞི་མ་ཐུན་དུ་འདུ་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ། །ཡང་གང་ཞིག་གསང་སྟགས་དོ་རྩེ་ཐེག་
པ་བར་ཁས་འཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ན་ནི། སྟོས་པར་འགྱུར་བའི་བརྟུང་བ་དང་། དུས་མ་
ཡིན་པའི་ཁ་ཐས་ལ་སོགས་པ་འོངས་མ་སྟུང་བ་ལས་ལྟར་བར་འགྱུར་ཞིང་དམ་
ཆོག་དང་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ལོག་པའི་གཏམ་གྱི་སྦྱོར་བ་
རྒྱ་ཆེར་སྟེལ་བས་འདོད་ཡོན་ལ་ཆེས་ཆེར་སྟེད་པ་དག །རང་གི་འདོད་པ་དང་
མ་ཐུན་བས་ཡིད་ཤིན་ཏུ་རངས་པར་གྱུར་ཅིང་། དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་གསང་སྟགས་ཀྱི་
ཚུལ་ལ་ཞུགས་ཕྱིན་ཆད་རབ་དུ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཅ་ལྟར་དོར་ནས། གཤུལ་བྱ་
དུ་མའི་འདྲེན་པར་རྫོམ་པ། ཆེན་པོ་དག་གིས་བཀྱར་བ་ཡིན་དུ་ཟིན་ཀྱང་། དུར་སྟོག་
གི་རྒྱལ་མཆན་དང་བཅས་བཞིན་དུ་བྱ་དང་བྱ་མོ་དང་ཆུང་མའི་ཆོགས་ཆེན་པོ་
མཛོན་སུམ་དུ་བབ་པ་ལ་རང་ཉིད་ཀྱང་ཡ་མི་ང་ཞིང་། སུ་ཡང་སྟོད་པར་མི་བྱེད་ལ།
དེ་ལྟ་ནའང་རང་གི་སྟེད་དུ་གཏོགས་པ་དག་གི་རབ་དུ་བྱུང་བ་དང་བསྟེན་པར་རྩོགས་

པར་འདོད་པ་དག་ཐེ་མི་ཚོམ་པར་སྐྱབ་པས། རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ཆེད་དུ་ཉམས་པར་
བྱེད་པའི་སྒྲོང་བ་རན་པ་ལྟར་ལེན་པས་བྱབ་པར་གྱུར་”བ¹⁸⁵ནི་གསང་སྒྲགས་པ་
ལ་འདོད་པ་སྒྲོང་བ་སྒྲོན་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བའི་ཆོག་གིས་འཇིག་རྟེན་བསྐྱས་པ་
ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་གསང་སྒྲགས་ལ་རིགས་པའི་དབྱེད་པ་དོར་བར་བྱ་བ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲོན་གཏམ་ཆོགས་སུ་བསྒྲགས་པས། སྤེ་སྤོད་ལ་སློ་ཁ་ཅུང་ཟད་
ཀྱང་མ་ཕྱོགས་པའི་གསང་སྒྲགས་པར་ཁས་འཆེ་བ་དག །སྒྲོན་པོ་རང་དང་མ་ཐུན་
པས་མཁུ །ཞེས་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཤིན་དུ་ཡ་མཚན་པར་གྱུར་ཏེ། གསང་སྒྲགས་ལ་
རྟོག་གའི་དབྱེད་པ་བྱར་མེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བའི་ཆོག་འདི་ཅམ་ལ་སྐྱབས་སུ་བཟུངས་
ནས། ཕྱི་རོལ་པའི་བྱུབ་པའི་མཐའ་ལས་ཀྱང་སྤྲད་པར་བྱ་བའི་ལུགས། ལྷང་རིགས་
ལ་སློ་ཁ་མ་ཕྱོགས་པའི་སྒྲོན་པོ་དག་གིས་བསམས་ནས་རྟེན་པའི་དོན་ལ། ལྷ་མའི་
མན་ངག་ལས་འོངས་པའི་གསང་སྒྲགས་གྱི་ལམ་གྱི་གནད་མཐར་ཐུག་བཤོ། །ཞེས་
བསྒྲགས་པས། བལ་ཆེ་བ་དག་རྟོག་དཔྱོད་མི་བྱེད་པར། ཚུལ་དེ་ཉིད་ལ་ཡིད་རྟོན་
པར་བྱེད་ཅིང་། དེའི་མ་ཐུས། རྒྱུད་སྤེའི་དགོངས་པ་བྱུབ་ཆེན་གྱིས་བཀྲལ་བའི་ལམ་
གྱི་གནད་མཐར་ཐུག་པ་དག་མིང་ཅམ་ཡང་མ་ལུས་པར་བྱེད་དོ། །ཡང་གང་ཞིག་རི་
ཁོད་དགོན་པ་དག་དུ་སོང་སྟེ། དཔེན་པའི་གནས་ལ་བརྟེན་ནས་བསམ་གཏན་ལྟར་
ལེན་པར་འདོད་པ་དག་ནི་འདི་སྤྲད་དུ། ལྷོས་པའི་བརྟུང་བ་དང་། ཕྱི་རྫོང་ཁ་ཟས་སྤོང་
བ་ལ་སོགས་པའི་འདུལ་”བ¹⁸⁶ལས་གསུངས་པ་དག་ནི་ཉན་ཐོས་པའི་དབང་དུ་
བྱས་པ། ཐེག་པ་འདོག་མ། དམན་པ་ལ་མོས་པ་དག་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི། ཐེག་

185 བ་

186 བ་

བ་གོང་མ་དང་། སེམས་ཀྱི་རང་ངོ་ཤེས་བ་ལ་དེ་འདྲ་བ་འཆིང་བྱེད་ཡིན་པས་དགོས་
བ་མེད་དོ། །ཞེས་སྒྲེང་ཞིང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཀུན་ཏུ་སྨྱོད་པ་དག་ལ་ལ་བར་འདོར་བ་
ལ་ཇི་མི་སྟུམ་པར་མ་ཟད་ཀྱི། །ཁ་ཅིག་ནི་སྒྲ་གོས་དང་མཐང་གོས་ལ་སོགས་པའི་
རྟགས་ཀྱང་ཆེད་དུ་འདོར་བར་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་བསམ་གཏན་སྦྱར་ལེན་པ་ནང་
ལ་གཞོལ་བས་ནི། གསུང་རབ་དང་། དགོངས་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་དག་ལ་བསྟ་
བ་དང་ཉན་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་ཕྱིའི་གོ་རྒྱ་གཙོད་པ་
ཅོམ་མ་གཏོགས། རང་སེམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་སེམས་པའི་ཆོ་རྣམ་པར་གཡེང་
བའི་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་མེད་ཀྱང་སྤྲ་མའི་མན་ངག་ལས་གནས་ལུགས་རྟགས་
པར་འགྱུར་བས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོམ་པ་དང་།
གཟུངས་སྒྲགས་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་བསྐྱེས་བཞེད་དང་། ཕྱག་འཆོལ་བ་དང་། མཆོད་
བ་འབུལ་བ་ལ་སོགས་པ་སྟོས་བཅས་ཀྱི་དགེ་སྦྱོར་དག་དོར་ནས། སྟོས་བ་མེད་པ་
གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་འབང་ཞིག་བསྐྱོམ་པར་བྱ་ལ། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་བསྐྱོམ་
པ་ལ་ནི་རིགས་པའི་¹⁸⁷་སྤྱ་འབྲང་བའི་ངེས་པ་རྟེན་མི་དགོས་ཀྱི། ཅི་ཡང་ཡིད་
ལ་མི་བྱེད་པར་ཐ་མལ་གྱི་ཤེས་པ་སོ་མ་རང་བབས་སུ་བཞག་པས་ཆོག །ཅེས་
བསམ་གཏན་པ་དག་མཐོན་གཅིག་ཏུ་སྦྱ་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་རྒྱལ་བས་ཚུལ་
ཁྲིམས་གཞིར་བྱས་ནས་གནས་ལུགས་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་ཐབ་ཅིང་། དེའི་
དོན་སྟོམ་བྱུང་གིས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་གོ་རིམས་རྩིས་སུ་འགོ་
སྟོག་མི་འབྱུལ་བར་གསུངས་པ་དེ་ཉིད་འབད་པས་འགོག་ཅིང་། སྒྲགས་དང་པ་རོལ་
ཏུ་བྱིན་པ་དང་། ཐོས་པ་དང་སྟོམ་པ་ལ་སོགས་པ་པན་ཚུན་ཆ་གང་ལྟར་འགལ་བར་

བསམས་ནས་སུན་འབྲིན་པ་དང་། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་དམ་པའི་ཆོས་འདུལ་བའི་
བསྐྱབ་ཁྱིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་སྤྱིང་ཐག་པ་ནས་སུན་འབྲིན་པར་བྱེད་པའི་སྒོ་
ནས། ཁ་བ་ཅན་གྱི་སྒྲོངས་འདིར་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་གཟུགས་བརྟན་ཅམ་ཞིག་ལྷག་
མར་གྱུར་པའི་ཆོ། རྩི་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་དམ་པའི་ཆོས་འདྲིན་པའི་སྒོན་ལམ་
རྒྱབས་པོ་ཆེ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་མཐུས་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུད་འདིར་བསྟན་པ་རིན་པོ་
ཆེ་གསོ་བའི་སྤྲད་དུ་ཉེ་བར་བྱོན་ཏེ། གོང་དུ་རྩི་སྤྲད་བརྗོད་པའི་ཚུལ་གྱིས། རང་
གཞན་གྱི་དོན་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་དག་ལ་མྱོང་དུ་བྱུང་བའི་བཙོན་པ་བྲག་པོ་ལྟར་
མཛད་པས་དིང་སང་གི་དུས་ན་ཐོས་བསམ་པ་དག་གིས་ཐོས་བསམ་ལ་བཙོན་པ་
ལྟར་བྱེད་པའི་ཆེ་ཡང་བསྐྱབ་པའི་གཞི་ལ་གཅེས་སྤྲས་སུ་བྱེད་པ་དང་། བྱང་པར་དུ་
ཡང་སྤེ་སྒོད་འདྲིན་པ་ཅུང་ཐད་གྲག་པར་སྒོམ་བྱིན་ཆད་ཆད་དང་དུས་མ་ཡིན་པའི་ཁ་
བས་སོགས་འདྲོལ་ཉྱེག་ཏུ་སྒྲོད་པ་ལ་ངོ་ཆ་བའི་གནས་སུ་བྱེད་པ་དང་། སྒོན་དུས་གྲ་
ས་ཆེན་པོ་དག་གི་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་པལ་ཆེ་བས་ཀྱང་། གདིང་བ་དང་ལྟར་བཟེད་ལ་
སོགས་པའི་དགོ་སྒྲོང་གི་ཡོ་བྱད་དག་ངོ་ཤེས་པའང་དཀའ་བར་གྱུར་ཅིང་། ལྷ་གོས་
དང་མཐང་གོས་སྒྲམ་ཐོན་སྤྲེགས་བྱར་སྒྱུར་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ན་བས་ཀྱང་ཐོས་པར་
མ་གྱུར་པ་ལས། དིང་སང་ཁ་ཆེ་དང་རྒྱ་ནག་གི་བར་ཐམས་ཅད་དུ། དགོ་སྒྲོང་གི་
རྟགས་དང་ཆ་ལུགས་རྣམ་པར་དག་པ་དེ་ལྟ་བུ་དང་། ཆད་དང་བྱི་རྩོའི་ཁ་བས་སྒྲོང་བ་
དང་། བྱིན་ལེན་དང་བྱང་ཆུ་དང་། ལུབ་ལྷག་ཉལ་སྒྱུར་བ་སོགས་བསྐྱབ་པའི་གཞི་སྤྲ་
མོ་གཅིག་ཡན་ཆད་ལ་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་པའི་དགོ་སྒྲོང་ཚུལ་དང་མཐུན་པས་བྱབ་
པར་གྱུར་པ་འདི་འདྲ་བ་ནི། བདག་ཅག་གི་དཔལ་ལྷན་སྒྲ་མ་དམ་པ་རྩི་བཙུན་རིན་པོ་

ཆེ་འདི་འབའ་ཞིག་གི་བཀའ་འདྲིན་མ་ཡིན་ན། གཞན་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་
བར་གྱུར་བ་སོམས་ཤིག་ཏེ་བཞིན་དུ་གང་ཞིག་སྡེ་སྡོད་ལ་ཐོས་བསམ་ལྟར་བྱེད་བ་
དེ་ཉིད་འབའ་ཞིག་ལ་ཞེན་བ་ཆེས་ཆེར་འཐས་བར་གྱུར་པ། གྲགས་པའི་བ་དན་གྱིས་
མཛེས་བར་གྱུར་བ་དག་ལའང་། ཉམས་སྲུ་ལེན་བ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཆོ། རང་གི་
རྒྱུད་འདུལ་བར་བྱེད་པའི་ཚུལ། གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོ་དག་ནས་གསུངས་པ། ལག་
དུ་སྤང་བའི་རིམ་བཤི་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཅུང་ཟད་ཀྱང་བསྟན་དུ་མེད་ཅིང་།
གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོ་དག་ན་དེ་ལྟ་བུའི་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་ཡོད་པའི་ཐེ་ཆོམ་ཙམ་
ཡང་མེད་པར། གང་གི་ཆེ་རང་ཉིད་ན་སོ་ཡོལ་བའི་སོ་ཉམ་ཟེན་པས། འཆི་བདག་གི་
ཆད་བ་ལ་འཛིགས་བ་ཅུང་ཞིག་སྐྱེས་པར་གྱུར་བ་ན། ལྷན་པོ་ཅི་ཡང་མ་བསྐབས་པ།
རིའི་ལུག་དུ་མི་ཆེ་ཡོལ་བར་བྱས་བ་ཞིག་གི་དུང་དུ་སོང་སྟེ། དེས་ངེ་སྐད་གདམས་
པའི་དག་ལས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་འདའ་བར་མི་རུས་ཤིང་། སྟོན་ཆད་ཐོས་བསམ་ལ་ངེ་
སྟེད་འབད་བ་བྱས་བ་ཐམས་ཅད། འགྲོད་བ་ལྟར་ལེན་པའི་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས། ཅི་
ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་བ་དུད་འགྲོའི་སྐབ་ཐབས། རྩ་ཤང་གི་རིང་ལུགས་ལ་གནས་
བཞིན་དུ། གསུང་རབ་ཆེན་པོ་རྣམས་འཆི་བའི་ཆེ་དགོས་བ་མེད་པར་འཛིན་པའི་
ཆོས་སྤོང་བའི་ལས་ཀྱི་སྐབ་བ་ཤིན་དུ་ཆེ་བས་ནོན་བཞིན་དུ་ཆེའི་དུས་བྱེད་པར་
འགྱུར་བ་འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་དུ་ཟད་བ་ལས། དེང་སང་གི་ཆེ་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་
མཐར་ཐུག་བ་སྟོན་བ་ནི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོ་དག་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་ནས་ཅུང་
ཞིག་ཉམས་སྲུ་ལེན་པར་འདོད་པ་ནའང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གཅེས་སྤྲོས་སྲུ་བྱེད་བ་
གཞིར་བྱས་ནས། བསག་“སྤྱང¹⁸⁸ལ་འབད་དེ་གསུང་རབ་ཆེན་པོ་དག་གི་དགོངས་

བ་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་དག་གིས་བཀའ་བ་དང་མཐུན་པར་ཉམས་སུ་ལེན་པ་དགོས་ཀྱི།
 གཞན་དུ་ནང་ལ་བ་ལྟར་ལེན་པའི་དཀའ་བ་ཇི་ཙམ་ཞིག་སྤྱད་དུ་ཟེན་གྱང་། འབད་པ་
 འབྲས་བུ་མེད་པ་ཡིན་ཞོ་སྟམ་པའི་གོ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་ཆགས་པ་དང་། ཚུལ་དེ་
 དང་མཐུན་པར་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་གིས་
 ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཐ་གྲུ་ཀྱང་ཉུ་བྱུ་བ་རྒྱུར་ཉེ། ཆོས་མ་ཡིན་པ་ཆེས་ཆེར་ཉམས་
 དམས་པར་གྱུར་པ་འདི་ཡང་། བདག་ཅག་གི་རྩི་བཙུན་འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་གི་བཀའ་
 ཟིན་མཛད་པ་མ་ཡིན་ན། ཡོད་ཀྱང་སྤྱང་དུ་མི་རུང་བ་སུ་ཞིག་གི་བཀའ་ཟིན་རྩིས་སུ་
 ཟུག་པར་བྱ། དེ་བཞིན་དུ་དིང་སང་གི་ཆེན་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་ལ་ཐོས་བསམ་ལྟར་
 ལེན་པའི་བཤེས་གཉེན་དག་གྱང་། དེ་ཙམ་ཞིག་གིས་ཡིད་མི་ཆོམས་པར་གསང་
 སྒྲགས་རྩི་རྩེ་ཐེག་པ་ལ་སྤྱོད་བཞེད་པོས་འཇུག་པ་ལྟར་ལེན་ཞིང་། སྤོན་ཆད་སྒྲགས་
 ཀྱི་མན་ངག་མཐར་ཐུག་པ་ནི་རྒྱུད་སྤེལ་ལྟོས་མི་དགོས་པར། སྤྱོད་པའི་ངག་ལས་ཐོས་
 བ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་ལ། ད་ལྟ་མན་ངག་གིས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཐབ་
 དོན་མཐར་ཐུག་པ་ནི་རྒྱུད་སྤེལ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་ཁོ་ན་ན་ཡོད་¹⁸⁹ པར་རྟོགས་ནས།
 དེ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་རྒྱུད་སྤེལ་རིན་པོ་ཆེ་དག་ལ་འབད་པས་དོན་དུ་གཉེར་བ་
 དང་། སྤོན་ཆད་རྒྱུད་སྤེལ་དགོངས་པ་བྱུ་བ་ཆེན་གྱིས་བཀའ་བ་དང་མཐུན་པའི་མན་
 ངག་གི་གནད་ཐམས་ཅད་པལ་ཆེ་བ་མིང་ཙམ་ཡང་མ་མཆིས་པར་གྱུར་པ་ལས།
 དིང་སང་གི་ཆེ་རྩི་སྤྱོད་པའི་ཉིད་ཀྱི་གསུང་གི་བདུན་ཅི་མུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས། རང་
 གི་བཙུན་པས་སྤྱོད་པ་ལ་འབྲས་པར་བྱས་ན་ནི་གདོན་མི་ཐ་བར་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་རྩི་
 རྩི་འཆང་གི་གོ་འཕང་འཐོབ་པར་རུས་པའི་མན་ངག་གི་གནད་བྱུ་བ་ཆེན་གྱི་དགོངས་

བ་ལྟར་འབྲུལ་མེད་དུ་གོ་ནས་བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ལམ་ལ་དབྱིས་བྱིན་པའི་རེས་བ་རྟེན་
ཅིང་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྐྱབ་བ་དང་། དམ་ཆོག་དང་སྟོམ་བ་ལ་གཅེས་སྤྲས་སུ་བྱེད་ཅིང་
ལྷའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་གནས་བ་དང་། རྒྱུད་སྤེའི་དོན་ལ་མི་འཇིགས་བ་རྟེན་བ་དང་སྤྲལ་
ལྷན་རྗེས་སུ་འཇིན་པའི་དོ་རྩེ་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོའི་གོ་འཕང་ཐོབ་བ་དང་། བསྐྱེད་
རྫོགས་ལ་གོམས་བར་བྱས་བས་རྒྱུད་སྤེའི་དང་མཐུན་པའི་སྟོང་བ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་
འབྲུངས་ཏེ། བོད་ལ་བྱུབ་ཐོབ་དུ་བྲག་པ་དུ་མ་ཞིག་གིས་བསྐྱུན་བར་མི་རུས་པའི་
ཉིང་རེ་འཇིན་བརྟན་པོ་རྟེན་བ་དང་། ལྷག་པའི་ལྷས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཤིང་བསྟེན་
སྐྱབ་དང་བརྒྲས་བ་ལ་གོམས་བ་མཇད་དུ་བྱུང་བས། རང་གཞན་གྱི་བདུད་དང་བར་དུ་
གཅོད་བ་ཆར་གཅོད་བ་ལ་ཐོགས་བ་མེད་པའི་རུས་བ་དང་ལྷན་བ་ལ་སོགས་པ།
མདོར་ན་རྒྱུད་སྤེའི་དང་མཐུན་པའི་དོ་རྩེ་འཇིན་པ། སོ་སོར་ཐར་བ་དང་འདུལ་བའི་
ཀུན་སྟོང་རྣམས་བར་དག་ཅིང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱབ་པའི་གནས་དག་ལ་ཐེག་
བ་ཆེན་པོའི་སྤེ་སྟོང་དང་མཐུན་བར་གཅེས་སྤྲས་སུ་བྱེད་པ། སྟོམ་བ་གསུམ་གྱི་ཚུ་
བོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་དང་ལྷན་བས་སུགས་རྒྱུད་རྟོག་བ་མེད་བར་ལེགས་བར་
གཏམས་པའི་སྤེ་སྟོང་འཇིན་བ་སྟོང་སྤྲག་མང་པོ་ཞིག་གིས། རུབ་སྤྱོད་ལ་ཇ་ལན་རྟ་
ར་ནས་བརྒུངས་ཏེ། ཤར་ཕྱོད་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་ལ་སྤྲག་པའི་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ཁམས་
ཡན་ཆད་དུ་ཅི་རིགས་བར་བྱབ་བར་གྱུར་བ་འདི་ལྟ་བུ་ནི། རྩེ་རྩེ་མ་འདི་ཉིད་འབང་
ཞིག་གི་མཇད་དུ་བྱུང་བའི་འཕྲིན་ལས་དབག་བར་དགའ་བ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་
བདག་ཅག་གི་རྩེ་རྩེ་མ་འདི་ནི། སྟོན་དུ་ལེགས་བར་སྤྱད་པའི་རྒྱའི་སྟོབས་བསམ་
གིས་མི་བྱབ་བ་ཞིག་ལ་གོམས་བར་མཇད་པའི་སྟོབས་གིས། ལྷ་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་

ཆོས་དང་མ་སྤྱོད་པའི་འཆོག་ཆས་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་བྲེལ་བར་མི་འགྱུར་བ་ལྟ་བུ་
གི། གངས་དང་། རི་སྤུལ་དང་། བས་མཐའ་དང་། དགོན་པའི་གནས་དག་ཏུ་གཅིག་
ཏུ་དབེན་བ་ལ་སྤྱགས་གཞོལ་བའི་ཆེ་ཡང་། དབྱས་གཙང་མདོ་ཁམས་རྒྱ་ནག་ཁ་ཆེ་
ཚུན་ཆད་ཀྱི་འབྱོར་པའི་བྱད་པར་མཛད་དུ་བྱུང་བ་དང་། ཉེ་བར་མཁོ་ཞིང་རྒྱེན་དུ་
བབས་པའི་ཡོ་བྱད་ཀྱི་བྱད་པར་གང་ཅི་ཡང་རྒྱང་བ་དག་ཐམས་ཅད། དད་པའི་
ཤུགས་ཀྱིས་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་པ་ཉམས་པའི་སྐྱེ་བོ་མཆོག་དང་གཙོ་བོ་དང་དམན་པ་
དང་བར་མ་དག་གིས་དམ་པ་འདིའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་ལ་དགོ་བའི་ལོ་རྟོག་
བསྐྱེད་པའི་སྐད་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྤྱན་ལམ་དུ་བབ་པར་ཉེ་བར་འགོད་པ་དང་།
མཆོད་ཅིང་བསྟེན་བཀྱར་བའི་ཚུལ་ལ་ནི་སྤྱས་ཀྱང་ཆད་བཟུང་བར་མི་རྣམས་ཤིང་།
གངས་སུ་བཅི་བར་མི་རྣམས་ལ། རྒྱུན་ཆད་བོད་ཀྱི་དགོ་བའི་གཤེས་གཉེན་སྤྱོགས་
ཆེན་པོ་ཅན། གཤགས་པའི་བ་¹⁹⁰ཀྱིས་མཛེས་པ་སྤུལ་འདར་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་
གཏམ་བཟོད་པ་མེད་དོ། །དེ་ལྟ་ནའདར་དེ་དག་ཐམས་ཅད། རྒྱལ་པོ་དང་། གཙོ་བོ་
དང་། མི་དཔོན་དང་། སྤྱིས་པ་དང་། བྱད་མེད་སོགས་ཀྱི་ངོར་ལྟ་བ་དང་། ལན་ལ་རེ་
བ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཟང་ཟིང་གི་འདུ་¹⁹¹འགོད་ལྟར་ལེན་པས་དད་པས་བྱེན་པ་
ཚུད་གཞོན་པར་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་སྤྱོད་ཀྱི། བདག་ཉིད་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་བྱི་ཅམ་ཡང་
མི་མངའ་བས་བསྟན་པ་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའི་སྤྱགས་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་མཐའ་
ཡས་པ་དག་ལ་ཆད་བཟུང་མི་རྣམས་པར་སྤྱིན་པའི་སྤྱོན་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བར་
གཏོང་བ་ལྟར་མཛད་པས་བསྐྱེད་པའི་དངོས་པོ་བཞིའི་སྤྱོན་ས་གདུལ་བྱ་མཐའ་དག་

190 རྟོན་
191 འགོད་

རང་རང་གི་སྐྱེལ་བ་དང་འཆམ་པར་སྤྲོད་ཅིང་གྲོལ་པར་མཛད་ལ། གཞན་ཡང་
གཙུག་ལག་ཁང་དང་། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྐྱེལ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཉེན་དང་།
དགོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་མཆོད་པ་དང་། སྤྲེལ་གྲོལ་པ་དག་གི་འདས་མཆོད་ནར་མ་
དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དུས་མཆོད་ཆེན་པོ་བཞི་ལ་སོགས་པའི་མཆོད་པ་
ནར་མ་དང་། མྱོག་པ་དང་སྐྱབ་པ་ལྟར་ལེན་པ་བརྒྱ་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་ཞིག་གི་འཆོ་
བའི་ཡོ་བྱད་དུ་གཏོང་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚུལ་བསམ་པར་མི་ཁུས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དམ་
པ་འདིས་སྐྱེ་ཆེ་རིལ་པོ་ལ། ཡོ་བྱད་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་ཐུགས་ཀྱན་ཏུ་ཆགས་པར་
གྱུར་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་འཕམ། ཉན་པ་འབྲུག་ཅིག་ཡན་ཆད་ཀྱི་བསྐྱེད་བདག་གིར་མཛད་དོ་
ཞེས་བྱ་བ་འཕམ། བདག་ཉིད་ཀྱི་འཆོ་བའམ་ཡོ་བྱད་ཀྱི་སྤྲད་དུ་ཞིང་བྲེ་གང་གི་ས་ཚམ་
ཡང་བདག་གིར་མཛད་དོ་ཞེས་སྐྱེད་བའི་སྐྱབས་ཕྱུང་བཤུད་ཀྱང་མེད་པས་ཚུལ་མ་
ཡིན་པའི་ལས་ཀྱི་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་རང་གི་རང་གིས་སྤངས་པ་
ཞིག་སྟེ། འདི་ནི་འདིའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཆ་སྟོ་མོ་ཞིག་ཡིན་མོད་ཀྱི། དེ་ལྟར་ཡང་།
གངས་རིའི་ཁོང་གི་ཆེན་པོ་དུ་མ་ཞིག་གི་རྣམ་པར་ཐར་པས་འདི་ཚམ་ལ་ཡང་བསྐྱེད་
པར་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟར་བས་ན། སྤྲོད་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་སྤྲོད་པ་བྱ་བར་
ལས་འདའ་བའི་མཛད་པ་བསྐྱེད་ནས་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོ་དག་འདས། སྤྲད་པར་
བྱེད་པའི་འཕགས་པ་དག་ཞི་བའི་དབྱིངས་སུ་བསེལ་བའི་དངོས་པོ་ཐོབ་པར་གྱུར་
པ་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀའ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་སྐྱུར་པ་འདེབས་པ་དག་གིས་བྱབ་
པར་གྱུར་ཏེ། དེ་ཞིག་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མིང་ཚམ་ཡང་མ་ལུས་པ་
ལྟར་བྱུང་བར་གྱུར་པའི་ཆེ། འཕགས་པ་སྐྱེད་བྱོན་ཏེ། རྒྱལ་བས་ལུང་བསྐྱེད་པ་

ལྟར། སྤྲུགས་དང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྤྲིང་པོ་མཐའ་དག་གཞི་ནས་
གསོས་ཤིང་། ལོག་པར་སྤྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ཆར་བཅད་དེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་
ཉི་མ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་པས། འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་འཕགས་པ་སྤྲོ་སྤྲོ་བ་རྒྱལ་
བ་ཉིད་ལས་ཀྱང་བཀའ་བློན་ཆེ་བར་བསྟོན་མི་རུས་པར་ཤིང་རྟའི་སྤོལ་འབྲེད་ཆེན་
པོ་པལ་ཆེ་བ་དང་། གྲུབ་ཆེན་པལ་ཆེ་བ་དག་མཐུན་པ་ཉིད་དུ་ཡིད་ལ་བརྟགས་ཏེ་
འདུག་གོ། །འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་འཕགས་པ་སྤྲོ་སྤྲོ་བ་ཀྱིས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་བྱ་
བ་ཆེན་པོ་མཛད་པ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ། དུས་ཀྱི་ཐ་མ་འདི་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ན། རྩི་སྤྲོ་
མ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིར། རྒྱལ་བའི་བསྟན་པའི་སྤྲིང་པོ་མཐའ་དག་
རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་གཞི་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་གསལ་བར་མཛད་པ་
ཡང་ཚུལ་དེ་དང་ཁྱད་པར་མ་མཆིས་པ་ཡིན་པས། སྤྲེས་བྱ་དམ་པའི་ངོ་མཆར་བའི་
མཛད་པ་ལུལ་དུ་བྱུང་བ་དག་མཐོང་ཞིང་ཐོས་པ་ཅེས་ཉིད་ནས། དུག་སྤྲུལ་ཀྱིས་སྤྲོ་
ཅིའི་བྱི་ཆོར་བ་བཞིན་དུ་ཡིད་ཆེར་མའི་མལ་དུ་ཉལ་བ་ལྟ་བུར་མ་བྲེད་པར་བདག་
ཉིད་ལ་རྩིས་སུ་ལྟ་བར་བྱོས་ཤིག །འདིར་”སྤྲུལ”¹⁹²་བ། དཔལ་ལྷན་གསུང་རབ་ཀུན་
ལ་བལྟ་བའི་མིག །བྱི་མེད་རིགས་པའི་འཕྲེན་བྲེད་སྟོང་ལྷན་པ། །ཁྲོད་ཀྱི་དངོས་
སྟོབས་རིགས་པའི་ལག་ཉལ་ཀྱིས། །མཐར་འཛིན་རི་བོ་མིང་གི་ལྟག་མར་
མཛད། །བཟོད་དཀའ་རིགས་པའི་བྱི་བཞོན་རྒྱུད་ལྷགས་ཀྱིས། །མ་ལུས་སྟོགས་ཀྱི་
གོ་སྐབས་ལ་གནས་པའི། །ལོག་པའི་གཞུང་ལྷགས་སྤྲིན་ཆོགས་ཀུན་བཅོམ་
སྟེ། །པན་བདེ་སྤྲང་ཅིའི་གཉེན་གཅིག་མཁའ་ལ་མཛེས། །བྱི་མེད་རིགས་པ་རྣམས་པའི་
མཆོན་འཆང་བ། །ཁྲོད་ཀྱིས་རྩལ་མའི་སྤྱོད་པ་རྒྱུད་བསྐྱངས་ཀྱང་། །སྤྲོ་བའི་མེད་གོ་

192 སྤྲུལ་

ཀུན་གྱི་ང་རྒྱལ་གྱི། །རལ་བ་མ་ལུས་ཅིག་ཅར་ས་ལ་སྤྱང་། །བདེ་གཤེགས་བསྟན་
པའི་ས་ཆེན་ཁྱོད་གྱི་ནི། །ལེགས་བཤད་དབྱངས་¹⁹³པའི་ཀ་བ་ལ་བརྟེན་པ། །ཐེག་
མཆོག་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བ་ཁྱོད་གྱི་བཀའ། །དཔལ་ལྷན་མཁས་བ་ཀུན་གྱི་མགོ་བོས་
འཛིན། །མི་དམན་རྒྱལ་བའི་ས་བོན་སྤྱིང་རྩེའི་ཁམས། །ཤེས་རབ་ཡུམ་གྱི་ལྟོ་བར་
བསམ་གཏན་གྱི། །བདེ་བོད་སྟོམས་པར་བརྟེན་པས་ལེགས་སྦྱིན་པ། །དུས་གསུམ་
རྒྱལ་བའི་གདུང་འཆོབ་སྤྲུལ་འདི་བསྐྱུན། །སྤྱིང་རྩེའི་ཁྲ་བ་རྩོགས་པའི་གཞོན་ནུ་
ནི། །ལྷག་བསམ་ཀུན་གསལ་མཛེས་མའི་བར་བ་ལས། །ཁྲད་བྱུང་བཙོན་པའི་
མགྲོགས་འགྲོས་རབ་སྤངས་ཏེ། །གཞན་དོན་ཤར་རིའི་བ་གམ་ཅེ་ལ་འཛེགས། །དེ་
ཆོ་དམ་ཆོས་ཀྱི་སྤྱད་བཞད་བ་དང་། །མཉམ་དུ་བྱུང་བསྟན་གོས་དཀར་གྱོན་པའི་
ལུས། །གཟིགས་ནས་ས་གསུམ་འགྲོ་འདི་སྤྱད་བྲལ་ཞེས། །དགྲེས་ལྷན་རྒྱལ་བ་
ཀུན་¹⁹⁴ནི་བཏང་སྟོམས་མཛད། །ཚོད་དུས་འཕྲོག་སྤྱད་ཆེད་དུ་འོངས་བ་ཡི། །རྩོགས་
ལྷན་བཞིན་དུ་ཁོར་ཡུག་རི་བོའི་ཁོངས། །མ་ལུས་བྲབ་པར་བསྐྱབ་གསུམ་རྒྱལ་
མཆོན་ནི། །ཁྱོད་གྲགས་སྟན་པའི་བ་དན་བཞིན་དུ་བཅུགས། །དེ་ཕྱིར་དུས་མཐར་
ལེགས་བཤད་སྤང་ཅིའི་གཉེན། །བྱབ་པའི་ཉི་མ་མ་ལུས་ཟེལ་གཞོན་པའི། །ས་
གསུམ་འོད་མཛད་འགྲོ་བའི་སྒྲ་མ་གང་། །ཁྱོད་དང་མཚུངས་པའི་སྤང་བ་གཞན་ཡོད་
མིན། །ཞེས་བྱ་བ་ནི། །རྩི་བཙུན་སྒྲ་མ་ཙོང་ཁ་པའི་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་ཡོངས་སུ་
བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་འཇུག་དོགས་ཞེས་བྱ་བ་ལས། །རང་ཉིད་ཆོས་གྱི་
རྒྱལ་བོའི་གོ་འཕང་བརྟེན་ནས། །བསྟན་བ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་རྩི་ལྟར་མཛད་བ་མདོ་

193 དབྱངས་

194 བཀུན་

ཅམ་སྒོས་པའི་རིམ་པར་བྱེ་བ་སྟེ་ལྷ་པའོ། །

དེ་ལྟར་བསྟན་པ་དང་གདུལ་བྱའི་དོན་མདུ་བྱུང་བ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པས་
གངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་སྐྱེད་ངོས་ཀྱིས་གདུལ་བ་དག་གི་དོན་ནི་པལ་
ཆེར་མཛད་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་ལ་ཉེ་བར་གྱུར་པ་པག་གི་ལོའི་སྟོན། སྟོད་ལུང་གི་ཆུ་
ཚན་ལ་བྱོན་ན་སྐྱེ་ལུས་ལ་ཤིན་ཏུ་འཕྲོད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསོལ་བ་དག་གིས་
འབྲལ་བྱེད་མཆམས་སྒྲོར་བའི་རྒྱུ་བྱས་ཤིང་། དོན་གྱི་གཙོ་བོ་ནི། རང་ཉིད་རོ་བོ་
རིན་པོ་ཆའི་བྱུང་བྱེད་ཀྱིས་བྱེད་པ་མཛད་པའི་ཕྱག་བྱ་བར་བཞེད་པ་དང་། གུན་
ཏུ་རྒྱ་རབ་བཟང་དང་བྱི་ཟའི་རྒྱལ་པོ་བཞེད་དུ། སྐྱེད་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་སུ་གདུལ་བའི་
སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ཞིག་གི་དོན་བྱ་བར་ཡང་དགོངས་ཤིང་། སྟོན་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྟོན་
པར་མཛད་པའི་སྐྱེ་བོ་མཐའ་ཡས་པ་དག་ལ་ལེགས་པར་བཤའ་པའི་གསུང་གི་ཐ་མ་
སྐལ་བར་བཞེད་ནས། རི་བོ་དགེ་ལྷན་ནས་ཕྱག་བཏེག་སྟེ་ལྷ་སར་མཆོད་པ་དང་སྟོན་
ལམ་རྣམས་པར་དག་པ་མཛད་ནས་སྟོད་ལུང་གི་ཆབ་ཚན་ཁར་བྱོན། འོན་ཀྱང་ཆབ་
ཚན་གྱིས་ནི་ཞབས་ལ་ཅུང་ཟད་ཅམ་བདུག་པ་ལས་མ་མཛད། གཙོ་བོར་སྟོད་ལུང་
ལུ་མདའི་སྐྱེ་བོའི་ཆོགས་མཐའ་ཡས་པ་དག་ལ་ཆོས་དང་བྱིན་རྒྱལ་གྱི་སྐྱེས་གནང་
ཞིང་། བསྟོན་བཀུར་བ་དང་འབྲལ་བ་མདུ་བྱུང་བ་དག་བདག་གིར་མཛད་པ་དང་།
ཐ་ན་ཞལ་མཐོང་ཞིང་གསུང་ཐོས་པ་ཅམ་གྱི་སྟོན་ནས་ཀྱང་དོན་དང་ལྷན་པར་མཛད་
དེ། སྐར་འབྲས་སྐྱུངས་སུ་བྱོན་པའི་ཆེ། མདོ་ལི་ལ་གདན་བྲངས་པའི་མདོ་ལིའི་སྐལ་
འཇའ་ཆོན་ཁ་དོག་ལྷ་པ་གུན་ནས་བཀུར་བ་ཐལ་བྱུང་བྱེད་ཕྱག་བ་དང་། འབྲས་སྐྱུངས་སུ་
ཐེབས་ནས་ཀྱང་། ཆོས་གསུང་བའི་ཆེ་ཆོས་བྱའི་དབྱས་སུ་འཇའ་ཆོན་སྐལ་བ་ནས་

མཁའ་དབྱིངས་ནས་ཀ་བ་བཅུགས་པ་ལྟར་ཆེས་གསལ་བར་ཟུག་པ་སོགས་ཀྱི་
ལྟས་མངོན་སུམ་དུ་བབ་པར་གྱུར་ལ། གཞན་ཡང་འབྲས་སྤངས་སུ་བཞུགས་ཀྱི་རིང་
ལ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་སྟོང་པ་ལྟས་གཉིས་རེ་ཅམ་འདུས་ཤིང་།
སྡེ་འདུན་ནས་ཞབས་ཏོག་དང་སྤྱི་སྒྲིལ་གྱི་སོགས་བསྟེན་བཀྱར་འབུལ་ནི་དེ་སོགས་
བསམ་གྱིས་མི་བྲབ་པ་མཛད་ལ། དེའི་¹⁹⁵ཆེ་ལམ་རིམ་གྱི་ཁྱིད། ལྷ་རོ་ཆོས་
དུག་། དབུ་མ་འཇུག་ལ། གསང་བ་འདུས་པའི་རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་གསུངས་ཤིང་། དེ་
ཡང་སྟོན་ཆད་གྲོང་པའི་སྤྱི་བོ་པོ་མོ་སུ་ལ་ཁྱིད་ཆེར་མི་གནང་། བྱེད་པར་ལམ་རིམ་
གྱི་ཁྱིད་ལའང་འཆོག་ཏུ་མི་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་དམ་གཞག་ཆེ་བར་ཡོད་པ་ལ། དེ་
དུས་གྲོང་པའི་སྤྱི་བོ་རྒྱུ་ལོ་ཅམ་ཞིག་འོངས་པ་དང་། དུས་ནམ་ཞིག་འོངས་པ་ཐམས་
ཅད་ལ་བྱེད་པར་མེད་པར། ཐ་ན་སྤང་བའི་ཆོགས་དུ་མ་འདུས་པ་ཡན་ཆད་ཐམས་
ཅད་ལ་ལམ་རིམ་དང་དབུ་མ་ལ་¹⁹⁶སོགས་བའང་བཀག་པ་མེད་པར་གནང་།
འབྲས་སྤངས་སུ་སྐྱབས་ཤིག་ནས་གཞན་པལ་མོ་ཆེ་ལ་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་པའི་མངོན་ཆུང་
བར་གྱིས་གསུངས་ནས་ལྟ་བུ་བཟོ་བ་ལ་དམ་གཞག་ཆེ་བར་མཛད་དེ། བཅོམ་ལྷན་
འདས་རྣམས་པར་སྤང་མཛད་ཀྱི་དབུལ་སྤྱི་ཆེན་པོ་ཞིག་བཞེང་བའི་ཞལ་ཏ་མཛད། དེ་
ལྟར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱོར་ནས། སྟོན་ཆད་དུས་འཁོར་མ་གཏོགས་པའི་
རྒྱུད་ལ་ལེ་མཆམས་མཛད་པའི་ལུགས་མེད་པ་ལ། དེའི་ཆེ་གསང་འདུས་ཀྱི་ལེ་ལུ་
དགུ་པའི་སྐྱབས་ལ་ཆོས་¹⁹⁷མཆམས་མཛད་ནས། སྤྱར་དུ་དགོན་པར་འབྱོན་
བཞེད་པའི་ཞལ་ཏ་གནང་། དེ་ལ་སྤྱིན་བདག་དང་། ཆོས་གསལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ད་

195 ཆེ་

196 ཀོགས་

197 མཆམས་

དུང་རྒྱ་བ་གཅིག་གས་རྒྱ་བ་སྐྱེད་ཙམ་དུའང་བཞུགས་ནས་ཆོས་འཕྲོ་ཚོགས་པར་གསུང་བ་ཞིག་སྤྲུགས་རྗེས་གཟུང་འཆའ། “ཐན་¹⁹⁸་རྒྱུད་ཀྱི་འཕྲོ་བསྐྲུགས་ལུང་དུ་མཛད་པ་ཙམ་ཞིག་ཀྱང་གནང་འཆའ་ཞེས་གསོལ་བ་ནན་ཆེར་བཏབ་ཀྱང་གསན་དུ་མ་བཞེད་ནས། དེ་ལན་སྤྱར་དུ་བཏེག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་དགའ་བས་འདེགས། རྒྱུད་དང་ལམ་རིམ་འཕྲོ་ལ་འཕྲོག་པའི་འདུན་པ་ཁ་སིང་དུ་བཏང་ཆར་གསུངས་ནས་ཆོས་མཆམས་མཛད་དེ། དེ་ཡང་ད་དུང་སྤྲུགས་དང་མཆན་ཉིད་ཀྱི་གསུང་བཟོས་ཀྱི་བཤའ་རྒྱུན་ཚོགས་པ་མེད་པར་འཕྲོ་རིང་དུ་གནས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་སྤྲིག་པའི་དགོངས་པ་སྟོན་དུ་མཛད་པ་ཡིན་པར་གདོན་མི་བཤོ། །དེ་ནས་ལྷ་སར་བྱག་བཏེག། །རྩོ་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་དུ་བྱོན་ཏེ། བྱག་དང་མཆོད་པ་དང་སྟོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་ནས་ད་དུང་ཡང་བསྐྱན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་གསོལ་བ་བཏབ། དེ་ནས་ཆོས་རྗེ་ཤུག་ཡེ་ཤེས་”པས་¹⁹⁹་སྤྱན་བྱངས་ཏེ་སེར་ཆོས་སྤངས་སུ་བྱོན། ཁོང་པ་ལ་སྤར་ནས་ཞལ་ཏེ་བྱོན་པ་དང་། ཁོང་པ་རང་ལ་སྤྲུགས་ཀྱི་འདུན་པ་ཆེ་བར་ཡོད་ཅིང་། བྱང་བར་གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིར་སྤྲུགས་ཀྱི་རྒྱུད་སྤེལ་འཆད་ཉན་རྣམ་པར་དག་པ་ཡོང་ཡེ་ཐམས་ཅད་དུ་བྱབ་པར་གྱུར་ནས་རིང་ཞིག་ལོན། རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཤའ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་མཛད་པའི་གསུང་གི་བདུད་ཅི་ཉམས་སུ་སྤྱོང་བས་སྒོ་བྲོས་ཀྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་ཆེམ་པ་མང་དུ་བྱོན་མོད་ཀྱི། དེ་ལྟ་ནའང་ད་དུང་རྒྱུད་སྤེལ་འཆད་ཉན་རྣམ་པར་དག་པ་ལྟགས་པའི་གྲ་ས་ཐིངས་པ་སྟོན་ཆད་མེད་པས། དེ་འདྲ་པའི་འཆད་ཉན་ཀྱི་གཞི་རྣམ་པར་དག་པ་ལྟགས་ན་ཅི་མ་དུང་

198 ཐན་

199 བས་

སྐྱམ་དུ་བསྐྱལ་བ་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའི་སྤྱགས་ཀྱི་འདུན་པ་ལྷགས་བྲག་པོས་
དེའི་ཆེ་ཞལ་ཏ་གནང་སྟེ། སེ་ར་ཆོས་སྤྱིངས་སུ་ཆོས་རྩེ་བས་བདག་རྒྱེན་གྱི་སྤྱགས་
ཁུང་ཆེས་ཆེར་བཞེས་ནས། གཞི་འདུལ་བའི་བསྐྱབ་ཁྲིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་
བརྟེན་ཏེ། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དང་བདེ་མཆོག་གི་ཙྰ་རྒྱུད་ལ་འཆང་ཉན་རྟེན་
བཙུགས་པའི་གྲ་ས་རྣམ་པར་དག་པ་འཇུགས་པའི་ཞལ་སྒྲོས་དང་། ཆོས་དཔོན་བསྐྱོ་
བ་ལ་སོགས་པ་མཛད་ཅིང་། ཉན་འབྲེལ་བྱུང་པར་ཅན་སྤྱིག་པའི་ཆེད་དུ་གནས་དེར་
གསོ་སྦྱོང་མཛད། རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཉིས་ཀྱི་དབུ་ནས་ཆོས་སྤྱན་རེ་གསུངས་
སོ། །དེ་ནས་རིམ་གྱིས་བ་ལམ་བདེ་ཆེན་ཅེར་སྤྱག་ཕེབས། དེར་ཡང་བྲག་དཀར་
རྫོང་དཔོན་པ་ཡབ་ལུམ་ལ་ཞལ་ཏ་བྱོན་ཅིང་། ཁོང་པས་ཀྱང་དད་པ་ཆེན་པོས་དགའ་
སྦྱོང་བཅས་ཏེ་བཀའི་ཁུང་སྤྱི་བོས་མཐོས་ནས། བདེ་ཆེན་ཅེར་དཔལ་གསང་བ་
འདུས་པའི་འཆང་ཉན་རྣམ་པར་དག་པ་རྟེན་བཙུགས་པ་དང་། གཞི་འདུལ་བའི་
བསྐྱབ་ཁྲིམས་སྤྱག་སྒོལ་མ་ཉམས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་གྲ་ས་བཙུགས། རྩེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་
ཀྱང་བདག་རྒྱེན་གྱི་“གནས་²⁰⁰གཞི་འཇུགས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱེན་དུ་བབ་པའི་ཡོ་
བྱུང་དཔག་རྩ་མེད་པའི་གནང་སྤྱིན་དང་། རྫོང་དཔོན་པས་བདག་རྒྱེན་སྤྱན་སྤྱུལ་
ཆོགས་པའི་སྤྱགས་ཁུང་བཞེས་སོ། །དེ་ནས་གནས་དེ་ཉིད་ལ་རབ་རྩ་གནས་པར་
ཁྱས་པས། “ད་²⁰¹ལན་མིན་པ་རབ་གནས་བྱེད་པ་མི་འོང་བས་ད་ལན་རྒྱས་པ་ཞིག་
བྱེད་དགོས་གསུངས་ནས། རབ་རྩ་གནས་པ་རྒྱས་པར་མཛད་དེ། གནས་དེ་ཉིད་ཀྱི་
གཙུག་ལག་ཁང་ལ་སྤྱགས་མཁར་ཞེས་བྱ་བར་མིང་དུ་གདགས་པ་ཡང་མཛད་

200 རྣམ་

201 ར་

དེ། །དེ་ནས་བྲག་དཀར་དུ་བྱོན། དེ་ནས་བྱ་བཞིར་གདན་འདེན་ཞུས་ནས་བྱོན་ཏེ། དེ་
ཡང་འབྲས་སྤངས་ནས་བྲག་བཏེག་ནས། དགོན་པར་མ་ཐེབས་ཀྱི་རིང་ལ་གང་དུ་
སྤྱོན་བྲངས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ད་ཡང་ཡང་འོང་བ་མི་འོང་བས་ད་ལན་འགྲོ་དགོས་
གསུངས་ནས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པར་མཛད་པོ་དོ²⁰²། །བྱ་བཞིར་ཐེབས་པོ²⁰³་པའི་
རུབ་གཞི་བརྒྱུད་པའི་སྤྲ་ཆེན་པོ་བྲག་པས། ཐམས་ཅད་ཐེ་ཆོས་དུ་གྱུར་ནས་
བརྟགས་ཀྱང་། མི་ཞིག་གིས་བརྒྱུད་པ་མ་ཡིན་པར་ངེས་པ་ཅན་དུ་ཟད་ཀྱི། གཞན་
དུ་ན་རྒྱུད་བར་བྱེད་པ་སུ་ཞིག་གིས་གནས་གང་དུ་བརྒྱུད་པ་སོགས་གང་དུ་འང་
བརྟག་པར་མི་རུས་པར་ཡུན་རིང་དུ་སྤྲ་ཞིན་ཏུ་བྲག་ཅིང་གསང་མཐོ་བ་རྒྱུད་བར་
བྱེད་དོ། །གཞན་ཡང་། འབྲས་སྤངས་ནས་ཡར་ལ་བྲག་མ་བཏེག་པའི་གོང་ཅན་གྱི་
སྐབས་སུ་འང་། ས་ཆེན་པོ་སློབ་ཉིད་དུ་གཡོ་བ་དང་། རྣམ་མཁའི་དབྱིངས་མཐའ་
མི་མངོན་པའི་ལམ་རིང་པོ་ནས་འོངས་པའི་འཇའ་ཆོན་རྣམ་པར་བཟ་བ་ལྟའི་པོ་ཉ་ལྟ་
བུ་རི་པོ་དགེ་ལྡན་གྱི་ཅེ་ལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་ལན་མང་དུ་བྱུང་
ངོ། །དེ་ནས་བྱ་བཞི་ནས་བྲག་བཏེག་ནས་དགེ་ལྡན་དུ་ཐེབས་པ་ན་ཐོག་མར་ཡངས་
པ་ཅན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོར་བྱོན་ཏེ། འདིར་ད་ཡང་ཡང་འོང་བ་མི་འོང་བས།
མཆོད་གཏོར་རྒྱ་ཆེར་ཞོམས་གསུངས་ནས་སྟོན་པའི་སྤྱུ་དང་། གཞལ་ཡང་ཁང་
རྣམས་དང་། ཡི་དམ་གྱི་བྱུང་དུ་མཆོད་པ་དང་གཏོར་མ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དེ་གསོལ་བ་
གདབ་པ་དང་སྟོན་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་མཛད། དེ་ནས་འདུ་ཁང་དུ་
དགེ་འདུན་གྱི་མང་ཇ་འདེན་པ་ཞིག་གིས་གདན་བྲངས་པས་ཆོགས་གྱི་དབྱས་སུ་

202 དེ
203 ཐེབས་

ཐེབས་ཏེ། བསྟོ་བ་མཛད་པའི་མཇུག་ཏུ་སྤྱིན་བདག་སོགས་ཀྱིས་ཆེད་དུ་ཞུ་བ་
སྤངས་མེད་པར། བདེ་བ་ཅན་གྱི་སྟོན་ལམ་རྒྱས་པ་ཞིག་མཛད་དེ། དགོ་འདུན་གྱི་
ཆོགས་པ་རྒྱ་མཚོའི་དབུས་སུ་ཤིས་བརྗོད་དང་བཅས་པ་མཛད་ནས་ཕྱིས་ཀྱི་རྟེན་
འབྲེལ་ཁྱད་པར་ཅན་སྤྱིག་པའི་ཆེད་དུ་སྤྱགས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་པར་གསལ་
ལོ། །དེ་ནས་གཟིམས་ཁང་དུ་ཐེབས་ཏེ། བཞུགས་གདན་ལ་བཞུགས་པ་ན། ད་ནི་
རང་རེའི་དགོན་པ་རང་དབང་ཐོབ་པ་འདྲིར་སྟེབ་བྱུང་བས་སྟོ་བདེའོ། །ཞེས་གསུངས་
ཟེར་རོ། །དུས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཉིན་མོ་འདས་པའི་མཆན་མོའི་གྲང་” ཟུན²⁰⁴ལ་བབ་པ་
ཅམ་ནས་སྐྱེ་ཁམས་ཅུང་ཞིག་བསྟེལ་བའི་ཚུལ་བསྟན་ཏེ། དེའི་སང་ཉིད་ནས་དགོ་
འདུན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱེ་རིམ་ལ་འབད་བ་འདོན་པ་སོགས་བགྱིས། དེ་ལྟ་
ནའང་སང་གི་ཉི་མ་ཟུང་ཅམ་བར་དུ་སྐྱེ་ལུས་ཀྱི་ཆ་སོ་སོ་ལ་བསྐྱུང་བྱུག་ཏུ་མངོན་པ་
ཅུང་ཟད་ཡོད་གསུང་བ་མ་གཏོགས། དེ་ནས་བསྐྱུང་བྱུག་ཀྱང་ཆེན་པོ་མེད་པར་ཅུང་
ཟད་སྤྱགས་ཉོག་པར་གསལ་ཅམ་གྱི་བར་ལ་ཉིན་ཞག་གཉིས་ཀྱི་རིང་དུ་སྐྱེ་རིམ་
བསྐྱུབས། དེ་ཡང་སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དཀའ་བཅུ་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་བསྟན་པའི་
བྱ་བ་མཛད་ཚུལ་འདི་ལྟར་དགོས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཞལ་ཏ་ཞིབ་པར་སྟོ་མོ་ནས་
གནང་ཆར་བས་དེའི་ཆེ་རྒྱས་པར་མ་གསུངས། གནས་བརྟན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆན་
པ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་བྱུང་ན་འཁོད་པ་ལ། ཚུལ་འདི་ཤིས་པར་གྱིས་ལ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་སྟོམས་ཤིག་ཅེས་སོགས་ཅམ་གསུང་། གཞན་སྐྱེ་ཁམས་ཅུང་ཟད་བསྟེལ་
བར་ཚུལ་བསྟན་པའི་རིང་ལའང་སྟར་གྱི་སྟན་བཞིའི་རྣལ་འབྱོར་དང་བདག་འཇུག་
ལ་སོགས་པའི་སྤྱགས་དམ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་འཆག་མེད་དུ་མཛད་པ་དང་། གཞན་

ཡང་གཙོ་བོར་ནང་གི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་མཆོག་ཏུ་གཞོལ་བའི་སྤྱགས་དམ་ལ་ཁོར་
ཡུག་ཏུ་བཞུགས་པར་གྱུར་རྟོ། །དེ་ནས་ཉི་ཤུ་བཞིའི་དགོངས་ཕྱི་མ་རེད་དུ་སོང་ཅ་
ན། བཙུག་ལྷན་འདས་བདེ་མཆོག་འཁོར་ལོའི་མཆོད་པ་རྒྱས་པ་ཞིག་མཛད་དེ་དེའི་
ཆེ་ཀ་སྤེལ་མར་མེད་པ་ཞིག་ཁྲིར་ཤོག་གསུངས་ནས་དེར་ནང་མཆོད་བྱིན་རྒྱབས་
རྒྱས་པ་ཞིག་མཛད་དེ། བདག་ཉིད་ཀྱིས་བདུད་རྩི་སྤང་བ་ལན་སུམ་ཅུ་ཙ་གཉིས་
སམ། བཙུ་བྱག་སྤག་གཉིས་སུ་མཛད་ལ། དེ་ཡང་བདེ་མཆོག་གི་མཆོད་པ་དེ་དང་
འབྲེལ་བས། དེ་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་པ་ཡིན་ལ་རག་ཅིང་། གཞན་དུ་ན་ལྟའི་འཁོར་
ལོ་འདི་འབྲ་བ་ཞིག་གི་དབང་དུ་མཛད་ནས་བདུད་རྩི་སྤང་བ་མཛད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་
ནི་སུས་ཀྱང་ཁོར་དུ་མ་ཆུད་དོ། “།²⁰⁵སྤྱ་བྱང་ན་འཁོར་པ་ཁ་ཅིག་ནི་གངས་ལ་
དཔགས་ནས་བཙུག་ལྷན་འདས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་སྒོ་ནས་མཛད་པར་
ཡང་རྟོག་གོ། །གཞན་ཡང་དེ་དག་གི་ཆེ་ཡི་དམ་གྱི་བྱང་པར་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་
པ་ལ་སོགས་པའི་གཟིགས་སྤང་བྱང་པར་ཅན་མང་དུ་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་དུ་མ་མངོན་
མོད་ཀྱི། སྤྱ་བྱང་ན་འཁོར་པ་དག་གིས་ངེ་ལྟར་མཆིས་པ་ཞུ་བར་ངོ་མ་ཐོག་གོ། །ཞེས་
ཟེར་དོ། །དེ་ནས་མཆོན་མོའི་རིང་ལ་སྤྱགས་དམ་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཞུགས་ཏེ། དེ་
ཡང་ཕྱི་རོལ་ནས་མངོན་པ་ལ་ངོ་རྗེ་བརྒྱས་པ་ལ་སོགས་པ་མཛད་པ་ཤས་ཆེ་བར་
མངོན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། མདོར་ན་འཆི་བ་འོད་གསལ་ལ་ཆོས་སྤྱོད་དང་བསྐྱེ་བའི་མན་ངག་
རྣམས་སྤྱགས་ཉམས་སུ་བསྟར་བ་ཡིན་པར་ངེས་སོ། །དེའི་སང་ཉིན་ཉི་ཤུ་ལྔའི་སྤྱོད་
དང་པོ་ནས་ཞབས་ཏོ་རྗེ་སྤྱི་ལ་མོ་ཀྱང་དུ་མཛད། སྤྱག་གཉིས་མཉམ་པར་བཞག་སྟེ་
སྤྱགས་དམ་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཞུགས་པ་ལས་ཉི་མ་ཤར་རྗེས་ཅམ་ལ་སྟོང་པ་གསུམ་

རིམ་གྱིས་ཐིམ་ནས་ཐམས་ཅད་སྟོང་བ་འོད་གསལ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་མངོན་དུ་
མཛད་དེ། དེ་ཡང་ཤངས་གྱི་སྒྲིའི་རྒྱང་རགས་པ་རྒྱ་བ་ནང་དུ་ཐིམ་པ་ནས། ཞལ་གྱི་
དགྱིལ་འཁོར་དེ་གོང་ཅུང་ཟད་སྐྱེ་ཁམས་བསྐྱེལ་བ་སོགས་གྱིས་སྤར་ལས་སྐྱེ་
མདངས་ཅུང་ཞིག་ཅུང་བར་ཡོད་ནའང་། དེའི་ཆེ་སྒོ་བྱར་དུ་སྒྲ་བ་རྒྱས་་་་བ²⁰⁶ ལྟར་
གྱུར་ཏེ། སྐྱའི་ཆ་ཐམས་ཅད་འོད་གྱི་ལུས་ཅན་གྱི་ལྟ་བུ་གཞོན་ནུ་ལྟར་གྱུར་ཅིང་།
སྐྱའི་ཤ་ཁྱ་བ་དང་། ལྟར་ལྟར་པོར་གྱུར་པ་དང་། ཁང་ཁུང་དུ་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པ་
ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་ལ། སྤར་གྱི་སྐྱའི་གཉེར་མ་རྣམས་ཀྱང་སྐྱའི་ཅེ་མོ་བརྒྱར་གཤམས་
པའི་ཆོད་ཅམ་དུའང་ཐམས་ཅད་གྱི་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པར་གྱུར་ཏེ། བལྟ་བར་མི་
བཟོད་པའི་འོད་གྱི་ལུང་པོ་་་དང²⁰⁷ ལྟན་ཞིང་། དེ་ཡང་ཁ་ཅིག་ནི་སྐྱའི་འོད་དམར་
སེར་དུ་སྤར་ངོ་ཞེས་ཟེར། ཁ་ཅིག་ནི་དཀར་སེར་དུ་སྤར་ངོ་ཞེས་ཟེར། ཁ་ཅིག་ནི་
གསེར་བཙོ་མ་ལྟ་བུར་སྤར་ངོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། ལོ་བཅུ་དྲུག་ལོན་པའི་ན་ཆོད་དང་ལྟན་
པའི་ལྟའི་ལུས་ཅན། ཇི་ལྟར་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་རྒྱན་དང་ཆ་ལུགས་
སྤངས་ནས། ནང་དུ་ཡང་དག་འཛོག་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པ་ཇི་ལྟ་བུ་དེ་ལྟར་གྱུར་པ་
ན། དེའི་ཆེ་སྒོ་བྱར་ཉིད་དུ་མགོན་དང་བྲལ་བས། ཡིད་ལྷ་ངན་གྱིས་བརྒྱམས་ཏེ། རང་
གི་འཆོ་བ་ལ་ཡང་མི་ལྟ་བར་གྱུར་པའི་སྐྱེ་བོ་དུང་ན་འཁོད་་་་བ²⁰⁸ དག་ཐམས་ཅད་
ཀྱང་། ཨེ་མ་མ་ལ་འདི་འདྲ་བའི་ངོ་མཆར་བ་ནི་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་ཞིག་སྟེ། བདག་
ཅག་རྣམས་གྱིས་ལྟའི་ལུས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ངོ་། །ཞེས་སྤྲ་ངན་གྱིས་སྤྲོས་པས་
རང་དབང་བྲལ་བ་ཞིན་དུ་ཡང་ངོ་མཆར་བས་བསྐྱོད་པའི་སྤྲ་ཅོར་གྱི་གར་བྱེད་

206 བ་

207 དྲ་

208 བ་

དོ། །དེ་ཡང་སྐྱེ་འདུང་བའི་ཆེ་སྐྱེའི་མདངས་དང་གཞོན་ཤེས་སོགས་ཏེ། མདོར་ན་
མིའི་ལུས་གནས་གྲུང་ནས་ལྷ་བྱ་གཞོན་ཅུའི་ལུས་ལྷ་བྱར་གྲུང་བ་འདི་འབྲུག་གི་སྐྱེ་
ཆད་སྐྱེ་ཞིག་ལ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་བསྟན་པ་འགའ་ཐོས་པ་འཕྲ། འདིའི་རྒྱ་མཚན་ནི་
འདི་ལྟོས་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། སྐྱེན་གྱི་“ཆེ”²⁰⁹རྒྱ་གར་གྱི་བྲུབ་
ཐོབ་པ་རྒྱུ་ཉ་ག་ཡ་རྟ་ར་ཞེས་བྲུ་བ་དེ་ཉིད་མཁའ་རེག་ཏུ་འདས་པ་ན་སྐྱེ་ལུས་ཤིན་ཏུ་
རྒྱུང་ཞིང་གཞོན་ཤེས་དང་ལྷན་པའི་བྱེས་པའི་ན་ཆོད་ལྷ་བྱར་གྲུང་ཏོ་ཞེས་ཐོས་གྱི།
བོད་གྱི་སྐྱེ་མ་སྐྱེ་མ་སྐྱེ་ཞིག་ལ་འཇུག་པའི་ལྷ་བྱར་བརྗོད་པ་མ་ཐོས་སོ། །འོན་ཀྱང་དེའི་
རྒྱ་མཚན་ནི་འདི་ཡིན་པར་འཁུམས་ཏེ། བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱི་གསུང་རབ་དག་ལས།
གང་གི་རྒྱུད་ལ་མཐོང་བའི་ལས་སྐྱེས་པ་དང་། དག་བཅོམ་པ་མདོན་དུ་བྲུས་པ་ལ་
སོགས་པའི་སྐོན་ནས་བདུད་ཅི་ཐོབ་པར་གྲུང་བ་ན། དབང་པོ་ཡོངས་སུ་གསལ་ཞིང་།
བཞིན་གྱི་མདོག་ནི་དག་ལ། བགས་པའི་མདོག་ནི་དཀར་བ་ལ་སོགས་པ་ལུས་གྱི་
མདངས་སྒར་ལས་གནས་གྲུང་བ་འབྱུང་བ་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་ཏེ། དེ་བས་ན་རྒྱུ་འདི་
ཡང་དེའི་ཆེ་འོད་གསལ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་མདོན་དུ་མཛད་དེ། འཆི་བ་ཆོས་གྱི་
སྐྱུར་བ་སྐྱུར་བའི་སྐོན་ནས་བར་དོ་སྐྱེ་མའི་སྐྱུར་བ་ཞེངས་ཏེ། བར་དོར་ལོངས་སྟོང་
རྒྱུ་ལས་པའི་སྐྱེ་མཆོག་གི་དངོས་བྲུབ་གྱི་གོ་འཕང་མཐར་ཐུག་པ་མདོན་དུ་མཛད་པ་
ཡིན་པར་གདོན་མི་བླ་བས། དེའི་ངོ་མཆར་བའི་ལྷས་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱོས་
ཤིག །གཞན་ཡང་བར་དོ་ལོངས་སྟོང་རྒྱུ་ལས་པའི་སྐྱེ་མདོན་དུ་མཛད་པ་ལ་ནི། སྐྱེ་
“ཆེ”²¹⁰འདི་ཉིད་དུ་དེའི་རྒྱ་ཆོགས་རྣམས་ལེགས་པར་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་འབྱུངས་ཆར་

209 ཆེ་

210 ཆེ་

བ་འདི་འདྲོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུ་མཆན་ཆེས་ཞེས་པ་ཉིད་དུ་ཁོ་བོ་ལ་
བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡོད་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་ཆོགས་སུ་བསྒྲགས་པར་མ་གནང་བས་མ་
བྲིས་ལ། ལུང་བཟང་བཟང་གོ་བར་རྒྱས་པ་ཅམ་ཞིག་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པར་བརྟེན་བྱེད་ཀྱི། འོ་ན་དགའ་ལྡན་དུ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་འཇམ་དཔའ་སྟོང་པོ་
ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་བ་ཉིད་དུ་ལུང་བསྟན་ཅིང་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན།
དེ་ནི་འཕགས་པ་སྐུ་སྐུ་བ་ས་དང་པོ་ཐོབ་སྟེ་བདེ་བ་ཅན་དུ་གཤེགས་པར་གསུངས་པ་
དང་། ཡང་སྐུ་ཆེ་དེ་ཉིད་ལ་རྩོམ་ཅིང་འཆང་ཆེན་པོའི་གོ་འཕང་མངོན་དུ་མཛད་པར་
གསུངས་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཀ་འགལ་བ་མེད་པ་དང་འདྲ་སྟེ། སྐུལ་པའི་སྐུའི་སྟོན་ཚུལ་
གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །དེ་ལྟར་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་རིང་ལ། སྐུའི་
ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཐད་དང་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བར། འཇམ་ཆོན་ཁ་དོག་སྣ་ལྔ་པ་ཤིན་
ཏུ་དྲངས་ཤིང་འོད་²¹¹འཆར་བ་རྣམ་པར་བཟང་བ་སྐུ་མའི་སྐུ་ཉིད་ཉེ་བར་མཆོན་པའི་
སྟངས་དུ་ཆེད་དུ་སྐུལ་བ་བཞིན་གཤེགས་པ་མེད་པ་ཞིག་ཡུན་རིང་པོའི་བར་དུ་ཀ་བ་
བཙུགས་པ་བཞིན་གནས་པར་གྱུར་ཏོ། །དུས་དེ་དག་གི་²¹²ཆེ་རྒྱུ་མཁའ་མཁའ་ཞི་
ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་འོད་གསལ་མངོན་དུ་མཛད་པའི་ཚུལ་ནི་འདི་འདྲོ། །ཞེས་འཇིག་
ཉེན་ཐམས་ཅད་ལ་གོ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་ཤིན་ཏུ་གཤེགས་པར་གྱུར་ཏེ་ཆེས་
དྲངས་ཤིང་། ཐ་མལ་གྱི་སྤྱིན་དང་རྒྱལ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་²¹³ཞིང་
ས་གཞི་རྒྱུད་གི་རྒྱ་བ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་ནས་བསེར་བུ་སྤྲ་མོའི་འགོ་འོང་ཡང་རྒྱན་
ཆད་པ། ཞག་བཞི་བཅུ་ཅ་དགུ་ཅམ་གྱི་བར་དུ་བྱུང་ལ། དེའི་ཆེ་དགོན་པའི་སྤྱིང་

211 འཆར་

212 ཆེ་

213 ཞིང་

གསེབ་ནས་གཟིམས་ཁང་གི་ཕྱོགས་སུ་རང་རང་གི་བྲང་ཁང་གི་སྟེང་གི་ལ་བད་ཁ་
རྣམས་སུ་མཆན་མོ་མར་མེད་མེད་བ་མཐའ་ཡས་པ་བྱལ་བ་རྣམས་དང་། གཟིམས་
ཁང་གི་སྒོ་བྲང་དང་ཕྱི་རོལ་གྱི་ཆོས་གྲུའི་ཞལ་དཀར་ཐད་སོ་རྣམས་སུ་མར་མེད་མེད་
བ་²¹⁴ཆར་དུ་དངར་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མཆན་རིང་གང་ལ་མེ་ལྷེད་ཅེ་མོ་ཅུང་ཟད་
རྒྱང་གིས་གཡོ་བ་²¹⁵ཅམ་ཡང་²¹⁶མེད་པར་གྱུར་ཏོ། །གཞན་ཡང་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་
མངོན་པར་མཆོད་པ་དང་། དཔའ་པོ་དང་མཁའ་འགྲོ་མ་རྣམས་ཀྱིས་མངོན་པར་
བསྐྱགས་པའི་རོལ་མེད་ཀྱི་བྲག་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པ་མཆན་གྲུང་ལ་གྲག་པ་དང་།
ཉིན་མོ་ཡང་སྟོན་ཆོར་མ་སྟུང་བའི་སྤྱིའི་བྱེ་བྲག་དུ་མ་འགའ་ཞིག་གི་རྩ་ལམ་ན་གྲག་
པ་ལ་སོགས་པ་དང་། ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་མངོན་པར་གཏོར་བའི་མེ་ཏོག་གི་ཆོགས་ནི་
པལ་ཆེ་བ་ཀྱུན་ལྟར་དཀར་ཞིང་ཕྱ་ཏིག་ལྟར་འོད་གསལ་བས་མཐོན་པོ་ནས་འབྱུང་
བ་ན་རྒྱ་བ་ལྟར་འཆར་བ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་ཁ་དོག་སྟོན་པོ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་
སེར་པོ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་དམར་པོ་ལ་སོགས་པ་མི་ཆེན་པོའི་ལག་པའི་མཐེལ་
ཅམ་པ་དང་། ཤིང་རྩེ་²¹⁷ལོ་ཅམ་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཆར་ལྟར་དུ་བབ་པར་
གྱུར་ཏོ། །གཞན་ཡང་པལ་ཆེ་བར་ནས་མཁའི་ལམ་ཐམས་ཅད་འཇའ་ཁ་དོག་དཀར་
པོ་ཤིན་ཏུ་ཡིད་འཇོག་པས་རྒྱ་རེ་ལྟར་བྲེས་པ་དང་། བ་དན་ལྟར་འབྱུང་བ་དང་དགེ་
ལྷན་གྱི་གཡས་གཡོན་དང་མདུན་གྱི་ཕྱང་བ་ཐམས་ཅད་འཇའ་ཁ་དོག་སྒྲ་ཆོགས་
པས་ལྷ་ལྷེ་ལྟར་ཁྲིག་གིས་གང་བར་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པ་ཞག་མང་པོའི་བར་དུ་བྱུང་

214 ཆར་

215 ཅམ་

216 མེད་

217 པར་

ཞིང་། གང་གི་ཆོ་བཅོམ་ལྷན་འདས་གོང་ཁྱེད་རྩ་ཅན་དུ་གཟིགས་མལ་གྱི་ཐ་མ་ལ་
གཟིམས་ཏེ་མུ་ངན་ལས་འདའ་བའི་མཛད་པ་བསྟན་པ་ན་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་མངོན་པར་
མཆོད་པ་རི་ལྷ་བའི་ལྷར་གྱུར་ཏོ། །སྤྲུལ་པ། ལེགས་བཤད་འོད་དཀར་སྟོང་གི་བ་
ཅན། །ཐུབ་བསྟན་ཀྱི་ལྷ་མཛེས་པའི་གཉེན་གཅིག་ལུ། །སློ་བུར་ཉིད་དུ་ཞི་བའི་
དབྱིངས་སུ་བྱུབ། །ས་གསུམ་འགྲོ་འདི་ཅིག་ཅར་ལྷན་པས་བྱུབ། །རིང་ནས་ཁྱོད་ལ་
བརྟེན་པའི་སྤྱོ་བོ་འདི། །ཡིད་ལ་མུ་ངན་མེ་ལྷའི་སྤྱིན་སྲེག་དང་། །བཞིན་ལ་མཆི་མའི་
རྒྱན་གྱི་དག་བྱེད་དག་སྤྲུག་བསྐལ་བསམ་གཏན་བྲག་པོས་ཅེ་གཅིག་བསྐྱབས། །སློ་
གསལ་འཆི་མེད་ཆོགས་ཀྱི་འདོད་དགའི་གཞི། །མཁུན་བཅེའི་གྲིབ་བསིལ་ཕྱོགས་
ཀྱི་མཐར་འགྲོ་བ། །སྤྱོ་མེད་ཡོངས་འདུའི་དབང་པོ་དབྱིངས་སུ་འཛེགས། །ཐར་
འདོད་ཡིད་ཀྱི་གདུང་མེལ་སུ་ཞིག་བསྟེན། །ཐུབ་བསྟན་གངས་རིའི་སྟོད་གཡོགས་
ནི། །ཅིག་ཅར་ཉིད་དུ་ལྷུང་ངོ་ཞེས། །ལྷ་རྣམས་སྤྲག་པའི་ཆོ་ངེ་བཞིན། །སྤྱིན་བལ་ནས་
མཁའི་རྩ་ཆེན་བརྒྱངས། །རྩ་གཏེར་དུ་གྱུ་ལ་ཡི་གོས། །མུ་ངན་རྒྱུང་གིས་རྒྱབས་
བསྐྱོད་པའི། །སྤྱོན་ཤིང་སྤྱོ་ལོང་གཡོ་བ་ཅན། །ཁོར་འཛིན་ལུས་འདི་རིང་ཞིག་
འདར། །འཛིག་རྟེན་ཀྱན་གྱི་ལྷ་བྱེད་ནི། །ལྷུང་བས་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་ཉམས་ཏེ། །ཀྱན་
གསལ་མཛེས་མས་སུ་ཙོར་དུ། །རྩ་འཛིན་སྤྲང་གཡོགས་²¹⁸རྒྱ་མཆོར་དོར། །དེ་
ཡིས་སྐབས་གསུམ་ལྷ་རྣམས་ནི། །དོ་ཆས་བབ་ཅོལ་གྱུར་པ་བཞིན། །འཕྲོག་བྱེད་སྒ་
གོས་བཀྲ་བ་ཡིས། །ནམ་མཁའི་བུ་མོ་བྱུང་བར་བསྐྱབས། །ཀྱན་རྟོག་རྒྱུང་གི་བཞོན་
པ་ཀྱན། །མ་ལུས་བཅོམ་པས་སྤྲག་²¹⁹གྱུར་ཏེ། །མཐའ་དག་འི་བཞོན་གཡོ་བ་

218 གཡོགས་

219 སྤྲག་

མ་དག་འདས་པ་ན་ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་པ་དང་ཆོས་འཆད་པ་ལ་སོགས་པ་དགེ་བའི་
སྒྲོར་བ་དག་རྒྱུན་བཅད་དེ། སྤྱི་ཆད་ལས་ལྷག་པར་འདོགས་པ་དང་། གོས་བསྐྱར་བ་
དང་། གཞུག་ལག་ཁང་གི་བ་དན་སྤྱད་པ་ལ་སོགས་པ། ཁྱོད་པའི་ཆོས་ལུགས་དག་
ཡོངས་སུ་གྲགས་མོད་ཀྱི། བདག་ཅག་རྣམས་ཀྱིས་ནི་རྩི་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་
པ་དང་མཐུན་པར་ཁྱོད་པའི་ཆོས་ལུགས་དེ་དག་རིང་དུ་སྤངས་ཏེ། འདུ་བྱེད་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ནི་འདི་འབྲེལ་སྤྱུང་དུ་སྒྲོ་བར་འགྱུར་བའི་མཆན་མ་ཡིད་ལ་བྱེད་
པས་སྤར་ཡང་འཁོར་ལོ་གཉིས་ཀྱི་བྱ་བ་ལ་ཆེས་ཆེར་བརྩོན་པར་བསྒྲིས་ནས་
ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བྱ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྐྱབ་པ་ལ་
ཞུགས་པར་གྱུར་ན། །དེ་ནས་སྐྱབ་མཆོད་ཐོན་འབྲལ་ལ། སྒྲོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དར་
མ་རིན་ཆེན་པའི་ཞལ་སྤྱན་ནས། བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་ཏེ།
གཟིམས་ཁང་དུ་ཐུག་པོ་མེས་²²¹ནས། རྩི་ཙོང་ག་ཡོངས་ཀྱི་གཞུག་རྒྱུན་དམ་པར་
རིང་དུ་བཞུགས་ཤིང་། རྩི་ཉིད་ཀྱི་མཛད་སྒོ་ལ་དམ་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་བདག་རྒྱུན་
དུ་སྒྲོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་²²²གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་པའི་ཞལ་སྤྱན་ནས་ཐོག་མ་མཛད་
པའི་གནས་བརྟན་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་དག་གིས་མགྲིན་གཅིག་
ཏུ་གསོལ་བ་བཏབ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་ཆེན་པོའི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ་ནས།
སྤར་རྩི་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤྱན་ནས་ཞལ་ཏེ་མཛད་པའི་བཙུམས་ལྷན་འདས་རྣམས་པར་སྤྲང་
མཛད་ཀྱི་དདུལ་སྐྱེ་ཆེན་མོ་ཡང་ལེགས་པར་གྲུབ་སྟེ། རབ་ཏུ་གནས་པ་ཚུལ་བཞིན་
དུ་མཛད་དོ། །དེ་ཡང་སྐྱེ་དེ་བཞེངས་པའི་དགོངས་པ་གང་ཡིན་ཞེས་འགྲའ་ཞིག་སྤྲེང་

221 མཁ་

222 ཆ་

བར་བྱེད་མོད་ཀྱི། དེ་ནི་རྒྱ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྒྲ་ནས་སྒྲར་བདེ་མཆོག་དང་། གསང་
འདུས་དང་། རྟོག་དཔྱད་སྤྱོད་ཀྱི་གཞལ་ཡས་ཁང་སྒྲ་དུ་བྱུང་བ་འདི་དག་བཞེངས་པའི་
དགོངས་པའི་གཙོ་བོ་ནི་སྤྱི་མཉམ་དང་ཡོ་གཞི་རྒྱུད་སྤྱོད་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་འཆད་ཉན་
ལེགས་པར་ཉམས་པ་འདི་ཅུང་ཟད་“གསོ”²²³ཞེ་སྟེ་བ་བསམས་ནས། དེའི་རྟེན་
འབྲེལ་སྒྲིག་པའི་ཆེད་དུ་བཞེངས་པ་ཡིན། ད་དུང་སྤྱོད་རྒྱུད་རྣམས་སྤང་མཛོན་བྱང་འདི་
ལ་བཤད་པ་ཞིག་གི་སྟོལ་ཅུང་ཟད་ཅམ་མ་ཚུགས་ན། རྒྱུད་སྤྱོད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་གཅིག་
གཉན་མེད་དུ་རྩལ་སོང་ལ་ཁད་འདུག་པས། དེའི་རྟེན་འབྲེལ་ཅིག་སྒྲིག་དགོས་ཞེས་
གསུང་བ་དེ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་པར་གདོན་མི་ཟེའོ་ཞེས་ཁོ་བོས་འབྲུམས་སོ། །དེ་
ནས་ཆོས་ཀྱི་སྒྲུ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་“བ་ལས”²²⁴བཞེངས་ནས། སྒྲ་གདུང་ཞུགས་
ལ་གཞིན་པ་དང་། “མ་ཉམས”²²⁵པར་བཞགས་པ་རྒྱུ་ལྟར་བྱ་ཞེས་བཀའ་བཟོ་བ་
མཛད་པ་ལས་མ་ཉམས་པར་བཞགས་ན་བསྟན་པའི་རྒྱུན་ལ་ཤིན་ཏུ་ཕན་པའི་
དགོས་པ་ཆེ་བར་དགོངས་ཏེ། མ་ཉམས་པར་བཞགས་སུ་གསོལ་བ་ལ་ཐག་བཅད་
ནས། སོ་སོ་ནས་དད་པས་སྤུལ་བའི་དདུལ་བྱེ་ཆེན་བཙོ་བརྒྱུད་ཅམ་ལས་བྱུང་བའི་
གདུང་རྟེན་ཆེན་པོ། དེན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་སྒྲ་ཆོགས་པ་བཀོད་པས་སྤྱས་པ་བཞེངས་ཏེ།
དེའི་བྱམ་པར་སྒྲུ་གདུང་སྤྱི་སྒྲུར་གྱིས་ལེགས་པར་གཡོགས་ཏེ་ཅན་འབའ་ཞིག་
ལས་བསྐྱབས་པའི་སྒྲོམ་དུ་བཅུག་ནས་བཞགས་སུ་གསོལ་ལོ། །དེའི་རྒྱུ་སྤྱོད་
གདོང་དང་འབྲི་ཁུང་ནས་ཐོག་བྱངས་པའི་སྤྱིན་བདག་བྱ་སྟོབ་རྣམས་ཀྱིས། ཞོ་སྟོང་
སྤྱི་དང་བརྒྱ་སྤྱི་བཟངས་པའི་གདུང་འབྲུལ་བྱུང་བ་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་

223 གསོ་

224 བལས་

225 མཉམས་

ཕྱོགས་ཕྱོགས་སུ་ཟངས་ཀྱི་དད་འབྲུལ་བསྐྱེད་པའི་ཞལ་ཏེ་མཛད་ནས་ཟངས་ཀྱི་
འབྲུལ་བ་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས། སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་པ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་
ཞལ་ཏེ་མཛད་ཅིང་། བད་རྟེན་གྱི་གསེར་སྐྱ་ཆེན་མོ། རྩོམ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་ཆད་ལས་
ཁྱ་གང་དུ་ཉེ་བས་ཆེ་བ་ཤིན་ཏུ་ཕྱོན་ལེགས་ཤིང་མཛད་དུ་བྱུང་བ་དང་། སྐྱ་གཤུང་དང་།
བད་རྟེན་བཞུགས་པའི་སྦྲང་དུ་གཙུག་ལག་ཁང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་ལེགས་པ་དང་བཅས་
བ་གསར་དུ་བཞེངས་ཏེ། གྱི་བ་ལོའི་ནང་དུ་རབ་ཏུ་གནས་པ་ཡན་ཆད་ཐམས་ཅད་
ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྲུབ་པར་མཛད་ལ། དེ་ཡང་། སྐྱ་གཤུང་གཙུག་ལག་ཁང་
གསར་བར་གདན་འདྲེན་པའི་ཆེ་ནམ་མཁའ་འཇུག་གིས་ཁྲབ་ཅིང་། མེ་རྟོག་གི་
ཆར་བར་སྤང་གང་བ་བབ་པོ། །གཞན་ཡང་གྱི་ལོ་ལྷ་བ་བཅུ་བ་ལ་དགེ་ལྡན་དུ་རྩོ་
སློབ་དཔོན་བརྒྱ་ལྷག་དུ་མས། དཀྱིལ་འཁོར་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྐྱབ་ཅིང་། མཆོད་པའི་
དུས་ཀྱི་མཆོད་པ་ཞག་དུ་མའི་བར་དུ་བསྐྱབས་པ་ན། ཉི་མ་དང་པོ་དང་རྗེས་མ་ལ་མེ་
རྟོག་གི་ཆར་བབ་པ་ནི། མེ་རྟོག་སུ་རྟོག་གི་མདོག་ལྷ་བྱ་ཆུང་དུ་འདབ་མ་བྱག་པ་ལ་
སོགས་པ་ལྷུ་བ་དང་བཅས་པ་བབ་ཅིང་། ཉེར་ལྗེའི་ཉིན་མེ་རྟོག་ཆུང་དུ་དེ་ལྷ་བྱ་ནི་ས་
ལ་ཁ་བ་ལྷར་ཆགས་པ་དང་། གཞན་ཡང་མེ་རྟོག་འདབ་མ་བྱག་པ་ལ་སོགས་པ་ཁ་
ཅིག་གི་མདོག་ནི་དུང་དང་། ཁ་ཅིག་ནི་གསེར་བཙོ་མ་དང་། ཁ་ཅིག་ནི་ལི་ཁྱི་ལྷ་བྱ་
དང་། ཁ་ཅིག་ནི་རྒྱ་མཐིང་བཟང་པོས་བྱགས་པ་ལྷ་བྱ་མི་ཆེན་པོའི་ལག་པའི་ཁྱོན་
“ཙམ”²²⁶པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བབ་པ་དང་། དེའི་ཆེ་དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་བ་ཁྱ་
དཔོན་པའི་དུང་ནས། ར་ག་བྲག་ཏུ་ཆོས་རྩི་ལྷ་ཡེ་ཤེས་པས་ཐོག་མ་མཛད་པའི་
དགེ་འདུན་དུ་མ་སྐྱེན་བྲངས་ནས་དུས་ཀྱི་མཆོད་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་དེ་གསོལ་བ་

བཏབ་པས་ཀྱང་མེ་ཉྱལ་གི་ཆར་ཆེན་པོ་བབ་པོ་ཞེས་གྲག་གོ། མདོར་ན་སྤངས་ལས་
འདའ་བའི་མཛད་བླ་²²⁷་བསྟན་པའི་རྗེས་སུ་འད་། ཉིད་ཀྱི་ངོ་མཆར་བའི་མཛད་པ་
དག་གིས་གདུལ་བྱ་དབག་ཏུ་མེད་པ་སྟོན་གྲོལ་གྱི་ལམ་ལ་བཞག་པར་མཛད་²²⁸་
དོ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྗེ་བཙུན་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་ཐར་བ་ཡོངས་སུ་
བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་འཇུག་རོགས་ཞེས་བྱ་བ་ལས། སྤངས་ལས་
འདའ་བའི་མཛད་པ་རྗེ་ལྷར་བསྟན་པའི་རིམ་པར་བྱེ་བ་སྟེ་དུག་པའོ། །

ཁྱེད་ཀྱི་ཡིད་ལ་རིང་ནས་གནས་བཅས་སྟུན་པའི་ལག་འགྲོ་གདུག་པའི་
སྟེ། གཉིས་པ་དང་བཅས་ཆགས་དང་སྤང་བའི་སྟོག་འཕྲེང་གཡོ་བ་ལྷར་རྒྱ་བ། དག་
ལེགས་སྟོག་འཕྲོག་ཆེན་པོའི་དུག་གིས་སྤྱར་དུ་བྱུང་བྱེད་ཆོངས་པ་ནི། རྒྱལ་བའི་
ཐུགས་ཀྱི་བྱམ་པ་ལས་འོངས་ལེགས་བཤད་བདུད་ཅིས་འཕྲོག་སྤྱར་ཅིག ཁྱ་བྱ་
དག་གི་ན་བ་ལ། དབྱར་སྟེས་སྟོན་གྱི་སྤྱད་བྱངས་བཞིན། དམ་པའི་སྟེ་པོ་མ་ལུས་
པ། དམ་པའི་སྟོད་ཚུལ་ཐོས་པས་ཆོམ། དེ་བྱིར་ཆོག་གི་དོག་པ་ནི། སྟོད་ཚུལ་
རྗོགས་པའི་བྱི་བཟང་ཅན། སྟོགས་ཀྱི་མཛེས་མའི་ན་བ་ལ། འཇུག་པར་ཚོམ་པ་
བདག་གིས་བྱས། ཆེན་པོའི་གཏམ་གྱི་སྟོར་བས་ཀྱང་། དམན་རྣམས་ཡིད་ལ་ཐུག་
རུ་ནི། སྤག་དོག་མེ་ཡིས་བཙོས་པ་བཞིན། བྱམ་པ་དག་དང་སྟན་ཅིག་འབྱུང་། ཉི་
མའི་འོད་ཟེར་འཐུངས་པ་ཡི། བད་གཞོན་ཁ་ཡི་བདུད་ཅི་ལ། ཁྲོས་པའི་བྱང་བ་སྤང་
ཆེན་གྱི། འགྲམ་པའི་ཆང་ལ་འཐུང་བར་ཚོམ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་བདག་གིས་ནི། དམ་
པ་རི་དྲགས་མིག་ཅན་གྱི། བྱར་བྱད་དག་ལ་འོས་པ་གང་། རོ་མཆར་གཏམ་གྱི་སྤང་

227 བ་

228 མཛད་

བ་བཞོད། །གང་གི་སྒོ་ཐོས་སྒོ་ཡི་བང་མཛོད་ནི། །ལེགས་བཤད་རིན་ཆེན་གྱེ་བས་
གང་གྱུར་པ། །སྒོ་རྩལ་ཆོད་²²⁹ །ཀྱིས་བགང་བར་མི་དཔྱོད་པའི། །སྟན་དངགས་
འབྱུང་ཁུངས་དེ་ལས་འདི་ཉིད་འོངས། །གང་ཞིག་ཐབ་ཡངས་རྩ་གཏོར་བཞི་ཡི་
ཆོད། །ཤེས་ལྡན་སུ་ཞིག་རྩ་ཐེགས་གངས་ཀྱིས་བགང། །དེ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
ལུང་པོའི་ཆོད། །བགང་བས་མ་སྤྱ་ཆེན་ཀུན་ཀྱང་སྦྱིད་ལུག་འབྱུར། །འོན་ཀྱང་སྒོ་
ཐོགས་ཅི་བཞོན་ཀྱིས་བོས་པའི། །ཀྱང་འཕུང་མེ་ཏོག་རྒྱས་པའི་སྟེ་མ་
བཞིན། །མགོན་ཁྱོད་ཡོན་ཏན་པསྒོའི་ཅི་བསུང་གིས། །བདག་ཡིད་ལུང་བའི་བརྟན་
ཉམས་སུ་ཙོང་²³⁰ །ཀྱུར། །དེ་ཕྱིར་ཇི་བཅུན་སྒྲ་མའི་ཡོན་ཏན་གྱི། །རིན་ཆེན་འབྱུང་
གནས་དང་པའི་འཇུག་དོགས་དེར། །ཆོག་གི་འབབ་སྟེགས་རིམ་བར་སྟེལ་བ་
ཡིས། །བདག་སྒོའི་ཅི་མ་བུ་བ་འདི་བརྩམས་སོ། །དགོ་བ་འདི་ཡིས་ཆེ་ལྷོ་རབས་²³¹ །
ཀུན་ཏུ་བདག་གང་གི་མཆོན་ཡང་བསྐྱལ་བར་རྟེན་དཀའ་བ། །ཐེག་མཆོག་དགོ་བའི་
བཤེས་ཁྱོད་ཞབས་ཀྱི་དུལ། །འབྲལ་མེད་གཙུག་ལྷན་རྒྱུ་དུ་བསྟེན་བར་ཤོག་དེར་
ནི་སྒོ་གསུམ་བྱ་བ་ཀུན་ཀྱིས་ཀྱང་། །ཁྱོད་མཉེས་བགྱིད་པ་འབའ་ཞིག་སྤྱར་སྒྲངས་
ནས། །དེ་ཡི་མ་སྤྱ་ལས་སྤྱགས་ཀྱི་བཅུད་སྤྱང་བ། །ཁྱོད་གསུང་བདུད་ཅིའི་རོ་ཡིས་
འཆོ་བར་ཤོག །ཐེག་མཆོག་ལམ་གྱི་གཞུང་ཤིང་བྱང་རྒྱབ་སེམས། །ཡང་དག་ལྟ་
བའི་གནད་དང་རིམ་གཉིས་ལ། །འབྲལ་མེད་ངེས་པ་རྟེན་ནས་བརྩོན་བ་ཡིས། །ཁྱོད་
གསུང་སྤྱབ་བ་སྟོང་པོར་བྱེད་བར་ཤོག །ཅེས་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཁྱེན་བརྩེ་
གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་བ་ལྟ་བུ་བརྒྱ་བ་རྣམས་ཀྱི་གཙུག་གི་ཁོར་བྱ། །སྟེགས་མའི་དུས་འདིར་

229 ཆོད་

230 ཙོང་

231 རབ་

རྒྱལ་པའི་བསྟན་པ་ལ་རྒྱལ་བ་ཉིད་དང་མཚུངས་པ། སྤྱི་དགུ་མ་ལུས་པའི་གཉེན་གཅིག་ལྟ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སློ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་གྱི་ཞལ་སྤྲོས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་འཇུག་རོགས་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། ལུང་དང་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པའི་རྟོར་གྱིས་ཐུགས་ཀྱི་བར་མཛོད་ཡོངས་སུ་གཏམས་པའི་གནས་བརྟན་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་ཆོས་²³²་བཟང་བ་དང་། རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་པ་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་ནན་ཆེར་བསྐྱལ་ཞིང་། གཞན་ཡང་དགེ་བའི་གཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་དུ་མ་ཞིག་གིས་ཡང་ཡང་བསྐྱལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས། དཔལ་ལྷན་སྒྲ་མ་དམ་བ་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་བ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞབས་རྒྱལ་ལ་ཉེ་བར་གཉུགས་པའི་བཀའ་རིན་གྱིས་འཆོ་བ། མང་དུ་སྟོས་པའི་བཙུན་བ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོས། གཙང་ཉང་སྟོད་རིག་པའི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་སའི་ཆར་བྱལ་པར་སྦྱར་བ་ཕྱོགས་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་བཀའ་ཤིས་པར་གྱུར་ཅིག། །

དགེ་ལེགས་འཕེལ།

བར་བྱང་སྒྲིབ་ཆོག

ནམ་གྲོལ་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་ཏུ།
གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཚོས་ཚུལ་དལ་འབབ་སྤྱང་།
ཆོག་གི་གཞེགས་མ་རེས་ཀྱང་དྲུག་གསུམ་གྱི།
དེ་མ་ཡོངས་འཁྱད་ལེགས་བཤད་བདུད་ཅི་འདི།

དབར་དུ་བསྐྱལ་བའི་ནམ་དཀར་ཕྱང་པོའི་མཐུས།
ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་སྤྱོད་ཐག་བརྒ།
གདངས་ཏེ་རྒྱད་ལྗེའི་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ།
རེས་ལེགས་ཞོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཞོག།

ཅེས་འཇམ་གླིང་ཡངས་བའི་ཁྱོན་ལ་འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྟོན་ནམ་འདེན་ལྟ་
སེལ་འེར་ལུགས་སྒོ་ཀྱན་ནས་རྒྱས་པ་སོགས་འབྲལ་ལུན་ལེགས་ཆོགས་དུ་མའི་ཆེད་དུ་
དམིགས། ཉན་བསྟན་བྱུང་མཐའ་རེས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་དག་དབར་དུ་བསྐྱལ་དང་བསྐྱལ་
འགྱུར་གང་ལའང་སྒྱར་ཆོག་བའི་དགེ་བཤྲོད་སྟོན་ཆོག་དུ་ལྟུའི་དགེ་སྤྱོད་ཆོས་སྤྱོད་ལ་དག་
དབང་སྒོ་བཟང་བསྟན་འདིན་རྒྱ་མཚོས་སྤྱར་བའོ།